

Personu apvienība: Latvijas Kultūras akadēmija un SIA
„Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija”

Pētījums par nevalstiskajā sektorā nodarbināto un pašvaldību kultūras darbinieku atalgojumu

Pētījuma rezultātu ziņojums

Pasūtītājs: Kultūras ministrija
Rīga, 2022

Saturs

1.	IEVADS.....	2
2.	PĒTĪJUMA METODOLOĢIJA.....	5
3.	KULTŪRAS UN RADOŠAJĀ SEKTORĀ NODARBINĀTO ATALGOJUMS: PĒTĪJUMA PAMATOJUMS UN KONTEKSTS	8
3.1.	Pētījuma tēmas aktualitāte	8
3.2.	Normatīvais regulējums.....	10
3.3.	Līdzšinējie pētījumi	14
3.4.	Konteksta faktori	17
	Radošo personu nodarbinātības specifika	17
	Izmaiņas Latvijas nodokļu politikā.....	18
	COVID-19 pandēmijas ietekme	18
	Administratīvi-teritoriālā reforma.....	19
4.	KULTŪRAS UN RADOŠAJĀ SEKTORĀ NODARBINĀTO ATALGOJUMA KVANTITATĪVA ANALĪZE.....	20
4.1.	Nodarbināto atalgojuma datu pieejamība un derīgums: metodoloģisks raksturojums.....	20
	Atalgojuma datu avoti	20
	Mērķgrupas definējums	22
	Pētījumā izmantoto atalgojuma datu specifika	29
4.2.	Kultūras un radošajās profesijās nodarbināto personu skaits	30
4.3.	Atalgojuma tendences Latvijā kopumā.....	39
4.4.	Atalgojuma tendences kultūras un radošo nozaru profesijās: vidējā saņemtā darba alga	41
	Sektoru dalījumā	41
	Nozaru dalījumā	43
	Profesiju dalījumā	45
4.5.	Atalgojuma tendences kultūras un radošo nozaru profesijās: vidējā stundas tarifa likme	60
	Sektoru dalījumā	60
	Nozaru dalījumā	62
	Profesiju dalījumā	64
4.6.	Atalgojuma tendences kultūras un radošo nozaru profesijās: vidējās stundas tarifa likmes un nostrādāto stundu skaita salīdzinošā analīze publiskajā un privātajā sektorā.....	79
	Nozares un profesijas	81
4.7.	Kultūras un radošo nozaru profesiju ienākumu struktūra: nozaru un profesiju specifika	85
5.	KULTŪRAS UN RADOŠO NOZARU NODARBINĀTO ATALGOJUMS UN ATBALSTA INSTRUMENTI NVO SEKTORĀ: NVO UN KULTŪRPOLITIKAS EKSPERTU VIEDOKĻI (KVALITATĪVI DATI)	93
5.1.	Atalgojuma problemātika un specifika NVO sektorā.....	93
5.2.	Valsts kultūrkapitāla fonda atbalsts nevalstisko organizāciju darbinieku atalgojumam	95
	Mērķprogrammas "Profesionālu nevaldības kultūras organizāciju atbalsts" raksturojums no 2018. līdz 2021. gadam.	96
	Ekspertu viedoklis	99
5.3.	Latvijas Republikas Kultūras ministrijas atbalsts nevalstisko organizāciju darbinieku atalgojumam	101
	Latvijas Republikas Kultūras ministrijas līdzdarbības un deleģēšanas līgumu raksturojums no 2018. līdz 2021. gadam.	101
	Ekspertu viedoklis	102
5.4.	Citi atbalsta instrumenti	103
6.	PAŠVALDĪBU KULTŪRAS DARBINIEKU ATALGOJUMA ANALĪZE: PAŠVALDĪBU UN VALSTS KULTŪRPOLITIKAS EKSPERTU VIEDOKĻI (KVALITATĪVI DATI).....	106
6.1.	Aktuālie pašvaldību kultūras darbinieku atalgojuma veidošanas problēmjautājumi	106
	Izaicinājumi, kas saistīti ar kopējām kultūras un radošās nozares atalgojuma problēmām	107
	Pašvaldību kultūras darbinieku atalgojuma politikas izaicinājumi, kas saistīti tieši ar pašvaldību darbību.....	111
6.2.	Atalgojuma līmenis dažādās kultūrā nodarbināto grupās pašvaldībā.....	116
	Kultūras organizāciju un iestāžu vadītāji pašvaldībās.....	117
	Kultūras centru darbinieki	118
	Amatiermākslas kolektīvu vadītāji	120
	Bibliotēkas	122
	Muzeji	123
	Radošās personās/mākslinieki	123
6.3.	Citi atbalsta instrumenti kultūras darbinieku atalgojumam pašvaldībās	124
7.	PĒTĪJUMA SECINĀJUMI.....	125
7.1.	Datu avoti un šķēršļi kultūras darbinieku atalgojuma statistikas datu ieguvē un analīzē.....	125
7.2.	Kultūras un radošajā sektorā nodarbināto atalgojuma rādītāju kvantitatīvs raksturojums	126
7.3.	Kultūras un radošajā sektorā nodarbināto atalgojuma problemātika nevalstiskajā sektorā	128
7.4.	Kultūras un radošajā sektorā nodarbināto atalgojuma problemātika pašvaldībās.....	130
8.	REKOMENDĀCIJAS VALSTS POLITIKAS INSTRUMENTU PILNVEIDEI.....	133
9.	PIELIKUMI.....	135
9.1.	Pielikums 1. Valsts kultūrkapitāla fonda mērķprogrammas "Profesionālu nevaldības kultūras organizāciju atbalsts" raksturojums no 2018. līdz 2021. gadam.....	135
9.2.	Pielikums 2. Pētījuma anotācija.....	136

1. IEVADS

Kopš Latvijas neatkarības atgūšanas 20. gs. 90. gados kultūras sektorā strādājošo atalgojums ir viens no kultūras nozares un kultūrpolitikas aktuālajiem jautājumiem. Atsevišķos posmos to īpaši ir saasinājušas pārmaiņas tautsaimniecībā un kultūras nozares pārvaldībā (var pieminēt tādus periodus kā 20. gs. 90. gadi; Latvijas finanšu un pārvaldes krīze 2008.–2010. gadā; kā arī pandēmijas ietekme kopš 2020. gada).

Jautājuma aktualitāte konkrēti iezīmēta Valdības rīcības plānā¹, 151. punktā nosakot uzdevumu turpināt paaugstināt atalgojumu kultūras nozarē. Iezīmētais uzdevums ir vērsts vairākos virzienos:

- 1) Valsts kultūras iestādēs – nodrošināt vidējo atalgojumu ne mazāku par vidējo atalgojumu sabiedriskajā sektorā.
- 2) Pašvaldību kultūras institūcijās – pilnveidot valsts mērķdotācijas māksliniecisko kolektīvu vadītāju darba samaksai piešķiršanas kārtību un mērķdotācijas izlietojuma uzraudzības un kontroles mehānismus; stiprināt pašvaldību kultūras darbinieku kapacitāti – nodrošināt pašvaldību kultūras darbinieku profesionālo izaugsmi un apzināt pašvaldību kultūras darbinieku atalgojuma situāciju un iespējas to salāgot ar atalgojuma pieaugumu valsts sektorā.
- 3) Nevalstiskajā sektorā – apzināt atalgojuma paaugstināšanas iespējas nevalstiskajā sektorā nodarbinātajiem un pašnodarbinātajiem kultūras darbiniekiem no valsts budžeta finansētajos projektos.

Saskaņā ar šo Valdības rīcības plāna uzdevumu arī Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2022.–2027. gadam „Kultūrvalsts” izvirza atbilstošus uzdevumus 4. rīcības virziena “Kultūras un radošo nozaru attīstība” ietvaros. Personu apvienība, ko veido Latvijas Kultūras akadēmija un SIA “Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija” pēc Latvijas Republikas Kultūras ministrijas (KM) pasūtījuma un saskaņā ar iepirkuma līgumu par nevalstiskajā sektorā nodarbināto un pašvaldību kultūras darbinieku atalgojumu pētījuma veikšanu (iepirkuma identifikācijas Nr. KM/2021/10) laika posmā no 29.10.2021. līdz 29.04.2022. īstenoja **„Pētījumu par nevalstiskajā sektorā nodarbināto un pašvaldību kultūras darbinieku atalgojumu”**.

Darba **mērķis** bija izstrādāt pētījumu par nevalstiskajā sektorā nodarbināto un pašvaldību kultūras darbinieku atalgojumu saskaņā ar sekojošiem darba **uzdevumiem**:

1. veikt datu avotu un to pieejamības izvērtēšanu;
2. nodrošināt datu ieguvī, apstrādi un analīzi;
3. identificēt atalgojuma apmēra tendences (salīdzinošā, kopējā uz visu sektoru, ienākumu salīdzināšana);
4. izstrādāt pētījuma secinājumus un sagatavo rekomendācijas valsts politikas instrumentu pilnveidei.

Pētījuma fokusā ir Latvijas kultūras un radošajās nozarēs nodarbināto atalgojuma sistēma un rādītāji visos nodarbinātības sektoros: publiskajā (valsts un pašvaldību) un privātajā (komercsektorā un nevalstiskajā).

¹ MK rīkojums nr. 210 “Par Valdības rīcības plānu Deklarācijas par Artura Krišjāņa Kariņa vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai”, 7.05.2019. (prot.nr. 21 27§). Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/306691-par-valdibas-ricibas-planu-deklaracijas-par-artura-krisjana-karina-vadita-ministru-kabineta-iecere-to-darbibu-istenosanai>

Pētījuma rezultātā tika izstrādāts ziņojums, kas tematiski strukturēts sekojoši:

1. Pētījuma metodoloģijas raksturojums
2. Kultūras un radošajā sektorā nodarbināto atalgojums: pētījuma pamatojums un konteksts
 - a. Pētījuma tēmas aktualitāte
 - b. Normatīvais regulējums
 - c. Līdzšinējie pētījumi
 - d. Konteksta faktori
3. Kultūras un radošajā sektorā nodarbināto atalgojuma kvantitatīva analīze
 - a. Nodarbināto atalgojuma datu pieejamība un derīgums: metodoloģisks raksturojums
 - b. Kultūras un radošajās profesijās nodarbināto personu skaits
 - c. Atalgojuma tendences Latvijā kopumā
 - d. Atalgojuma tendences kultūras un radošo nozaru profesijās: vidējā saņemtā darba alga
 - e. Atalgojuma tendences kultūras un radošo nozaru profesijās: vidējā stundas tarifa likme
 - f. Kultūras un radošo nozaru profesiju ienākumu struktūra: nozaru un profesiju specifika
 - g. Atalgojuma tendences kultūras un radošo nozaru profesijās: vidējās stundas tarifa likmes un nostrādāto stundu skaita salīdzinoša analīze publiskajā un privātajā sektorā
4. Kultūras un radošo nozaru nodarbināto atalgojums un atbalsta instrumenti NVO sektorā: NVO un kultūrpolitikas ekspertu viedokļi (kvalitatīvi dati)
 - a. Atalgojuma problemātika un specifika NVO sektorā
 - b. Valsts kultūrkapitāla fonda atbalsts nevalstisko organizāciju darbinieku atalgojumam
 - c. Latvijas Republikas Kultūras ministrijas atbalsts nevalstisko organizāciju darbinieku atalgojumam
 - d. Citi atbalsta instrumenti
5. Pašvaldību kultūras darbinieku atalgojuma analīze: pašvaldību un valsts kultūrpolitikas ekspertu viedokļi (kvalitatīvi dati).
 - a. Aktuālie pašvaldību kultūras darbinieku atalgojuma veidošanas problēmjaudājumi.
 - b. Atalgojuma līmenis dažādās kultūrā nodarbināto grupās pašvaldībā.
 - c. Citi atbalsta instrumenti kultūras darbinieku atalgojumam pašvaldībās.
6. Secinājumi un rekomendācijas

Pētījuma gaitā tika izpildīti šādi uzdevumi:

1.1. Datu avotu un pieejamības izvērtēšana

1.1. Tika veikta kultūras un radošo nozaru nevalstiskajās organizācijās nodarbināto atalgojuma datu avotu un pieejamības izvērtēšana. Atbilstoši kultūras un radošo nozaru nevalstisko organizāciju darbības NACE kodiem apzināti un izvērtēti atalgojuma datu avoti un to pieejamība par periodu 2018. – 2020.gads.

1.2. Tika veikta pašvaldību iestāžu un uzņēmumu nodarbināto atalgojuma datu avotu un pieejamības izvērtēšana. Atbilstoši pašvaldību iestādēs un uzņēmumos nodarbināto kultūras nozares speciālistu (neiekļaujot pašvaldību kultūras iestādēs un uzņēmumos nodarbināto atbalsta funkciju darbiniekus un kultūrizglītības sistēmā nodarbinātos, kuru atalgojums tiek segts no valsts budžeta līdzekļiem) profesiju klasifikatora kodiem apzināti un izvērtēti atalgojuma datu avoti un to pieejamība par periodu 2018. – 2020.gads.

2. Datu ieguve, apstrāde un analīze

2.1. Tika pieprasīta informācija no Valsts ieņēmumu dienesta un par pētījumā analizējamo grupu atalgojumu atbilstoši izstrādātajai metodikai un atlasītajiem profesiju kodiem periodā no 2018. līdz 2020.gadam. Notika iegūto datu apstrāde un analīze gan par publiskajā, gan privātajā sektorā nodarbinātajiem kultūras un radošo nozaru darba tirgus dalībniekiem, lai iegūtu datus par mērķa grupas atalgojumu 2018. – 2020.gadā, atlasot informāciju atbilstoši profesiju klasifikatora kodiem.

2.2. Tika veikta Valsts kultūrkapitāla fonda projektu konkursos piešķirtā finansējuma nevalstiskajās organizācijās nodarbināto atalgojumam analīze atbilstoši pieejamo datu avotiem.

2.3. Tika veikta Kultūras ministrijas noslēgtajos līdzdarbības līgumos ar nevalstiskajām organizācijām par valsts pārvaldes uzdevumu deleģēšanu piešķirtā finansējuma nevalstiskajās organizācijas nodarbināto atalgojumam analīze atbilstoši pieejamo datu avotiem.

3. Atalgojuma apmēra tendenču identificēšana (salīdzinošā, kopējā uz visu sektoru, ienākumu salīdzināšana)

3.1. Tika veikta mērķa grupas atalgojuma salīdzinošu tendenču analīze salīdzinot valsts, pašvaldību, komercsektoru un NVO sektoru.

3.2. Tika veikta mērķa grupas atalgojuma salīdzinošo tendenču analīze pa nozarēm.

4. Pētījuma secinājumu izstrāde un rekomendāciju sagatavošana valsts politikas instrumentu pilnveidei

Notika secinājumu sagatavošana, tostarp par nevalstiskajās organizācijās un pašvaldībās nodarbināto atalgojumu par periodu 2018. – 2020.gads un rekomendāciju izstrāde valsts politikas instrumentu pilnveidei konkurētspējīga atalgojuma nodrošināšanai visu sektoru kultūras darbiniekiem.

2. PĒTĪJUMA METODOLOĢIJA

Pētījuma mērķis ir raksturot nevalstiskajā sektorā nodarbināto un pašvaldību kultūras darbinieku atalgojumu saskaņā ar iepirkuma tehniskajā specifikācijā dotajiem darba uzdevumiem. Darba uzdevumi paredz kultūras un radošajās nozarēs nodarbināto atalgojuma salīdzinošu analīzi, tāpēc pētījuma mērķa grupa ir paplašināta un tajā iekļauti arī valsts un komercsektorā nodarbināto kultūras darbinieku atalgojuma dati. Atbilstoši minētajam, pētījuma fokusā ir Latvijas kultūras un radošajās nozarēs nodarbināto atalgojuma sistēma un kvantitatīvie rādītāji visos nodarbinātības sektoros: publiskajā (valsts un pašvaldību) un privātajā (komercsektorā un nevalstiskajā).

Pētījuma īstenošanas metodoloģija balstījās **jaukta tipa pētniecības metožu izmantošanā** un kombinēšanā, paredzot datu un informācijas iegūvi **kā ar kvalitatīvās, tā kvantitatīvās pētniecības pieejām**. Jauktu metožu stratēģija deva iespēju pētījuma tēmas analizēt, no vienas puses, statistiskā aspektā (kvantitatīvi atalgojuma rādītāji analizēti izmantojot statistiskas datu apstrādes metodes), kas šķērsgrīzumā atklāj kultūras un radošā sektora atalgojuma rādītājus arī salīdzinājumā ar Latvijas kopējo atalgojuma situāciju, un, no otras puses, padziļināti analizēt iesaistīto mērķgrupu pārstāvju pieredzi, vērtējumus, viedokļus un ieteikumus. Kvantitatīvo un kvalitatīvo datu ieguve notika paralēli. Šāds pētījuma dizains ļāva veikt arī datu triangulāciju un secinājumu pārbaudi.

Pētījumā tika iegūti gan primāri, gan sekundāri dati. Sekundārie dati – līdzšinējie pētījumi un CSP dati izmantoti gan tēmas konteksta raksturošanai, gan pētījumā iegūto primāro datu salīdzinošam izvērtējumam.

Primārie dati tika iegūti izmantojot kvantitatīvu un kvalitatīvu datu ieguves metodes.

Kvantitatīvā izpēte tika veikta, 1) apkopojot un analizējot oficiālās statistikas datus – Centrālās statistikas pārvaldes apkopotos darba samaksas rādītājus, 2) analizējot Valsts ieņēmumu dienesta pēc Latvijas Kultūras akadēmijas pieprasījuma sagatavotos datus par atalgojumu konkrētās kultūras un radošo nozaru profesijās.

Kvalitatīvā izpēte veikta kā datu ieguves metodi izmantojot padziļinātās daļēji strukturētās intervijas. Interviju mērķa grupa – eksperti, kuru profesionālās darbības pieredze saistīta ar jautājumiem, kas skar kultūras un radošā sektora atalgojumu. Tika īstenotas 20 padziļinātās, daļēji strukturētās intervijas ar ekspertiem (t.sk. divas intervijas-diskusijas ar vairākiem informantiem): 7 intervijas ar pašvaldību politikas veidotājiem un īstenotājiem, 8 – ar politikas veidotājiem un īstenotājiem valsts līmenī, 5 – ar nevalstisko organizāciju pārstāvjiem un ekspertiem.

Pētījums tika īstenots **loģiski pakārtotos soļos**.

(1) **Datu avotu un pieejamības izvērtēšana**. Tika apzināti visi iespējamie datu avoti, kuros iegūstami dati par kultūras un radošo nozaru nodarbināto atalgojumu. Katra datu avota drošticamība tika izvērtēta, identificējot pētījuma īstenošanas uzdevumam visatbilstošākos datu avotus, kuru dati tika izmantoti tālākā pētījuma izstrādes gaitā. Detalizēts pārskats par šī soļa īstenošanu sniegts 4.1. nodaļā.

(2) **Kvantitatīvo datu ieguve.** Pēc datu avotu pieejamības un datu kvalitātes un atbilstības pētījuma mērķiem izvērtēšanas, pētnieki nolēma izmantot divus datu avotus. Oficiālās statistikas portāla brīvpieejā esošajās datu bāzēs tika iegūti dati par darba samaksu Latvijā kopumā un tās izmaiņu tendencēm pēdējo piecu gadu periodā. Savukārt Valsts ieņēmumu dienestam tika lūgts sagatavot detalizētus datus par konkrētu kultūras un radošo profesijās nodarbināto saņemto atalgojumu laika periodā no 2017. gada līdz 2021. gadam. Detalizētāks pārskats par iegūtajiem datiem pieejams 4.1. nodaļā. Pēc datu saņemšanas, tie tika pārbaudīti un datu masīvi sakārtoti tālāko datu analīzi nepieciešamībai. Datus bija nepieciešams pārveidot, sinhronizējot to struktūrējumu dažādās datu bāzēs un avotos.

(3) **Ekspertu vērtējumu ieguve.** Kā būtiskākās mērķgrupas tika identificēti politikas veidotāji un īstenotāji valsts un pašvaldību līmenī, kā arī nevalstisko organizāciju (NVO) pārstāvji un eksperti. Atlasot informantus, tika ņemta vērā daudzveidīga pārstāvniecība – no dažādiem reģioniem, dažāda mēroga pašvaldībām un nozarēm. Kā NVO pārstāvji tika atlasīti galvenokārt vadošo, regulāri strādājošu NVO pārstāvji, jo priekšizpētē tika konstatēts, ka tieši šādas NVO regulāri nodarbina darbiniekus, kā arī saņem atbalstu no pētījuma fokusā esošajiem atbalsta instrumentiem. Ekspertu viedoklis tika iegūts, balstoties iepriekš izstrādātās interviju vadlīnijās, kas ietvēra sekojošas tēmas: galvenās ar kultūras darbinieku atalgojumu saistītās problēmas informanta kompetences jomā; atalgojuma līmenis dažādām kultūrā nodarbināto grupām; pastāvošā normatīvā regulējuma novērtējums; atbalsta instrumenti kultūras darbinieku atalgojumam; rekomendācijas.

(4) **Atalgojuma datu analīze.** Pēc statistikas datu ieguves un datu bāžu pārbaudes, tika veikta iegūto datu analīze. Tās ietvaros tika analizēti dati šādos griezumos: kopējās atalgojuma tendences Latvijā (vidējā darba samaksa, vidējā stundas tarifa likme), kultūras un radošajās profesijās nodarbināto personu skaits un gada vidējais darba vietu skaits, vidējā saņemtā darba samaksa, vidējā saņemtās darba samaksas stundas likme. Analīze tika veikta vairākos aspektos: kopējie rādītāji par Latvija, sektoru dalījuma (valsts, pašvaldību, nevalstiskais, komercsektors), nozaru dalījuma (18 nozares atbilstoši pētnieku definētajam), profesiju dalījuma.

(5) **Analīze par Valsts kultūrkapitāla fonda (VKKF) projektu konkursiem.** No VKKF tika saņemti atlasīti paraugi ar projektu dokumentāciju (līguma paraugs, t.sk. līgumā iekļautā tāme; atskaite; VKKF uzkrātie dati). Pēc šīs informācijas analīzes pētnieki pieņēma lēmumu neanalizēt projektu konkursos atbalstīto NVO finanšu atskaites, jo a) šādas informācijas apkopošana uzliktu nesamērīgu slogu VKKF personālam; b) dati nebūtu jēgpilni analizējami un salīdzināmi ar pārējiem pētījumā iegūtajiem datiem. Pēc LKA pieprasījuma VKKF sagatavoja informāciju par mērķprogrammas “Profesionālu nevaldības kultūras organizāciju atbalsts” iesniegtajiem un finansētajiem projektiem no 2018. līdz 2021. gadam par katru nozari. Pētnieki datus apkopoja un analizēja 5.2. nodaļā.

(6) **Analīze par KM noslēgtajiem līdzdarbības un deleģējuma līgumiem.** No KM tika saņemti atlasīti paraugi ar projektu dokumentāciju. Pēc šīs informācijas analīzes pētnieki pieņēma lēmumu neanalizēt NVO, ar ko noslēgti līdzdarbības vai deleģējuma līgumi, finanšu atskaites, jo a) šādas informācijas apkopošana uzliktu nesamērīgu slogu KM personālam; b) dati nebūtu jēgpilni analizējami un salīdzināmi ar pārējiem pētījumā

iegūtajiem datiem. Pēc LKA pieprasījuma KM sagatavoja informāciju par noslēgtajiem līdzdarbības un deleģējuma līgumiem no 2018. līdz 2021. gadam. Pētnieki datus apkopoja un analizēja 5.3. nodaļā.

(7) **Pētījuma secinājumu un ieteikumu izstrāde.** Balstoties pētījuma ietvaros apkopotajos datos un informācijā, tika definēti būtiskākie secinājumi, kā arī izvirzīti ieteikumi valsts politikas instrumentu pilnveidei.

Pētījumu izstrādāja Personu apvienība, ko veido Latvijas Kultūras akadēmija un SIA “Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija” **Latvijas Kultūras akadēmijas profesores, socioloģijas doktores (dr.sc.soc.) Andas Laķes vadībā**. Kā **eksperte kultūrpolitikas jomā** pētījuma darba grupā piedalījās Latvijas Kultūras akadēmijas Zinātniskās pētniecības centra vadošā pētniece **dr.art. Baiba Tjarve**. Kā **eksperts sociālo zinātņu jomā** darba grupā piedalījās Latvijas Kultūras akadēmijas Zinātniskās pētniecības centra lietišķo pētījumu projektu vadītājs **Gints Klāsons**. Kā ekonomists piedalījās **Uldis Spuriņš**. Pētījuma asistente – Latvijas Kultūras akadēmijas Zinātniskās pētniecības centra zinātniskā asistente **Laura Brutāne**.

3. KULTŪRAS UN RADOŠAJĀ SEKTORĀ NODARBINĀTO ATALGOJUMS: PĒTĪJUMA PAMATOJUMS UN KONTEKSTS

3.1. Pētījuma tēmas aktualitāte

Kopš Latvijas neatkarības atgūšanas 20. gs. 90. gados kultūras sektorā strādājošo atalgojums ir viens no kultūras nozares un kultūrpolitikas aktuālajiem jautājumiem. To īpaši ir saasinājušas pārmaiņas tautsaimniecībā un kultūras nozares pārvaldībā (var pieminēt tādus periodus kā 20. gs. 90. gadi; Latvijas finanšu un pārvaldes krīze 2008.–2010. gadā; kā arī pandēmijas ietekme kopš 2020. gada). 2009.–2011. gadā Latvijas valdība bija spiesta īstenot radikālu valsts budžeta konsolidāciju, kas atstāja nozīmīgu iespaidu arī uz kultūras nozari. To raksturoja arī KM budžeta izdevumu samazinājums 2010. gadā par 32%, salīdzinot ar 2008. gadu, kā arī valsts kultūras sektorā strādājošo vidējās darba algas samazinājums 2010. gadā par 37%, salīdzinot ar 2008. gadu². Tikai 2018. gadā KM budžeta izdevumi ar mērķdotācijām pirmo reizi pārsniedz pirmskrīzes (2008. gads) līmeni.

Šajā laika periodā ir regulāri īstenotas **dažādas politikas iniciatīvas**, kas piedāvāja risinājumus atalgojuma paaugstināšanai kultūras sektorā – galvenokārt iniciatīvas vēršot uz valsts sektorā strādājošiem. Piemēram, 2005. gadā starp Ministru prezidentu, kultūras ministri un kultūras arodbiedrību un radošo organizāciju vadītājiem parakstīts memorands „Kultūra 2010”, kas paredzēja, ka, pakāpeniski palielinot kultūras darbinieku algas, 2010. gadā vidējais atalgojums kultūras nozarē sasniegs 600 latus³; arī nākamie kultūras ministri regulāri ir īstenojuši iniciatīvas, kas vērstas galvenokārt uz atalgojuma paaugstināšanu dažādās valsts kultūras institūcijās. 2021. gada rudenī KM atkārtoti aktualizēja jautājumu par kultūras sektorā strādājošo atalgojuma pietuvināšanu vidējam atalgojumam sabiedriskajā sektorā – valdība piešķir papildu 8 miljonus eiro, lai 2022. gadā palielinātu valsts kultūras iestāžu darbinieku atalgojumu⁴.

Tāpat atsevišķas iniciatīvas ir vērstas uz radošo personu nodarbinātības jautājumiem: 2017. gadā pieņemts Radošo personu statusa un profesionālo radošo organizāciju likums⁵, kā rezultātā aizsāka īstenot Latvijas Radošo savienību padomes (LRSP) un Valsts Kultūrkapitāla fonda (VKKF) “Radošo personu atbalsta pasākumu programmu”. Mērķēts atbalsts radošām personām kļuva par vienu risinājumiem, lai mazinātu pandēmijas radīto ierobežojumu ietekmi.

Aktuālie Latvijas vidēja termiņa attīstības plānošanas dokumenti iezīmē nepieciešamību pievērst uzmanību kultūras sektorā nodarbināto atalgojuma jautājumiem. **Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027. gadam**⁶ rīcības virzienā “Darbs un ienākumi” uzsver nepieciešamību sniegt iespējas Latvijas iedzīvotājiem strādāt atbilstoši savām spējām mūsdienīgās augstas kvalitātes darba vietās un adekvāti iesaistīties

² LR Kultūras ministrija. Gada publiskais pārskats 2015.

³ Latvijas Republikas Kultūras ministrija, 2006. Gada publiskais pārskats 2005. Pieejams: <https://www.km.gov.lv/lv/gada-parskati>

⁴ <https://www.km.gov.lv/lv/jaunums/valdiba-pieskirusi-finansejumu-valsts-kulturas-iestades-stradajoso-atalgojuma-palielinasanai-2022-gada>

⁵ Saeima, 2017. Radošo personu statusa un profesionālo radošo organizāciju likums. Pieņemts: 22.11.2017. stājās spēkā 01.01.2018. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/295594-radoso-personu-statusa-un-profesionalo-radoso-organizaciju-likums>

⁶ Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027.gadam. Apstiprināts ar 2020.gada 2.jūlija Latvijas Republikas Saeimas lēmumu nr. 418/Lm13. Pieejams: <https://www.pkc.gov.lv/lv/nap2027>

sociālās aizsardzības sistēmā, kā arī ar darba vides kvalitātē balstītu darba dzīves ilguma pieaugumu celt ienākumus indivīda līmenī un tautsaimniecībā kopumā. **Savukārt Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2022.–2027. gadam „Kultūrvalsts”**⁷ pamato, ka, lai sniegtu iedzīvotājiem augstvērtīgus un pieejamus kultūras pakalpojumus un nodrošinātu kultūras līdzdalības iespējas, viens no risināmiem jautājumiem ir kultūras darbinieku atalgojums.

Kultūrpolitikas pamatnostādnēs tiek pamatots, ka KM pēdējos gados ir panākusi būtisku atalgojuma pieaugumu valsts pārvaldībā esošo kultūras iestāžu un kapitālsabiedrību darbiniekiem, taču tas vēl joprojām atpaliek no vidējā atalgojuma publiskajā sektorā, līdz ar to KM plāno turpināt valsts sektora kultūras organizācijās nodarbināto atalgojuma pakāpeniskas palielināšanas grafiku. Vienlaikus neatrisināts ir jautājums par pašvaldību kultūras iestāžu darbinieku atalgojumu – ne visas pašvaldības ir spējušas sekot valsts sektora iniciatīvai kultūras organizāciju darbinieku atalgojuma paaugstināšanā, un vienādas kvalifikācijas speciālistu atalgojums dažādās pašvaldībās, tostarp pašvaldību muzejos, bibliotēkās un kultūra centros, var būtiski atšķirties. KM plāno sadarbībā ar Izglītības un zinātnes ministriju (IZM) turpināt risināt jautājumus, kas saistīti ar pedagogu un pasniedzēju atalgojuma pieauguma modeli, kā arī plāno skolotāju slodzes aprēķina reformu.

Pamatnostādnes akcentē radošo personu, kuras veic saimniecisko darbību kā pašnodarbinātas personas vai mikrouzņēmuma nodokļa maksātāji, vai arī saņem autoratlīdzību, ieņēmumu gūšanas problemātiku, tostarp vājo sociālo aizsargātību. KM uzsver, ka ir jāturpina meklēt ilgtspējīgus strukturālus risinājumus kultūras un radošajās nozarēs nodarbināto atalgojuma konkurētspējas un sociālās aizsargātības nodrošināšanai.

Pamatnostādnēs ir atzīts, ka būtisku radošo personu ienākumu daļu veido ienākumi no intelektuālā īpašuma, tāpēc turpmākajos gados ir nepieciešams turpināt pilnveidot normatīvo regulējumu autortiesību jomā un turpināt aktīvi vērsties pret autortiesību pārkāpumiem, tādējādi nodrošinot, ka darbu autori saņem taisnīgu atlīdzību par savu darbu izmantošanu.

Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2022.–2027.gadam „Kultūrvalsts” izvirza uzdevumu “paaugstināt kultūras un radošajās nozarēs nodarbināto atalgojumu un ieņēmumus” 4. rīcības virziena “Kultūras un radošo nozaru attīstība” ietvaros.

Aktualitāte iezīmēta Valdības rīcības plānā⁸, 151. punktā nosakot uzdevumu turpināt paaugstināt atalgojumu kultūras nozarē. Iezīmētais uzdevums ir vērst vairākos virzienos:

- 1) Valsts kultūras iestādēs – nodrošināt vidējo atalgojumu ne mazāku par vidējo atalgojumu sabiedriskajā sektorā.

⁷ Ministru kabineta rīkojums nr. 143, 2022. gada 1. martā (prot. Nr. 12 26.§). Par Kultūrpolitikas pamatnostādņēm 2022. – 2027. gadam „Kultūrvalsts”. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/330444-kulturpolitikas-pamatnostadnes-2021-2027-gadam-kulturvalsts>

⁸ MK rīkojums nr. 210 “Par Valdības rīcības plānu Deklarācijas par Artura Krišjāņa Kariņa vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai”, 7.05.2019. (prot.nr. 21 27§). Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/306691-par-valdibas-ricibas-planu-deklaracijas-par-artura-krisjana-karina-vadita-ministru-kabineta-iecere-to-darbibu-istenosanai>

- 2) Pašvaldību kultūras institūcijās – pilnveidot valsts mērķdotācijas māksliniecisko kolektīvu vadītāju darba samaksai piešķiršanas kārtību un mērķdotācijas izlietojuma uzraudzības un kontroles mehānismus; stiprināt pašvaldību kultūras darbinieku kapacitāti – nodrošināt pašvaldību kultūras darbinieku profesionālo izaugsmi un apzināt pašvaldību kultūras darbinieku atalgojuma situāciju un iespējas to salāgot ar atalgojuma pieaugumu valsts sektorā.
- 3) Nevalstiskajā sektorā – apzināt atalgojuma paaugstināšanas iespējas nevalstiskajā sektorā nodarbinātajiem un pašnodarbinātajiem kultūras darbiniekiem no valsts budžeta finansētajos projektos.

3.2. Normatīvais regulējums

Īsi raksturosim galvenos tiesību normatīvos aktus, kas regulē pētījuma mērķa grupas - publiskajā sektorā un privātajā sektorā nodarbinātos kultūras un radošo nozaru pārstāvju (kultūras darbinieku) atalgojumu, kā arī ir būtiski pētījuma metodoloģijas tālākā pielietojumā, datu ieguvē un analizē.

Darba tiesisko attiecību regulējums ir noteikts “**Darba likumā**”⁹. Šis likums un citi normatīvie akti, kas regulē darba tiesiskās attiecības, ir saistoši visiem darba devējiem neatkarīgi no to tiesiskā statusa un darbiniekiem, ja darba devēju un darbinieku savstarpējās tiesiskās attiecības dibinātas uz darba līguma pamata. Tiem valsts un pašvaldību institūciju darbiniekiem, kuriem atlīdzību un citus ar to saistītos jautājumus regulē “Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likums”, nepiemēro attiecīgās šā likuma normas.

“Darba likums” nosaka (40. pants) nepieciešamību darba līgumā noteikt darbinieka arodu, amatu, specialitāti atbilstoši Profesiju klasifikatoram. Nacionālo statistisko klasifikāciju “Profesiju klasifikators” nosaka Ministru kabineta noteikumi Nr. 264 “**Noteikumi par Profesiju klasifikatoru, profesijai atbilstošiem pamatuzdevumiem un kvalifikācijas pamatprasībām**”¹⁰. Šī pētījuma kontekstā Profesiju klasifikators tika izmantots, lai grupētu datus par radošajās un kultūras profesijās nodarbinātajiem (skatīt 4. nodaļu).

Pašvaldību kultūras darbinieku atalgojuma politika tiek veidota gan nacionālā, gan vietējā līmenī. Nozīmīgākais nacionāla līmeņa tiesību normatīvais akts, uz kuru arī kultūras darbinieku atalgojuma noteikšanā balstās pašvaldības, ir “**Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likums**”¹¹ (turpmāk Atlīdzības likums) un ar to saistītie tiesību akti. Šī pētījuma kontekstā būtiski, ka pētījuma īstenošanas laikā Atlīdzības likumā 2021. gada 16. novembrī tika pieņemti grozījumi¹², kas stāsies spēkā 01.07.2022. Grozījumi Atlīdzības likumā galvenokārt vērsti uz publiskajā sektorā nodarbināto atalgojuma konkurētspējas stiprināšanu, jo kā barjera kvalificēta personāla piesaistei valsts un pašvaldību institūcijās konstatēts salīdzinoši (ar privāto sektoru) zemais atalgojuma līmenis publiskā sektora darba tirgū. Grozījumi attiecas arī uz pētījuma mērķa

⁹ Darba likums. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/26019-darba-likums>; skatīts 20.04.2022.

¹⁰ Ministru kabineta noteikumi nr. 264. Noteikumi par Profesiju klasifikatoru, profesijai atbilstošiem pamatuzdevumiem un kvalifikācijas pamatprasībām. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/291004-noteikumi-par-profesiju-klasifikatoru-profesijai-atbilstosiem-pamatuzdevumiem-un-kvalifikācijas-pamatprasībām>; skatīts 20.04.2022.

¹¹ Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likums. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/202273-valsts-un-pasvaldibu-instituciju-amatpersonu-un-darbinieku-atlidzibas-likums>; skatīts 20.04.2022.

¹² Grozījumi Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/328115-grozijumi-valsts-un-pasvaldibu-instituciju-amatpersonu-un-darbinieku-atlidzibas-likuma>; skatīts 20.04.2022.

grupas – pašvaldību kultūras darbinieku – atalgojuma principiem. Tiesību akta **“Grozījumi Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā”** sākotnējās ietekmes (ex-ante) novērtējuma ziņojumā (anotācijā)¹³ uzsvērts, ka atlīdzības sistēmas izmaiņu galvenais mērķis ir sakārtot valsts civildienesta ierēdņu un darbinieku, ar kuriem noslēgts darba līgums, darba samaksas sistēmu, kas nav mainīta vairākus gadus, proti, daļai mēnešalgu grupu tā ir bijusi nemainīga no likuma pieņemšanas brīža 01.12.2009. Vienlaikus, norādīts, ka likuma grozījumu mērķis ir veicināt valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku darba snieguma efektivitāti un kvalitāti, uzlabojot atlīdzības konkurētspēju – nosakot mēnešalgu mērķa līmeni valsts pārvaldē atbilstoši 80% (vidēji) no privātajā sektorā maksātā darba samaksas līmeņa, kā arī mainot proporciju starp darba samaksas pastāvīgo un mainīgo daļu un ieviešot citus mūsdienīgus darba samaksas risinājumus. Pašvaldībā nodarbināto kultūras darbinieku atlīdzības zemā konkurētspēja atsevišķās amatu saimēs vai apakšsaimēs ir aktualizēta arī šajā pētījumā, tāpēc izmaiņas likumdošanā, kas paredz iespējas noteikt augstāku atalgojumu arī pašvaldību kultūras darbiniekiem, ir būtiskas. Tiesa, grozījumu stāšanās spēkā 2022. gada 1. jūlijā nenozīmē garantētu atalgojuma palielinājumu visiem kultūras nozares valsts un pašvaldību institūciju darbiniekiem, jo paredzētā atalgojuma sistēma valsts un pašvaldību institūcijās ieviešama esošā budžeta ietvaros, bez papildu finansējuma piesaistes, tas ir, samazinot atlīdzības mainīgo daļu (prēmijas un piemaksas), un uz iekšējās ekonomijas rēķina. Likuma grozījumu ieviešanas pirmajā gadā plānots ievērot fiskālo neitralitāti, tas ir, atlīdzības sistēmas izmaiņas nedod tiesības (arī pašvaldībām) pieprasīt papildu finansējumu no valsts budžeta, pirms nav veikti nepieciešamie darba procesu un funkciju optimizēšanas pasākumi. Savukārt pēc tam (sākot no 2025. gada), kad iestādes būs veikušas funkciju un amatu pārskatīšanu, pārklasificējušas amatus, izstrādājušas iekšējo kārtību darba samaksas noteikšanai atbilstoši individuālā atalgojuma kritērijiem un noteikušas nodarbināto sniegumam atbilstošu vēlamā mēnešalgas līmeni, būs iespējams aprēķināt iestāžu optimālo algu budžeta lielumu un identificēt iestādes, kurām optimālā algu budžeta sasniegšanai nepieciešami papildu budžeta līdzekļi.

Kultūras darbinieku personāla atlasē gan pašvaldību, gan valsts dibinātās kultūras organizācijās zināma nozīme atsevišķos gadījumos var būt arī Atlīdzības likumā paredzētā atalgojuma tirgus koeficienta noteikšanai. Likuma grozījumos noteikts, ka varēs noteikt tirgus koeficientu, kas ir mēnešalgas reizinātājs, kuru piemēro darba tirgū pieprasītāko, nepietiekami pieejamu attiecīgās profesijas vai specifisku jomu speciālistu mēnešalgas palielināšanai, lai pielāgotu mēnešalgas līmeni darba tirgus tendencēm noteiktā periodā. Tirgus koeficients ir nosakāms amatiem, kuru darba samaksa darba tirgū konkrētā periodā ir lielāka nekā to vērtība, jo tie ir mazāk pieejami, tāpēc valsts pārvalde tos nevar piesaistīt vai noturēt. Pieprasīts var būt ne tikai amats, bet arī konkrēta amatpersona (darbinieks) ar unikālām zināšanām un pieredzi specifiskā jomā.

¹³ Tiesību akta "Grozījumi Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā" sākotnējās ietekmes (ex-ante) novērtējuma ziņojums (anotācija). Pieejams: <http://titania.saeima.lv/LIVS13/SaeimaLIVS13.nsf/0/706D13A3F45095C3C225876800457067?OpenDocument>; skatīts 20.04.2022.

Atlīdzības likums katrai mēnešalgu grupai (kopā 17 mēnešalgu grupas) nosaka mēnešalgu intervālus – minimumu, viduspunktu un maksimumu, kas visās mēnešalgu grupās nosaka augstāku mēnešalgas maksimumu salīdzinājumā ar līdz šim noteikto.

Valsts un pašvaldības institūcijās strādājošo kultūras darbinieku atalgojuma veidošanā būtiska nozīme ir iecerētajam likuma ieviešanas rezultātam – panākt, lai, ieviešot minētās izmaiņas atlīdzības sistēmā, neveidotos vēl lielākas atlīdzības atšķirības nevienlīdzīgo atalgojuma fondu dēļ (gan valsts un pašvaldību iestādēs, gan dažādās pašvaldībās). Solīts, ka Valsts kanceleja pastāvīgi veiks atlīdzības monitoringu, norādot uz nozīmīgām disproporcijām atalgojumā līdzīgas vērtības amatiem, un publiskos monitoringa rezultātus.

Atlīdzības likuma grozījumu ieviešanai būtiski ir 26.04.2022. Ministru kabinetā apstiprinātie noteikumi Nr. 1779 "**Valsts un pašvaldību institūciju amatu katalogs, amatu klasifikācijas un amatu apraksta izstrādāšanas kārtība**"¹⁴, kuros precizēta valsts un pašvaldību institūciju amatu klasifikācijas sistēma, amatu saimju līmeņu sadalījums pa mēnešalgu grupām un amatu aprakstu izstrādāšanas kārtība. Ņemot vērā, ka mēnešalgu skala līdz Atlīdzības likuma grozījumu pieņemšanas brīdim 16.11.2021. tika pārskatīta minimāli, pamatā tikai saistībā ar minimālās mēneša darba algas palielināšanu, tajā iepriekš noteiktās mēnešalgas ir kļuvušas nekonkurētspējīgas. Tas attiecas arī uz kultūras nozarē nodarbinātajiem gan valsts, gan pašvaldību sektorā. Jo īpaši tas attiecas uz tām kultūras nozarē nodarbināto grupām, kuru amatu līmenis atbilst zemākajām atalgojuma grupām. Noteikumu "Valsts un pašvaldību institūciju amatu katalogs, amatu klasifikācijas un amatu apraksta izstrādāšanas kārtība" sākotnējās ietekmes (ex-ante) novērtējuma ziņojumā (anotācijā)¹⁵ atzīts, ka zemie atalgojuma griesti konkrētās amatu saimēs vai apakšsaimēs izsauc iestāžu vēlmi savus amatus klasificēt pēc iespējas augstākās mēnešalgu grupās, lai nodrošinātu amatpersonām (darbiniekiem) konkurētspējīgākas mēnešalgas, kas savukārt kropļo atlīdzības sistēmu kopumā. Tas pamato nepieciešamību pārskatīt amatu katalogā iekļautās amatu saimes, samērojot tās ar darba tirgus prasībām, lai tie atbilstu faktiskajai situācijai. Kā liecina šī pētījuma dati, tas attiecas arī uz kultūras darbinieku atalgojuma noteikšanas praksi gadījumos, kad konkrētā amatā jāpiesaista augstas kvalifikācijas speciālists.

2013. gada 29. janvārī saskaņā ar Atlīdzības likumu tika pieņemti arī Ministru kabineta noteikumi Nr. 66 "**Noteikumi par valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku darba samaksu un tās noteikšanas kārtību**"¹⁶. Šajā dokumentā 2. pielikumā noteikti amatpersonu un darbinieku mēnešalgu intervāli konkrētās mēnešalgu grupās, kas ir saistoši arī pašvaldību kultūras darbinieku atalgojuma noteikšanā.

¹⁴ Ministru kabinetā 26.04.2022 apstiprinātie noteikumi Nr. 1779. Valsts un pašvaldību institūciju amatu katalogs, amatu klasifikācijas un amatu apraksta izstrādāšanas kārtība. Pieejams: <https://tapportals.mk.gov.lv/structuralizer/data/nodes/454d8abe-1ca6-4c20-b384-d7e21320af48/preview>; skatīts 21.04.2022

¹⁵ MK noteikumu Nr. 1779. Valsts un pašvaldību institūciju amatu katalogs, amatu klasifikācijas un amatu apraksta izstrādāšanas kārtība" sākotnējās ietekmes (ex-ante) novērtējuma ziņojums (anotācija). Pieejams: <https://tapportals.mk.gov.lv/annotation/71f77a98-05b4-41f6-b15f-af1a49fcfeb9>; skatīts 21.04.2022

¹⁶ Ministru kabineta noteikumi Nr.66 Noteikumi par valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku darba samaksu un tās noteikšanas kārtību. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/254560-noteikumi-par-valsts-un-pasvaldibu-instituciju-amatpersonu-un-darbinieku-darba-samaksu-un-tas-noteikšanas-kartibu>; skatīts 21.04.2022.

Grozījumi Atlīdzības likumā un jaunie MK noteikumi Nr. 1779 “Valsts un pašvaldību institūciju amatu katalogs, amatu klasifikācijas un amatu apraksta izstrādāšanas kārtība” ietekmēs arī atalgojuma veidošanas iespējas valsts un pašvaldību kultūras institūcijās. Piemēram, kultūras projektu vadītāju, vidēja lieluma kultūras centru vadītāju atalgojums pašvaldībās parasti tiek kategorizēts 10. mēnešalgas grupā, kas līdz grozījumiem kā augstāko atalgojuma sliekšni paredzēja 1287 eiro, bet pēc Atalgojuma likuma grozījumu ieviešanas šajā mēnešalgas grupā mēnešalgas intervāls ir no 1301 eiro (minimums) līdz 2325 eiro (maksimums). Savukārt, pašvaldību māksliniecisko kolektīvu vadītāju atalgojumi bieži tiek kategorizēti 9. mēnešalgu grupā, kur līdz grozījumiem augstākais atalgojuma sliekšnis bija 1190 eiro, bet pēc grozījumu ieviešanas šajā mēnešalgas grupā mēnešalgas intervāls ir no 1076 eiro (minimums) līdz 1923 eiro (maksimums). Tātad, saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 1779, 10. mēnešalgas grupas mēnešalgas intervāla augstākais sliekšnis ir kāpināts par 1038 eiro, bet 9. mēnešalgas grupas mēnešalgas intervāla augstākais sliekšnis ir kāpināts par 733 eiro. Protams, katras pašvaldības personāla un atalgojuma politikas veidotāju kompetencē ir tas, kādu atalgojumu piešķirt konkrētam darbiniekam definētajā atalgojuma intervālā.

Pašvaldību māksliniecisko kolektīvu vadītāju atalgojuma veidošanā zināma nozīme ir arī valsts mērķdotācijai, kas tiek aprēķināta un sadalīta atbilstoši 2015. gada 17. novembra Ministru kabineta noteikumiem Nr. 649 „**Kārtība, kādā tiek aprēķināta un sadalīta valsts budžeta mērķdotācija māksliniecisko kolektīvu vadītāju darba samaksai un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām**”¹⁷. Mērķdotācija veido daļu no kolektīvu vadītāju atalgojuma un to aprēķina pēc katras pašvaldības uzrādītajiem snieguma rādītājiem – G1 un G2 kolektīvu skaitu pašvaldībā un līdzdalības intensitātes rādītājiem. Tipiska situācija tomēr ir tāda, ka valsts dotācija veido nelielu daļu no kolektīvu vadītāju atalgojuma. Atalgojuma izvērtēšanas kontekstā būtiski, ka māksliniecisko kolektīvu vadītāji pašvaldībās strādā uz nepilnām slodzēm, kas būtiski ietekmē atalgojuma apjomu. Iespēja vadīt vairākus kolektīvus ir saistīta ar pašvaldības noteiktajām maksimālajām pilna laika ekvivalenta (PLE) likmēm.

Pašvaldību politikas veidošanas līmenī tiek izstrādāti dokumenti un saistošie noteikumi, ar kuriem tās nosaka savu darba samaksas sistēmu, ņemot vērā pašvaldības attīstības plānošanas prioritātes un pieejamos finanšu resursus, tomēr vienlaikus ņemot vērā arī Atlīdzības likumā noteikto. Pašvaldību darbinieku atalgojuma dati liecina, ka atlīdzības noteikšanas kritēriji, darba samaksas nosacījumi, darba attiecību modeļi, amatu klasificēšana dažādās mēnešalgu grupās atšķiras gan teritoriāli, proti, dažādās pašvaldībās, gan arī konkrētās profesijās un amatu saimēs vai apakšsaimēs, kas ir definētas publiskajā sektorā nodarbināto amatu katalogā. Pašvaldību darbinieku atalgojuma politikas dokumentu izpēte liecina, ka atalgojuma politika atšķiras arī dažādās pašvaldībā nodarbinātās kultūras darbinieku grupās, ja tās klasificējam pēc to institucionālās piederības: 1) pašvaldības kultūras nozares pārvaldībā iesaistītie (piemēram, Kultūras pārvalžu) darbinieki; 2) kultūras centru (kultūras namu, tautas namu, saietu namu u.tml.) darbinieki, tai skaitā amatiermākslas kolektīvu vadītāji;

¹⁷ Ministru kabineta noteikumi Nr. 649 „Kārtība, kādā tiek aprēķināta un sadalīta valsts budžeta mērķdotācija māksliniecisko kolektīvu vadītāju darba samaksai un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/277919-kartiba-kada-pasvaldibam-aprekena-un-sadala-valsts-budzeta-merkdotaciju-maksliniecisko-kolektivu-vaditaju-darba-samaksai>; skatīts 21.04.2022

3) bibliotēku darbinieki; 3) muzeju darbinieki. Atšķirīgi atalgojuma principi tiek piemēroti arī vēl vienai pašvaldībās nodarbināto grupai, proti, kultūras notikumu satura veidotājiem – radošajām personām (māksliniekiem), producentiem, pasākumu rīkotājiem u.c., kas tiek piesaistīti pašvaldības rīkotu kultūras pasākumu, tai skaitā pilsētas svētku, koncertu, izrāžu, izstāžu u.tml. producēšanai un satura nodrošināšanai.

Izlases kārtībā veiktais pašvaldību darbinieku atalgojuma politikas apsekojums liecina, ka novadu kultūras pārvaldēs vai citās kultūras procesu vadības struktūrās iesaistītie ir visaugstāk atalgotie pašvaldību kultūras darbinieki un saņem atalgojumu atbilstoši 9., 10. vai dažās pašvaldībās pat 14. mēnešalgas grupai. Atalgojuma apjomu nosaka gan pašvaldības mērogs, gan finansiālās iespējas, gan citi atalgojuma politikas principi. Pašvaldības līdz šim piemērojušas kultūras darbiniekiem atalgojumu gan atbilstoši minimālajam, gan maksimālajam mēnešalgas grupas intervāla sliekšnim, tāpēc nav iespējams vispārināt pašvaldību pieeju kultūras darbinieku atalgojuma modeļa veidošanā. Detalizētāk dažādu pašvaldību kultūras darbinieku atalgojuma veidošanas pieredzes analizētas 6. nodaļā.

3.3. Līdzšinējie pētījumi

Līdzšinējie pētījumi liecina par ļoti dažādiem problēmjaudājumiem saistībā ar kultūras un radošajā sektorā nodarbinātajiem un atalgojumu. Kā arī – atšķirīgu pieeju problēmu identificēšanā un risinājumu piemērošanā.

“Pētījums par radošo personu situācija Latvijā 2012. gadā”¹⁸ secina, ka būtiskai informantu daļai ienākumu avoti ir vairāki, turklāt bieži galvenais ienākumu avots nav saistīts ar radošo procesu. Pētījumā uzsvērts, ka galvenais uzdevums būtu vājināt tendenci, ka tieši radošās darbības veikšanas faktors palielina kādas personas nabadzības un sociālā nodrošinājuma riskus. Kā iespējamie risinājumi tiek piedāvāti vairāki, rosinot izmantot kompleksas atbalsta formas, piemērojot tās sociālā nodrošinājuma riska cēloņiem:

- sociālās atbildības stimulēšanas un motivēšanas mehānismus, kas piemēroti tieši radošajām personām (gadījumos, kad netiek maksāti nodokļi);
- ienākumu izlīdzināšanas instrumentus neregulāru ienākumu gadījumā;
- konkurētspējas stiprināšanas instrumentus (tālākizglītība, mūziklizglītība, uzņēmēju-radošo personu – mārketinga speciālistu klāsteru izveide u.tml.);
- sociālo integrāciju un līdzdalību stimulējošus instrumentus, veidojot uzticību, saikni un ciešāku komunikāciju starp radošajām personām un pārvaldošajām institūcijām.

2014. gadā veiktais pētījums **“Atalgojuma analīze Baltijas valstu un pašvaldību profesionālajās koncertorganizācijās, teātros, operas un baleta teātros”¹⁹** secina, ka vidēji pilnas slodzes mākslinieks (pētījumā pētīts valsts un pašvaldību profesionālo kultūras organizāciju teātra un mūzikas jomā māksliniecisko darbinieku atalgojums) saņem apmēram 92% no vidējā sabiedriskā sektora algas valstī. Rezultātā pētījuma

¹⁸ Latvijas Radošo savienību padome, Latvijas Kultūras akadēmija, 2012. Radošo personu situācija Latvijā 2012. gadā.

¹⁹ SIA “Civitta Latvija”, 2014. Atalgojuma analīze Baltijas valstu un pašvaldību profesionālajās koncertorganizācijās, teātros, operas un baleta teātros.

autori piedāvā trīs potenciālos scenārijus, kurus KM un kultūras organizācijas var izmantot turpmākai kultūras organizāciju darbinieku atalgojuma sistēmas organizēšanai. Pirmais un otrais scenārijs paredz atalgojuma sistēmas maiņu, kultūras organizāciju darbinieku atalgojuma apmēru standartizējot un piesaistot vidējam atalgojumam sabiedriskajā sektorā, savukārt, trešais scenārijs ir pašreizējās sistēmas saglabāšana, kurā katra koncertorganizācija pamatā neatkarīgi nosaka atalgojuma apmērus saviem mākslinieciskajiem darbiniekiem.

Pētījums **“Profesionālā teātra un mūzikas mākslas jomas izvērtējums”**²⁰ (2020.) norāda būtiskākos šķēršļus teātra un mūzikas nozares organizāciju attīstībā – viens no šķēršļiem ir tieši saistīts ar personālu un tā atlīdzību. Piemēram, mūzikas jomas organizācijas norāda uz speciālistu trūkumu – gan pašvaldības institūcijas, kas darbojas reģionā, gan valsts institūcijas, kas apliecina, ka piedāvātais atalgojuma līmenis nav pietiekoši starptautiski konkurētspējīgs mūziķu piesaistei un nav konkurētspējīgs Latvijas mērogā menedžmenta profesiju laukā. Tiek izteiktas bažas, ka tuvākajā laikā var rasties kritiska situācija darbaspēka piesaistes jomā un var radīt draudus profesionālās mākslas pieejamības nodrošināšanai deleģētās funkcijas ietvaros. Arī trešdaļa teātra nozares respondentu (30%) par šķērslī atzīst arī darbinieku un personāla trūkumu. Nevalstiskais sektors un komercsektors personāla piesaistes problēmas galvenokārt saista ar finansējuma trūkumu, kas neļauj nodrošināt pastāvīgu algu un sociālās garantijas. Tā ietekmē notiek bieža darbinieku maiņa, aizplūšana uz valsts sektoru. Par specifisku profesionāļu trūkumu sūdzas vairāki leļļu teātru pārstāvji.²¹

2017. gadā veiktajā **“Pētījumā par kultūrizglītības īstenošanas pēctecību profesionālās ievirzes, profesionālās vidējās izglītības, augstākās izglītības programmās un sagatavoto speciālistu skaita atbilstību kultūras nozares un radošo industriju darba tirgus prasībām: 1. kārtā.”**²² sniegts raksturojums kultūras un radošo industriju nodarbinātības specifikai – daudzās amata pozīcijās darba izpilde nav saistīta ar fiksētu darba vietu un darba laiku, tāpēc *freelance* darba modelis rada priekšnoteikumus, ka cilvēkiem ir divas vai vairākas paralēlas darba attiecības. Cilvēks var būt gan darba devējs, gan darba ņēmējs, gan pašnodarbinātais, gan mikrouzņēmuma īpašnieks, gan strādāt uz autoratlīdzības līgumiem. Nepastāv tipisks darba attiecību modelis. Darbošanās kādā KRI nozares darba tirgus pozīcijā nereti tiek klasificēta kā papildus darbs. Šīs iezīmes būtiski traucē kultūras un radošā sektora darba tirgus un nodarbinātības statistiskās uzskaites iespējas.

Tāpat pētījumā atzīmēts, ka kultūras un radošo industriju darba tirgus vajadzības būtiski ietekmē tas, vai un kādā proporcijā konkrētajā darba tirgus segmentā darba devēji darbojas publiskie operatori – valsts un pašvaldību iestādes un organizācijas. Valsts un pašvaldību iestāžu tīkls ļauj fiksēt relatīvi stabilas darba tirgus pieprasījuma attīstības tendences. Pieprasījums ir vērsts nevis uz konkrētu neaizpildītu vakancu aizpildīšanu, bet uz augstākas kvalifikācijas darbaspēka piesaisti, kas nereti ir sarežģīti nekonkurētspējīga atalgojuma dēļ.

²⁰ Personu apvienība “Latvijas Kultūras akadēmija un SIA “Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija”, 2020. Profesionālā teātra un mūzikas mākslas jomas izvērtējums.

²¹ Personu apvienība “Latvijas Kultūras akadēmija un SIA “Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija”, 2020. Profesionālā teātra un mūzikas mākslas jomas izvērtējums.

²² Latvijas Kultūras akadēmijas Zinātniskās pētniecības centrs, 2017. Pētījums par kultūrizglītības īstenošanas pēctecību profesionālās ievirzes, profesionālās vidējās izglītības, augstākās izglītības programmās un sagatavoto speciālistu skaita atbilstību kultūras nozares un radošo industriju darba tirgus prasībām: 1. kārtā.

Valsts un pašvaldību iestāžu tīklā nodarbinātības vakances veidojas, darbaspēkam novecojot vai darba ņēmējam aizejot uz augstāk atalgotu amatu komercsektorā. Ja konkrētajā industrijā darbojas arī nevalstiskie un komerciālie operatori, tas būtiski apgrūtina pieprasījuma tendenču fiksēšanu ilgtermiņā, jo pirmkārt, darba tirgus specifiskas izmaiņas (darba alga, nodarbinātības sociālās garantijas, nodarbinātības stabilitāte ilgtermiņā, darba attiecību modeļi, profesionālās kvalifikācijas prasību atšķirības u.tml.) vienā un otrā pusē var radīt darbaspēka pārplūšanu no publiskā uz komerciālo sektoru vai otrādi, tādējādi radot darbaspēka deficītu vai pārāk lielu piedāvājumu konkrētos segmentos; otrkārt, komerciālā sektora darbība ir ļoti pakļauta konkrētu radošo industriju produktu globālā tirgus attīstības tendencēm, kas var radīt strauju darbaspēka pieprasījuma kāpumu vai kritumu konkrētā darba tirgus segmentā.

“Pētījums par kultūras jomas nevalstisko organizāciju sociāli ekonomisko ietekmi”²³ (2018.) analizē cilvēkresursu piesaistes problēmas NVO kultūras jomas sektorā: tikai 1/3 daļa jeb 34% (no 3397) kultūras NVO ir norādījušas, ka algo darbiniekus. Kultūras NVO pamatā balstās brīvprātīgajā darbā vai izmanto tādus nodarbinātības modeļus, kas netiek atspoguļoti gada pārskatā. 66% organizāciju nenodarbina nevienu darbinieku vai arī nodarbinātības modelis (atlīdzības saņemšanas veids) ir cits (piemēram, autoratlīdzības līgumi, saimnieciskās darbības veicēja izrakstīts rēķins) – nevis darba līgums. Atlikušajos 34% gadījumos, kad NVO uzrāda darbiniekus, pārliecinoši lielākā daļa (88% no tām NVO, kam ir darbinieki) nodarbina tikai 1–5 darbiniekus. 2/3 kultūras NVO nav pieņemts darbā neviens darbinieks.

2021. gadā veiktā pētījuma **“Valsts budžeta finansētās programmas “NVO fonds” darbības (rezultātu un ieguldījuma) izvērtēšana”** ietvaros²⁴ veiktā NVO sektora aptauja liecina, ka tieši finansiālā nestabilitāte ir viens no būtiskākajiem šķēršļiem sektora attīstībai. Kopumā 52% aptaujāto norāda, ka sektora attīstību kavē nepietiekams finansējums un 48% – ka neregulārs finansējums. Tā kā liela daļa organizāciju norāda, ka būtisks šķērslis to darbībai ir nepietiekams un neregulārs finansējums, būtisks ir jautājums par finanšu instrumentu pieejamību NVO sektoram (kā pieejamības, tā arī regularitātes un nepārtrauktības aspektā).

Kopumā jāsecina, ka pēdējos gados nav veikts pētījums, kas analizētu visu kultūras un radošo sektoru šķērsgriezumā, kā arī veiktu salīdzinājumu starp valsts, pašvaldības un nevalstiskā sektorā strādājošo atlīdzību.

Būtiskākie pēdējos 10 gados veiktie pētījumi, kuros ir sniegtas atziņas par pētījuma tēmu:

1. Latvijas Radošo savienību padome, Latvijas Kultūras akadēmija, 2012. Radošo personu situācija Latvijā 2012. gadā.
2. Personu apvienība “SIA “Baltijas konsultācijas” un SIA “Konsorts”, 2013. Latvijas radošo industriju darbība un priekšnoteikumi nozares mērķtiecīgai attīstībai.

²³ Latvijas Kultūras akadēmija, 2018. Pētījums par kultūras jomas nevalstisko organizāciju sociāli ekonomisko ietekmi.

²⁴ Personu apvienība: Latvijas Kultūras akadēmija un SIA „Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija” (pasūtītājs: Sabiedrības integrācijas fonds), 2021. Valsts budžeta finansētās programmas “NVO fonds” darbības (rezultātu un ieguldījuma) izvērtēšana. Pieejams: <https://www.sif.gov.lv/lv/programmu-izvertejumi>

3. SIA “Excolo Latvia”, 2014. Latvijas arhitektūras nozares statistisks raksturojums.
4. SIA “Civitta Latvija”, 2014. Atalgojuma analīze Baltijas valstu un pašvaldību profesionālajās koncertorganizācijās, teātros, operas un baleta teātros.
5. Latvijas Kultūras akadēmijas Zinātniskās pētniecības centrs, 2017. Pētījums par kultūrizglītības īstenošanas pēctecību profesionālās ievirzes, profesionālās vidējās izglītības, augstākās izglītības programmās un sagatavoto speciālistu skaita atbilstību kultūras nozares un radošo industriju darba tirgus prasībām: 1. kārtā.
6. Latvijas Kultūras akadēmija, 2018. Pētījums par kultūras jomas nevalstisko organizāciju sociāli ekonomisko ietekmi.
7. Personu apvienība “Latvijas Kultūras akadēmija un SIA “Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija”, 2020. Profesionālā teātra un mūzikas mākslas jomas izvērtējums.
8. Personu apvienība: Latvijas Kultūras akadēmija un SIA „Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija”, 2021. Valsts budžeta finansētās programmas “NVO fonds” darbības (rezultātu un ieguldījuma) izvērtēšana.

3.4. Konteksta faktori

Tālāk īsi raksturosim dažus no konteksta faktoriem, kas bija būtiski pētāmās tēmas metodoloģijas izstrādē, noteica datu ieguves ierobežojumus un palīdzēja iegūto datu interpretācijā.

Radošo personu nodarbinātības specifika

Viens no būtiskākajiem faktoriem, kas apgrūtināja gan datu ieguvī par atalgojumu kultūras un radošo industriju sektorā, gan iegūto datu interpretāciju, ir radošo personu nodarbinātības specifika, proti – dažādie nodarbinātības veidi apakšnozarēs, atšķirības valsts, pašvaldību, nevalstiskajā un komercsektorā nodarbinātajiem, kā arī vienas personas dažādie ienākumu avoti. Radošā un kultūras sektora specifisko nodarbinātības struktūru raksturo liels līgumdarbos, nepilna laika, projektos nodarbināto cilvēku skaits. Plašāk to ietekmē arī tādas aktuālās darba tirgus struktūras izmaiņu tendences kā pašnodarbinātība, nepilnas slodzes darbs, darbs vairākās darba vietās, strādāšana mājās, multi-aktivitāte, kas īpaši raksturīgas personām, kas veic radošu darbu, un kas ir globāla konteksta darba tirgus parādības²⁵. Arī Latvijas pētījums par kultūras un radošo industriju darba tirgu²⁶ norāda uz nodarbinātības formu dažādību: cilvēkiem darbošanās nozarē var būt kā hobijs, dzīvesveids, kas nereti ir nepietiekami atalgots; daudzās amata pozīcijās darba izpilde nav saistīta ar fiksētu darba vietu un darba laiku, tāpēc *freelance* darba modelis rada priekšnoteikumus, ka cilvēkiem ir divas

²⁵ Florida, Richard. *The Rise of the Creative Class, Revisited*. New York: Basic Books, 2011.

²⁶ Latvijas Kultūras akadēmija, 2017. Pētījums par kultūrizglītības īstenošanas pēctecību profesionālās ievirzes, profesionālās vidējās izglītības, augstākās izglītības programmās un sagatavoto speciālistu skaita atbilstību kultūras nozares un radošo industriju darba tirgus prasībām.

vai vairākas paralēlas darba attiecības; cilvēks var būt gan darba devējs, gan darba ņēmējs, gan pašnodarbinātais, gan mikrouzņēmuma īpašnieks, gan strādāt uz autoratlīdzības līgumiem.

Izmaiņas Latvijas nodokļu politikā

Faktori, kas ir saistīti ar izmaiņām Latvijas nodokļu politikā, ietekmē gan kultūras un radošajā sektorā nodarbināto atalgojuma līmeni, gan kultūras un radošo industriju uzņēmumu attīstības un konkurētspējas potenciālu (piemēram, PVN likme u.c.), gan kultūras nevalstiskā sektora attīstību, gan finansējuma plūsmu starp kultūras un citiem tautsaimniecības sektoriem sponsorēšanas, mecenātisma u.c. kontekstos. Vislielākā ietekme laika posmā no 2014. līdz 2020. gadam uz kultūrvidi bija 2018. gada izmaiņām Uzņēmumu ienākuma nodokļa likumā²⁷, kas būtiski samazināja ziedojumu apjomu kultūras nozares nevalstiskajām organizācijām, kā arī 2020. gadā veiktajiem grozījumiem likumā „Par iedzīvotāju ienākumu nodokli”²⁸ un likumā „Par valsts sociālo apdrošināšanu”²⁹. Ieviestā minimālo iemaksu prasība valsts obligātajā sociālajā apdrošināšanā no 2021. gada 1. jūlija ietekmēja daudzu radošu personu nodarbinātību un atalgojumu. Ļoti nozīmīgu ietekmi uz radošo profesiju pārstāvjiem un kultūras sektora organizācijām atstās autoratlīdzības nodokļu izmaiņas, kas pakāpeniski stājas spēkā no 2021. gada vidus, un citas izmaiņas, kas attiecas uz saimnieciskās darbības veicējiem.

Diskusijas ar kultūras un radošo nozaru pārstāvjiem par 2020. gadā veiktajām izmaiņām iedzīvotāju ienākumu nodokļu un sociālās apdrošināšanas likumdošanā asi izgaismoja radošo personu, kuras veic saimniecisko darbību kā pašnodarbinātas personas vai mikrouzņēmuma nodokļa maksātāji, vai arī saņem autoratlīdzību, ieņēmumu gūšanas problemātiku, tostarp vājo sociālo aizsargātību.

Kā daļējs risinājums radošo personu atbalstam ir Latvijas Radošo savienību padomes un Valsts Kultūrkapitāla fonda “Radošo personu atbalsta pasākumu programma”³⁰, kas sniedz atbalstu profesionālām radošajām personām īslaicīgas ienākumu neesamības gadījumos.

COVID-19 pandēmijas ietekme

Jaunu krīzi 2020. gadā izraisīja COVID-19 epidemioloģiskās drošības pasākumi. Tie radikāli ierobežoja gan kultūras un radošo nozaru organizāciju un uzņēmumu darbību, gan iedzīvotāju kultūras patēriņu. Šo kultūras sektora pārstāvji uzskata par būtiskāko izaicinājumu kultūras nozares attīstībā Latvijā kopumā (uz to norāda 20% aptaujāto kultūras organizāciju pārstāvju 2020. gadā)³¹. Covid-19 infekcijas izraisītā krīze kultūras un radošajās nozarēs smagi ietekmēja arī kultūras un radošajās nozarēs nodarbināto ienākumus. 2020. gadā iegūtie

²⁷ Saeima. Uzņēmumu ienākuma nodokļa likums, stājas spēkā no 01.01.2018. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/292700-uznemumu-ienakuma-nodokla-likums>.

²⁸ Saeima. Likums „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli”, stājas spēkā 01.01.1994. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/56880-par-iedzivotaju-ienakuma-nodokli>

²⁹ Saeima. Likums „Par valsts sociālo apdrošināšanu”, stājas spēkā no 01.01.1998. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/45466-par-valsts-socialo-apdrosinasanu>.

³⁰ <https://makslinieki.lv/Atbalsta-stipendiju-veidi/>

³¹ Personu apvienība “Latvijas Kultūras akadēmija, SIA “Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija” un SIA “SKDS””, 2020. “Kultūras patēriņa un līdzdalības ietekmes pētījums”. Pieejams: <https://www.km.gov.lv/lv/petijumi>

dati liecina, ka 95% kultūras sektora pārstāvju ir veikuši kādus pasākumus organizācijas iekšienē kā reakciju uz Covid-19 radītajām sekām. 68% ir bijuši spiesti pārtraukt dažādus iesāktos projektus un aktivitātes, 31% ir apturējuši vai iesaldējuši savu darbību, 29% aicinājuši darbiniekus doties ikgadējā atvaļinājumā, bet 22% pārtraukuši iesāktās partnerības. Darbinieku darba apjoms samazināts 18% organizāciju, darba laiks saīsināts 13%, bet darbinieku atalgojums samazināts 10% sektora. 7% ir bijuši spiesti arī atlaist darbiniekus.³²

Administratīvi-teritoriālā reforma

Administratīvi teritoriālās reformas (ATR)³³ plānošana un ieviešana aktualizēja jautājumus par valsts un pašvaldību funkcijām, galvenajiem mērķiem un kompetencēm kultūrpolitikas īstenošanā. Tai skaitā dažādu pašvaldības institūciju konsolidēšana, ko rada novadu apvienošana, rada jaunus izaicinājumus arī nodarbinātības un atalgojuma izlīdzināšanas aspektā. Arī 2020. gadā veiktajā kultūras organizāciju pārstāvju aptaujā salīdzinoši liels bija to kultūras sektora pārstāvju īpatsvars (12%), kuri par izaicinājumu uzskatīja reģionālās reformas ieviešanu un tās radītās pārmaiņas.³⁴

³² Personu apvienība "Latvijas Kultūras akadēmija, SIA "Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija" un SIA "SKDS"", 2020. "Kultūras patēriņa un līdzdalības ietekmes pētījums". Pieejams: <https://www.km.gov.lv/lv/petijumi>

³³ Valsts prezidenta paziņojums Nr. 12 no 19.06.2020. Par administratīvi teritoriālās reformas īstenošanu. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/315662-par-administrativi-teritorialas-reformas-istenosanu>.

³⁴ Personu apvienība "Latvijas Kultūras akadēmija, SIA "Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija" un SIA "SKDS"", 2020. "Kultūras patēriņa un līdzdalības ietekmes pētījums". Pieejams: <https://www.km.gov.lv/lv/petijumi>

4. KULTŪRAS UN RADOŠAJĀ SEKTORĀ NODARBINĀTO ATALGOJUMA KVANTITATĪVA ANALĪZE

4.1. Nodarbināto atalgojuma datu pieejamība un derīgums: metodoloģisks raksturojums

2017. gadā īstenotā pētījumā³⁵ tika konstatēts: “Kopumā jāsecina, ka šobrīd pieejamie dati neļauj pilnvērtīgi apzināt un analizēt kultūras un radošās industrijas nozares darba tirgu.”. Šie **ierobežojumi kultūras un radošā sektora darba tirgus analīzei pastāv joprojām**. Saimniecisko darbību statistiskā klasifikācija NACE 2. red. (NACE) neļauj pilnvērtīgi identificēt kultūras un radošo sektoru, jo nenodrošina pietiekami detalizētu darbības veidu definējumu. Savukārt Profesiju klasifikatorā iekļautās profesijas tikai daļēji ļauj identificēt kultūras un radošo sektoru, jo liela daļa no kultūras un radošajā sektorā strādājošajām profesijām nav tām specifiski raksturīga un tām var būt darba vietas arī citos sektoros. (Par abiem šiem aspektiem plašāka analīze pieejama norādītajā 2017. gada pētījumā.)

Tā kā šī pētījuma mērķis ir iegūt atalgojuma rādītājus, kas ļauj salīdzināt atalgojuma līmeņus valsts, pašvaldību un nevalstiskajā sektorā (pētnieki papildus iekļauj arī komercsektoru) gan kopumā, gan konkrētu nozaru griezumā, **bija nepieciešams identificēt tos datu avotus un datu veidus, kas visprecīzāk ļauj uzstādīto mērķi sasniegt.**

Atalgojuma datu avoti

Pētījuma ietvaros **tika identificēti 2 iespējamie datu avoti par kultūras un radošajā sektorā nodarbināto atalgojumu.**

Oficiālās statistikas portālā (<https://data.stat.gov.lv/>) pieejami dati, kas tiek apkopoti atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem Nr.691 "Oficiālās statistikas programma 2021.–2023. gadam". Oficiālās statistikas programmā ir ietverti dati, ko sagatavo statistikas iestādes (kopumā 15 valsts institūcijas). Oficiālās statistikas portālā pieejami dati arī par darba samaksu. Tomēr tie nesniedz iespēju analizēt datus nedz specifiski kultūras un radošā sektora griezumā, nedz konkrētu profesiju griezumā, jo **nepiedāvā pietiekamu datu detalizāciju** – profesiju dati pieejami tikai apkopotās profesiju pamatgrupās un nav pieejami konkrētu profesiju detalizācijā, savukārt sektora dalījums pieejams tikai atbilstoši NACE 2.red. iedalījumam, kas neļauj drošticami nodalīt kultūras un radošo sektoru.

Definējot, kuri NACE klasifikatora kodī atbilst kultūras un radošajam sektoram, tiek likts pamats nozares statistiskai uzskaiti un analīzei. **Līdz šim diemžēl šāds nozares atbilstības definējums nav ticis izstrādāts un ieviests, kas, sekojoši, apgrūtina nozares statistisku analīzi.** Iepriekš veiktos pētījumos izmantotas

³⁵ Pētījums par kultūrizglītības īstenošanas pēctecību profesionālās ievirzes, profesionālās vidējās izglītības, augstākās izglītības programmās un sagatavoto speciālistu skaita atbilstību kultūras nozares un radošo industriju darba tirgus prasībām. Pirmā kārtā. Latvijas Kultūras akadēmijas Zinātniskās pētniecības centrs. 2017. Pieejams: https://www.km.gov.lv/sites/km/files/kulturizglitiba_petijums_1_karta_20171.pdf

atšķirīgas pieejas un atšķirīgi nozares atbilstības definējumi. Būtiskākā problēma atbilstības definēšanai ir NACE klasifikatora nepietiekama detalizācija. Klasifikators iekļauj konkrētu tautsaimniecības nozaru, sektoru un jomu definējumus, bet nav pietiekami detalizēts, lai konkrētu jomu ietvaros identificētu tieši kultūras un radošās industrijas “daļu”. Piemēram, klasifikatora kodi “apavu ražošana”, “datorprogrammēšana”, “izklaides un atpūtas darbība” un daudzi citi neļauj noteikt, cik liela daļa no konkrētās jomas būtu attiecināma uz radošo industriju nozari. Šī iemesla dēļ dati atbilstoši NACE klasifikatoram uzrādīs plašāku sektora pārstāvniecību, jo iekļaus datus arī par to daļu, kas tiešā veidā nebūtu attiecināma tieši uz kultūras un radošo sektoru. Tādēļ šī pētījuma autori uzskata, ka **kultūras un radošā sektora darba tirgus pēc NACE klasifikatora iedalījuma Latvijā nav kvalitatīvi analizējams.**

Tai pat laikā oficiālās statistikas **dati ļauj raksturot atalgojuma tendences Latvijā kopumā.** Tādēļ šajā ziņojumā tiek izmantoti oficiālās statistikas dati par mēneša vidējo bruto darba samaksu un stundas likmēm Latvijā kopā pēdējo 5 gadu laika periodā.

Valsts ieņēmumu dienestā pieejami dati par darba devēju deklarēto izmaksāto atalgojumu un nostrādātajām stundām atbilstoši Profesiju klasifikatora kodam. Šie **dati ļauj analizēt konkrētajās profesijās nodarbināto reālo saņemto atalgojumu, kā arī vairākus citus rādītājus** (nostrādāto stundu skaitu, darba vietu skaitu, nodarbināto personu skaitu, darba devēja sektoru u.c.). Tādēļ pētnieki šajā pētījumā atalgojuma rādītājus analizē, balstoties VID sagatavotajos datos atbilstoši pētnieku atlasītām profesijām (par profesiju atlasī detalizētāk skatīt nākamajā apakšnodaļā). Latvijas Kultūras akadēmija veica oficiālu datu pieprasījumu (01.02.2022. vēstule nr. 1.10e/30), pēc kura VID sagatavoja prasītos atalgojuma datus atbilstoši konkrētām pētnieku atlasītām profesijām par laika periodu no 2017. gada līdz 2021. gadam (24.02.2022. vēstule nr. VID.4.1/14.1/41).

Datu analīzē **izmantota informācija no sekojošiem VID pārskatiem:**

- “Ziņojums par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām no darba ņēmēju darba ienākumiem, iedzīvotāju ienākuma nodokli un uzņēmējdarbības riska valsts nodevu pārskata mēnesī”;
- “Darba devēja ziņojums”;
- mikrouzņēmuma nodokļa deklarācijas;
- “Ziņojums par pašnodarbinātā vai iekšzemes darba ņēmēja pie darba devēja – ārvalstnieka, vai ārvalstu darba ņēmēja pie darba devēja – ārvalstnieka valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām”;
- “Pašnodarbinātā vai darba ņēmēja ziņojums”;
- “Paziņojums par fiziskajai personai izmaksātajām summām”;
- “Ziņas par darba ņēmējiem”.

Pētnieku ieskatā šobrīd Latvijā precīzākais kultūras un radošā sektora atalgojuma situācijas raksturojums darba tirgū kopumā (valsts sektors, pašvaldību sektors, komercsektors, nevalstiskais sektors) iespējams tieši pēc konkrēto profesiju atalgojuma rādītājiem VID datu detalizācijā. Lai arī tas neļauj

identificēt kultūras un radošo sektoru kopumā, bet ļauj lielā mērā drošticami analizēt kultūras un radošajās profesijās nodarbināto atalgojumu.

Tai pat laikā jāuzsver, ka **arī šiem datiem pastāv virkne metodoloģisku ierobežojumu**, kas jāņem vērā tos analizējot un interpretējot. Par ierobežojumiem skatīt aiznākamajā nodaļā.

Mērķgrupas definējums

Pētījuma tehniskā specifikācija, netieši sasaucoties ar iepriekš minēto 2017. gada pētījuma secinājumu, definēja šaurāku skatījumu uz kultūras un radošā sektora nodarbināto mērķgrupu, paredzot neiekļaut kultūras iestādēs un uzņēmumos nodarbināto atbalsta funkciju darbiniekus un kultūrizglītības sistēmā nodarbinātos. Savukārt **pētnieki ierosināja kā pētījuma mērķgrupu definēt kultūras un radošo profesiju pārstāvjus atbilstoši Profesiju klasifikatora strukturējumam**. No Profesiju klasifikatora pētnieki atlasīja 268 profesijas, kuras pēc to nosaukuma vai darba satura apraksta atbilst kultūras un radošā sektora nodarbinātības specifikai. Saskaņā ar VID sniegto informāciju 19 no šīm profesijām pēdējo 5 gadu laika periodā nav bijusi neviena nodarbināta persona. Sekojoši **atalgojuma dati tika iegūti par kopumā 249 profesijām** – tajās vismaz vienā no pēdējiem 5 gadiem ir bijusi vismaz 1 nodarbināta persona. Šajā profesiju atlasē nav iekļautas tās, kuru tieša vai netieša piederība kultūras un radošajam sektoram pēc profesijas nosaukuma vai darba apraksta nav nosakāma. Tādēļ atlasē nav iekļauts tehniskais personāls (piemēram, šoferi, apkopēji), kā arī administrācijas personāls, ja vien to profesija nav skaidri identificējama kā kultūras un radošajam sektoram atbilstoša. **Atlasīto profesiju kopu pētnieki definē kā “kultūras un radošās profesijas” un visi atalgojuma dati šajā ziņojumā ir attiecināmi tikai uz šo mērķgrupu, nevis kultūras un radošo sektoru kopumā.**

Tā kā viens no pētījuma mērķiem bija analizēt atalgojuma rādītājus arī nozaru griezumā, **pētnieki katrai profesijai noteica tās atbilstību konkrētai kultūras un radošā sektora nozarei**. Kopumā tika izdalītas **18 nozares** (par pamatu ņemot Kultūras ministrijas definēto nozaru dalījumu, Valsts kultūrkapitāla fonda definēto nozaru dalījumu, kā arī Latvijas kultūras datu portāla Latvijas kultūras institūciju datu bāzē definēto piederību nozarēm). Jāuzsver, ka **profesiju atbilstība nozarēm tika identificēta, balstoties konkrētajā profesijā veikto darba pienākumu saturam, nevis darba vietai**. Piemēram, dizaina speciālists tika iedalīts dizaina nozarē, lai gan pēc darba vietas šāds speciālists var tikt nodarbināts gandrīz jebkurā no kultūras un radošā sektora nozarēm, skatuves strādnieki tika iedalīti tehniskā nodrošinājuma nozarē, nevis teātra vai mūzikas – tā kā pieejamie dati neļauj identificēt konkrētu darba vietu, nozaru dalījums bija iespējams, tikai balstoties profesijas darba saturā, nevis reālajā nodarbinātības vietā. Atsevišķu profesiju gadījumā pētnieki, pārzinot Latvijas darba tirgus situāciju, pieņēma lēmumu par iekļaušanu tajā vai citā nozarē, lai gan profesijas nosaukums un darba saturs pieļauj nodarbinātību vairākās nozarēs. Piemēram, visi aktieri tika definēti kā teātra nozarei atbilstoši.

Tabula 1. Pētījuma mērķgrupā iekļautās kultūras un radošās profesijas

Datu avots: Profesiju klasifikators, autoru atlase. Piezīmes: Pirms profesijas nosaukuma norādīts tās numurs un pirms profesiju grupas norādīts tās numurs atbilstoši Profesiju klasifikatoram.

Profesijas nosaukums	Profesiju grupa	Nozare
265227 Folkloras kopas VADĪTĀJS	2652 Mūziķi, dziedātāji, komponisti un muzikologi	Amatiermāksla
265230 Amatiermākslas kolektīva VADĪTĀJS	2652 Mūziķi, dziedātāji, komponisti un muzikologi	Amatiermāksla
265411 Amatiermāksla REŽISORS	2654 Kino, teātru un tiem radniecīgu jomu režisori un producenti	Amatiermāksla
731206 Ērģeļu BŪVĒTĀJS	7312 Mūzikas instrumentu izgatavotāji un labotāji	Amatniecība
731401 PODNIEKS	7314 Podnieki un tiem radniecīgu profesiju strādnieki	Amatniecība
731402 Māla PRESĒTĀJS	7314 Podnieki un tiem radniecīgu profesiju strādnieki	Amatniecība
731403 KERAMIĶIS	7314 Podnieki un tiem radniecīgu profesiju strādnieki	Amatniecība
731501 Stikla PŪTĒJS	7315 Stikla izstrādājumu izgatavotāji un apdarinātāji	Amatniecība
731605 DaiļKRĀSOTĀJS	7316 Apgleznokāji, gravētāji un kodinātāji	Amatniecība
731702 KokGRIEZĒJS	7317 Koka, pinumu un tiem radniecīgu materiālu mākslas priekšmetu izgatavotāji	Amatniecība
731703 Koka māksliniecisko izstrādājumu IZGATAVOTĀJS	7317 Koka, pinumu un tiem radniecīgu materiālu mākslas priekšmetu izgatavotāji	Amatniecība
731704 PINĒJS	7317 Koka, pinumu un tiem radniecīgu materiālu mākslas priekšmetu izgatavotāji	Amatniecība
731802 Ādas AMATNIEKS	7318 Tekstiliju, ādas un tām radniecīgu materiālu mākslas priekšmetu izgatavotāji	Amatniecība
731803 Apģērbu AMATNIEKS	7318 Tekstiliju, ādas un tām radniecīgu materiālu mākslas priekšmetu izgatavotāji	Amatniecība
731804 Tautastērpu DARINĀTĀJS	7318 Tekstiliju, ādas un tām radniecīgu materiālu mākslas priekšmetu izgatavotāji	Amatniecība
731903 Metāla AMATNIEKS	7319 Citur neklasificēti amatnieki	Amatniecība
731904 Akmens GRIEZĒJS	7319 Citur neklasificēti amatnieki	Amatniecība
731905 AKMEŅKALIS AMATNIEKS	7319 Citur neklasificēti amatnieki	Amatniecība
216101 ARHITEKTS	2161 Arhitekti	Arhitektūra
216102 ARHITEKTA PALĪGS	2161 Arhitekti	Arhitektūra
343533 Arhitektoniski mākslinieciskās izpētes MEISTARS	3435 Citi mākslas un kultūras speciālisti	Arhitektūra
262101 ARHĪVISTS	2621 Arhīvistu un muzeju vecākie speciālisti	Arhīvs
262104 Fondu GLABĀTĀJS (arhīvu jomā)	2621 Arhīvistu un muzeju vecākie speciālisti	Arhīvs
262107 Galvenais ARHĪVISTS	2621 Arhīvistu un muzeju vecākie speciālisti	Arhīvs
262109 Arhīva EKSPERTS	2621 Arhīvistu un muzeju vecākie speciālisti	Arhīvs
265401 Kinofilmas DIREKTORS	2654 Kino, teātru un tiem radniecīgu jomu režisori un producenti	Audiovizuālā māksla un filmu māksla
265406 Kinofilmas REŽISORS	2654 Kino, teātru un tiem radniecīgu jomu režisori un producenti	Audiovizuālā māksla un filmu māksla
265407 Skaņu REŽISORS	2654 Kino, teātru un tiem radniecīgu jomu režisori un producenti	Audiovizuālā māksla un filmu māksla
265412 Televīzijas REŽISORS	2654 Kino, teātru un tiem radniecīgu jomu režisori un producenti	Audiovizuālā māksla un filmu māksla
343536 ANIMATORS	3435 Citi mākslas un kultūras speciālisti	Audiovizuālā māksla un filmu māksla
352106 Kinofilmu /skaņu REDAKTORS	3521 Radiosakaru un audiovizuālās jomas speciālisti	Audiovizuālā māksla un filmu māksla
352107 Televīzijas OPERATORS	3521 Radiosakaru un audiovizuālās jomas speciālisti	Audiovizuālā māksla un filmu māksla
352108 Ieskaņošanas iekārtas OPERATORS	3521 Radiosakaru un audiovizuālās jomas speciālisti	Audiovizuālā māksla un filmu māksla
352110 Ierakstīšanas iekārtas OPERATORS	3521 Radiosakaru un audiovizuālās jomas speciālisti	Audiovizuālā māksla un filmu māksla
352111 Skaņu OPERATORS	3521 Radiosakaru un audiovizuālās jomas speciālisti	Audiovizuālā māksla un filmu māksla
352113 Pārraidē iekārtas OPERATORS	3521 Radiosakaru un audiovizuālās jomas speciālisti	Audiovizuālā māksla un filmu māksla
352114 Studijas tehniskās iekārtas OPERATORS	3521 Radiosakaru un audiovizuālās jomas speciālisti	Audiovizuālā māksla un filmu māksla

Profesijas nosaukums	Profesiju grupa	Nozare
352120 KinoPROJICĒTĀJS	3521 Radiosakaru un audiovizuālās jomas speciālisti	Audiovizuālā māksla un filmu māksla
352126 VideoOPERATORS	3521 Radiosakaru un audiovizuālās jomas speciālisti	Audiovizuālā māksla un filmu māksla
352127 Audio un video TEHNIĶIS	3521 Radiosakaru un audiovizuālās jomas speciālisti	Audiovizuālā māksla un filmu māksla
134932 Bibliotēkas struktūrvienības VADĪTĀJS	1349 Citur neklasificētu specializēto pakalpojumu jomas vadītāji	Bibliotēkas
134934 Bibliotēkas VADĪTĀJS/ DIREKTORS	1349 Citur neklasificētu specializēto pakalpojumu jomas vadītāji	Bibliotēkas
262201 BIBLIOGRĀFS	2622 Bibliotekāri un tiem radniecīgu profesiju vecākie speciālisti	Bibliotēkas
262202 Vecākais BIBLIOTEKĀRS	2622 Bibliotekāri un tiem radniecīgu profesiju vecākie speciālisti	Bibliotēkas
262203 DOKUMENTĀLISTS	2622 Bibliotekāri un tiem radniecīgu profesiju vecākie speciālisti	Bibliotēkas
262204 INFORMĀTIĶIS	2622 Bibliotekāri un tiem radniecīgu profesiju vecākie speciālisti	Bibliotēkas
262205 SistēmBIBLIOTEKĀRS	2622 Bibliotekāri un tiem radniecīgu profesiju vecākie speciālisti	Bibliotēkas
262206 Fondu GLABĀTĀJS (bibliotēku jomā)	2622 Bibliotekāri un tiem radniecīgu profesiju vecākie speciālisti	Bibliotēkas
262207 Izglītības iestādes BIBLIOTEKĀRS	2622 Bibliotekāri un tiem radniecīgu profesiju vecākie speciālisti	Bibliotēkas
262208 Metadatu REDAKTORS	2622 Bibliotekāri un tiem radniecīgu profesiju vecākie speciālisti	Bibliotēkas
262209 Metadatu VEIDOTĀJS	2622 Bibliotekāri un tiem radniecīgu profesiju vecākie speciālisti	Bibliotēkas
343301 BIBLIOTEKĀRS	3433 Galeriju, muzeju un bibliotēku speciālisti	Bibliotēkas
343302 Bibliotēku informācijas SPECIĀLISTS	3433 Galeriju, muzeju un bibliotēku speciālisti	Bibliotēkas
343303 Izglītības iestādes BIBLIOTEKĀRS (ceturtā un trešā līmeņa kvalifikācija)	3433 Galeriju, muzeju un bibliotēku speciālisti	Bibliotēkas
265901 Cirka AKROBĀTS	2659 Citur neklasificēti radošo un izpildītājmākslu jomas mākslinieki	Cirks
265902 Cirka izrādes VADĪTĀJS	2659 Citur neklasificēti radošo un izpildītājmākslu jomas mākslinieki	Cirks
265907 ILUZIONISTS (burvju mākslinieks)	2659 Citur neklasificēti radošo un izpildītājmākslu jomas mākslinieki	Cirks
265916 Cirka ATLĒTS	2659 Citur neklasificēti radošo un izpildītājmākslu jomas mākslinieki	Cirks
265301 Baleta SOLISTS	2653 Dejojāji un horeogrāfi	Deja
265302 DEJOTĀJS	2653 Dejojāji un horeogrāfi	Deja
265303 HOREOGRĀFS	2653 Dejojāji un horeogrāfi	Deja
265304 BaletDEJOTĀJS	2653 Dejojāji un horeogrāfi	Deja
265305 Baleta REPETITORS	2653 Dejojāji un horeogrāfi	Deja
265306 BALETMEISTARS	2653 Dejojāji un horeogrāfi	Deja
265308 Deju kolektīvu, kopu un naktsklubu DEJOTĀJS	2653 Dejojāji un horeogrāfi	Deja
265310 Deju kopu VADĪTĀJS	2653 Dejojāji un horeogrāfi	Deja
265312 Deju kolektīva VADĪTĀJS	2653 Dejojāji un horeogrāfi	Deja
265313 Deju kolektīva REPETITORS	2653 Dejojāji un horeogrāfi	Deja
216302 Mēbeļu DIZAINERS	2163 Izstrādājumu un apģērbu dizaineri	Dizains
216303 Modes DIZAINERS	2163 Izstrādājumu un apģērbu dizaineri	Dizains
216304 Produktu DIZAINERS	2163 Izstrādājumu un apģērbu dizaineri	Dizains
216305 Reklāmas DIZAINERS	2163 Izstrādājumu un apģērbu dizaineri	Dizains
216308 MODELĒTĀJS	2163 Izstrādājumu un apģērbu dizaineri	Dizains
216311 Apģērbu DIZAINERS	2163 Izstrādājumu un apģērbu dizaineri	Dizains
216602 Interjera DIZAINERS	2166 Grafikas, multimediju un citi dizaineri	Dizains
216603 Grafikas DIZAINERS	2166 Grafikas, multimediju un citi dizaineri	Dizains

Profesijas nosaukums	Profesiju grupa	Nozare
216604 Mājaslapu DIZAINERS	2166 Grafikas, multimediju un citi dizaineri	Dizains
216605 DATORGRAFIĶIS	2166 Grafikas, multimediju un citi dizaineri	Dizains
343201 DEKORĒTĀJS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Dizains
343202 Izstādes DEKORĒTĀJS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Dizains
343204 Dizaina SPECIĀLISTS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Dizains
343205 Juvelierizstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Dizains
343206 Iesaiņojuma dizaina SPECIĀLISTS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Dizains
343214 Apģērbu dizaina SPECIĀLISTS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Dizains
343215 Ādas izstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Dizains
343216 Keramikas izstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Dizains
343217 Koka izstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Dizains
343218 Metāla izstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Dizains
343219 Stikla izstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Dizains
343220 Tekstilizstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Dizains
343221 Interjera un reklāmas dizaina SPECIĀLISTS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Dizains
343223 Tekstilizstrādājumu MODELĒTĀJS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Dizains
343224 Rokdarbu MODELĒTĀJS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Dizains
343225 Dekoratīvo objektu TĒLNIKS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Dizains
343226 Lietišķās mākslas izstrādājumu MODELĒTĀJS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Dizains
343227 Vides DIZAINERS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Dizains
343228 Apģērbu modelēšanas un konstruēšanas SPECIĀLISTS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Dizains
343229 Tērpu stila SPECIĀLISTS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Dizains
343230 Interjera NOFORMĒTĀJS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Dizains
343231 Vizuālās reklāmas NOFORMĒTĀJS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Dizains
343232 Produktu dizaina SPECIĀLISTS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Dizains
343233 Vizuālās reklāmas dizaina SPECIĀLISTS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Dizains
343234 Interjera dizaina SPECIĀLISTS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Dizains
343235 Multimediju dizaina SPECIĀLISTS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Dizains
343236 Mēbeļu dizaina SPECIĀLISTS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Dizains
343243 Materiālu dizaina SPECIĀLISTS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Dizains
343245 Dāvanu NOFORMĒTĀJS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Dizains
343246 Skatlogu NOFORMĒTĀJS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Dizains
343247 Foto dizaina SPECIĀLISTS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Dizains
343248 Tēlniecības objektu dizaina SPECIĀLISTS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Dizains
343249 Apģērbu MODELĒTĀJS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Dizains
343250 Iespieddarbu noformējuma SPECIĀLISTS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Dizains
343251 Vides dizaina SPECIĀLISTS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Dizains
343252 Ērtelpas labiekārtojuma un objektu dizaina SPECIĀLISTS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Dizains
731806 Dekoratīvo tekstiltehniku IZSTRĀDĀTĀJS	7318 Tekstiliju, ādas un tām radniecīgu materiālu mākslas priekšmetu izgatavotāji	Dizains
343101 MikroFOTOGRĀFS	3431 Fotogrāfi	Fotogrāfija
343102 Mākslas FOTOGRĀFS	3431 Fotogrāfi	Fotogrāfija
143101 VADĪTĀJS /DIREKTORS /PĀRVALDNIEKS (kultūras jomā)	1431 Sporta, atpūtas un kultūras centru vadītāji	Kultūras vadība un producēšana
143102 VADĪTĀJA VIETNIEKS /IZPILDDIREKTORS (kultūras jomā)	1431 Sporta, atpūtas un kultūras centru vadītāji	Kultūras vadība un producēšana

Profesijas nosaukums	Profesiju grupa	Nozare
143109 PRODUCENTS (kultūras jomā)	1431 Sporta, atpūtas un kultūras centru vadītāji	Kultūras vadība un producēšana
143110 IMPRESĀRIJS	1431 Sporta, atpūtas un kultūras centru vadītāji	Kultūras vadība un producēšana
143111 Pamatdarbības struktūrvienības VADĪTĀJS /DIREKTORS (kultūras jomā)	1431 Sporta, atpūtas un kultūras centru vadītāji	Kultūras vadība un producēšana
143112 Pamatdarbības struktūrvienības VADĪTĀJA VIETNIEKS /DIREKTORA VIETNIEKS (kultūras jomā)	1431 Sporta, atpūtas un kultūras centru vadītāji	Kultūras vadība un producēšana
143117 Mūzikas pasākumu ORGANIZATORS	1431 Sporta, atpūtas un kultūras centru vadītāji	Kultūras vadība un producēšana
143119 Kultūras darba VADĪTĀJS	1431 Sporta, atpūtas un kultūras centru vadītāji	Kultūras vadība un producēšana
262112 Apmeklētāju centra VADĪTĀJS	2621 Arhīvisti un muzeju vecākie speciālisti	Kultūras vadība un producēšana
265223 Baznīcas mūzikas dzīves ORGANIZATORS	2652 Mūziķi, dziedātāji, komponisti un muzikologi	Kultūras vadība un producēšana
265402 Radiouzveduma DIREKTORS	2654 Kino, teātru un tiem radniecīgu jomu režisori un producenti	Kultūras vadība un producēšana
265404 Televīzijas uzveduma DIREKTORS	2654 Kino, teātru un tiem radniecīgu jomu režisori un producenti	Kultūras vadība un producēšana
265409 REŽISORA ASISTENTS	2654 Kino, teātru un tiem radniecīgu jomu režisori un producenti	Kultūras vadība un producēšana
265413 Televīzijas un kino PRODUCENTS	2654 Kino, teātru un tiem radniecīgu jomu režisori un producenti	Kultūras vadība un producēšana
265414 Televīzijas/ radio raidījuma PRODUCENTS	2654 Kino, teātru un tiem radniecīgu jomu režisori un producenti	Kultūras vadība un producēšana
265416 Mākslinieciskais VADĪTĀJS	2654 Kino, teātru un tiem radniecīgu jomu režisori un producenti	Kultūras vadība un producēšana
265418 Mākslas pasākumu ORGANIZATORS	2654 Kino, teātru un tiem radniecīgu jomu režisori un producenti	Kultūras vadība un producēšana
333902 Muzikālo priekšnesumu AĢENTS	3339 Citur neklasificēti komercpakalpojumu jomas speciālisti	Kultūras vadība un producēšana
343519 Kultūras METODIĶIS	3435 Citi mākslas un kultūras speciālisti	Kultūras vadība un producēšana
343520 Kultūras pasākumu ORGANIZATORS	3435 Citi mākslas un kultūras speciālisti	Kultūras vadība un producēšana
343521 Kultūras pasākumu VADĪTĀJS	3435 Citi mākslas un kultūras speciālisti	Kultūras vadība un producēšana
343522 Svētku REŽISORS	3435 Citi mākslas un kultūras speciālisti	Kultūras vadība un producēšana
343523 Kultūras projektu VADĪTĀJS	3435 Citi mākslas un kultūras speciālisti	Kultūras vadība un producēšana
343528 Interesu pulciņa VADĪTĀJS	3435 Citi mākslas un kultūras speciālisti	Kultūras vadība un producēšana
352125 Kultūras pasākumu tehniskais REŽISORS	3521 Radiosakaru un audiovizuālās jomas speciālisti	Kultūras vadība un producēšana
264101 AUTORS	2641 Rakstnieki un tiem radniecīgu profesiju vecākie speciālisti	Literatūra
264102 BIOGRĀFS	2641 Rakstnieki un tiem radniecīgu profesiju vecākie speciālisti	Literatūra
264103 DRAMATURGS	2641 Rakstnieki un tiem radniecīgu profesiju vecākie speciālisti	Literatūra
264107 KRITIĶIS	2641 Rakstnieki un tiem radniecīgu profesiju vecākie speciālisti	Literatūra
264109 RAKSTNIEKS	2641 Rakstnieki un tiem radniecīgu profesiju vecākie speciālisti	Literatūra
264110 SCENĀRISTS	2641 Rakstnieki un tiem radniecīgu profesiju vecākie speciālisti	Literatūra
134933 Muzeja VADĪTĀJS/ DIREKTORS	1349 Citur neklasificētu specializēto pakalpojumu jomas vadītāji	Muzeji
262102 Mākslas EKSPERTS (muzeju jomā)	2621 Arhīvisti un muzeju vecākie speciālisti	Muzeji
262103 Krājuma GLABĀTĀJS (muzeju jomā)	2621 Arhīvisti un muzeju vecākie speciālisti	Muzeji
262105 Ekspozīciju un izstāžu KURATORS	2621 Arhīvisti un muzeju vecākie speciālisti	Muzeji
262106 MUZEJPEDAGOGS	2621 Arhīvisti un muzeju vecākie speciālisti	Muzeji
262110 Galvenais krājuma GLABĀTĀJS (muzeju jomā)	2621 Arhīvisti un muzeju vecākie speciālisti	Muzeji
262111 Izglītojošā darba un darba ar apmeklētājiem VADĪTĀJS (muzeju jomā)	2621 Arhīvisti un muzeju vecākie speciālisti	Muzeji

Profesijas nosaukums	Profesiju grupa	Nozare
262113 Apmeklētāju centra SPECIĀLISTS	2621 Arhīvistu un muzeju vecākie speciālisti	Muzeji
962906 Muzeja izstāžu un ekspozīciju zāļu UZRAUGS	9629 Citur neklasificēti vienkāršo profesiju strādnieki	Muzeji
265201 DIRĪGENTS	2652 Mūziķi, dziedātāji, komponisti un muzikologi	Mūzika
265202 Galvenais DIRĪGENTS	2652 Mūziķi, dziedātāji, komponisti un muzikologi	Mūzika
265203 Orķestra KONCERTMEISTARS	2652 Mūziķi, dziedātāji, komponisti un muzikologi	Mūzika
265204 MUZIKOLOGS	2652 Mūziķi, dziedātāji, komponisti un muzikologi	Mūzika
265205 Instrumentu MŪZIĶIS	2652 Mūziķi, dziedātāji, komponisti un muzikologi	Mūzika
265206 Pūšaminstrumentu MŪZIĶIS	2652 Mūziķi, dziedātāji, komponisti un muzikologi	Mūzika
265207 Sitaminstrumentu MŪZIĶIS	2652 Mūziķi, dziedātāji, komponisti un muzikologi	Mūzika
265208 Stūginstrumentu MŪZIĶIS	2652 Mūziķi, dziedātāji, komponisti un muzikologi	Mūzika
265209 Taustiņinstrumentu MŪZIĶIS	2652 Mūziķi, dziedātāji, komponisti un muzikologi	Mūzika
265210 SOLISTS	2652 Mūziķi, dziedātāji, komponisti un muzikologi	Mūzika
265211 Operas VOKĀLISTS	2652 Mūziķi, dziedātāji, komponisti un muzikologi	Mūzika
265212 Galvenais KORMEISTARS	2652 Mūziķi, dziedātāji, komponisti un muzikologi	Mūzika
265213 KOMPONISTS	2652 Mūziķi, dziedātāji, komponisti un muzikologi	Mūzika
265215 Kora DZIEDĀTĀJS	2652 Mūziķi, dziedātāji, komponisti un muzikologi	Mūzika
265216 Orķestra VADĪTĀJS	2652 Mūziķi, dziedātāji, komponisti un muzikologi	Mūzika
265217 Orķestra DIRĪGENTS	2652 Mūziķi, dziedātāji, komponisti un muzikologi	Mūzika
265218 Ansambļa VADĪTĀJS	2652 Mūziķi, dziedātāji, komponisti un muzikologi	Mūzika
265219 MŪZIĶIS	2652 Mūziķi, dziedātāji, komponisti un muzikologi	Mūzika
265220 DZIEDĀTĀJS	2652 Mūziķi, dziedātāji, komponisti un muzikologi	Mūzika
265221 KORMEISTARS	2652 Mūziķi, dziedātāji, komponisti un muzikologi	Mūzika
265224 Kora DIRĪGENTS	2652 Mūziķi, dziedātāji, komponisti un muzikologi	Mūzika
265225 KONCERTMEISTARS	2652 Mūziķi, dziedātāji, komponisti un muzikologi	Mūzika
265226 VOKĀLISTS	2652 Mūziķi, dziedātāji, komponisti un muzikologi	Mūzika
265228 Mūzikas teorijas SPECIĀLISTS	2652 Mūziķi, dziedātāji, komponisti un muzikologi	Mūzika
731207 Mūzikas instrumentu SKAŅOTĀJS	7312 Mūzikas instrumentu izgatavotāji un labotāji	Mūzika
731209 Mūzikas instrumentu IZGATAVOTĀJS	7312 Mūzikas instrumentu izgatavotāji un labotāji	Mūzika
731210 Mūzikas instrumentu LABOTĀJS	7312 Mūzikas instrumentu izgatavotāji un labotāji	Mūzika
265134 RESTAURATORS	2651 Vizuālo mākslu mākslinieki	Restaurācija
265135 Monumentālo gleznu RESTAURATORS	2651 Vizuālo mākslu mākslinieki	Restaurācija
265136 Stājgleznu RESTAURATORS	2651 Vizuālo mākslu mākslinieki	Restaurācija
265137 Monumentāli dekoratīvās tēlniecības objektu/būvmākslas RESTAURATORS	2651 Vizuālo mākslu mākslinieki	Restaurācija
265138 Grafikas RESTAURATORS	2651 Vizuālo mākslu mākslinieki	Restaurācija
265139 Rokrakstu, dokumentu, grāmatu RESTAURATORS	2651 Vizuālo mākslu mākslinieki	Restaurācija
265140 Mēbeļu, kokgriezuma RESTAURATORS	2651 Vizuālo mākslu mākslinieki	Restaurācija
265141 Keramikas, stikla izstrādājumu RESTAURATORS	2651 Vizuālo mākslu mākslinieki	Restaurācija
265142 Tekstiliju RESTAURATORS	2651 Vizuālo mākslu mākslinieki	Restaurācija
265143 Ādas, pergamenta izstrādājumu RESTAURATORS	2651 Vizuālo mākslu mākslinieki	Restaurācija
265144 Metāla izstrādājumu RESTAURATORS	2651 Vizuālo mākslu mākslinieki	Restaurācija
265145 Foto un kino materiālu RESTAURATORS	2651 Vizuālo mākslu mākslinieki	Restaurācija
265146 Arheoloģiskā materiāla RESTAURATORS	2651 Vizuālo mākslu mākslinieki	Restaurācija
343506 Polihromā koka RESTAURATORS	3435 Citi mākslas un kultūras speciālisti	Restaurācija

Profesijas nosaukums	Profesiju grupa	Nozare
343513 Koka būvju RESTAURATORS	3435 Citi mākslas un kultūras speciālisti	Restaurācija
343514 Akmens būvju RESTAURATORS	3435 Citi mākslas un kultūras speciālisti	Restaurācija
343517 Zeltījumu RESTAURATORS	3435 Citi mākslas un kultūras speciālisti	Restaurācija
343518 RESTAURATORA ASISTENTS	3435 Citi mākslas un kultūras speciālisti	Restaurācija
343530 Muzeja eksponātu RESTAURATORS	3435 Citi mākslas un kultūras speciālisti	Restaurācija
343531 Akmens un silikāta materiāla RESTAURATORS	3435 Citi mākslas un kultūras speciālisti	Restaurācija
343532 Būvgaldniecības RESTAURATORS	3435 Citi mākslas un kultūras speciālisti	Restaurācija
731211 Klavieru RESTAURATORS	7312 Mūzikas instrumentu izgatavotāji un labotāji	Restaurācija
731213 Ērģeļu un mūzikas instrumentu RESTAURATORS	7312 Mūzikas instrumentu izgatavotāji un labotāji	Restaurācija
143118 Teātra /galvenais ADMINISTRATORS	1431 Sporta, atpūtas un kultūras centru vadītāji	Teātris
216307 Teātra kostīmu MODELĒTĀJS	2163 Izstrādājumu un apģērbu dizaineri	Teātris
216310 Teātra kostīmu MĀKSLINIEKS	2163 Izstrādājumu un apģērbu dizaineri	Teātris
265403 Izrādes DIREKTORS	2654 Kino, teātru un tiem radniecīgu jomu režisori un producenti	Teātris
265405 Izrādes REŽISORS	2654 Kino, teātru un tiem radniecīgu jomu režisori un producenti	Teātris
265501 AKTIERIS (piektā līmeņa kvalifikācija)	2655 Aktieri	Teātris
265502 Leļļu teātra AKTIERIS	2655 Aktieri	Teātris
265503 AKTIERIS (trešā līmeņa kvalifikācija)	2655 Aktieri	Teātris
265905 KOMIĶIS	2659 Citur neklasificēti radošo un izpildītājmākslu jomas mākslinieki	Teātris
265912 Leļļu MEISTARS	2659 Citur neklasificēti radošo un izpildītājmākslu jomas mākslinieki	Teātris
333904 Teātra AĢENTS	3339 Citur neklasificēti komercpakalpojumu jomas speciālisti	Teātris
343210 Teātra DEKORĒTĀJS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Teātris
343535 SUFLIERIS	3435 Citi mākslas un kultūras speciālisti	Teātris
265415 Gaismu REŽISORS	2654 Kino, teātru un tiem radniecīgu jomu režisori un producenti	Tehniskais nodrošinājums
343529 PiroTEHNIĶIS	3435 Citi mākslas un kultūras speciālisti	Tehniskais nodrošinājums
352128 GAISMOTĀJS	3521 Radiosakaru un audiovizuālās jomas speciālisti	Tehniskais nodrošinājums
711505 Skatuves MONTĒTĀJS	7115 Namdari un būvgaldnieki	Tehniskais nodrošinājums
711506 Skatuves MEISTARS	7115 Namdari un būvgaldnieki	Tehniskais nodrošinājums
933303 REKVIZITORS	9333 Krāvēji	Tehniskais nodrošinājums
933304 Skatuves STRĀDNIEKS	9333 Krāvēji	Tehniskais nodrošinājums
962902 Bīešu KONTROLIERIS	9629 Citur neklasificēti vienkāršo profesiju strādnieki	Tehniskais nodrošinājums
216309 JuvelierMĀKSLINIEKS	2163 Izstrādājumu un apģērbu dizaineri	Vizuālā māksla
265101 BrīvMĀKSLINIEKS	2651 Vizuālo mākslu mākslinieki	Vizuālā māksla
265102 GLEZNOTĀJS	2651 Vizuālo mākslu mākslinieki	Vizuālā māksla
265103 GRAFIĶIS	2651 Vizuālo mākslu mākslinieki	Vizuālā māksla
265104 KARIKATŪRISTS	2651 Vizuālo mākslu mākslinieki	Vizuālā māksla
265105 MĀKSLINIEKS	2651 Vizuālo mākslu mākslinieki	Vizuālā māksla
265106 Galvenais MĀKSLINIEKS	2651 Vizuālo mākslu mākslinieki	Vizuālā māksla
265107 MULTIPLIKATORS	2651 Vizuālo mākslu mākslinieki	Vizuālā māksla
265109 TĒLNIEKS (SKULPTORS)	2651 Vizuālo mākslu mākslinieki	Vizuālā māksla
265117 Kinofilmu MĀKSLINIEKS	2651 Vizuālo mākslu mākslinieki	Vizuālā māksla
265119 INSTALATORS	2651 Vizuālo mākslu mākslinieki	Vizuālā māksla

Profesijas nosaukums	Profesiju grupa	Nozare
265122 Mākslas KERAMIĶIS	2651 Vizuālo mākslu mākslinieki	Vizuālā māksla
265124 MetālmĀKSLINIEKS	2651 Vizuālo mākslu mākslinieki	Vizuālā māksla
265127 Stikla apstrādes MĀKSLINIEKS	2651 Vizuālo mākslu mākslinieki	Vizuālā māksla
265128 TekstilMĀKSLINIEKS	2651 Vizuālo mākslu mākslinieki	Vizuālā māksla
265129 VideoMĀKSLINIEKS	2651 Vizuālo mākslu mākslinieki	Vizuālā māksla
265131 VITRĀŽISTS	2651 Vizuālo mākslu mākslinieki	Vizuālā māksla
265417 MĀKSLINIEKS INSCENĒTĀJS	2654 Kino, teātru un tiem radniecīgu jomu režisori un producenti	Vizuālā māksla
343209 ILUSTRATORS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Vizuālā māksla
343211 Noformēšanas MĀKSLINIEKS	3432 Dizaina speciālisti un dekoratori	Vizuālā māksla
343534 SCENOGRĀFS	3435 Citi mākslas un kultūras speciālisti	Vizuālā māksla

Tabula 2. Profesijas, kurās pārskata periodā (2017.g.-2021.g.) nav nevienas nodarbinātas personas

Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.). Piezīmes: Pirms profesijas nosaukuma norādīts tās numurs atbilstoši Profesiju klasifikatoram.

Profesijas nosaukums
264104 DZEJNIEKS
265118 KokTĒLNIEKS
265123 Porcelāna APGLEZNOTĀJS
265408 Kustību REŽISORS
265504 AKTRISE TRAVESTIJA
265904 KLAUNS
265909 ŽONGLIERIS
265913 DRESĒTĀJS
265914 VēderRUNĀTĀJS
265915 Cirka VINGROTĀJS
265917 EKVILIBRISTS
343244 Stila mēbeļu MODELĒTĀJS
731202 Akordeonu TEHNIĶIS
731205 Klavieru BŪVĒTĀJS
731212 Vijoļu BŪVĒTĀJS
731705 MUCINIEKS
731706 RATNIEKS
731821 Mežģīņu DARINĀTĀJS
731822 KNIPELĒTĀJS

Pētījumā izmantoto atalgojuma datu specifika

Lai gan VID apkopotie dati ļauj detalizēti analizēt konkrētajās kultūras un radošajās profesijās nodarbināto atalgojumu, tomēr datu pieejamībā un interpretācijā jāņem vērā vairāki būtiski faktori.

- Aprēķinos izmantoti tikai to darba vietu dati, kurām analizējamajā periodā ir norādīta profesija, ienākumi un nostrādātās stundas.

- Darba devēja piederība sektoram (valsts, pašvaldības, nevalstiskais, komercsektors) noteikta pamatojoties uz nodokļa maksātāja uzņēmējdarbības formu un īpašuma formu. Valsts un pašvaldību kapitālsabiedrības uzskaitītas kā komercsektora vienības.
- Analizējot datus, jāņem vērā, ka viena fiziskā persona var būt vienlaicīgi nodarbināta vairākās profesijās un darba vietās, līdz ar to informācija par konkrēto fizisko personu tiek atspoguļota pie katras profesijas, kurā tā ir nodarbināta. Līdz ar to reālais unikālo nodarbināto (darba algu saņemošo) personu skaits, visdrīzāk, ir mazāks, nekā uzrādīts datos.
- Lai ievērotu fizisko personu datu konfidencialitāti, vidējo stundas tarifa likmi un kopējos ienākumus profesijās, kurās darba vietu skaits ir mazāks par trīs, VID neatspoguļo. 2021. gadā kopumā 72 profesijās nodarbināto kopskaits ir mazāk par 3 personām, līdz ar to atalgojuma dati par tām pētniekiem nav pieejami. Tā kā datus VID gatavoja sektoru griezumā (valsts, pašvaldības, nevalstiskais, komercsektors), atsevišķos gadījumos, kad konkrētā sektora ietvaros nodarbināto skaits profesijā ir mazāks par 3 personām, to atalgojuma dati pētniekiem arī nav pieejami. Tomēr šiem datu ierobežojumiem nav būtiskas ietekmes uz datu kvalitāti – no kopumā 11 993 darba vietām 2021. gadā atalgojuma dati pētniekiem nebija pieejami par 332 darba vietām (2,8% no visām).
- Apkopotā informācija var mainīties atbilstoši nodokļu maksātāju iesniegtajiem pārskatu precizējumiem, ko nosaka likuma “Par nodokļiem un nodevām” 16.pants, paredzot nodokļu maksātājiem iespēju iesniegt nodokļu administrācijai iesniegumu par pārskata labojumu vai nodokļu (ar nodokli apliekamā objekta) aprēķina precizējumu triju gadu laikā pēc konkrētajos likumos noteiktā maksāšanas termiņa. Bez tam apkopoto informāciju var mainīt arī dati no kavēti iesniegtiem pārskatiem. Ar to būtu izskaidrojamas datu atšķirības, ja līdzīga datu analīze tiktu veikta ar no jauna pieprasītiem atalgojuma datiem nākotnē (proti – varētu tikt novērotas datu atšķirības, ja attiecīgajā periodā darba devēji būtu precizējuši iesniegtās deklarācijas). Pētnieku līdzšinējā pieredze liecina, ka šādas izmaiņas parasti ir minimālas un tām nav būtiskas ietekmes uz kopējiem rādītājiem un no tiem izrietošiem secinājumiem.
- Rādītāji attiecas tikai uz darba algu un nevis kopējiem konkrēto profesiju pārstāvju ienākumiem (autoratlīdzības, patentmaksas maksātāji, pašnodarbinātie). Detalizētāk par konkrēto aspektu skatīt 5.7.nodaļā.
- Visi atalgojuma dati ir attiecināmi tikai uz kultūras un radošajās profesijās nodarbinātajiem atbilstoši šī pētījuma ietvaros veiktajai profesiju atlasei, nevis kultūras un radošo sektoru kopumā (detaлизētāk skatīt šīs nodaļas 2. apakšnodaļu).

4.2. Kultūras un radošajās profesijās nodarbināto personu skaits

Atbilstoši 4.1. nodaļā aprakstītajai metodoloģijai atlasītajās 249 profesijās Latvijā kopumā ir nodarbinātas gandrīz 16 tūkstoši personu. 2021. gadā konkrētajās profesijās darba algu saņēmušas 15 708 personas. Pēdējo 5 gadu laikā kopējais kultūras un radošajās profesijās nodarbināto skaits nav būtiski mainījies. Latvijā kopumā

2021. gadā bija 864,0 tūkstoši nodarbināto³⁶ – tātad kultūras un radošās profesijas veido 1,8% no visiem nodarbinātajiem Latvijā.

Tai pat laikā vidējais darba vietu skaits šajās profesijās ir mazāks – aptuveni 12 tūkstoši darba vietu. Tas skaidrojams ar faktu, ka vienā darba vietā var būt nodarbinātas vairākas personas vienlaikus ar nepilnu slodzi, kā arī viena persona konkrētajā profesijā var strādāt vairākas darba vietās. Arī vidējais darba vietu skaits pēdējo 5 gadu periodā nav būtiski mainījies.

Atbilstoši 2021. gada datiem 49,0% no visām kultūras un radošo profesiju darba vietām ir komercsektorā, 39,8% pašvaldību iestādēs, bet 10,5% valsts iestādēs un tikai 0,7% biedrībās un nodibinājumos. Pēdējo 5 gadu periodā šie rādītāji nav būtiski mainījušies.

Jāuzsver – reālais kultūras un radošajās profesijās strādājošo skaits visdrīzāk ir lielāks, jo ne visi tajās strādājošie ir algoti darbinieki. Daļa strādā kā pašnodarbinātie, autoratlīdzību saņēmēji vai patentmaksas maksātāji, bet tādā gadījumā nav iespējams identificēt piederību konkrētai profesijai, jo norādītajās nodarbinātības formās nav nepieciešams deklarēt atbilstību konkrētai profesijai. Tādēļ šī pētījuma ietvaros visi dati attiecināmi tikai uz pastāvīgā darbā nodarbinātajiem (algotiem darbiniekiem).

Grafiks 1. Kopējais nodarbināto personu skaits Latvijā un kultūras un radošajās profesijās nodarbināto personu skaits 2021.g.

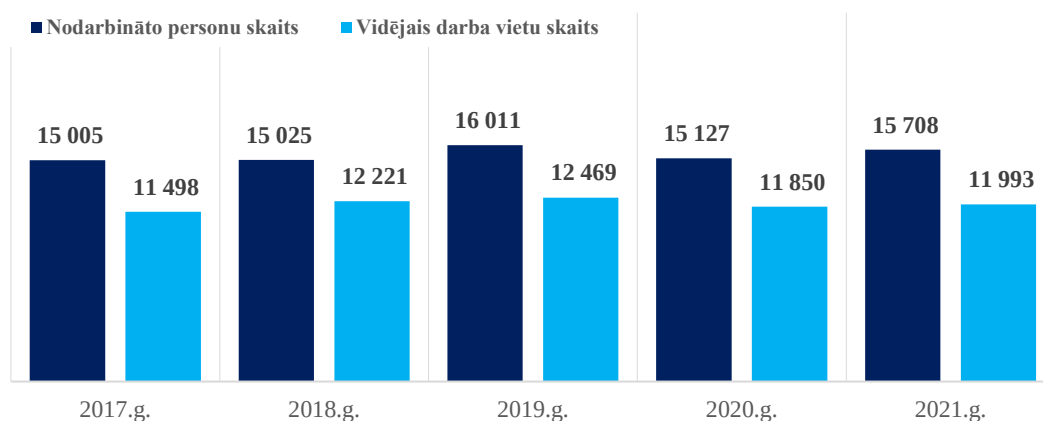
Datu avots: Oficiālās statistikas portāls, tabula nr. NBL020 "Nodarbinātie pa vecuma grupām un pēc dzimuma 1996 - 2021", autoru aprēķini.

³⁶ Datu avots: Oficiālās statistikas portāls, tabula nr. NBL020 "Nodarbinātie pa vecuma grupām un pēc dzimuma 1996 - 2021".

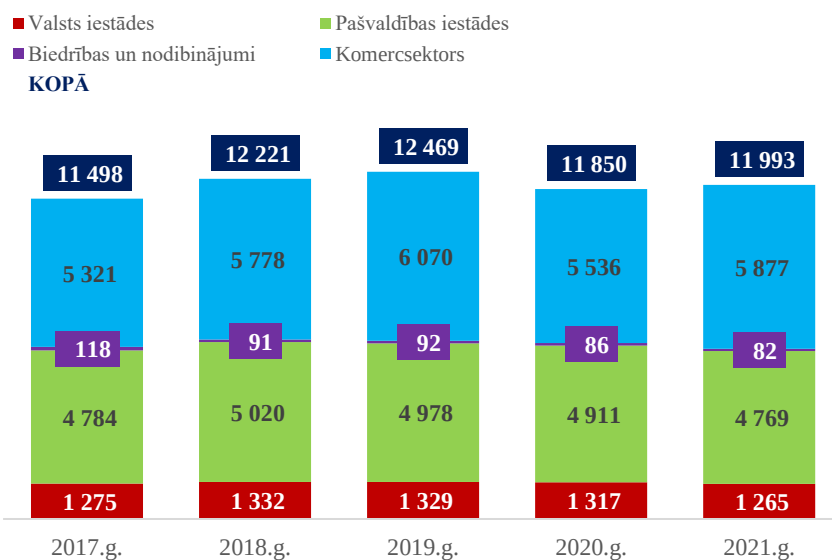
Grafiks 2. Kultūras un radošajās profesijās nodarbināto personu skaits un vidējais darba vietu skaits 2017.-2021.g.

Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini.

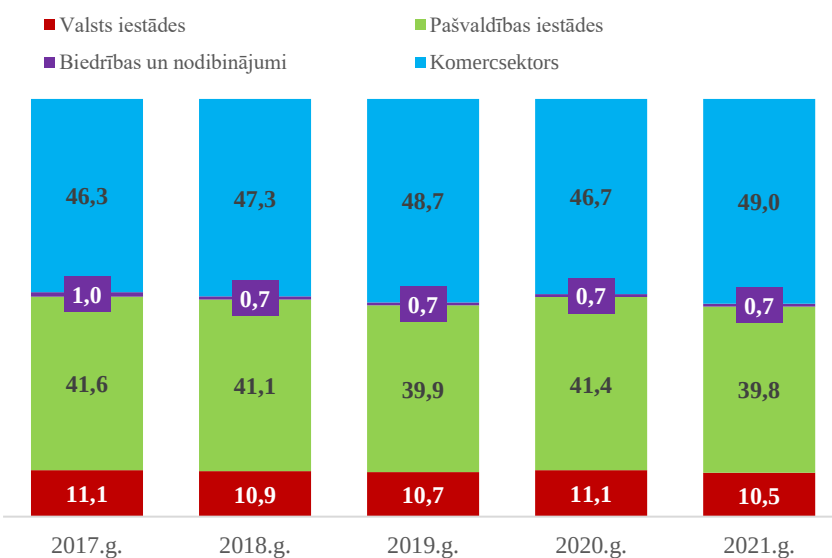
Grafiks 3. Vidējais darba vietu skaits gadā kultūras un radošajās profesijās 2017.-2021.g. dalījumā pa sektoriem

Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini.

Grafiks 4. Vidējais darba vietu skaits gadā kultūras un radošajās profesijās 2017.-2021.g. dalījumā pēc īpatsvara pa sektoriem

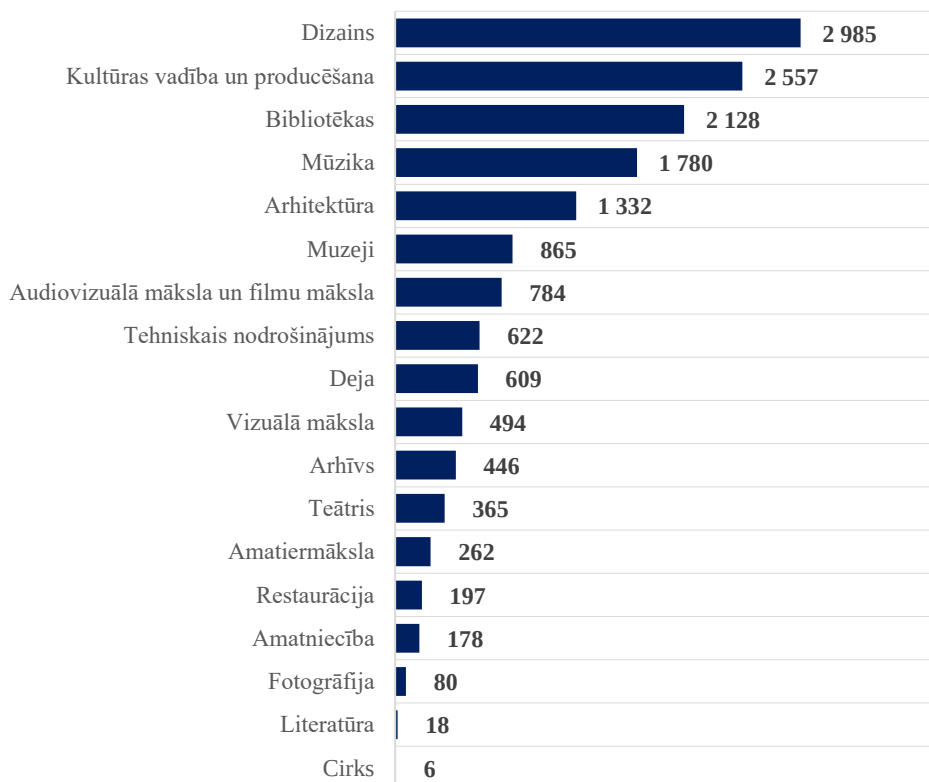
Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini.

No 15 708 kultūras un radošajās profesijās nodarbinātajiem 2021. gadā 19,0% jeb 2 985 strādā dizaina nozarē, 16,3% jeb 1 557 – kultūras vadībā un producēšanā, 13,5% jeb 2 128 – bibliotēku nozarē, 11,3% jeb 1 780 – mūzikas nozarē. Pēc nodarbināto skaita starp lielākajām nozarēm minamas arī: arhitektūra (8,5% jeb 1 332), muzeji (5,5% jeb 865), audiovizuālā māksla un filmu māksla (5,0% jeb 784).

Grafiks 5. Kultūras un radošajās profesijās nodarbināto personu skaits 2021.g. nozaru dalījumā

Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini.

Analizējot konkrētu profesiju detalizācijā, visvairāk nodarbināto 2021. gadā Latvijā bijis tādās kultūras un radošajās profesijās kā arhitekts (914 personas), kultūras jomas pamatdarbības struktūrvienības vadītājs (654 personas), grafikas dizainers (591), bibliotekārs (510), vecākais bibliotekārs (504), datorgrafīķis (457), izglītības iestādes bibliotekārs (452), koncertmeistars (446).

Lai gan kopējais visu kultūras un radošo profesiju nodarbināto skaits pēdējos 5 gados nav būtiski mainījies, atsevišķās profesijās izmaiņas bijušas pat ļoti būtiskas. Vērtējot nodarbināto personu skaita izmaiņas pēdējo 5 gadu laika periodā profesijās, kurās nodarbināto skaits ir vismaz 50 personas, novērojams, ka visbūtiskāk krities algoto darbinieku skaits tādās profesijās kā dejojājs (-68,3% no 2017. gada skaita), keramiķis (-66,7%), izglītības iestādes bibliotekārs (-63,7%), apmeklētāju centra vadītājs (-62,5%), studijas tehniskās iekārtas operators (-57,9%), biļešu kontrolieris (-52,5%). Savukārt visvairāk palielinājies nodarbināto skaits tādās profesijās kā grafikas dizainers (+177,5% pret 2017. gada skaitu), videooperators (+141,7%), mājaslapu dizainers (+140,9%), bibliotēkas struktūrvienības vadītājs (+115,2%), vizuālās reklāmas noformētājs (+49,5%), arhitekta palīgs (+48,2%), datorgrafīķis (+37,2%).

Tabula 3. Kultūras un radošajās profesijās nodarbināto personu skaits 2021.g. profesiju dalījumā (atbilstoši Profesiju klasifikatoram)

Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini. Piezīmes: Pirms profesijas nosaukuma norādīts tās numurs atbilstoši Profesiju klasifikatoram; Tabulā iekļautas tikai tās profesijas, kurās 2021.g. bijis vismaz 1 nodarbinātais. Profesijas sakārtotas katras nozares ietvaros pēc to skaita izmaiņām 2021.g. pret 2017.g.

Profesija	Nozare	2017	2021	2021/2017
265230 Amatiermākslas kolektīva VADĪTĀJS	Amatiermāksla	19	63	44
265227 Folkloras kopas VADĪTĀJS	Amatiermāksla	63	85	22
265411 Amatiersteātra REŽISORS	Amatiermāksla	136	114	-22
731703 Koka māksliniecišķo izstrādājumu IZGATAVOTĀJS	Amatniecība	10	28	18
731704 PINĒJS	Amatniecība	15	27	12
731905 AKMENĶALIS AMATNIEKS	Amatniecība	10	18	8
731904 Akmens GRIEZĒJS	Amatniecība	3	7	4
731501 Stikla PŪTĒJS	Amatniecība	2	4	2
731206 Ērģeļu BŪVĒTĀJS	Amatniecība	2	3	1
731402 Māla PREŠĒTĀJS	Amatniecība	3	3	0
731803 Apģērbu AMATNIEKS	Amatniecība	7	6	-1
731702 KokGRIEZĒJS	Amatniecība	4	2	-2
731804 Tautastērpu DARINĀTĀJS	Amatniecība	8	6	-2
731401 PODNIEKS	Amatniecība	10	7	-3
731903 Metāla AMATNIEKS	Amatniecība	14	11	-3
731605 DaiļKRĀSOTĀJS	Amatniecība	31	19	-12
731802 Ādas AMATNIEKS	Amatniecība	32	19	-13
731403 KERAMIĶIS	Amatniecība	54	18	-36
216101 ARHITEKTS	Arhitektūra	714	914	200
216102 ARHITEKTA PALĪGS	Arhitektūra	282	418	136
262109 Arhīva EKSPERTS	Arhīvs	33	51	18
262104 Fondu GLABĀTĀJS (arhīvu jomā)	Arhīvs	64	69	5
262101 ARHĪVISTS	Arhīvs	196	191	-5
262107 Galvenais ARHĪVISTS	Arhīvs	156	135	-21
352126 VideoOPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	60	145	85
352113 Pārraidis iekārtas OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	27	80	53
352127 Audio un video TEHNIĶIS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	8	57	49
343536 ANIMATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	8	36	28
265407 Skaņu REŽISORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	60	75	15
352106 Kinofilmu /skaņu REDAKTORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	6	8	2
265406 Kinofilmas REŽISORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	7	8	1
265401 Kinofilmas DIREKTORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	2	2	0
352120 KinoPROJICĒTĀJS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	4	4	0
352110 Ierakstīšanas iekārtas OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	23	19	-4
265412 Televīzijas REŽISORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	44	38	-6
352108 Ieskaņošanas iekārtas OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	10	4	-6
352111 Skaņu OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	211	187	-24
352107 Televīzijas OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	107	76	-31
352114 Studijas tehniskās iekārtas OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	107	45	-62
134934 Bibliotēkas VADĪTĀJS/ DIREKTORS	Bibliotēkas	17	144	127
262207 Izglītības iestādes BIBLIOTEKĀRS	Bibliotēkas	356	452	96
134932 Bibliotēkas struktūrvienības VADĪTĀJS	Bibliotēkas	66	142	76
262202 Vecākais BIBLIOTEKĀRS	Bibliotēkas	470	504	34
262203 DOKUMENTĀLISTS	Bibliotēkas	15	24	9
262204 INFORMĀTIĶIS	Bibliotēkas	16	17	1
262208 Metadatu REDAKTORS	Bibliotēkas	9	9	0
262209 Metadatu VEIDOTĀJS	Bibliotēkas	35	34	-1

Profesija	Nozare	2017	2021	2021/2017
262206 Fondu GLABĀTĀJS (bibliotēku jomā)	Bibliotēkas	8	6	-2
262205 SistēmBIBLIOTEKĀRS	Bibliotēkas	39	35	-4
343302 Bibliotēku informācijas SPECIĀLISTS	Bibliotēkas	86	81	-5
262201 BIBLIOGRĀFS	Bibliotēkas	121	97	-24
343301 BIBLIOTEKĀRS	Bibliotēkas	611	510	-101
343303 Izglītības iestādes BIBLIOTEKĀRS (ceturtā un trešā līmeņa kvalifikācija)	Bibliotēkas	201	73	-128
265907 ILUZIONISTS (burvju mākslinieks)	Cirks	0	2	2
265901 Cirka AKROBĀTS	Cirks	0	1	1
265902 Cirka izrādes VADĪTĀJS	Cirks	1	2	1
265916 Cirka ATLĒTS	Cirks	0	1	1
265313 Deju kolektīva REPETITORS	Deja	19	38	19
265301 Baleta SOLISTS	Deja	16	23	7
265304 BaletDEJOTĀJS	Deja	55	51	-4
265306 BALETMEISTARS	Deja	4		-4
265310 Deju kopu VADĪTĀJS	Deja	61	56	-5
265303 HOREOGRĀFS	Deja	56	49	-7
265305 Baleta REPETITORS	Deja	41	32	-9
265312 Deju kolektīva VADĪTĀJS	Deja	349	338	-11
265308 Deju kolektīvu, kopu un naktsklubu DEJOTĀJS	Deja	28	2	-26
265302 DEJOTĀJS	Deja	63	20	-43
216603 Grafikas DIZAINERS	Dizains	213	591	378
216605 DATORGRAFIĶIS	Dizains	333	457	124
216604 Mājaslapu DIZAINERS	Dizains	66	159	93
216305 Reklāmas DIZAINERS	Dizains	28	80	52
343231 Vizualās reklāmas NOFORMĒTĀJS	Dizains	105	157	52
343234 Interjera dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	21	69	48
216304 Produktu DIZAINERS	Dizains	41	82	41
216602 Interjera DIZAINERS	Dizains	180	215	35
343235 Multimediju dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	50	79	29
343224 Rokdarbu MODELĒTĀJS	Dizains	8	29	21
343204 Dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	278	291	13
343221 Interjera un reklāmas dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	38	48	10
343232 Produktu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	23	32	9
216311 Apģērbu DIZAINERS	Dizains	1	7	6
343247 Foto dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	22	28	6
343214 Apģērbu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	9	14	5
343251 Vides dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	1	6	5
216303 Modes DIZAINERS	Dizains	30	34	4
343219 Stikla izstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	4	8	4
343205 Juvelierizstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains		3	3
343250 Iespieddarbu noformējuma SPECIĀLISTS	Dizains	18	21	3
343215 Ādas izstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	2	4	2
343218 Metāla izstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	9	11	2
343226 Lietišķās mākslas izstrādājumu MODELĒTĀJS	Dizains	4	6	2
343252 Ērtelpas labiekārtojuma un objektu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	3	5	2
343202 Iztādes DEKORĒTĀJS	Dizains	5	6	1
343229 Tērpu stila SPECIĀLISTS	Dizains	1	1	0
343243 Materiālu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	4	4	0
343246 Skatlogu NOFORMĒTĀJS	Dizains	6	6	0
343248 Tēlniecības objektu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	1	1	0
343225 Dekoratīvo objektu TĒLNIKS	Dizains	1		-1
731806 Dekoratīvo tekstiltehniku IZSTRĀDĀTĀJS	Dizains	2	1	-1
343216 Keramikas izstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	6	4	-2
343227 Vides DIZAINERS	Dizains	14	12	-2
343236 Mēbeļu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	66	64	-2
343220 Tekstilizstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	24	21	-3
343228 Apģērbu modelēšanas un konstruēšanas SPECIĀLISTS	Dizains	15	12	-3
343223 Tekstilizstrādājumu MODELĒTĀJS	Dizains	8	4	-4
343249 Apģērbu MODELĒTĀJS	Dizains	12	7	-5
216308 MODELĒTĀJS	Dizains	14	8	-6

Profesija	Nozare	2017	2021	2021/2017
343217 Koka izstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	14	8	-6
343230 Interjera NOFORMĒTĀJS	Dizains	24	17	-7
343233 Vizuālās reklāmas dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	137	127	-10
343206 Iesaiņojuma dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	26	10	-16
343245 Dāvanu NOFORMĒTĀJS	Dizains	25	8	-17
343201 DEKORĒTĀJS	Dizains	139	114	-25
216302 Mēbeļu DIZAINERS	Dizains	140	114	-26
343101 MikroFOTOGRAFĀS	Fotogrāfija	15	20	5
343102 Mākslas FOTOGRAFĀS	Fotogrāfija	65	60	-5
343523 Kultūras projektu VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana	135	172	37
265414 Televīzijas/ radio raidījuma PRODUCENTS	Kultūras vadība un producēšana	29	58	29
343520 Kultūras pasākumu ORGANIZATORS	Kultūras vadība un producēšana	398	421	23
143109 PRODUCENTS (kultūras jomā)	Kultūras vadība un producēšana	62	84	22
265413 Televīzijas un kino PRODUCENTS	Kultūras vadība un producēšana	50	68	18
265416 Mākslinieciskais VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana	162	177	15
143112 Pamatdarbības struktūrvienības VADĪTĀJA VIETNIEKS /DIREKTORA VIETNIEKS (kultūras jomā)	Kultūras vadība un producēšana	54	68	14
143119 Kultūras darba VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana		9	9
143117 Mūzikas pasākumu ORGANIZATORS	Kultūras vadība un producēšana	5	10	5
265223 Baznīcas mūzikas dzīves ORGANIZATORS	Kultūras vadība un producēšana	9	12	3
143110 IMPRESĀRIJS	Kultūras vadība un producēšana	1	1	0
265418 Mākslas pasākumu ORGANIZATORS	Kultūras vadība un producēšana	9	9	0
265404 Televīzijas uzveduma DIREKTORS	Kultūras vadība un producēšana	1		-1
143102 VADĪTĀJA VIETNIEKS /IZPILDDIREKTORS (kultūras jomā)	Kultūras vadība un producēšana	67	65	-2
265402 Radiouzveduma DIREKTORS	Kultūras vadība un producēšana	4	2	-2
343522 Svētku REŽISORS	Kultūras vadība un producēšana	3	1	-2
352125 Kultūras pasākumu tehniskais REŽISORS	Kultūras vadība un producēšana	19	17	-2
333902 Muzikālo priekšnesumu AĢENTS	Kultūras vadība un producēšana	4	1	-3
265409 REŽISORA ASISTENTS	Kultūras vadība un producēšana	48	38	-10
343519 Kultūras METODIĶIS	Kultūras vadība un producēšana	39	28	-11
343521 Kultūras pasākumu VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana	120	88	-32
262112 Apmeklētāju centra VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana	56	21	-35
343528 Interesešu pulciņa VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana	318	268	-50
143101 VADĪTĀJS /DIREKTORS /PĀRVALDNIEKS (kultūras jomā)	Kultūras vadība un producēšana	339	285	-54
143111 Pamatdarbības struktūrvienības VADĪTĀJS /DIREKTORS (kultūras jomā)	Kultūras vadība un producēšana	713	654	-59
264103 DRAMATURGS	Literatūra		2	2
264109 RAKSTNIEKS	Literatūra	3	5	2
264107 KRITIĶIS	Literatūra			0
264102 BIOGRĀFS	Literatūra	2		-2
264110 SCENĀRISTS	Literatūra	2		-2
264101 AUTORS	Literatūra	18	11	-7
134933 Muzeja VADĪTĀJS/ DIREKTORS	Muzeji	9	35	26
262106 MUZEJPEDAGOGS	Muzeji	84	103	19
262102 Mākslas EKSPERTS (muzeju jomā)	Muzeji	19	26	7
262111 Izglītojošā darba un darba ar apmeklētājiem VADĪTĀJS (muzeju jomā)	Muzeji	77	84	7
262103 Krājuma GLABĀTĀJS (muzeju jomā)	Muzeji	237	241	4
262113 Apmeklētāju centra SPECIĀLISTS	Muzeji	38	42	4
262105 Ekspozīciju un izstāžu KURATORS	Muzeji	58	59	1
262110 Galvenais krājuma GLABĀTĀJS (muzeju jomā)	Muzeji	57	52	-5
962906 Muzeja izstāžu un ekspozīciju zāļu UZRAUGS	Muzeji	240	223	-17
265218 Ansambļa VADĪTĀJS	Mūzika	235	262	27
265221 KORMEISTARS	Mūzika	99	109	10
265226 VOKĀLISTS	Mūzika	24	31	7
265215 Kora DZIEDĀTĀJS	Mūzika	74	79	5
731209 Mūzikas instrumentu IZGATAVOTĀJS	Mūzika		5	5
731210 Mūzikas instrumentu LABOTĀJS	Mūzika	3	7	4
265206 Pūšaminstrumentu MŪZIĶIS	Mūzika	151	153	2
265209 Taustiņinstrumentu MŪZIĶIS	Mūzika	5	7	2
265213 KOMPONISTS	Mūzika		2	2

Profesija	Nozare	2017	2021	2021/2017
265202 Galvenais DIRIĢENTS	Mūzika	14	14	0
265203 Orķestra KONCERTMEISTARS	Mūzika	29	29	0
265207 Sitaminstrumentu MŪZIĶIS	Mūzika	21	21	0
265210 SOLISTS	Mūzika	24	24	0
265212 Galvenais KORMEISTARS	Mūzika	2	2	0
265217 Orķestra DIRIĢENTS	Mūzika	15	15	0
265205 Instrumentu MŪZIĶIS	Mūzika	14	13	-1
265216 Orķestra VADĪTĀJS	Mūzika	17	16	-1
265201 DIRIĢENTS	Mūzika	53	51	-2
265204 MUZIKOLOGS	Mūzika	3	1	-2
731207 Mūzikas instrumentu SKAŅOTĀJS	Mūzika	19	16	-3
265208 Stīginstrumentu MŪZIĶIS	Mūzika	208	199	-9
265224 Kora DIRIĢENTS	Mūzika	146	133	-13
265211 Operas VOKĀLISTS	Mūzika	51	35	-16
265220 DZIEDĀTĀJS	Mūzika	38	18	-20
265219 MŪZIĶIS	Mūzika	116	92	-24
265225 KONCERTMEISTARS	Mūzika	485	446	-39
265134 RESTAURATORS	Restaurācija	33	49	16
343530 Muzeja eksponātu RESTAURATORS	Restaurācija	3	13	10
343531 Akmens un silikāta materiāla RESTAURATORS	Restaurācija		5	5
265140 Mēbeļu, kokgriezuma RESTAURATORS	Restaurācija	10	14	4
731211 Klavieru RESTAURATORS	Restaurācija	1	4	3
265139 Rokrakstu, dokumentu, grāmatu RESTAURATORS	Restaurācija	6	8	2
265144 Metāla izstrādājumu RESTAURATORS	Restaurācija	2	4	2
343513 Koka būvju RESTAURATORS	Restaurācija	4	6	2
343514 Akmens būvju RESTAURATORS	Restaurācija	6	8	2
343532 Būvgaldniecības RESTAURATORS	Restaurācija	5	7	2
265136 Stāigleznu RESTAURATORS	Restaurācija	9	10	1
265143 Ādas, pergamenta izstrādājumu RESTAURATORS	Restaurācija	1	2	1
265145 Foto un kino materiālu RESTAURATORS	Restaurācija	1	2	1
265138 Grafikas RESTAURATORS	Restaurācija	6	6	0
265142 Tekstiliju RESTAURATORS	Restaurācija	6	6	0
265146 Arheoloģiskā materiāla RESTAURATORS	Restaurācija	4	4	0
265135 Monumentālo gleznu RESTAURATORS	Restaurācija	2	1	-1
265137 Monumentāli dekoratīvās tēlniecības objektu/būvmākslas RESTAURATORS	Restaurācija	4	3	-1
265141 Keramikas, stikla izstrādājumu RESTAURATORS	Restaurācija	2	1	-1
731213 Ērģeļu un mūzikas instrumentu RESTAURATORS	Restaurācija	1		-1
343506 Polihromā koka RESTAURATORS	Restaurācija	9	7	-2
343518 RESTAURATORA ASISTENTS	Restaurācija	41	37	-4
265403 Izrādes DIREKTORS	Teātris	7	13	6
265405 Izrādes REŽISORS	Teātris	29	31	2
265502 Leļļu teātra AKTIERIS	Teātris	30	32	2
265503 AKTIERIS (trešā līmeņa kvalifikācija)	Teātris	7	9	2
333904 Teātra AĢENTS	Teātris		1	1
343535 SUFLIERIS	Teātris	5	6	1
216310 Teātra kostīmu MĀKSLINIEKS	Teātris	4	4	0
216307 Teātra kostīmu MODELĒTĀJS	Teātris	7	6	-1
265905 KOMIĶIS	Teātris	1		-1
265912 Leļļu MEISTARS	Teātris	5	3	-2
343210 Teātra DEKORĒTĀJS	Teātris	21	19	-2
143118 Teātra /galvenais ADMINISTRATORS	Teātris	8	5	-3
265501 AKTIERIS (piektā līmeņa kvalifikācija)	Teātris	275	236	-39
352128 GAISMOTĀJS	Tehniskais nodrošinājums	13	36	23
265415 Gaismu REŽISORS	Tehniskais nodrošinājums	13	18	5
933303 REKVIZITORS	Tehniskais nodrošinājums	29	32	3
711505 Skatuves MONTĒTĀJS	Tehniskais nodrošinājums	46	45	-1
933304 Skatuves STRĀDNIEKS	Tehniskais nodrošinājums	49	39	-10
343529 PiroTEHNIĶIS	Tehniskais nodrošinājums	23	5	-18
711506 Skatuves MEISTARS	Tehniskais nodrošinājums	106	74	-32
962902 Biļešu KONTROLIERIS	Tehniskais nodrošinājums	786	373	-413
265129 VideoMĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla	35	57	22

Profesija	Nozare	2017	2021	2021/2017
265417 MĀKSLINIEKS INSCENĒTĀJS	Vizuālā māksla	2	20	18
265106 Galvenais MĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla	24	29	5
343209 ILUSTRATORS	Vizuālā māksla		4	4
265102 GLEZNOTĀJS	Vizuālā māksla	5	8	3
265109 TĒLNIEKS (SKULPTORS)	Vizuālā māksla	2	4	2
265124 Metālmākslinieks	Vizuālā māksla	2	4	2
216309 Juveliermākslinieks	Vizuālā māksla		1	1
265128 Tekstilmākslinieks	Vizuālā māksla	5	6	1
265131 VITRĀŽISTS	Vizuālā māksla	1	2	1
265101 Brīvmākslinieks	Vizuālā māksla	6	6	0
265103 GRAFIĶIS	Vizuālā māksla	12	12	0
265119 INSTALATORS	Vizuālā māksla	1	1	0
265122 Mākslas KERAMIĶIS	Vizuālā māksla	6	6	0
265104 KARIKATŪRISTS	Vizuālā māksla	3	2	-1
265107 MULTIPLIKATORS	Vizuālā māksla	7	5	-2
265117 Kinofilmu mākslinieks	Vizuālā māksla	3	1	-2
265127 Stikla apstrādes mākslinieks	Vizuālā māksla	12	9	-3
343534 SCENOGRĀFS	Vizuālā māksla	9	5	-4
343211 Noformēšanas mākslinieks	Vizuālā māksla	215	190	-25
265105 MĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla	154	122	-32

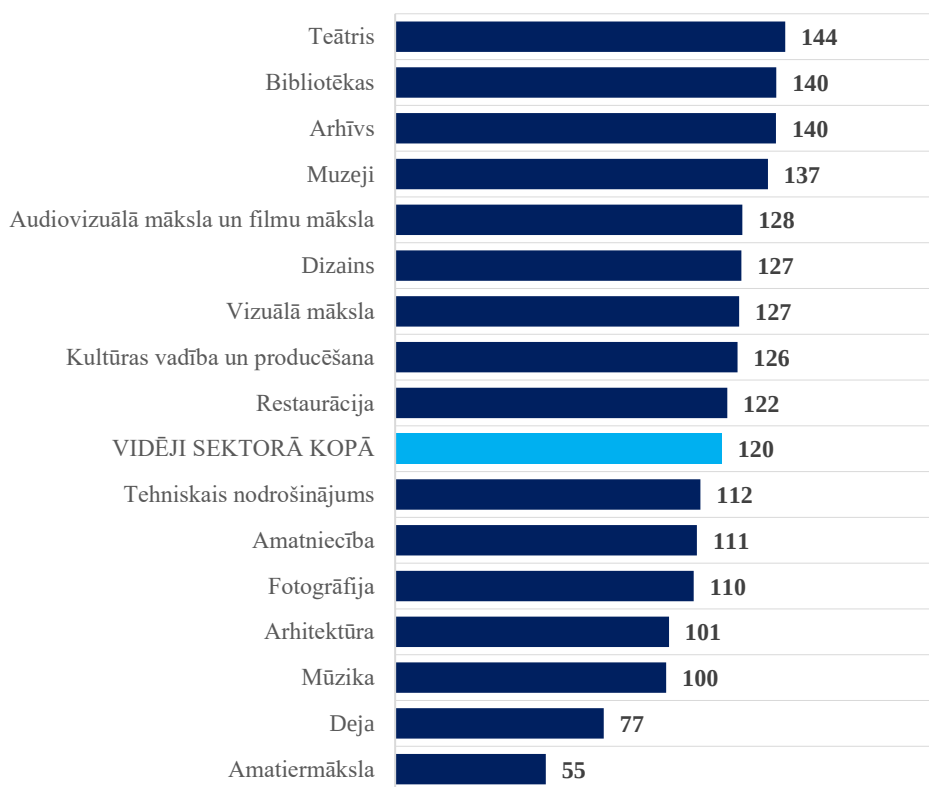
Jāuzsver – lai gan iepriekš analizētie dati attiecas uz algotiem darbiniekiem, ne visi no tiem strādā pilnas slodzes (160 h mēnesī) darbu. Kā liecina 2021. gada dati, kultūras un radošajās profesijās vidēji mēnesī vienā darba vietā algotā darbā tikušas nostrādātas 120 stundas. Bet nozaru dalījumā novērojamas izteiktas nostrādāto darba stundu atšķirības. Vidējais mēnesī nostrādāto stundu skaits vienas pilnas slodzes (160 h) apjomam vistuvāk ir tādās nozarēs kā teātris (144 h jeb 90% no pilnas slodzes), bibliotēkas (140 h jeb 88%), arhīvi (140 h jeb 88%), muzeji (137 jeb 86%), audiovizuālā un filmu māksla (128 h jeb 80%), dizains (127 h jeb 80%). Savukārt vismazākais nostrādāto stundu skaits novērojams tādās nozarēs kā amatiermāksla (55 h jeb 35% no pilnas slodzes) un dejas (77 h jeb 48%). Mazāks nekā sektorā vidēji nostrādāto stundu skaits ir arī mūzikas, arhitektūras, fotogrāfijas un amatniecības nozarēs. Šīs darba tirgus atšķirības nozarēs lielā mērā izriet no to darbības specifikas.³⁷ Šī specifika jāņem arī vērā, analizējot mēneša vidējā atalgojuma rādītājus.

³⁷ Par kultūras sektora darba tirgus specifiku detalizēta analīze pieejama: Pētījums par kultūrizglītības īstenošanas pēctecību profesionālās ievirzes, profesionālās vidējās izglītības, augstākās izglītības programmās un sagatavoto speciālistu skaita atbilstību kultūras nozares un radošo industriju darba tirgus prasībām. Pirmā kārtā. Latvijas Kultūras akadēmijas Zinātniskās pētniecības centrs. 2017. Pieejams:

https://www.km.gov.lv/sites/km/files/kulturizglitiba_petijums_1_karta_20171.pdf

Grafiks 6. Kultūras un radošajās profesijās nostrādāto stundu skaits vidēji mēnesī vienā darba vietā 2021.g. nozaru dalījumā

Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini.

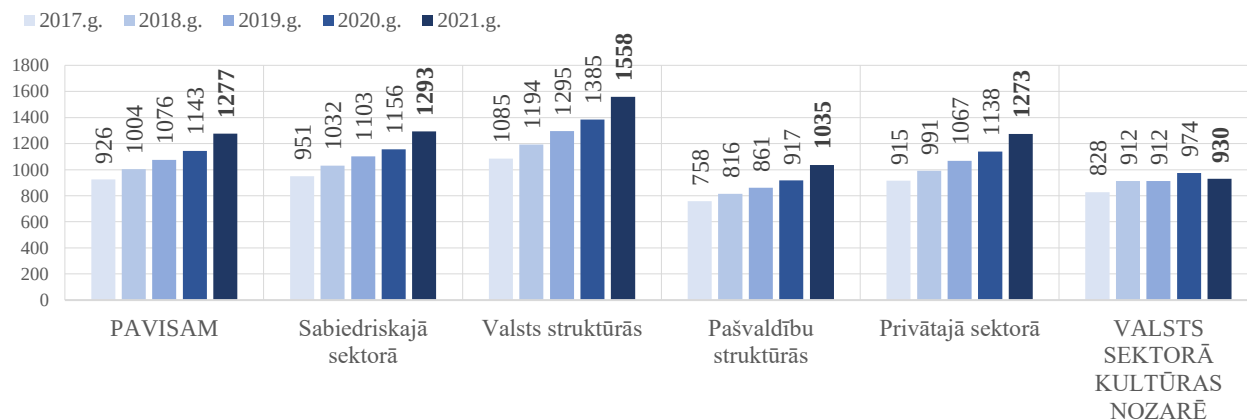
4.3. Atalgojuma tendences Latvijā kopumā

2021. gadā mēneša vidējā bruto darba samaksa valstī par pilnas slodzes darbu bija 1 277 eiro. Pēdējo 5 gadu laikā tā pieaugusi par 351 eiro (no 926 eiro 2017.g. līdz 1 277 eiro 2021.g.). Tas kopumā ir pieaugums par 37,9%. Sabiedriskajā sektorā strādājošo vidējā darba alga 2021. gadā bijusi 1 293 eiro un pēdējo 5 gadu laikā tā pieaugusi par 342 eiro jeb 36,0%. Valsts struktūrās vidējā alga 2021. gadā bijusi 1 558 eiro, bet pašvaldību struktūrās 1 035 eiro. Savukārt privātajā sektorā vidējā alga bijusi par 20 eiro mazāka nekā sabiedriskajā sektorā. Pēdējo 5 gadu laikā vidējā alga visvairāk pieaugusi valsts struktūrās (+43,6%) un privātajā sektorā (+39,1%).

Kultūras ministrijas aprēķini par vidējo darba algu valsts sektorā kultūras nozarē liecina, ka tā bijusi ievērojami zemāka nekā sabiedriskajā sektorā kopumā – tikai 930 eiro 2021. gadā (71,9% no vidējās algas sabiedriskajā sektorā). Pie tam – kultūras nozarē valsts sektorā nodarbināto vidējās algas pieaugums pēdējo 5 gadu laikā bijis ievērojami zemāks nekā sabiedriskajā sektorā kopumā – ja kopumā darba algas pieaugušas par 37,9%, tad kultūras nozarē valsts sektorā tikai par 12,3%.

Grafiks 7. Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa 2017.-2021.g., EUR

Datu avots: Oficiālās statistikas portāls, tabula nr. DSV030 "Strādājošo mēneša vidējā darba samaksa pa darbības veidiem (eiro)"; kultūras nozares rādītāji – Latvijas Republikas Kultūras ministrijas gada publiskais pārskats 2020: <https://www.km.gov.lv/lv/media/16523/download> (par 2021.g. dati: <https://www.km.gov.lv/lv/budzets-2022>).

Tabula 4. Strādājošo mēneša vidējās bruto darba samaksas izmaiņas 2021.g. pret 2017.g., EUR, %

Datu avots: Oficiālās statistikas portāls, tabula nr. DSV030 "Strādājošo mēneša vidējā darba samaksa pa darbības veidiem (eiro)"; kultūras nozares rādītāji – Latvijas Republikas Kultūras ministrijas gada publiskais pārskats 2020: <https://www.km.gov.lv/lv/media/16523/download> (par 2021.g. dati: <https://www.km.gov.lv/lv/budzets-2022>); autoru aprēķini.

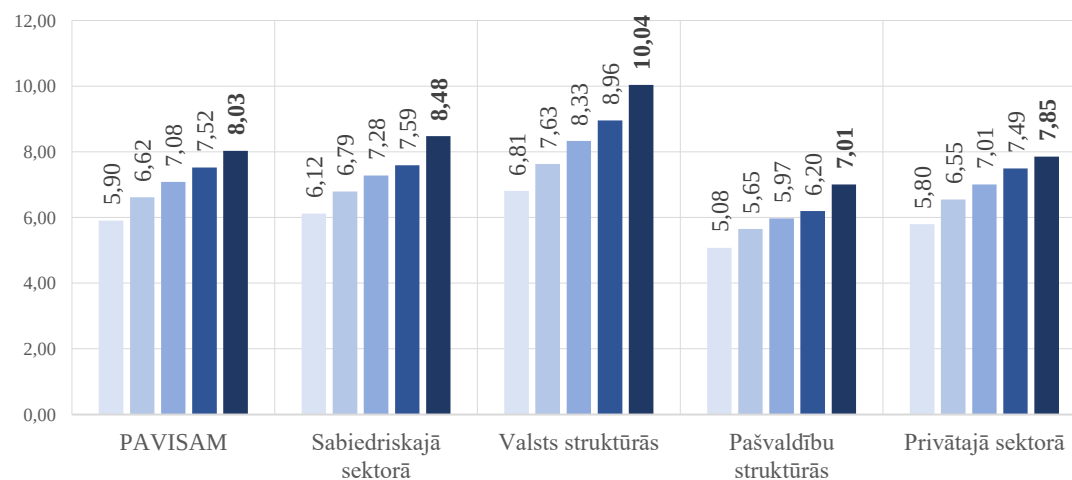
	EUR	%
PAVISAM	+351	+37,9
Sabiedriskajā sektorā	+342	+36,0
Valsts struktūrās	+473	+43,6
Pašvaldību struktūrās	+277	+36,5
Privātajā sektorā	+358	+39,1
Valsts sektorā kultūras nozarē	+102	+12,3

Regulārā bruto darba samaksa par nostrādāto stundu 2021. gadā vidēji bija 8,03 eiro. Pēdējo 5 gadu laikā tā pieaugusi par 2,13 eiro jeb 36,1%. Sabiedriskajā sektorā strādājošo vidējā stundas likme pēdējo 5 gadu laikā pieaugusi par 38,6% un sastāda 8,48 eiro. Visstraujāk stundas darba samaksa augusi valsts struktūrās (+47,4%, 2021. gadā sasniedzot 10,04 eiro).

Grafiks 8. Regulārā bruto darba samaksa nostrādātā stundā 2017.-2021.g., EUR

Datu avots: Oficiālās statistikas portāls, tabula nr. DSV070 "Strādājošo regulārā mēneša un stundas vidējā bruto darba samaksa pa darbības veidiem".

■ 2017.g. ■ 2018.g. ■ 2019.g. ■ 2020.g. ■ 2021.g.

Tabula 5. Regulārās bruto darba samaksas nostrādātā stundā izmaiņas 2021.g. pret 2017.g., EUR, %

Datu avots: Oficiālās statistikas portāls, tabula nr. DSV070 "Strādājošo regulārā mēneša un stundas vidējā bruto darba samaksa pa darbības veidiem".

	EUR	%
PAVISAM	+2,13	+36,1
Sabiedriskajā sektorā	+2,36	+38,6
Valsts struktūrās	+3,23	+47,4
Pašvaldību struktūrās	+1,93	+38,0
Privātajā sektorā	+2,05	+35,3

4.4. Atalgojuma tendences kultūras un radošo nozaru profesijās: vidējā saņemtā darba alga

Šajā nodaļā tiek sniegts pārskats par atalgojuma tendencēm kultūras un radošajās profesijās kopumā un detalizācijā pa nozarēm un profesijām, izmantojot mēneša vidējās bruto darba samaksas rādītājus atbilstoši reāli saņemtajam atalgojumam. Lai iegūtu statistiski korektus aprēķinus par vidējo darba algu pilna laika ekvivalentos (kā norādīts iepriekš, liela daļa kultūras un radošo profesiju pārstāvju ir nodarbināti nepilnu darba laiku), būtu nepieciešami papildu aprēķini, kādus VID datos šobrīd nav iespējams veikt (nepieciešami dati atsevišķi par pilna (normālā) darba laika darbiniekiem un nepilna darba laika darbiniekiem, kā arī pilna darba laika darbinieku nostrādāto stundu skaits vidēji uz vienu darbinieku konkrētajā periodā). Tādēļ šeit izmantojam reālās saņemtās darba samaksas vidējos aprēķinus, neatkarīgi no nostrādātā slodzes apjoma. Sekojoši – konkrētie rādītāji ataino reāli saņemto darba samaksu profesijās un nozarēs, bet tie nav savstarpēji salīdzināmi, jo neattiecas uz identiskām statistiskajām vienībām (pilna laika ekvivalentiem). Lai veiktu savstarpēju profesiju un nozaru salīdzinājumu, atbilstošāks rādītājs šī pētījuma kontekstā ir stundas likme, un tās tiek detalizēti analizētas nākamajā nodaļā.

Sektoru dalījumā

Kultūras un radošajās profesijās nodarbināto mēneša vidējā bruto darba samaksa 2021. gadā Latvijā kopumā bijusi 923 eiro. Pēdējos 5 gados tā pieaugusi par 37,6% jeb 252 eiro.

Sabiedriskajā sektorā novērojamas izteiktas atšķirības starp valsts un pašvaldības iestādēm – ja valsts iestādēs strādājošo vidējais bruto atalgojums bijis 934 eiro, tad pašvaldību iestādēs tikai 717 eiro. Pie tam pēdējo 5 gadu laika periodā valsts iestādēs nodarbināto atalgojums ir pieaudzis vairāk nekā pašvaldībās strādājošo (attiecīgi +28,7% un +26,4%).

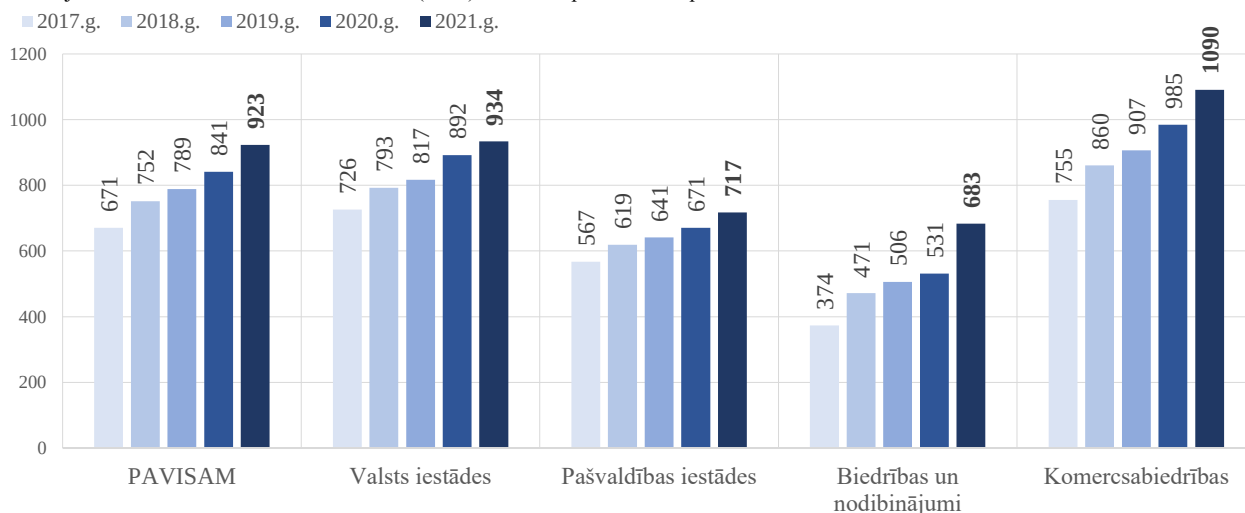
Biedrībās un nodibinājumos strādājošo atalgojums ir izteikti zemāks, nekā citos sektoros – 2021. gadā vidējā bruto darba samaksa bijusi 683 eiro, bet iepriekšējos 4 gados tā bijusi vēl zemāka. Jāuzsver, ka kopumā nevalstiskajā sektorā algots darbs kultūras un radošajā sektorā ir netipiska nodarbinātības forma, un šādu darbinieku ir mazāk nekā 100. Tādēļ šie dati interpretējami piesardzīgi.

Savukārt komercsektorā vidējais bruto atalgojums ir izteikti augstāks, nekā pārējos sektoros – 2021. gadā tas bijis 1 090 eiro, un pēdējo 5 gadu laikā šajā sektorā novērojama izteikta atalgojuma palielināšanās (+44,4%).

Salīdzinot kultūras un radošo profesiju atalgojumu ar kopējiem Latvijas rādītājiem, novērojams, ka kultūras un radošajā sektorā atalgojums ir izteikti zemāks – 2021. gadā vidēji tas ir tikai 72,3% no Latvijas kopējā vidējā atalgojuma. Izteikti atšķirīga situācija novērojama sektoru dalījumā – ja komercsektorā kultūras un radošo profesiju atalgojums vidēji sastāda 85,7% no valsts kopējā rādītāja, tad valsts iestādēs tas ir 72,2%, bet pašvaldību iestādēs tikai 46,0% līmenī.

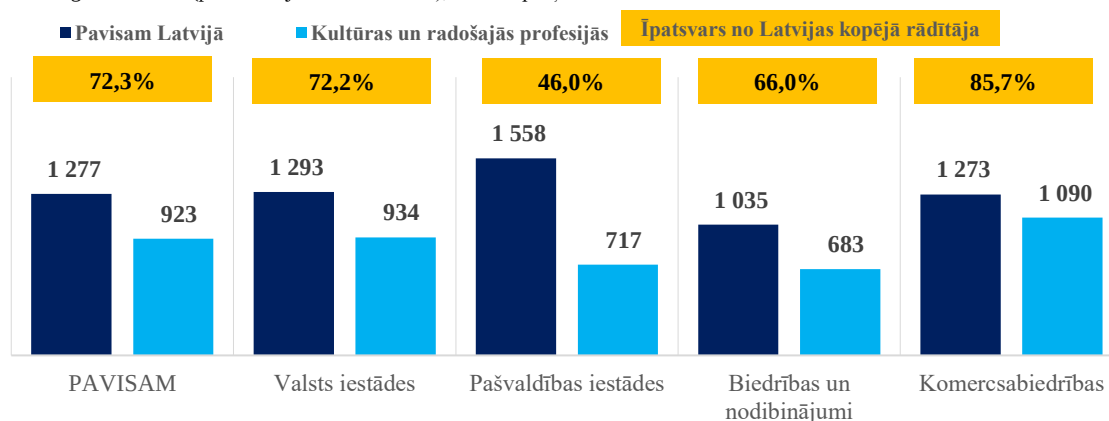
Grafiks 9. Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa kultūras un radošajās profesijās 2017.-2021.g., sektoru dalījumā, EUR

Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini. Datu interpretācijā jāņem vērā, ka biedrībās un nodibinājumos ir izteikti mazs nodarbināto skaits (n<50). Valsts un pašvaldību kapitālsabiedrības uzskaitītas kā komercsektora vienības.

Grafiks 10. Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa Latvijā kopumā salīdzinājumā ar kultūras un radošajām profesijām 2021.g., sektoru dalījumā, EUR

Datu avots: Oficiālās statistikas portāls, tabula nr. DSV030 "Strādājošo mēneša vidējā darba samaksa pa darbības veidiem (eiro)"; Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini.

Tabula 6. Strādājošo mēneša vidējās bruto darba samaksas izmaiņas kultūras un radošajās profesijās 2021.g. pret 2017.g., sektoru dalījumā, EUR, %

Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini. Datu interpretācijā jāņem vērā, ka biedrībās un nodibinājumos ir izteikti mazs nodarbināto skaits (n<50). Valsts un pašvaldību kapitālsabiedrības uzskaitītas kā komercsektora vienības.

	EUR	%
PAVISAM	+252	+37,6
Valsts iestādes	+208	+28,7
Pašvaldības iestādes	+150	+26,4
Biedrības un nodibinājumi	+309	+82,8
Komercsabiedrības	+335	+44,4

Nozaru dalījumā

Datu analīze nozaru griezumā rāda, ka lielāka bruto darba samaksa ir nodarbinātajiem dizaina nozarē (1 237 EUR), teātra nozarē (1 106 EUR), kā arī audiovizuālās mākslas un filmu mākslas nozarē (1 099 EUR). Tāpat augstāki atalgojuma rādītāji nekā kultūras un radošā sektora kopējais rādītājs ir arī: arhitektūra (982 EUR), arhīvi (962 EUR), vizuālā māksla (948 EUR), kultūras vadība un producēšana (931 EUR).

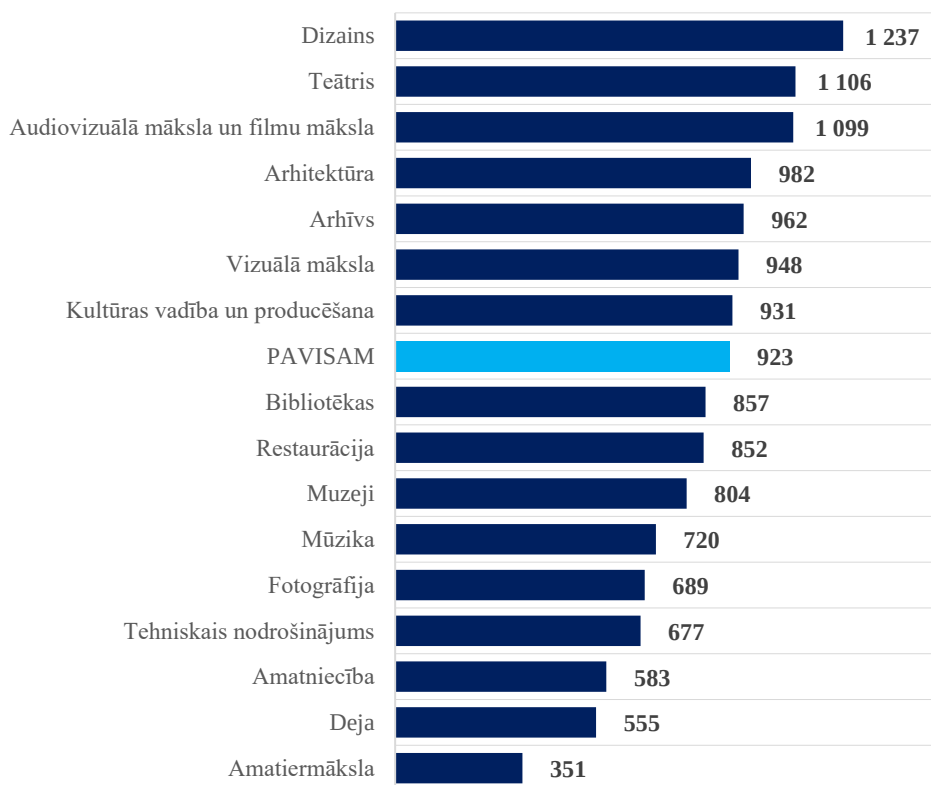
Savukārt zemākais bruto izmaksātais atalgojums ir tādās nozarēs kā amatiermāksla (351 EUR), deja (555 EUR), amatniecība (583 EUR).

Jāuzsver, ka šie atalgojuma rādītāji lielā mērā ir atkarīgi arī no nostrādāto stundu skaita (slodzes). Īpaši attiecībā uz amatiermākslas un dejas nozari (vidējais nostrādāto stundu skaits vienā darba vietā tajās attiecīgi ir tikai 55 un 77 stundas). Tādēļ nozaru savstarpējam salīdzinājumam iesakāmāk būtu izmantot stundu likmju rādītājus – tie analizēti 4.5. nodaļā.

Vērtējot atalgojuma izmaiņas nozaru griezumā pēdējo 5 gadu periodā, novērojams, ka visās izdalītajās nozarēs atalgojums ir pieaudzis, bet atšķirīgā apjomā. Par vairāk nekā 50% atalgojums pieaudzis dizainā (+70,9%), tehniskajā nodrošinājumā (+55,1%), amatniecībā (+48,3%). Savukārt vismazāk pieaudzis atalgojums nodarbinātajiem tādās nozarēs kā teātris (+11,7%), bibliotēkas (+22,7%), audiovizuālā un filmu māksla (+23,8%). Tomēr jāuzsver, ka šajās nozarēs atalgojuma rādītāji jau pirms 5 gadiem bijuši augstāki nekā kultūras jomā kopumā, tādēļ atšķirīgās atalgojuma pieauguma tendences vērtējamas kā relatīvas.

Grafiks 11. Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa kultūras un radošajās profesijās 2021.g. nozaru dalījumā, EUR

Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini.

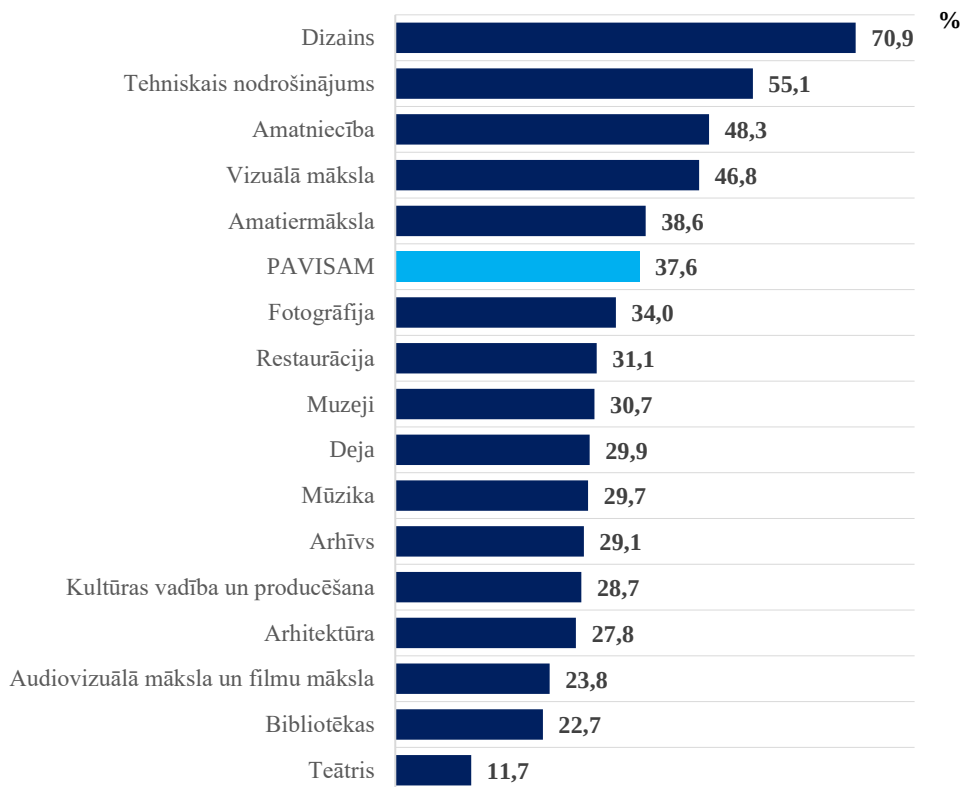
Tabula 7. Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa kultūras un radošajās profesijās 2021.g., nozaru dalījumā, EUR

Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini.

	Mēneša vidējā bruto darba samaksa	Mēnesī vidēji nostrādātās stundas vienā darba vietā
Dizains	1 237	127
Teātris	1 106	144
Audiovizuālā māksla un filmu māksla	1 099	128
Arhitektūra	982	101
Arhīvs	962	140
Vizuālā māksla	948	127
Kultūras vadība un producēšana	931	126
PAVISAM	923	120
Bibliotēkas	857	140
Restaurācija	852	122
Muzeji	804	137
Mūzika	720	100
Fotogrāfija	689	110
Tehniskais nodrošinājums	677	112
Amatniecība	583	111
Deja	555	77
Amatiermāksla	351	55

Grafiks 12. Strādājošo mēneša vidējās bruto darba samaksas kultūras un radošajās profesijās izmaiņas, 2021.g. pret 2017.g., nozaru dalījumā, %

Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini.

Tabula 8. Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa kultūras un radošajās profesijās 2021.g., nozaru un sektoru dalījumā, EUR

Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini. Datu interpretācijā jāņem vērā, ka biedrībās un nodibinājumos ir izteikti mazs nodarbināto skaits (n<50). Valsts un pašvaldību kapitālsabiedrības uzskaitītas kā komercsektora vienības.

	PAVISAM	Valsts iestādes	Pašvaldības iestādes	Biedrības un nodibinājumi	Komercsektors
PAVISAM	923	934	717	683	1 090
Dizains	1 237	1 112	915		1 242
Teātris	1 106		495		1 166
Audiovizuālā māksla un filmu māksla	1 099	1 173	606		1 215
Arhitektūra	982		1 389		950
Arhīvs	962	960	997		962
Vizuālā māksla	948	567	806		1 042
Kultūras vadība un producēšana	931	1 167	830	426	1 175
Bibliotēkas	857	955	834		720
Restaurācija	852	891	538		877
Muzeji	804	851	733	1 020	1 011
Mūzika	720	593	506		1 056
Fotogrāfija	689	1 512	494		588
Tehniskais nodrošinājums	677		510		704
Amatniecība	583				583
Deja	555		452	534	857
Amatiermāksla	351		351		

Profesiju dalījumā

Vērtējot detalizēti konkrētu profesiju dalījumā, novērojama ļoti plaša atalgojuma rādītāju izkliede – lielākais vidējās mēneša bruto darba samaksas rādītājs ir 2 049 eiro, bet mazākais 155 eiro (jāuzsver, ka abi rādītāji nav par identiskas slodzes nostrādāto laiku, bet rāda reāli saņemto atalgojumu).

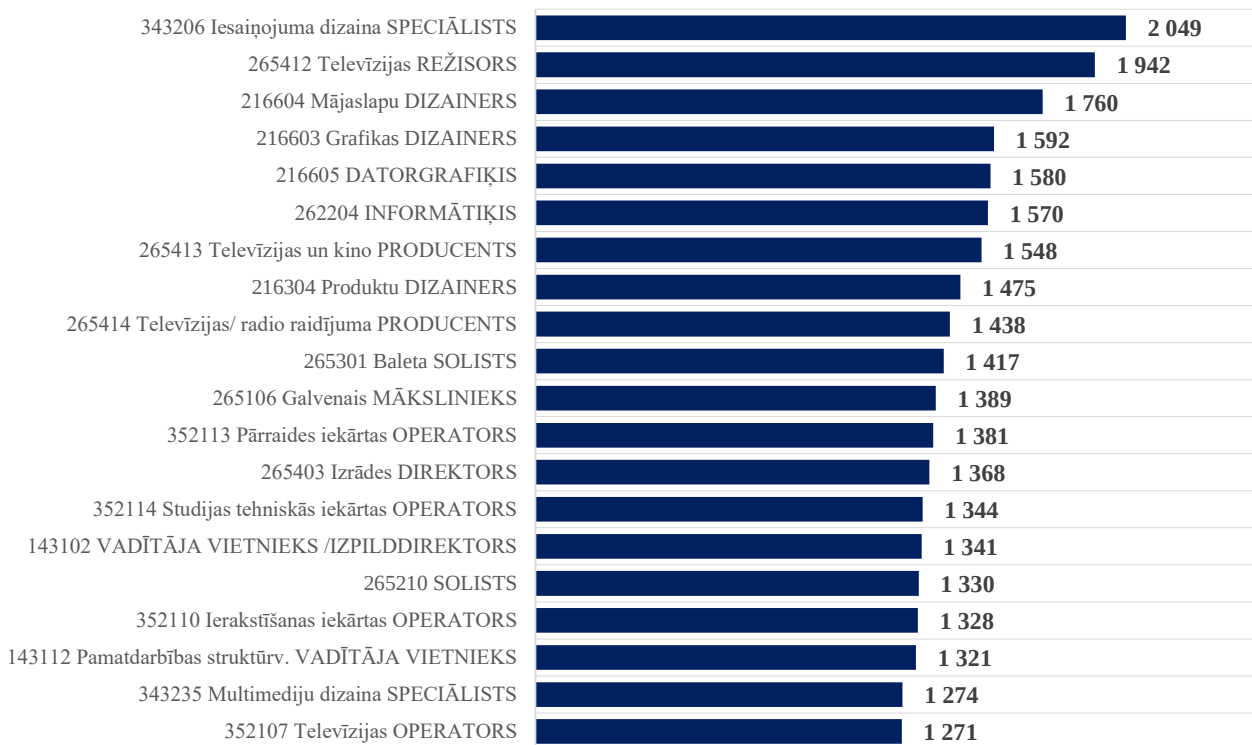
Lielākais bruto atalgojums 2021. gadā bijis šādās profesijās: iesaiņojuma dizaina speciālists (2 049 EUR), televīzijas režisors (1 942 EUR), mājaslapu dizainers (1 760 EUR), grafikas dizainers (1 592 EUR), datorgrafīķis (1 580 EUR).

Savukārt mazākais bruto atalgojums 2021. gadā bijis šādās profesijās: dāvanu noformētājs (155 EUR), apģērbu amatnieks (236 EUR), interešu pulciņa vadītājs (334 EUR), mākslinieks inscenētājs (337 EUR).

Vērtējot saņemtā bruto atalgojuma izmaiņas pēdējo 5 gadu periodā, novērojams, ka lielākais atalgojuma pieaugums bijis tajās profesijās, kurām pirms 5 gadiem bijis izteikti zemāks atalgojuma līmenis. Tas ļauj apgalvot, ka kopumā kultūras un radošajā sektorā atalgojuma situācija ir uzlabojusies, tai skaitā izlīdzinājusies starp dažādu līmeņu profesiju atalgojumu. Taču, neskatoties uz to, joprojām saglabājas izteiktas atšķirības atalgojuma rādītājos gan nozaru, gan konkrētu profesiju dalījumos.

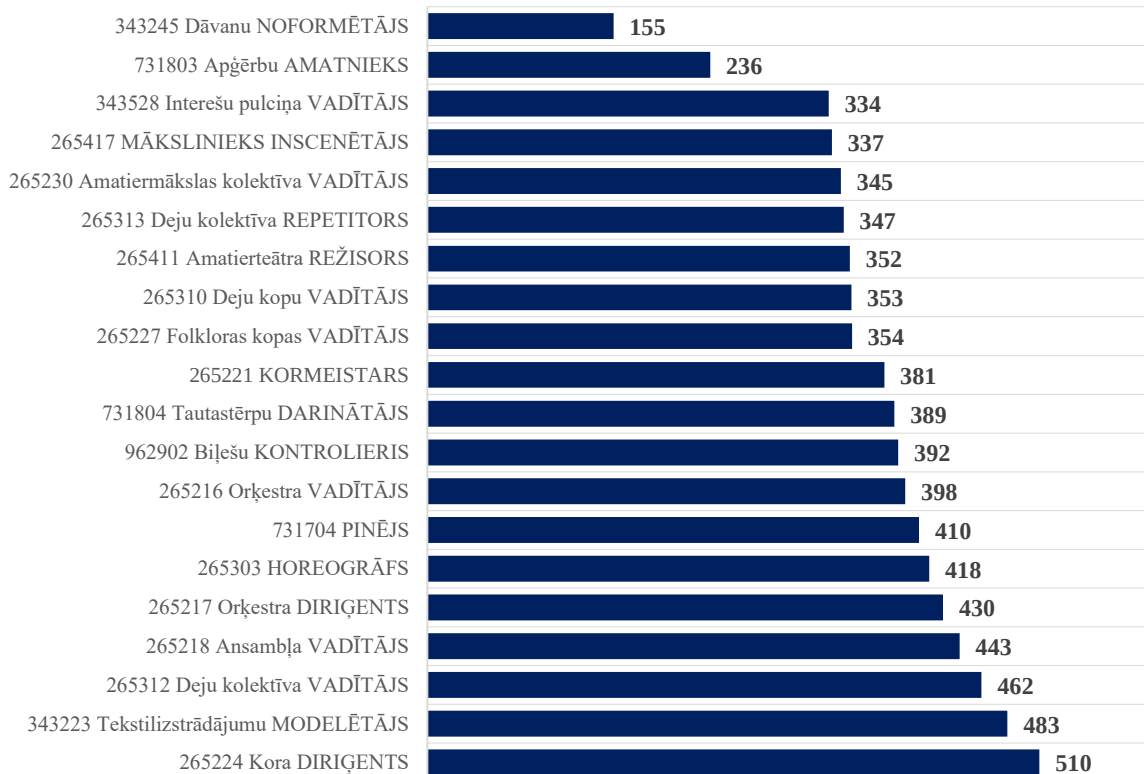
Grafiks 13. Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa kultūras un radošajās profesijās 2021.g. profesiju dalījumā, EUR: TOP20 profesijas ar LIELĀKO vidējo bruto darba samaksu

Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini.

Grafiks 14. Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa kultūras un radošajās profesijās 2021.g. profesiju dalījumā, EUR: TOP20 profesijas ar MAZĀKO vidējo bruto darba samaksu

Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini.

Tabula 9. Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa kultūras un radošajās profesijās 2021.g. profesiju dalījumā, EUR

Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini.

Profesijas sakārtotas katras nozares ietvaros pēc to rādītāja.

Profesija	Nozare	Mēneša vidējā bruto darba samaksa	Mēnesī vidēji nostrādātās stundas vienā darba vietā
265227 Folkloras kopas VADĪTĀJS	Amatiermāksla	354	55
265411 Amatiersteātra REŽISORS	Amatiermāksla	352	57
265230 Amatiermākslas kolektīva VADĪTĀJS	Amatiermāksla	345	51
731903 Metāla AMATNIEKS	Amatniecība	1251	139
731605 DaiļKRĀSOTĀJS	Amatniecība	768	112
731401 PODNIEKS	Amatniecība	675	110
731905 AKMEŅKALIS AMATNIEKS	Amatniecība	557	127
731703 Koka māksliniecisko izstrādājumu IZGATAVOTĀJS	Amatniecība	542	98
731802 Ādas AMATNIEKS	Amatniecība	542	118
731403 KERAMIĶIS	Amatniecība	516	118
731704 PINĒJS	Amatniecība	410	112
731804 Tautastērpu DARINĀTĀJS	Amatniecība	389	68
731803 Apģērbu AMATNIEKS	Amatniecība	236	73
216102 ARHITEKTA PALĪGS	Arhitektūra	1007	120
216101 ARHITEKTS	Arhitektūra	974	94
262109 Arhīva EKSPERTS	Arhīvs	1138	145
262107 Galvenais ARHĪVISTS	Arhīvs	993	141
262104 Fondu GLABĀTĀJS (arhīvu jomā)	Arhīvs	962	142
262101 ARHĪVISTS	Arhīvs	885	137
265412 Televīzijas REŽISORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	1942	126
352113 Pārraidē iekārtas OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	1381	148
352114 Studijas tehniskās iekārtas OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	1344	146
352110 Ierakstīšanas iekārtas OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	1328	150
352107 Televīzijas OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	1271	123
352106 Kinofilmu /skaņu REDAKTORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	1268	137
352126 VideoOPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	1156	125
352127 Audio un video TEHNIĶIS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	1031	129
265407 Skaņu REŽISORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	852	117
265406 Kinofilmas REŽISORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	829	111
352111 Skaņu OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	803	125
343536 ANIMATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	716	95
262204 INFORMĀTIĶIS	Bibliotēkas	1570	145
262208 Metadatu REDAKTORS	Bibliotēkas	1153	156
262209 Metadatu VEIDOTĀJS	Bibliotēkas	976	158
262207 Izglītības iestādes BIBLIOTEKĀRS	Bibliotēkas	972	135
262201 BIBLIOGRĀFS	Bibliotēkas	947	151

Profesija	Nozare	Mēneša vidējā bruto darba samaksa	Mēnesī vidēji nostrādātās stundas vienā darba vietā
262203 DOKUMENTĀLISTS	Bibliotēkas	937	149
343303 Izglītības iestādes BIBLIOTEKĀRS (ceturtā un trešā līmeņa kvalifikācija)	Bibliotēkas	909	133
343302 Bibliotēku informācijas SPECIĀLISTS	Bibliotēkas	881	138
262205 SistēmBIBLIOTEKĀRS	Bibliotēkas	856	138
134932 Bibliotēkas struktūrvienības VADĪTĀJS	Bibliotēkas	845	140
134934 Bibliotēkas VADĪTĀJS/ DIREKTORS	Bibliotēkas	824	143
262202 Vecākais BIBLIOTEKĀRS	Bibliotēkas	813	145
343301 BIBLIOTEKĀRS	Bibliotēkas	751	138
262206 Fondu GLABĀTĀJS (bibliotēku jomā)	Bibliotēkas	599	98
265301 Baleta SOLISTS	Deja	1417	133
265304 BaletDEJOTĀJS	Deja	1043	130
265302 DEJOTĀJS	Deja	756	110
265305 Baleta REPETITORS	Deja	676	96
265312 Deju kolektīva VADĪTĀJS	Deja	462	68
265303 HOREOGRĀFS	Deja	418	56
265310 Deju kopu VADĪTĀJS	Deja	353	58
265313 Deju kolektīva REPETITORS	Deja	347	61
343206 Iesaiņojuma dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	2049	154
216604 Mājaslapu DIZAINERS	Dizains	1760	132
216603 Grafikas DIZAINERS	Dizains	1592	136
216605 DATORGRAFIĶIS	Dizains	1580	135
216304 Produktu DIZAINERS	Dizains	1475	126
343235 Multimediju dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	1274	135
343250 Iespieddarbu noformējuma SPECIĀLISTS	Dizains	1238	130
343232 Produktu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	1174	132
216305 Reklāmas DIZAINERS	Dizains	1152	128
343220 Tekstilizstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	1064	138
343219 Stikla izstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	1051	136
343233 Vizuālās reklāmas dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	1031	124
343214 Apģērbu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	1023	144
343204 Dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	994	123
216602 Interjera DIZAINERS	Dizains	964	114
343201 DEKORĒTĀJS	Dizains	950	110
343218 Metāla izstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	949	145
343247 Foto dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	908	96
343234 Interjera dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	892	120
343227 Vides DIZAINERS	Dizains	868	131
343221 Interjera un reklāmas dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	863	114
216308 MODELĒTĀJS	Dizains	832	131
343236 Mēbeļu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	823	132
343230 Interjera NOFORMĒTĀJS	Dizains	821	120

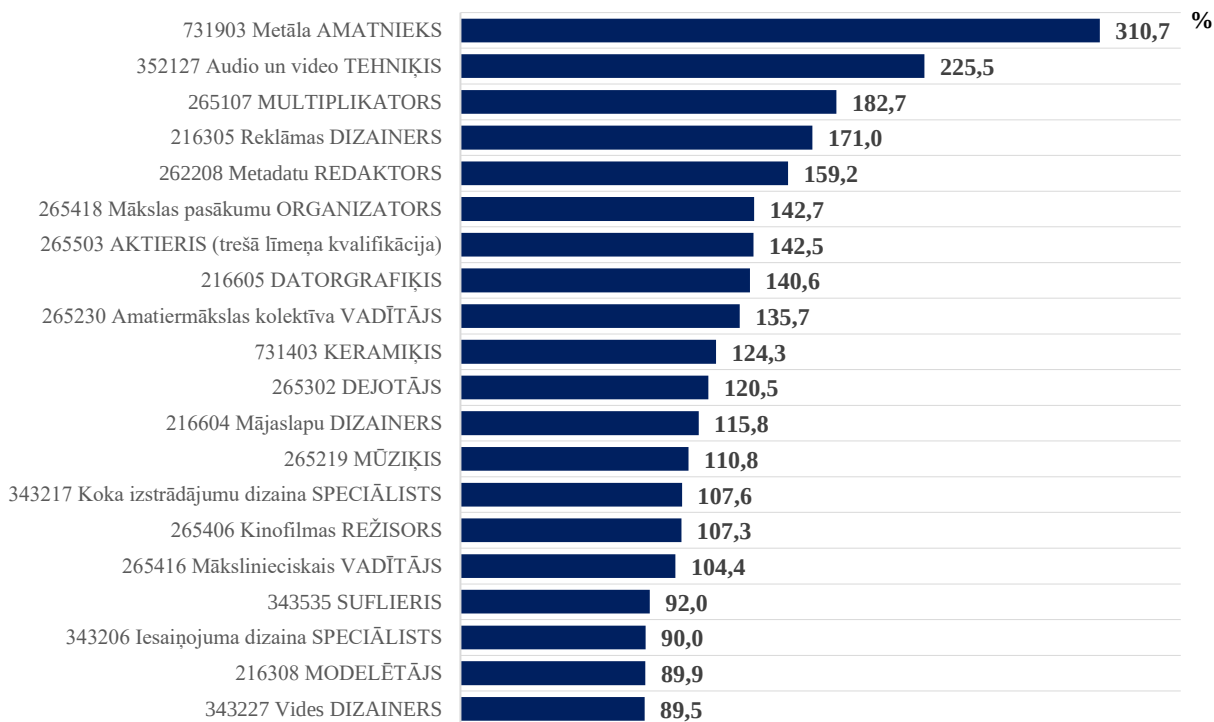
Profesija	Nozare	Mēneša vidējā bruto darba samaksa	Mēneši vidēji nostrādātās stundas vienā darba vietā
343231 Vizuālās reklāmas NOFORMĒTĀJS	Dizains	808	121
216311 Apģērbu DIZAINERS	Dizains	775	99
343228 Apģērbu modelēšanas un konstruēšanas SPECIĀLISTS	Dizains	758	123
216302 Mēbeļu DIZAINERS	Dizains	749	123
343224 Rokdarbu MODELĒTĀJS	Dizains	749	124
343217 Koka izstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	748	142
343249 Apģērbu MODELĒTĀJS	Dizains	603	107
216303 Modes DIZAINERS	Dizains	602	105
343223 Tekstilizstrādājumu MODELĒTĀJS	Dizains	483	108
343245 Dāvanu NOFORMĒTĀJS	Dizains	155	32
343102 Mākslas FOTOGRĀFS	Fotogrāfija	726	112
343101 MikroFOTOGRĀFS	Fotogrāfija	539	102
265413 Televīzijas un kino PRODUCENTS	Kultūras vadība un producēšana	1548	135
265414 Televīzijas/ radio raidījuma PRODUCENTS	Kultūras vadība un producēšana	1438	124
143102 VADĪTĀJA VIETNIEKS /IZPILDDIREKTORS (kultūras jomā)	Kultūras vadība un producēšana	1341	142
143112 Pamatdarbības struktūrvienības VADĪTĀJA VIETNIEKS /DIREKTORA VIETNIEKS (kultūras jomā)	Kultūras vadība un producēšana	1321	145
143109 PRODUCENTS (kultūras jomā)	Kultūras vadība un producēšana	1220	134
143111 Pamatdarbības struktūrvienības VADĪTĀJS /DIREKTORS (kultūras jomā)	Kultūras vadība un producēšana	1098	147
143101 VADĪTĀJS /DIREKTORS /PĀRVALDNIEKS (kultūras jomā)	Kultūras vadība un producēšana	1048	147
143119 Kultūras darba VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana	1025	158
265418 Mākslas pasākumu ORGANIZATORS	Kultūras vadība un producēšana	985	142
352125 Kultūras pasākumu tehniskais REŽISORS	Kultūras vadība un producēšana	968	152
343523 Kultūras projektu VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana	922	123
343519 Kultūras METODIĶIS	Kultūras vadība un producēšana	918	143
265409 REŽISORA ASISTENTS	Kultūras vadība un producēšana	900	124
262112 Apmeklētāju centra VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana	832	127
343520 Kultūras pasākumu ORGANIZATORS	Kultūras vadība un producēšana	738	126
265416 Mākslinieciskais VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana	672	88
265223 Baznīcas mūzikas dzīves ORGANIZATORS	Kultūras vadība un producēšana	668	97
143117 Mūzikas pasākumu ORGANIZATORS	Kultūras vadība un producēšana	630	105
343521 Kultūras pasākumu VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana	536	105
265402 Radiouzveduma DIREKTORS	Kultūras vadība un producēšana	517	47
343528 Interesu pulciņa VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana	334	60
262110 Galvenais krājuma GLABĀTĀJS (muzeju jomā)	Muzeji	1050	143
134933 Muzeja VADĪTĀJS/ DIREKTORS	Muzeji	889	143
262111 Izglītojošā darba un darba ar apmeklētājiem VADĪTĀJS (muzeju jomā)	Muzeji	871	139

Profesija	Nozare	Mēneša vidējā bruto darba samaksa	Mēneši vidēji nostrādātās stundas vienā darba vietā
262102 Mākslas EKSPERTS (muzeju jomā)	Muzeji	867	145
262106 MUZEJPEDAGOGS	Muzeji	857	137
262105 Ekspozīciju un izstāžu KURATORS	Muzeji	844	131
262113 Apmeklētāju centra SPECIĀLISTS	Muzeji	827	132
262103 Krājuma GLABĀTĀJS (muzeju jomā)	Muzeji	794	136
962906 Muzeja izstāžu un ekspozīciju zāļu UZRAUGS	Muzeji	571	137
265210 SOLISTS	Mūzika	1330	134
265202 Galvenais DIRIĢENTS	Mūzika	1236	126
265215 Kora DZIEDĀTĀJS	Mūzika	1193	159
265208 Stīginstrumentu MŪZIĶIS	Mūzika	1101	139
265207 Sitaminstrumentu MŪZIĶIS	Mūzika	1032	122
265226 VOKĀLISTS	Mūzika	993	135
265206 Pūšaminstrumentu MŪZIĶIS	Mūzika	958	125
265211 Operas VOKĀLISTS	Mūzika	928	119
731210 Mūzikas instrumentu LABOTĀJS	Mūzika	883	132
265203 Orķestra KONCERTMEISTARS	Mūzika	766	102
265201 DIRIĢENTS	Mūzika	728	83
265220 DZIEDĀTĀJS	Mūzika	624	114
731207 Mūzikas instrumentu SKAŅOTĀJS	Mūzika	622	126
265225 KONCERTMEISTARS	Mūzika	578	87
265219 MŪZIĶIS	Mūzika	522	95
265205 Instrumentu MŪZIĶIS	Mūzika	512	82
265224 Kora DIRIĢENTS	Mūzika	510	74
265218 Ansambļa VADĪTĀJS	Mūzika	443	66
265217 Orķestra DIRIĢENTS	Mūzika	430	76
265216 Orķestra VADĪTĀJS	Mūzika	398	75
265221 KORMEISTARS	Mūzika	381	60
343506 Polihromā koka RESTAURATORS	Restaurācija	1141	141
265142 Tekstiliju RESTAURATORS	Restaurācija	1063	124
265138 Grafikas RESTAURATORS	Restaurācija	966	128
343518 RESTAURATORA ASISTENTS	Restaurācija	893	134
265140 Mēbeļu, kokgriezuma RESTAURATORS	Restaurācija	882	145
265134 RESTAURATORS	Restaurācija	870	124
265136 Stājgleznu RESTAURATORS	Restaurācija	855	108
265146 Arheoloģiskā materiāla RESTAURATORS	Restaurācija	730	93
265139 Rokrakstu, dokumentu, grāmatu RESTAURATORS	Restaurācija	637	92
343530 Muzeja eksponātu RESTAURATORS	Restaurācija	614	120
343532 Būvgaldniecības RESTAURATORS	Restaurācija	562	79
265403 Izrādes DIREKTORS	Teātris	1368	160
265501 AKTIERIS (piektā līmeņa kvalifikācija)	Teātris	1216	147
265503 AKTIERIS (trešā līmeņa kvalifikācija)	Teātris	1184	149
143118 Teātra /galvenais ADMINISTRATORS	Teātris	1115	143

Profesija	Nozare	Mēneša vidējā bruto darba samaksa	Mēnesī vidēji nostrādātās stundas vienā darba vietā
265502 Leļļu teātra AKTIERIS	Teātris	934	148
343535 SUFLIERIS	Teātris	880	137
216307 Teātra kostīmu MODELĒTĀJS	Teātris	870	141
343210 Teātra DEKORĒTĀJS	Teātris	859	156
265405 Izrādes REŽISORS	Teātris	541	96
711505 Skatuves MONTĒTĀJS	Tehniskais nodrošinājums	1085	144
711506 Skatuves MEISTARS	Tehniskais nodrošinājums	1061	146
265415 Gaismu REŽISORS	Tehniskais nodrošinājums	825	112
933303 REKVIZITORS	Tehniskais nodrošinājums	800	144
352128 GAISMOTĀJS	Tehniskais nodrošinājums	792	131
933304 Skatuves STRĀDNIEKS	Tehniskais nodrošinājums	557	132
962902 Biļešu KONTROLIERIS	Tehniskais nodrošinājums	392	79
265106 Galvenais MĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla	1389	133
265107 MULTIPLIKATORS	Vizuālā māksla	1193	139
265105 MĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla	1161	129
265129 VideoMĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla	1139	129
343211 Noformēšanas MĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla	785	130
265103 GRAFIĶIS	Vizuālā māksla	709	165
265127 Stikla apstrādes MĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla	647	93
265417 MĀKSLINIEKS INSCENĒTĀJS	Vizuālā māksla	337	58

Grafiks 15. Strādājošo mēneša vidējās bruto darba samaksas kultūras un radošajās profesijās izmaiņas, 2021.g. pret 2017.g., %: TOP20 profesijas ar LIELĀKO procentuālo PIEAUGUMU

Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini.

Tabula 10. Strādājošo mēneša vidējās bruto darba samaksas kultūras un radošajās profesijās izmaiņas, 2021.g. pret 2017.g., EUR, %

Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini. Iekļautas tikai tās profesijas, par kurām pieejami rādītāji gan par 2017.g., gan par 2021.g.

Profesijas sakārtotas katras nozares ietvaros pēc to atalgojuma izmaiņu rādītāja 2021.g. pret 2017.g.

Profesija	Nozare	Izmaiņas, %	Izmaiņas, EUR
265230 Amatiermākslas kolektīva VADĪTĀJS	Amatiermāksla	135,7	198
265227 Folkloras kopas VADĪTĀJS	Amatiermāksla	48,6	116
265411 Amatierteātra REŽISORS	Amatiermāksla	28,3	78
731903 Metāla AMATNIEKS	Amatniecība	310,7	947
731403 KERAMIĶIS	Amatniecība	124,3	286
731605 DaiļKRĀSOTĀJS	Amatniecība	66,5	307
731905 AKMEŅKALIS AMATNIEKS	Amatniecība	61,9	213
731401 PODNIEKS	Amatniecība	24,2	131
731802 Ādas AMATNIEKS	Amatniecība	10,9	53
731703 Koka māksliniecisko izstrādājumu IZGATAVOTĀJS	Amatniecība	5,4	28
731804 Tautastērpu DARINĀTĀJS	Amatniecība	1,4	5
731704 PINĒJS	Amatniecība	-8,6	-38
216102 ARHITEKTA PALĪGS	Arhitektūra	40,7	291
216101 ARHITEKTS	Arhitektūra	24,2	190
262109 Arhīva EKSPERTS	Arhīvs	40,1	326
262104 Fondu GLABĀTĀJS (arhīvu jomā)	Arhīvs	30,5	225
262107 Galvenais ARHĪVISTS	Arhīvs	29,4	226
262101 ARHĪVISTS	Arhīvs	22,9	165
352127 Audio un video TEHNIĶIS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	225,5	714
265406 Kinofilmas REŽISORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	107,3	429
265412 Televīzijas REŽISORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	59,6	725
352126 VideoOPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	54,6	408
352106 Kinofilmu /skaņu REDAKTORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	47,0	405
352111 Skaņu OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	37,1	217
265407 Skaņu REŽISORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	29,9	196
352113 Pārtraides iekārtas OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	22,9	258
352107 Televīzijas OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	17,3	188
352114 Studijas tehniskās iekārtas OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	11,5	139
352110 Ierakstīšanas iekārtas OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	10,6	127
262208 Metadatu REDAKTORS	Bibliotēkas	159,2	708
262204 INFORMĀTIĶIS	Bibliotēkas	62,7	605
262205 SistēmBIBLIOTEKĀRS	Bibliotēkas	36,4	228
262209 Metadatu VEIDOTĀJS	Bibliotēkas	29,9	224
262206 Fondu GLABĀTĀJS (bibliotēku jomā)	Bibliotēkas	29,8	138
262207 Izglītības iestādes BIBLIOTEKĀRS	Bibliotēkas	29,3	220
343302 Bibliotēku informācijas SPECIĀLISTS	Bibliotēkas	25,0	176
262202 Vecākais BIBLIOTEKĀRS	Bibliotēkas	22,3	148
343301 BIBLIOTEKĀRS	Bibliotēkas	20,5	128
262201 BIBLIOGRĀFS	Bibliotēkas	18,0	145
262203 DOKUMENTĀLISTS	Bibliotēkas	14,1	115

Profesija	Nozare	Izmaiņas, %	Izmaiņas, EUR
343303 Izglītības iestādes BIBLIOTEKĀRS (ceturtā un trešā līmeņa kvalifikācija)	Bibliotēkas	12,6	101
134932 Bibliotēkas struktūrvienības VADĪTĀJS	Bibliotēkas	2,9	24
134934 Bibliotēkas VADĪTĀJS/ DIREKTORS	Bibliotēkas	-2,1	-17
265302 DEJOTĀJS	Deja	120,5	413
265305 Baleta REPETITORS	Deja	35,8	178
265313 Deju kolektīva REPETITORS	Deja	35,4	91
265310 Deju kopu VADĪTĀJS	Deja	33,3	88
265312 Deju kolektīva VADĪTĀJS	Deja	32,8	114
265303 HOREOGRĀFS	Deja	29,2	94
265304 BaletDEJOTĀJS	Deja	14,9	135
265301 Baleta SOLISTS	Deja	-7,4	-113
216305 Reklāmas DIZAINERS	Dizains	171,0	727
216605 DATORGRAFIĶIS	Dizains	140,6	923
216604 Mājaslapu DIZAINERS	Dizains	115,8	944
343217 Koka izstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	107,6	388
343206 Iesaiņojuma dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	90,0	971
216308 MODELĒTĀJS	Dizains	89,9	394
343227 Vides DIZAINERS	Dizains	89,5	410
343220 Tekstilizstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	89,0	501
216304 Produktu DIZAINERS	Dizains	60,9	558
343232 Produktu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	60,2	441
343224 Rokdarbu MODELĒTĀJS	Dizains	54,1	263
343231 Vizuālās reklāmas NOFORMĒTĀJS	Dizains	53,6	282
343204 Dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	49,3	328
216302 Mēbeļu DIZAINERS	Dizains	47,1	240
343230 Interjera NOFORMĒTĀJS	Dizains	46,4	260
343221 Interjera un reklāmas dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	43,1	260
216602 Interjera DIZAINERS	Dizains	42,2	286
343223 Tekstilizstrādājumu MODELĒTĀJS	Dizains	36,3	129
343214 Apģērbu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	30,4	238
216603 Grafikas DIZAINERS	Dizains	29,9	366
216303 Modes DIZAINERS	Dizains	29,9	138
343233 Vizuālās reklāmas dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	29,0	232
343236 Mēbeļu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	27,6	178
343218 Metāla izstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	26,1	196
343234 Interjera dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	23,3	169
343250 Iespieddarbu noformējuma SPECIĀLISTS	Dizains	18,8	196
343235 Multimediju dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	16,8	183
343201 DEKORĒTĀJS	Dizains	13,6	114
343249 Apģērbu MODELĒTĀJS	Dizains	13,2	70
343228 Apģērbu modelēšanas un konstruēšanas SPECIĀLISTS	Dizains	11,3	77
343247 Foto dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	1,8	16
343245 Dāvanu NOFORMĒTĀJS	Dizains	-60,9	-241
343101 MikroFOTOGRĀFS	Fotogrāfija	77,4	235

Profesija	Nozare	Izmaiņas, %	Izmaiņas, EUR
343102 Mākslas FOTOGRAFĀFS	Fotogrāfija	31,5	174
265418 Mākslas pasākumu ORGANIZATORS	Kultūras vadība un producēšana	142,7	579
265416 Mākslinieciskais VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana	104,4	344
265413 Televīzijas un kino PRODUCENTS	Kultūras vadība un producēšana	48,3	504
343523 Kultūras projektu VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana	46,3	292
343528 Interesu pulciņa VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana	40,1	96
143109 PRODUCENTS (kultūras jomā)	Kultūras vadība un producēšana	37,4	332
265223 Baznīcas mūzikas dzīves ORGANIZATORS	Kultūras vadība un producēšana	36,3	178
343519 Kultūras METODIĶIS	Kultūras vadība un producēšana	35,8	242
143101 VADĪTĀJS /DIREKTORS /PĀRVALDNIĒKS (kultūras jomā)	Kultūras vadība un producēšana	28,2	231
343520 Kultūras pasākumu ORGANIZATORS	Kultūras vadība un producēšana	25,0	148
143112 Pamatdarbības struktūrvienības VADĪTĀJA VIETNIEKS /DIREKTORA VIETNIEKS (kultūras jomā)	Kultūras vadība un producēšana	24,0	256
143111 Pamatdarbības struktūrvienības VADĪTĀJS /DIREKTORS (kultūras jomā)	Kultūras vadība un producēšana	22,7	203
143102 VADĪTĀJA VIETNIEKS /IZPILDDIREKTORS (kultūras jomā)	Kultūras vadība un producēšana	21,9	241
352125 Kultūras pasākumu tehniskais REŽISORS	Kultūras vadība un producēšana	18,8	153
265414 Televīzijas/ radio raidījuma PRODUCENTS	Kultūras vadība un producēšana	17,0	209
343521 Kultūras pasākumu VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana	14,4	68
265409 REŽISORA ASISTENTS	Kultūras vadība un producēšana	11,0	89
262112 Apmeklētāju centra VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana	-28,8	-336
134933 Muzeja VADĪTĀJS/ DIREKTORS	Muzeji	74,7	380
962906 Muzeja izstāžu un ekspozīciju zāļu UZRAUGS	Muzeji	35,5	149
262103 Krājuma GLABĀTĀJS (muzeju jomā)	Muzeji	33,9	201
262106 MUZEJPEDAGOGS	Muzeji	27,7	186
262102 Mākslas EKSPERTS (muzeju jomā)	Muzeji	27,6	187
262110 Galvenais krājuma GLABĀTĀJS (muzeju jomā)	Muzeji	23,5	200
262111 Izglītojošā darba un darba ar apmeklētājiem VADĪTĀJS (muzeju jomā)	Muzeji	23,5	166
262105 Ekspozīciju un izstāžu KURATORS	Muzeji	10,4	80
262113 Apmeklētāju centra SPECIĀLISTS	Muzeji	2,6	21
265219 MŪZIĶIS	Mūzika	110,8	274
265220 DZIEDĀTĀJS	Mūzika	65,7	247
265218 Ansambļa VADĪTĀJS	Mūzika	63,3	172
265201 DIRIĢENTS	Mūzika	40,9	211
265226 VOKĀLISTS	Mūzika	39,5	281
265221 KORMEISTARS	Mūzika	32,0	92
265225 KONCERTMEISTARS	Mūzika	31,8	139
265208 Stīginstrumentu MŪZIĶIS	Mūzika	30,6	258
265224 Kora DIRIĢENTS	Mūzika	28,7	114
731207 Mūzikas instrumentu SKAŅOTĀJS	Mūzika	27,7	135
265216 Orķestra VADĪTĀJS	Mūzika	23,3	75
265215 Kora DZIEDĀTĀJS	Mūzika	21,2	209
265217 Orķestra DIRIĢENTS	Mūzika	18,3	66
265207 Sitaminstrumentu MŪZIĶIS	Mūzika	15,9	142
265206 Pūšaminstrumentu MŪZIĶIS	Mūzika	14,3	120

Profesija	Nozare	Izmaiņas, %	Izmaiņas, EUR
265211 Operas VOKĀLISTS	Mūzika	13,1	108
265205 Instrumentu MŪZIĶIS	Mūzika	8,3	39
265202 Galvenais DIRĪĢENTS	Mūzika	0,5	6
265203 Orķestra KONCERTMEISTARS	Mūzika	-1,7	-13
265210 SOLISTS	Mūzika	-3,3	-46
265134 RESTAURATORS	Restaurācija	61,4	331
265142 Tekstiliju RESTAURATORS	Restaurācija	51,9	363
343506 Polihromā koka RESTAURATORS	Restaurācija	49,6	378
265138 Grafikas RESTAURATORS	Restaurācija	49,2	319
343518 RESTAURATORA ASISTENTS	Restaurācija	41,5	262
265136 Stājgleznu RESTAURATORS	Restaurācija	20,4	145
265140 Mēbeļu, kokgriezuma RESTAURATORS	Restaurācija	15,3	117
265146 Arheoloģiskā materiāla RESTAURATORS	Restaurācija	5,0	35
265503 AKTIERIS (trešā līmeņa kvalifikācija)	Teātris	142,5	696
343535 SUFLIERIS	Teātris	92,0	422
216307 Teātra kostīmu MODELĒTĀJS	Teātris	51,5	296
143118 Teātra /galvenais ADMINISTRATORS	Teātris	39,3	315
343210 Teātra DEKORĒTĀJS	Teātris	34,6	221
265501 AKTIERIS (piektā līmeņa kvalifikācija)	Teātris	12,4	134
265403 Izrādes DIREKTORS	Teātris	6,9	89
265405 Izrādes REŽISORS	Teātris	-7,9	-47
265502 Leļļu teātra AKTIERIS	Teātris	-9,7	-101
711505 Skatuves MONTĒTĀJS	Tehniskais nodrošinājums	53,1	376
352128 GAISMOTĀJS	Tehniskais nodrošinājums	40,7	229
962902 Biļešu KONTROLIERIS	Tehniskais nodrošinājums	35,7	103
933303 REKVIZITORS	Tehniskais nodrošinājums	28,9	179
933304 Skatuves STRĀDNIEKS	Tehniskais nodrošinājums	28,4	123
711506 Skatuves MEISTARS	Tehniskais nodrošinājums	15,1	139
265415 Gaismu REŽISORS	Tehniskais nodrošinājums	-15,0	-146
265107 MULTIPLIKATORS	Vizuālā māksla	182,7	771
265105 MĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla	62,0	444
265106 Galvenais MĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla	43,2	419
343211 Noformēšanas MĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla	42,1	232
265127 Stikla apstrādes MĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla	40,5	186
265129 VideoMĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla	36,8	307
265103 GRAFIĶIS	Vizuālā māksla	20,9	122

Tabula 11. Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa kultūras un radošajās profesijās 2021.g., profesiju un sektoru dalījumā, EUR

Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini. Datu interpretācijā jāņem vērā, ka biedrībās un nodibinājumos ir izteikti mazs nodarbināto skaits (n<50). Valsts un pašvaldību kapitālsabiedrības uzskaitītas kā komercsektora vienības. Dati attēloti par tām profesijām, par kurām par konkrēto gadu ir pieejami rādītāji.

Profesija	Nozare	Valsts iestādēs	Pašvaldības iestādēs	Biedrības un nodibinājumi	Pārējie nodokļu maksātāji
265227 Folkloras kopas VADĪTĀJS	Amatiermāksla		354		
265411 Amatiersteātra REŽISORS	Amatiermāksla		352		
265230 Amatiermākslas kolektīva VADĪTĀJS	Amatiermāksla		345		
731903 Metāla AMATNIEKS	Amatniecība				1251
731605 DaiļKRĀSOTĀJS	Amatniecība				768
731401 PODNIEKS	Amatniecība				675
731905 AKMEŅKALIS AMATNIEKS	Amatniecība				557
731703 Koka māksliniecisko izstrādājumu IZGATAVOTĀJS	Amatniecība				542
731802 Ādas AMATNIEKS	Amatniecība				542
731403 KERAMIĶIS	Amatniecība				516
731704 PINĒJS	Amatniecība				410
731804 Tautastērpu DARINĀTĀJS	Amatniecība				389
731803 Apģērbu AMATNIEKS	Amatniecība				236
216101 ARHITEKTS	Arhitektūra		1417		933
216102 ARHITEKTA PALĪGS	Arhitektūra		1202		999
262101 ARHĪVISTS	Arhīvs	852	954		1049
262107 Galvenais ARHĪVISTS	Arhīvs	1001	1133		683
262109 Arhīva EKSPERTS	Arhīvs	1138			
262104 Fondu GLABĀTĀJS (arhīvu jomā)	Arhīvs	962			
352114 Studijas tehniskās iekārtas OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	992			1410
352126 VideoOPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	1185			1155
352127 Audio un video TEHNIĶIS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	1346			963
265412 Televīzijas REŽISORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla				1942
352111 Skaņu OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla		615		1065
265407 Skaņu REŽISORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla		519		924
352113 Pārraidēs iekārtas OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla				1381
352110 Ierakstīšanas iekārtas OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla				1328
352107 Televīzijas OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla				1271
352106 Kinofilmu /skaņu REDAKTORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla				1268
265406 Kinofilmas REŽISORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla				829
343536 ANIMATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla				716
262207 Izglītības iestādes BIBLIOTEKĀRS	Bibliotēkas	892	1010		775
343301 BIBLIOTEKĀRS	Bibliotēkas	861	733		762
343303 Izglītības iestādes BIBLIOTEKĀRS (ceturtnā un trešā līmeņa kvalifikācija)	Bibliotēkas	967	981		382
262205 SistēmBIBLIOTEKĀRS	Bibliotēkas	1394	758		
134932 Bibliotēkas struktūrvienības VADĪTĀJS	Bibliotēkas	1236	814		
134934 Bibliotēkas VADĪTĀJS/ DIREKTORS	Bibliotēkas	1241	807		

Profesija	Nozare	Valsts iestādēs	Pašvaldības iestādēs	Biedrības un nodibinājumi	Pārējie nodokļu maksātāji
262201 BIBLIOGRĀFS	Bibliotēkas	1076	790		
262203 DOKUMENTĀLISTS	Bibliotēkas	962			890
343302 Bibliotēku informācijas SPECIĀLISTS	Bibliotēkas	832	911		
262202 Vecākais BIBLIOTEKĀRS	Bibliotēkas	883	801		
262204 INFORMĀTIĶIS	Bibliotēkas	1570			
262208 Metadatu REDAKTORS	Bibliotēkas	1153			
262209 Metadatu VEIDOTĀJS	Bibliotēkas	976			
262206 Fondu GLABĀTĀJS (bibliotēku jomā)	Bibliotēkas		599		
265305 Baleta REPETITORS	Deja		538		1069
265301 Baleta SOLISTS	Deja				1417
265312 Deju kolektīva VADĪTĀJS	Deja		470	534	282
265304 BaletDEJOTĀJS	Deja				1043
265303 HOREOGRĀFS	Deja		531		361
265302 DEJOTĀJS	Deja				756
265313 Deju kolektīva REPETITORS	Deja		322		410
265310 Deju kopu VADĪTĀJS	Deja		353		
216603 Grafikas DIZAINERS	Dizains	844	854		1619
216605 DATORGRAFIĶIS	Dizains	1413			1584
343235 Multimediju dizaina SPECIĀLISTS	Dizains		1164		1291
343206 Iesaiņojuma dizaina SPECIĀLISTS	Dizains				2049
216604 Mājaslapu DIZAINERS	Dizains				1760
343227 Vides DIZAINERS	Dizains		1050		686
343204 Dizaina SPECIĀLISTS	Dizains		703		999
343230 Interjera NOFORMĒTĀJS	Dizains		600		902
216304 Produktu DIZAINERS	Dizains				1475
343250 Iespieddarbu noformējuma SPECIĀLISTS	Dizains				1238
343232 Produktu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains				1174
216305 Reklāmas DIZAINERS	Dizains				1152
343220 Tekstilizstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains				1064
343219 Stikla izstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains				1051
343233 Vizuālās reklāmas dizaina SPECIĀLISTS	Dizains				1031
343214 Apģērbu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains				1023
216602 Interjera DIZAINERS	Dizains				964
343201 DEKORĒTĀJS	Dizains				950
343218 Metāla izstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains				949
343247 Foto dizaina SPECIĀLISTS	Dizains				908
343234 Interjera dizaina SPECIĀLISTS	Dizains				892
343221 Interjera un reklāmas dizaina SPECIĀLISTS	Dizains				863
216308 MODELĒTĀJS	Dizains				832
343236 Mēbeļu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains				823

Profesija	Nozare	Valsts iestādēs	Pašvaldības iestādēs	Biedrības un nodibinājumi	Pārējie nodokļu maksātāji
343231 Vizuālās reklāmas NOFORMĒTĀJS	Dizains				808
216311 Apģērbu DIZAINERS	Dizains				775
343228 Apģērbu modelēšanas un konstruēšanas SPECIĀLISTS	Dizains				758
216302 Mēbeļu DIZAINERS	Dizains				749
343224 Rokdarbu MODELĒTĀJS	Dizains				749
343217 Koka izstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains				748
343249 Apģērbu MODELĒTĀJS	Dizains				603
216303 Modes DIZAINERS	Dizains				602
343223 Tekstilizstrādājumu MODELĒTĀJS	Dizains				483
343245 Dāvanu NOFORMĒTĀJS	Dizains				155
343102 Mākslas FOTOGRĀFS	Fotogrāfija	1512	494		604
343101 MikroFOTOGRĀFS	Fotogrāfija				539
143111 Pamatdarbības struktūrvienības VADĪTĀJS /DIREKTORS	Kultūras vadība un producēšana	1461	933		1857
143112 Pamatdarbības struktūrvienības VADĪTĀJA VIETNIEKS /DIREKTORA VIETNIEKS	Kultūras vadība un producēšana	1362	1242		1584
143102 VADĪTĀJA VIETNIEKS /IZPILDDIREKTORS (kultūras jomā)	Kultūras vadība un producēšana	1387	1374		1237
343523 Kultūras projektu VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana		896	899	942
343520 Kultūras pasākumu ORGANIZATORS	Kultūras vadība un producēšana	698	759	425	693
265416 Mākslinieciskais VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana	509	602		1415
143101 VADĪTĀJS /DIREKTORS /PĀRVALDNIEKS (kultūras jomā)	Kultūras vadība un producēšana		1015		1431
143109 PRODUCENTS (kultūras jomā)	Kultūras vadība un producēšana		1002		1282
352125 Kultūras pasākumu tehniskais REŽISORS	Kultūras vadība un producēšana		1030		860
265413 Televīzijas un kino PRODUCENTS	Kultūras vadība un producēšana				1548
265414 Televīzijas/ radio raidījuma PRODUCENTS	Kultūras vadība un producēšana				1438
343521 Kultūras pasākumu VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana		641		449
143119 Kultūras darba VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana		1025		
265418 Mākslas pasākumu ORGANIZATORS	Kultūras vadība un producēšana				985
343528 Interesu pulciņa VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana		324	189	457
343519 Kultūras METODIĶIS	Kultūras vadība un producēšana		918		
265409 REŽISORA ASISTENTS	Kultūras vadība un producēšana				900
262112 Apmeklētāju centra VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana		832		
265223 Baznīcas mūzikas dzīves ORGANIZATORS	Kultūras vadība un producēšana				668
143117 Mūzikas pasākumu ORGANIZATORS	Kultūras vadība un producēšana				630
265402 Radiouzveduma DIREKTORS	Kultūras vadība un producēšana				517
262103 Krājuma GLABĀTĀJS (muzeju jomā)	Muzeji	886	666	1097	931
262105 Ekspozīciju un izstāžu KURATORS	Muzeji	924	818	827	868
262110 Galvenais krājuma GLABĀTĀJS (muzeju jomā)	Muzeji	1254	906		1264
262111 Izglītojošā darba un darba ar apmeklētājiem VADĪTĀJS (muzeju jomā)	Muzeji	796	838		1171

Profesija	Nozare	Valsts iestādēs	Pašvaldības iestādēs	Biedrības un nodibinājumi	Pārējie nodokļu maksātāji
134933 Muzeja VADĪTĀJS/ DIREKTORS	Muzeji		775		1518
962906 Muzeja izstāžu un ekspozīciju zāļu UZRAUGS	Muzeji	555	578		641
262102 Mākslas EKSPERTS (muzeju jomā)	Muzeji	890	824		
262106 MUZEJPEDAGOGS	Muzeji	965	732		
262113 Apmeklētāju centra SPECIĀLISTS	Muzeji		769		896
265202 Galvenais DIRĪGENTS	Mūzika		980		1750
265225 KONCERTMEISTARS	Mūzika	536	494		1145
265203 Orķestra KONCERTMEISTARS	Mūzika		603		1389
265208 Stīginstrumentu MŪZIĶIS	Mūzika		800		1108
265206 Pūšaminstrumentu MŪZIĶIS	Mūzika		829		1008
265207 Sitaminstrumentu MŪZIĶIS	Mūzika		622		1128
265201 DIRĪGENTS	Mūzika		643		1077
265224 Kora DIRĪGENTS	Mūzika	713	508		446
265210 SOLISTS	Mūzika				1330
265211 Operas VOKĀLISTS	Mūzika		208		1083
265215 Kora DZIEDĀTĀJS	Mūzika				1193
731207 Mūzikas instrumentu SKANOTĀJS	Mūzika	759	405		
265226 VOKĀLISTS	Mūzika				993
265219 MŪZIĶIS	Mūzika		571		368
731210 Mūzikas instrumentu LABOTĀJS	Mūzika	883			
265221 KORMEISTARS	Mūzika	390	380		
265220 DZIEDĀTĀJS	Mūzika				624
265205 Instrumentu MŪZIĶIS	Mūzika				512
265218 Ansambļa VADĪTĀJS	Mūzika		443		
265217 Orķestra DIRĪGENTS	Mūzika		430		
265216 Orķestra VADĪTĀJS	Mūzika		398		
265134 RESTAURATORS	Restaurācija	876	424		956
265140 Mēbeļu, kokgriezuma RESTAURATORS	Restaurācija	1120			584
343518 RESTAURATORA ASISTENTS	Restaurācija	669			943
343506 Polihromā koka RESTAURATORS	Restaurācija	1141			
265142 Tekstiliju RESTAURATORS	Restaurācija	1063			
265138 Grafikas RESTAURATORS	Restaurācija	966			
265136 Stāgleznu RESTAURATORS	Restaurācija	855			
265146 Arheoloģiskā materiāla RESTAURATORS	Restaurācija	730			
265139 Rokrakstu, dokumentu, grāmatu RESTAURATORS	Restaurācija	637			
343530 Muzeja eksponātu RESTAURATORS	Restaurācija		614		
343532 Būvgaldniecības RESTAURATORS	Restaurācija				562
265501 AKTIERIS (piektā līmeņa kvalifikācija)	Teātris		659		1242
265403 Izrādes DIREKTORS	Teātris				1368
265405 Izrādes REŽISORS	Teātris		413		925

Profesija	Nozare	Valsts iestādēs	Pašvaldības iestādēs	Biedrības un nodibinājumi	Pārējie nodokļu maksātāji
265503 AKTIERIS (trešā līmeņa kvalifikācija)	Teātris				1184
143118 Teātra /galvenais ADMINISTRATORS	Teātris				1115
265502 Leļļu teātra AKTIERIS	Teātris				934
343535 SUFLIERIS	Teātris				880
216307 Teātra kostīmu MODELĒTĀJS	Teātris				870
343210 Teātra DEKORĒTĀJS	Teātris				859
711506 Skatuves MEISTARS	Tehniskais nodrošinājums		866		1079
352128 GAISMOTĀJS	Tehniskais nodrošinājums		657		860
265415 Gaismu REŽISORS	Tehniskais nodrošinājums		477		980
933304 Skatuves STRĀDNIEKS	Tehniskais nodrošinājums		514		603
711505 Skatuves MONTĒTĀJS	Tehniskais nodrošinājums				1085
933303 REKVIZITORS	Tehniskais nodrošinājums				800
962902 Biļešu KONTROLIERIS	Tehniskais nodrošinājums		307		402
265106 Galvenais MĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla	1423	1297		1425
265105 MĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla		1064		1185
343211 Noformēšanas MĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla	600	670		877
265107 MULTIPLIKATORS	Vizuālā māksla				1193
265129 VideoMĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla				1139
265103 GRAFIĶIS	Vizuālā māksla				709
265127 Stikla apstrādes MĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla				647
265417 MĀKSLINIEKS INSCENĒTĀJS	Vizuālā māksla	337			

4.5. Atalgojuma tendences kultūras un radošo nozaru profesijās: vidējā stundas tarifa likme

Sektoru dalījumā

Kultūras un radošajās profesijās nodarbināto vidējā stundas tarifa likme 2021. gadā Latvijā kopumā bijusi 7,68 eiro. Pēdējos 5 gados tā pieaugusi par 35,0% jeb 1,99 eiro.

Sabiedriskajā sektorā novērojamas izteiktas atšķirības starp valsts un pašvaldības iestādēm – ja valsts iestādēs strādājošo vidējā stundas tarifa likme bijusi 7,68 eiro, tad pašvaldību iestādēs tikai 6,90 eiro. Pie tam pēdējo 5 gadu laika periodā valsts iestādēs nodarbināto stundas tarifa likme ir pieaugusi vairāk nekā pašvaldībās strādājošo (attiecīgi +31,6% un +26,5%).

Biedrībās un nodibinājumos strādājošo stundas tarifa likme pēdējos 5 gados ir būtiski pieaugusi un kopumā ir lielāka nekā sabiedriskajā sektorā (7,16 eiro). Tomēr jāuzsver, ka nevalstiskajā sektorā algots darbs kultūras un radošajā sektorā ir netipiska nodarbinātības forma, un šādu darbinieku ir mazāk nekā 100. Tādēļ šie dati interpretējami piesardzīgi. Dati liecina, ka atalgojuma apjoms algotā darbā nevalstiskajā sektorā ir palielinājies,

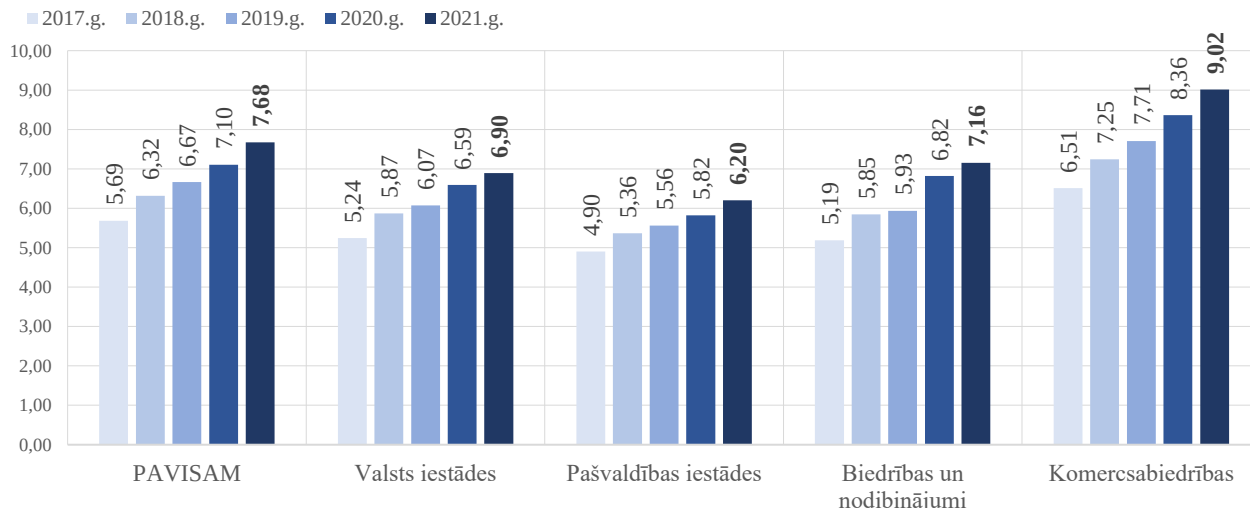
bet vienlaikus algots darbs kā nodarbinātības veids sektorā kopumā nav būtiski pieaudzis (maz jaunpienākušu algotu darbinieku, bet esošajiem algotajiem atalgojums ir pieaudzis).

Savukārt komercsektorā vidējā stundas tarifa likme ir izteikti augstāka, nekā pārējos sektoros – 2021. gadā tā bijusi 9,02 eiro, un pēdējo 5 gadu laikā šajā sektorā novērojama izteikta stundas tarifa likmes palielināšanās (+38,4%).

Salīdzinot kultūras un radošo profesiju stundu likmes ar kopējiem Latvijas rādītājiem, novērojama atšķirīga situācija sektoros. Kopumā kultūras un radošajās profesijās nodarbināto vidējā stundas tarifa likme sastāda 95,6% no kopējā Latvijas rādītāja. Tai pat laikā valsts iestādēs nodarbināto stundas tarifa likmes kultūras un radošajās profesijās ir 81,3% līmenī no kopējiem Latvijas rādītājiem, bet pašvaldību iestādēs – tikai 61,8% līmenī. Tai pat laikā biedrībās un nodibinājumos algoto darbinieku stundas likmes ir nedaudz lielākas nekā šajā sektorā Latvijā kopumā (102,1%), un komercsektorā pat izteikti lielākas (114,9%).

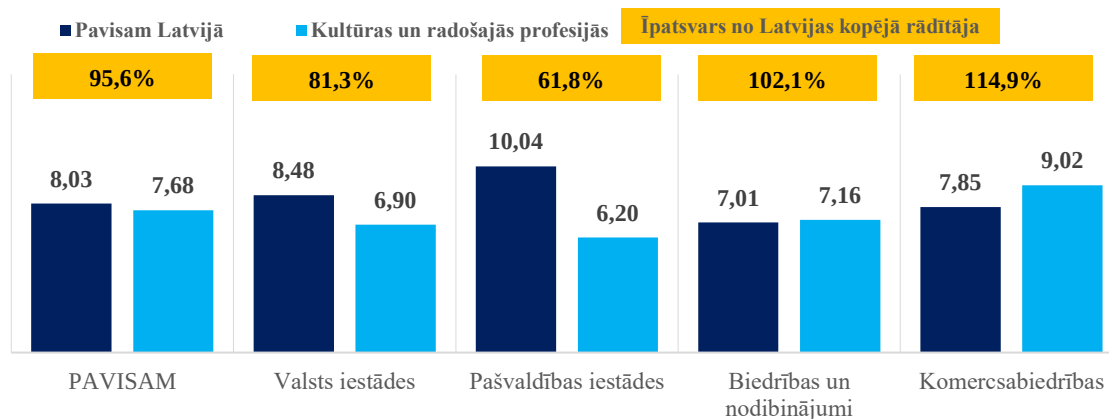
Grafiks 16. Regulārā bruto darba samaksa nostrādātā stundā kultūras un radošajās profesijās 2017.-2021.g., sektoru dalījumā, EUR

Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini. Datu interpretācijā jāņem vērā, ka biedrībās un nodibinājumos ir izteikti mazs nodarbināto skaits (n<50). Valsts un pašvaldību kapitālsabiedrības uzskaitītas kā komercsektora vienības.

Grafiks 17. Regulārā bruto darba samaksa nostrādātā stundā Latvijā kopumā salīdzinājumā ar kultūras un radošajām profesijām 2021.g., sektoru dalījumā, EUR

Datu avots: Oficiālās statistikas portāls, tabula nr. DSV030 "Strādājošo mēneša vidējā darba samaksa pa darbības veidiem (eiro)"; Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini.

Tabula 12. Regulārās bruto darba samaksas nostrādātā stundā izmaiņas kultūras un radošajās profesijās 2021.g. pret 2017.g., sektoru dalījumā, EUR, %

Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini. Datu interpretācijā jāņem vērā, ka biedrībās un nodibinājumos ir izteikti mazs nodarbināto skaits (n<50). Valsts un pašvaldību kapitālsabiedrības uzskaitītas kā komercsektora vienības.

	EUR	%
PAVISAM	+1,99	+35,0
Valsts iestādes	+1,66	+31,6
Pašvaldības iestādes	+1,30	+26,5
Biedrības un nodibinājumi	+1,97	+37,9
Komersabiedrības	+2,50	+38,4

Nozaru dalījumā

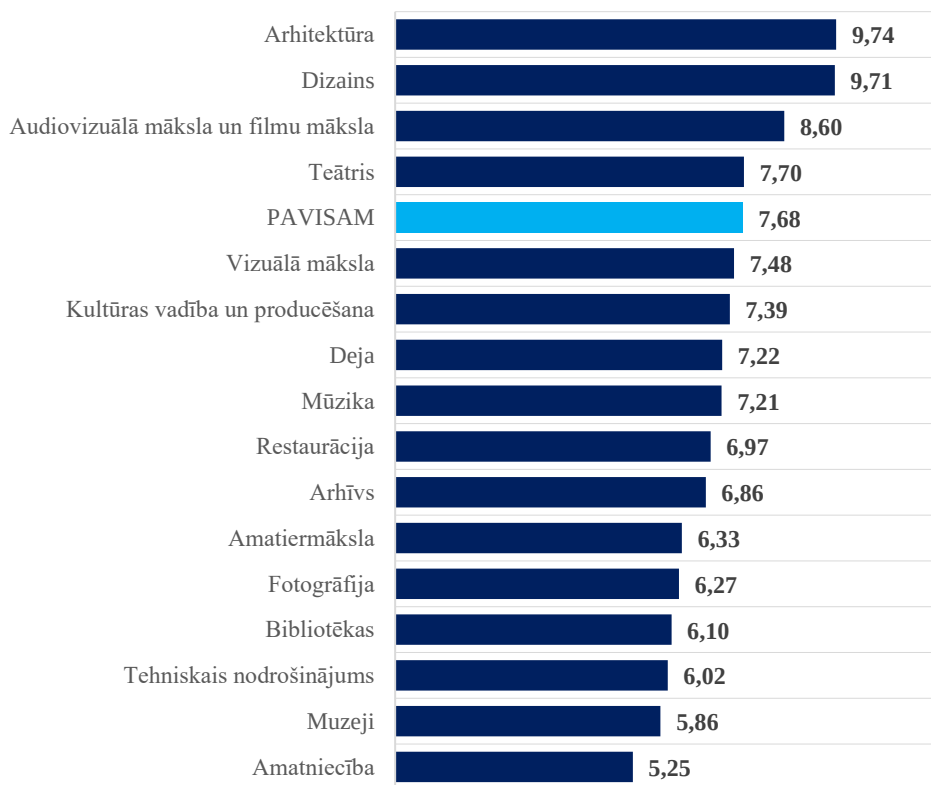
Datu analīze nozaru griezumā rāda, ka lielāka stundas tarifa likme ir nodarbinātajiem arhitektūras nozarē (9,74 EUR), dizaina nozarē (9,71 EUR), kā arī audiovizuālās mākslas un filmu mākslas nozarē (8,60 EUR). Tāpat augstāki rādītāji nekā kultūras un radošā sektora kopējais rādītājs ir arī teātra nozarē (7,70 EUR).

Savukārt zemākās stundu tarifa likmes ir tādās nozarēs kā amatniecība (5,25 EUR), muzeji (5,86 EUR), tehniskais nodrošinājums (6,02 EUR), bibliotēkas (6,10 EUR).

Vērtējot stundu likmju izmaiņas nozaru griezumā pēdējo 5 gadu periodā, novērojams, ka visās izdalītajās nozarēs likmju rādītāji ir pieauguši, bet atšķirīgā apjomā. Par vairāk nekā 50% atalgojums pieaudzis dizainā (+52,8%) un vizuālajā mākslā (+50,6%). Savukārt vismazāk stundu likmes mainījušās nodarbinātajiem teātra nozarē (+10,6%).

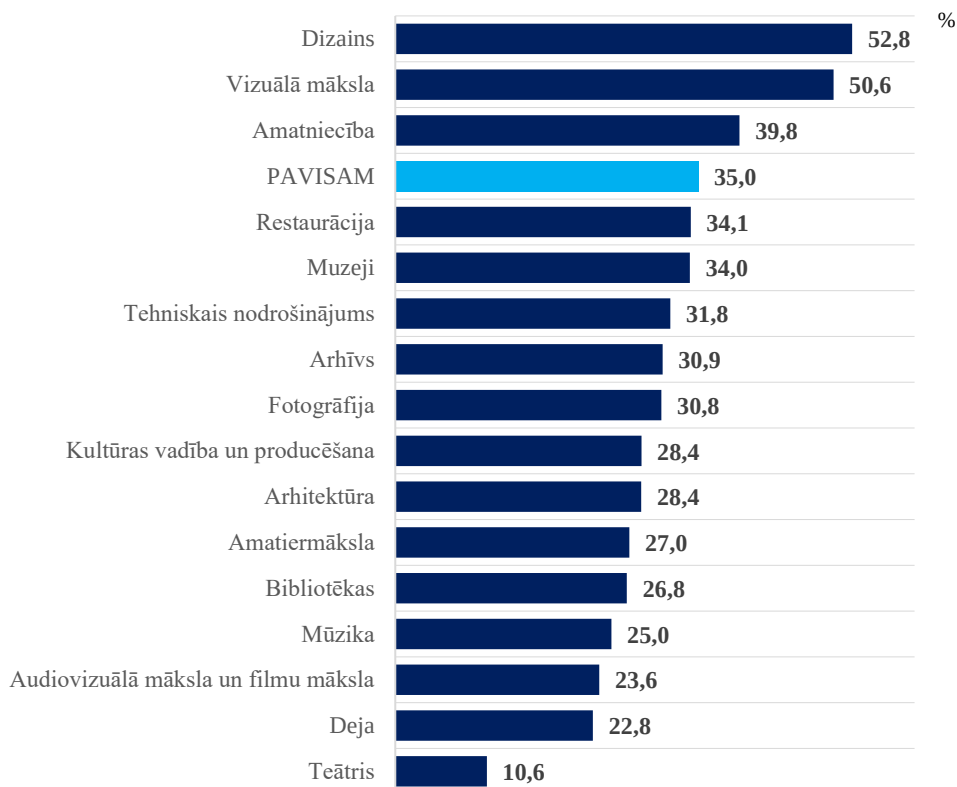
Grafiks 18. Regulārā bruto darba samaksa nostrādātā stundā kultūras un radošajās profesijās 2021.g. nozaru dalījumā, EUR

Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini.

Grafiks 19. Regulārās bruto darba samaksas nostrādātā stundā kultūras un radošajās profesijās izmaiņas, 2021.g. pret 2017.g., nozaru dalījumā, %

Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini.

Tabula 13. Regulārā bruto darba samaksa nostrādātā stundā kultūras un radošajās profesijās 2021.g., nozaru un sektoru dalījumā, EUR

Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini. Datu interpretācijā jāņem vērā, ka biedrībās un nodibinājumos ir izteikti mazs nodarbināto skaits (n<50). Valsts un pašvaldību kapitālsabiedrības uzskaitītas kā komercsektora vienības.

	PAVISAM	Valsts iestādes	Pašvaldības iestādes	Biedrības un nodibinājumi	Komercsektors
PAVISAM	7,68	6,90	6,20	7,16	9,02
Arhitektūra	9,74		10,63		9,65
Dizains	9,71	8,20	6,90		9,76
Audiovizuālā māksla un filmu māksla	8,60	7,80	5,12		9,40
Teātris	7,70		4,73		7,91
Vizuālā māksla	7,48	6,56	6,12		8,03
Kultūras vadība un producēšana	7,39	8,58	6,47	8,21	9,81
Deja	7,22		6,61	4,96	8,52
Mūzika	7,21	7,30	6,28		8,07
Restaurācija	6,97	7,25	5,10		7,01
Arhīvs	6,86	6,77	7,35		7,88
Amatiermāksla	6,33		6,33		
Fotogrāfija	6,27	9,25	5,99		5,61
Bibliotēkas	6,10	6,69	5,93		6,31
Tehniskais nodrošinājums	6,02		4,40		6,30
Muzeji	5,86	6,12	5,33	7,19	8,05
Amatniecība	5,25				5,25

Profesiju dalījumā

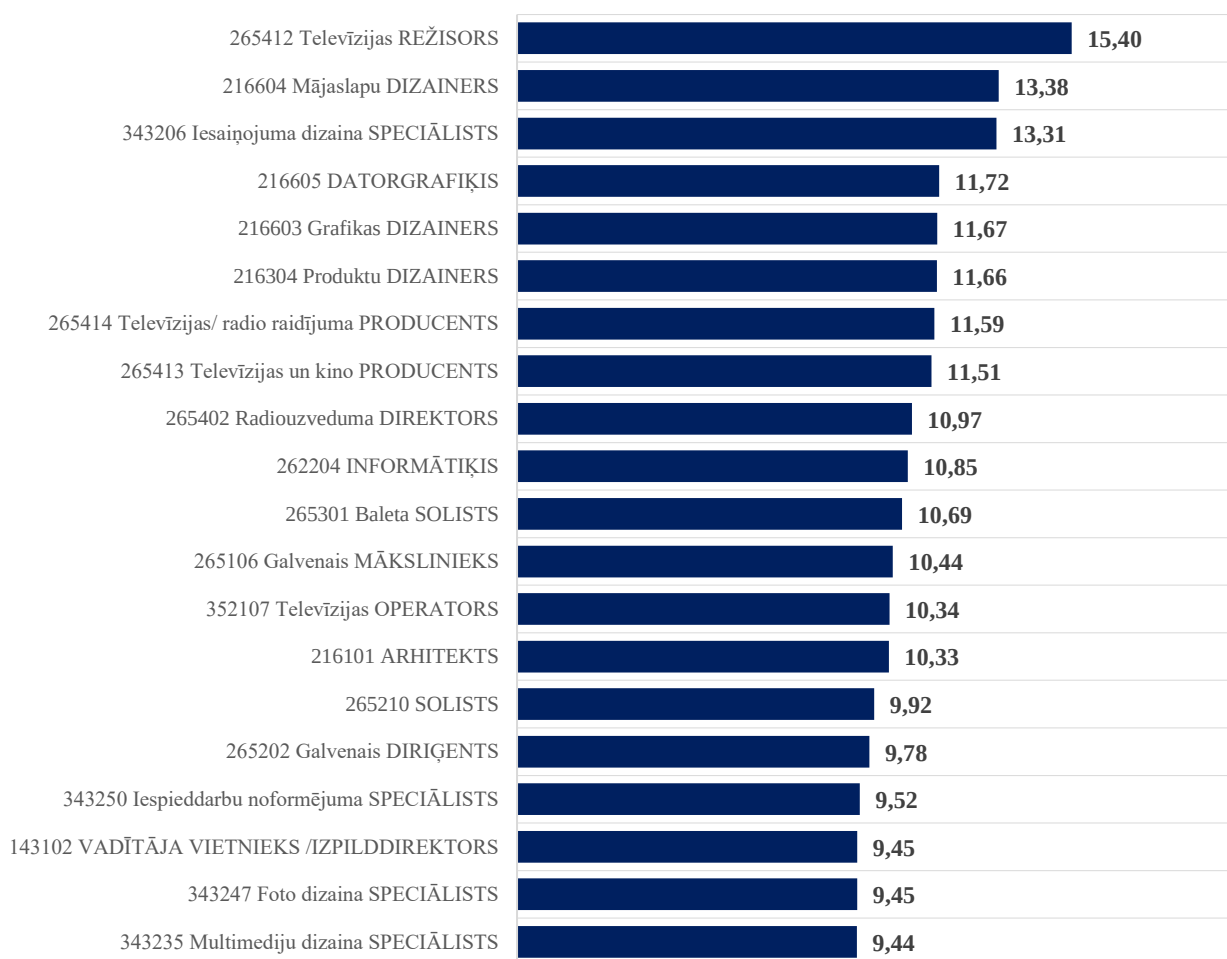
Vērtējot detalizēti konkrētu profesiju dalījumā, novērojama ļoti plaša stundas tarifu likmju rādītāju izkliede – lielākā stundas tarifa likme ir 15,40 eiro, bet mazākā 3,25 eiro (jāuzsver, ka abi rādītāji nav par identiskas slodzes nostrādāto laiku, bet rāda reāli saņemto atalgojumu).

Lielākās stundu tarifu likmes 2021. gadā bijušas šādās profesijās: televīzijas režisors (15,40 EUR), mājaslapu dizainers (13,38 EUR), iesaiņojuma dizaina speciālists (13,31 EUR).

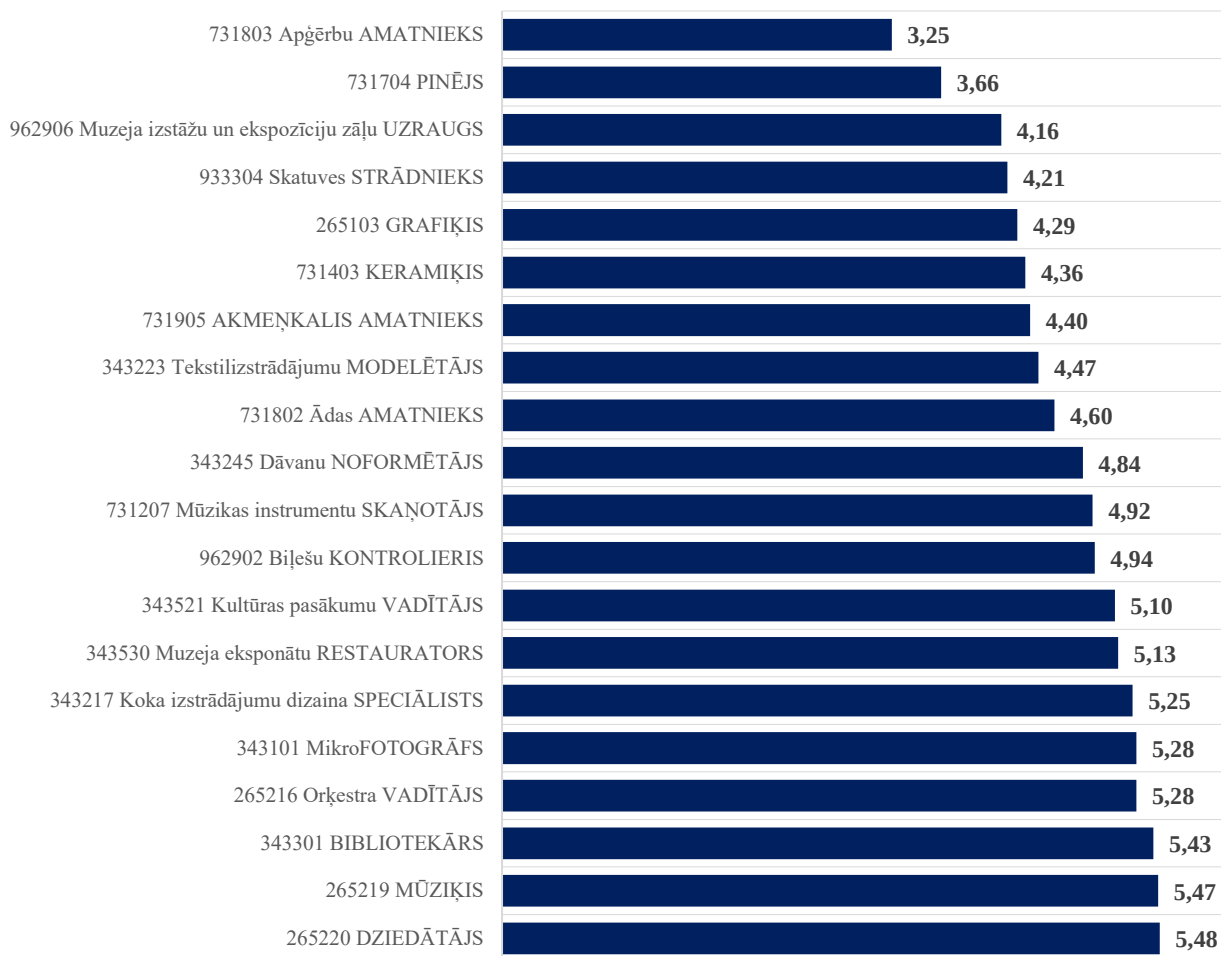
Savukārt mazākās: apģērbu amatnieks (3,25 EUR), pinējs (3,66 EUR), muzeja izstāžu un ekspozīciju zāļu uzraugs (4,16 EUR), skatuves strādnieks (4,21 EUR).

Grafiks 20. Regulārā bruto darba samaksa nostrādātā stundā kultūras un radošajās profesijās 2021.g. profesiju dalījumā, EUR: TOP20 profesijas ar LIELĀKO vidējo regulāro bruto darba samaksu nostrādātā stundā

Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini.

Grafiks 21. Regulārā bruto darba samaksa nostrādātā stundā kultūras un radošajās profesijās 2021.g. profesiju dalījumā, EUR: TOP20 profesijas ar MAZĀKO vidējo regulāro bruto darba samaksu nostrādātā stundā
 Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini.

Tabula 14. Regulārā bruto darba samaksa nostrādātā stundā kultūras un radošajās profesijās 2021.g. profesiju dalījumā, EUR
 Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini.
 Profesijas sakārtotas katras nozares ietvaros pēc to rādītāja.

Profesija	Nozare	EUR/h, 2021
265230 Amatiermākslas kolektīva VADĪTĀJS	Amatiermāksla	6,75
265227 Folkloras kopas VADĪTĀJS	Amatiermāksla	6,38
265411 Amatiermāksla REŽISORS	Amatiermāksla	6,14
731903 Metāla AMATNIEKS	Amatniecība	9,02
731605 DaiļKRĀSOTĀJS	Amatniecība	6,86
731401 PODNIEKS	Amatniecība	6,14
731804 Tautastērpu DARINĀTĀJS	Amatniecība	5,73
731703 Koka māksliniecisko izstrādājumu IZGATAVOTĀJS	Amatniecība	5,55
731802 Ādas AMATNIEKS	Amatniecība	4,60
731905 AKMEŅKALIS AMATNIEKS	Amatniecība	4,40
731403 KERAMIĶIS	Amatniecība	4,36
731704 PINĒJS	Amatniecība	3,66
731803 Apģērbu AMATNIEKS	Amatniecība	3,25
216101 ARHITEKTS	Arhitektūra	10,33
216102 ARHITEKTA PALĪGS	Arhitektūra	8,38

Profesija	Nozare	EUR/h, 2021
262109 Arhīva EKSPERTS	Arhīvs	7,85
262107 Galvenais ARHĪVISTS	Arhīvs	7,02
262104 Fondu GLABĀTĀJS (arhīvu jomā)	Arhīvs	6,78
262101 ARHĪVISTS	Arhīvs	6,45
265412 Televīzijas REŽISORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	15,40
352107 Televīzijas OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	10,34
352113 Pārraidis iekārtas OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	9,34
352126 VideoOPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	9,25
352106 Kinofilmu /skaņu REDAKTORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	9,23
352114 Studijas tehniskās iekārtas OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	9,21
352110 Ierakstīšanas iekārtas OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	8,84
352127 Audio un video TEHNIĶIS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	8,00
343536 ANIMATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	7,57
265406 Kinofilmas REŽISORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	7,50
265407 Skaņu REŽISORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	7,31
352111 Skaņu OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	6,43
262204 INFORMĀTIĶIS	Bibliotēkas	10,85
262208 Metadatu REDAKTORS	Bibliotēkas	7,37
262207 Izglītības iestādes BIBLIOTEKĀRS	Bibliotēkas	7,19
343303 Izglītības iestādes BIBLIOTEKĀRS (ceturtā un trešā līmeņa kvalifikācija)	Bibliotēkas	6,84
343302 Bibliotēku informācijas SPECIĀLISTS	Bibliotēkas	6,39
262203 DOKUMENTĀLISTS	Bibliotēkas	6,30
262201 BIBLIOGRĀFS	Bibliotēkas	6,26
262205 SistēmBIBLIOTEKĀRS	Bibliotēkas	6,19
262209 Metadatu VEIDOTĀJS	Bibliotēkas	6,16
262206 Fondu GLABĀTĀJS (bibliotēku jomā)	Bibliotēkas	6,12
134932 Bibliotēkas struktūrvienības VADĪTĀJS	Bibliotēkas	6,05
134934 Bibliotēkas VADĪTĀJS/ DIREKTORS	Bibliotēkas	5,77
262202 Vecākais BIBLIOTEKĀRS	Bibliotēkas	5,62
343301 BIBLIOTEKĀRS	Bibliotēkas	5,43
265301 Baleta SOLISTS	Deja	10,69
265304 BaletDEJOTĀJS	Deja	8,04
265303 HOREOGRĀFS	Deja	7,45
265305 Baleta REPETITORS	Deja	7,06
265302 DEJOTĀJS	Deja	6,88
265312 Deju kolektīva VADĪTĀJS	Deja	6,79
265310 Deju kopu VADĪTĀJS	Deja	6,09
265313 Deju kolektīva REPETITORS	Deja	5,73
216604 Mājaslapu DIZAINERS	Dizains	13,38
343206 Iesaiņojuma dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	13,31
216605 DATORGRAFIĶIS	Dizains	11,72

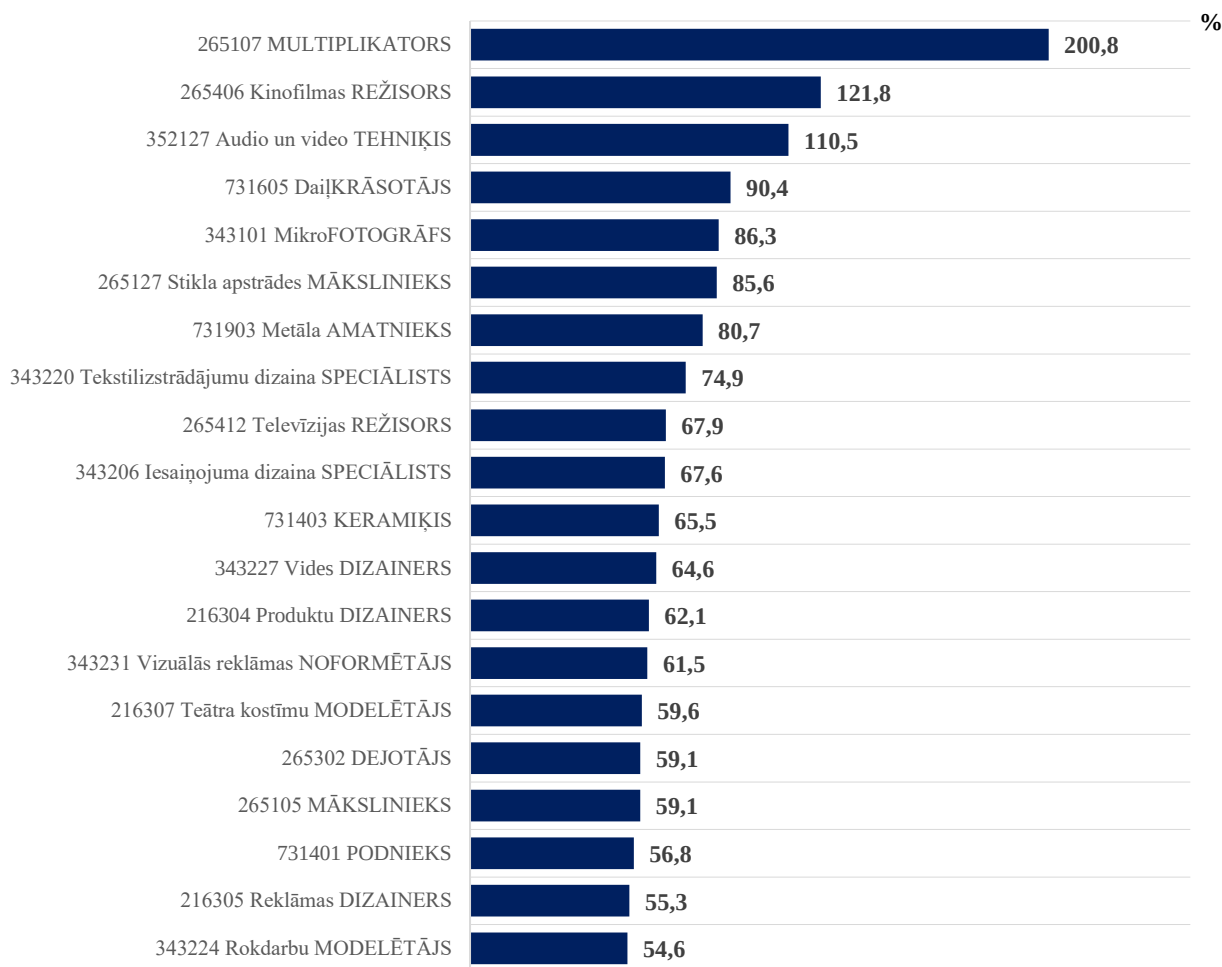
Profesija	Nozare	EUR/h, 2021
216603 Grafikas DIZAINERS	Dizains	11,67
216304 Produktu DIZAINERS	Dizains	11,66
343250 Iespieddarbu noformējuma SPECIĀLISTS	Dizains	9,52
343247 Foto dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	9,45
343235 Multimediju dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	9,44
216305 Reklāmas DIZAINERS	Dizains	9,01
343232 Produktu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	8,91
343201 DEKORĒTĀJS	Dizains	8,62
216602 Interjera DIZAINERS	Dizains	8,42
343233 Vizuālās reklāmas dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	8,31
343204 Dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	8,10
216311 Apģērbu DIZAINERS	Dizains	7,81
343219 Stikla izstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	7,74
343220 Tekstilizstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	7,72
343221 Interjera un reklāmas dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	7,60
343234 Interjera dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	7,41
343214 Apģērbu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	7,11
343230 Interjera NOFORMĒTĀJS	Dizains	6,86
343231 Vizuālās reklāmas NOFORMĒTĀJS	Dizains	6,69
343227 Vides DIZAINERS	Dizains	6,64
343218 Metāla izstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	6,53
216308 MODELĒTĀJS	Dizains	6,33
343236 Mēbeļu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	6,23
343228 Apģērbu modelēšanas un konstruēšanas SPECIĀLISTS	Dizains	6,18
216302 Mēbeļu DIZAINERS	Dizains	6,12
343224 Rokdarbu MODELĒTĀJS	Dizains	6,06
216303 Modes DIZAINERS	Dizains	5,73
343249 Apģērbu MODELĒTĀJS	Dizains	5,65
343217 Koka izstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	5,25
343245 Dāvanu NOFORMĒTĀJS	Dizains	4,84
343223 Tekstilizstrādājumu MODELĒTĀJS	Dizains	4,47
343102 Mākslas FOTOGRĀFS	Fotogrāfija	6,49
343101 MikroFOTOGRĀFS	Fotogrāfija	5,28
265414 Televīzijas/ radio raidījuma PRODUCENTS	Kultūras vadība un producēšana	11,59
265413 Televīzijas un kino PRODUCENTS	Kultūras vadība un producēšana	11,51
265402 Radiouzveduma DIREKTORS	Kultūras vadība un producēšana	10,97
143102 VADĪTĀJA VIETNIEKS /IZPILDDIREKTORS (kultūras jomā)	Kultūras vadība un producēšana	9,45
143112 Pamatdarbības struktūrvienības VADĪTĀJA VIETNIEKS /DIREKTORA VIETNIEKS (kultūras jomā)	Kultūras vadība un producēšana	9,13
143109 PRODUCENTS (kultūras jomā)	Kultūras vadība un producēšana	9,13
265416 Mākslinieciskais VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana	7,68
343523 Kultūras projektu VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana	7,48
143111 Pamatdarbības struktūrvienības VADĪTĀJS /DIREKTORS (kultūras jomā)	Kultūras vadība un producēšana	7,47

Profesija	Nozare	EUR/h, 2021
265409 REŽISORA ASISTENTS	Kultūras vadība un producēšana	7,26
143101 VADĪTĀJS /DIREKTORS /PĀRVALDNIĒKS (kultūras jomā)	Kultūras vadība un producēšana	7,13
265418 Mākslas pasākumu ORGANIZATORS	Kultūras vadība un producēšana	6,96
265223 Baznīcas mūzikas dzīves ORGANIZATORS	Kultūras vadība un producēšana	6,87
262112 Apmeklētāju centra VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana	6,55
143119 Kultūras darba VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana	6,50
343519 Kultūras METODIĶIS	Kultūras vadība un producēšana	6,42
352125 Kultūras pasākumu tehniskais REŽISORS	Kultūras vadība un producēšana	6,37
143117 Mūzikas pasākumu ORGANIZATORS	Kultūras vadība un producēšana	6,01
343520 Kultūras pasākumu ORGANIZATORS	Kultūras vadība un producēšana	5,87
343528 Interesu pulciņa VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana	5,55
343521 Kultūras pasākumu VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana	5,10
262110 Galvenais krājuma GLABĀTĀJS (muzeju jomā)	Muzeji	7,33
262105 Ekspozīciju un izstāžu KURATORS	Muzeji	6,45
262113 Apmeklētāju centra SPECIĀLISTS	Muzeji	6,28
262111 Izglītojošā darba un darba ar apmeklētājiem VADĪTĀJS (muzeju jomā)	Muzeji	6,25
262106 MUZEJPEDAGOGS	Muzeji	6,24
134933 Muzeja VADĪTĀJS/ DIREKTORS	Muzeji	6,23
262102 Mākslas EKSPERTS (muzeju jomā)	Muzeji	5,98
262103 Krājuma GLABĀTĀJS (muzeju jomā)	Muzeji	5,85
962906 Muzeja izstāžu un ekspozīciju zāļu UZRAUGS	Muzeji	4,16
265210 SOLISTS	Mūzika	9,92
265202 Galvenais DIRĪGENTS	Mūzika	9,78
265201 DIRĪGENTS	Mūzika	8,72
265207 Sitaminstrumentu MŪZIĶIS	Mūzika	8,47
265208 Stīginstrumentu MŪZIĶIS	Mūzika	7,94
265211 Operas VOKĀLISTS	Mūzika	7,77
265206 Pūšaminstrumentu MŪZIĶIS	Mūzika	7,67
265215 Kora DZIEDĀTĀJS	Mūzika	7,50
265203 Orķestra KONCERTMEISTARS	Mūzika	7,49
265226 VOKĀLISTS	Mūzika	7,36
265224 Kora DIRĪGENTS	Mūzika	6,93
265218 Ansambļa VADĪTĀJS	Mūzika	6,76
731210 Mūzikas instrumentu LABOTĀJS	Mūzika	6,71
265225 KONCERTMEISTARS	Mūzika	6,62
265221 KORMEISTARS	Mūzika	6,32
265205 Instrumentu MŪZIĶIS	Mūzika	6,28
265217 Orķestra DIRĪGENTS	Mūzika	5,63
265220 DZIEDĀTĀJS	Mūzika	5,48
265219 MŪZIĶIS	Mūzika	5,47
265216 Orķestra VADĪTĀJS	Mūzika	5,28

Profesija	Nozare	EUR/h, 2021
731207 Mūzikas instrumentu SKAŅOTĀJS	Mūzika	4,92
265142 Tekstiliju RESTAURATORS	Restaurācija	8,57
343506 Polihromā koka RESTAURATORS	Restaurācija	8,06
265136 Stājgleznu RESTAURATORS	Restaurācija	7,91
265146 Arheoloģiskā materiāla RESTAURATORS	Restaurācija	7,86
265138 Grafikas RESTAURATORS	Restaurācija	7,56
343532 Būvgaldniecības RESTAURATORS	Restaurācija	7,07
265134 RESTAURATORS	Restaurācija	7,00
265139 Rokrakstu, dokumentu, grāmatu RESTAURATORS	Restaurācija	6,95
343518 RESTAURATORA ASISTENTS	Restaurācija	6,65
265140 Mēbeļu, kokgriezuma RESTAURATORS	Restaurācija	6,07
343530 Muzeja eksponātu RESTAURATORS	Restaurācija	5,13
265403 Izrādes DIREKTORS	Teātris	8,57
265501 AKTIERIS (piektā līmeņa kvalifikācija)	Teātris	8,27
265503 AKTIERIS (trešā līmeņa kvalifikācija)	Teātris	7,95
143118 Teātra /galvenais ADMINISTRATORS	Teātris	7,77
343535 SUFLIERIS	Teātris	6,43
265502 Leļļu teātra AKTIERIS	Teātris	6,32
216307 Teātra kostīmu MODELĒTĀJS	Teātris	6,15
265405 Izrādes REŽISORS	Teātris	5,62
343210 Teātra DEKORĒTĀJS	Teātris	5,50
711505 Skatuves MONTĒTĀJS	Tehniskais nodrošinājums	7,53
265415 Gaismu REŽISORS	Tehniskais nodrošinājums	7,36
711506 Skatuves MEISTARS	Tehniskais nodrošinājums	7,28
352128 GAISMOTĀJS	Tehniskais nodrošinājums	6,05
933303 REKVIZITORS	Tehniskais nodrošinājums	5,54
962902 Biļešu KONTROLIERIS	Tehniskais nodrošinājums	4,94
933304 Skatuves STRĀDNIEKS	Tehniskais nodrošinājums	4,21
265106 Galvenais MĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla	10,44
265105 MĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla	8,98
265129 VideoMĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla	8,83
265107 MULTIPLIKATORS	Vizuālā māksla	8,60
265127 Stikla apstrādes MĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla	6,96
343211 Noformēšanas MĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla	6,04
265417 MĀKSLINIEKS INSCENĒTĀJS	Vizuālā māksla	5,84
265103 GRAFIĶIS	Vizuālā māksla	4,29

Grafiks 22. Regulārā bruto darba samaksa nostrādātā stundā kultūras un radošajās profesijās izmaiņas, 2021.g. pret 2017.g., %: TOP20 profesijas ar LIELĀKO procentuālo PIEAUGUMU

Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini.

Tabula 15. Regulārā bruto darba samaksa nostrādātā stundā kultūras un radošajās profesijās izmaiņas, 2021.g. pret 2017.g., EUR, %

Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini. Iekļautas tikai tās profesijas, par kurām pieejami rādītāji gan par 2017.g., gan par 2021.g.

Profesijas sakārtotas katras nozares ietvaros pēc to atalgojuma izmaiņu rādītāja 2021.g. pret 2017.g.

Profesija	Nozare	Izmaiņas, %	Izmaiņas, EUR
265230 Amatiermākslas kolektīva VADĪTĀJS	Amatiermāksla	33,8	1,70
265411 Amatiermāksla REŽISORS	Amatiermāksla	25,1	1,23
265227 Folkloras kopas VADĪTĀJS	Amatiermāksla	23,3	1,20
731605 DaiļKRĀSOTĀJS	Amatniecība	90,4	3,26
731903 Metāla AMATNIEKS	Amatniecība	80,7	4,03
731403 KERAMIĶIS	Amatniecība	65,5	1,73
731401 PODNIEKS	Amatniecība	56,8	2,23
731804 Tautastērpu DARINĀTĀJS	Amatniecība	30,5	1,34
731802 Ādas AMATNIEKS	Amatniecība	22,3	0,84
731703 Koka māksliniecisko izstrādājumu IZGATAVOTĀJS	Amatniecība	7,6	0,39
731905 AKMEŅKALIS AMATNIEKS	Amatniecība	2,5	0,11
731704 PINĒJS	Amatniecība	-12,1	-0,50
216102 ARHITEKTA PALĪGS	Arhitektūra	32,8	2,07

Profesija	Nozare	Izmaiņas, %	Izmaiņas, EUR
216101 ARHITEKTS	Arhitektūra	28,8	2,31
262104 Fondu GLABĀTĀJS (arhīvu jomā)	Arhīvs	37,7	1,86
262109 Arhīva EKSPERTS	Arhīvs	32,1	1,90
262107 Galvenais ARHĪVISTS	Arhīvs	29,9	1,62
262101 ARHĪVISTS	Arhīvs	26,0	1,33
265406 Kinofilmas REŽISORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	121,8	4,12
352127 Audio un video TEHNIĶIS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	110,5	4,20
265412 Televīzijas REŽISORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	67,9	6,23
352126 VideoOPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	49,0	3,04
352113 Pārraidēs iekārtas OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	42,1	2,76
352111 Skaņu OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	40,3	1,85
265407 Skaņu REŽISORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	29,3	1,66
352107 Televīzijas OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	27,2	2,21
352106 Kinofilmu /skaņu REDAKTORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	26,7	1,94
352110 Ierakstīšanas iekārtas OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	5,5	0,46
352114 Studijas tehniskās iekārtas OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	-9,9	-1,01
262206 Fondu GLABĀTĀJS (bibliotēku jomā)	Bibliotēkas	48,0	1,98
262204 INFORMĀTIĶIS	Bibliotēkas	37,0	2,93
262207 Izglītības iestādes BIBLIOTEKĀRS	Bibliotēkas	33,4	1,80
343301 BIBLIOTEKĀRS	Bibliotēkas	27,1	1,16
262202 Vecākais BIBLIOTEKĀRS	Bibliotēkas	25,7	1,15
343302 Bibliotēku informācijas SPECIĀLISTS	Bibliotēkas	25,0	1,28
262205 SistēmBIBLIOTEKĀRS	Bibliotēkas	23,3	1,17
343303 Izglītības iestādes BIBLIOTEKĀRS (ceturtā un trešā līmeņa kvalifikācija)	Bibliotēkas	22,8	1,27
262201 BIBLIOGRĀFS	Bibliotēkas	21,4	1,10
262209 Metadatu VEIDOTĀJS	Bibliotēkas	21,0	1,07
262208 Metadatu REDAKTORS	Bibliotēkas	16,6	1,05
262203 DOKUMENTĀLISTS	Bibliotēkas	14,2	0,78
134934 Bibliotēkas VADĪTĀJS/ DIREKTORS	Bibliotēkas	13,1	0,67
134932 Bibliotēkas struktūrvienības VADĪTĀJS	Bibliotēkas	9,6	0,53
265302 DEJOTĀJS	Deja	59,1	2,56
265310 Deju kopu VADĪTĀJS	Deja	39,5	1,72
265313 Deju kolektīva REPETITORS	Deja	22,8	1,06
265312 Deju kolektīva VADĪTĀJS	Deja	21,7	1,21
265303 HOREOGRĀFS	Deja	21,7	1,33
265305 Baleta REPETITORS	Deja	18,5	1,11
265304 BaletDEJOTĀJS	Deja	16,7	1,15
265301 Baleta SOLISTS	Deja	0,5	0,06
343220 Tekstilizstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	74,9	3,31
343206 Iesaiņojuma dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	67,6	5,37
343227 Vides DIZAINERS	Dizains	64,6	2,61

Profesija	Nozare	Izmaiņas, %	Izmaiņas, EUR
216304 Produktu DIZAINERS	Dizains	62,1	4,47
343231 Vizuālās reklāmas NOFORMĒTĀJS	Dizains	61,5	2,55
216305 Reklāmas DIZAINERS	Dizains	55,3	3,21
343224 Rokdarbu MODELĒTĀJS	Dizains	54,6	2,14
343221 Interjera un reklāmas dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	53,9	2,66
343204 Dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	53,3	2,82
216302 Mēbeļu DIZAINERS	Dizains	47,5	1,97
343232 Produktu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	46,3	2,82
343249 Apģērbu MODELĒTĀJS	Dizains	45,5	1,77
343234 Interjera dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	44,5	2,28
216602 Interjera DIZAINERS	Dizains	41,7	2,48
343245 Dāvanu NOFORMĒTĀJS	Dizains	41,1	1,41
216605 DATORGRAFIĶIS	Dizains	38,7	3,27
343230 Interjera NOFORMĒTĀJS	Dizains	36,8	1,84
343223 Tekstilizstrādājumu MODELĒTĀJS	Dizains	35,3	1,17
343247 Foto dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	33,6	2,38
343236 Mēbeļu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	32,6	1,53
343233 Vizuālās reklāmas dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	31,5	1,99
343228 Apģērbu modelēšanas un konstruēšanas SPECIĀLISTS	Dizains	29,6	1,41
343201 DEKORĒTĀJS	Dizains	28,7	1,92
216603 Grafikas DIZAINERS	Dizains	26,6	2,45
343250 Iespieddarbu noformējuma SPECIĀLISTS	Dizains	26,3	1,98
216303 Modes DIZAINERS	Dizains	26,2	1,19
216604 Mājaslapu DIZAINERS	Dizains	25,1	2,68
343214 Apģērbu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	18,3	1,10
216308 MODELĒTĀJS	Dizains	17,1	0,92
343235 Multimediju dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	13,2	1,10
343217 Koka izstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	12,8	0,59
343218 Metāla izstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	9,1	0,55
343101 MikroFOTOGRĀFS	Fotogrāfija	86,3	2,45
343102 Mākslas FOTOGRĀFS	Fotogrāfija	26,2	1,35
265413 Televīzijas un kino PRODUCENTS	Kultūras vadība un producēšana	45,5	3,60
143109 PRODUCENTS (kultūras jomā)	Kultūras vadība un producēšana	41,2	2,67
265223 Baznīcas mūzikas dzīves ORGANIZATORS	Kultūras vadība un producēšana	37,4	1,87
343523 Kultūras projektu VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana	32,6	1,84
143101 VADĪTĀJS /DIREKTORS /PĀRVALDNIĒKS (kultūras jomā)	Kultūras vadība un producēšana	31,7	1,72
265414 Televīzijas/ radio raidījuma PRODUCENTS	Kultūras vadība un producēšana	31,5	2,77
343520 Kultūras pasākumu ORGANIZATORS	Kultūras vadība un producēšana	30,6	1,37
343519 Kultūras METODIĶIS	Kultūras vadība un producēšana	28,7	1,43
265409 REŽISORA ASISTENTS	Kultūras vadība un producēšana	26,8	1,53
143112 Pamatdarbības struktūrvienības VADĪTĀJA VIETNIEKS /DIREKTORA VIETNIEKS (kultūras jomā)	Kultūras vadība un producēšana	26,6	1,92

Profesija	Nozare	Izmaiņas, %	Izmaiņas, EUR
143111 Pamatdarbības struktūrvienības VADĪTĀJS /DIREKTORS (kultūras jomā)	Kultūras vadība un producēšana	24,5	1,47
352125 Kultūras pasākumu tehniskais REŽISORS	Kultūras vadība un producēšana	20,7	1,09
343521 Kultūras pasākumu VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana	20,6	0,87
343528 Interesu pulciņa VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana	20,5	0,94
143102 VADĪTĀJA VIETNIEKS /IZPILDDIREKTORS (kultūras jomā)	Kultūras vadība un producēšana	19,8	1,56
265416 Mākslinieciskais VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana	18,4	1,20
265418 Mākslas pasākumu ORGANIZATORS	Kultūras vadība un producēšana	-3,4	-0,24
262112 Apmeklētāju centra VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana	-19,0	-1,54
134933 Muzeja VADĪTĀJS/ DIREKTORS	Muzeji	51,5	2,12
962906 Muzeja izstāžu un ekspozīciju zāļu UZRAUGS	Muzeji	39,5	1,18
262106 MUZEJPEDAGOGS	Muzeji	36,3	1,66
262103 Krājuma GLABĀTĀJS (muzeju jomā)	Muzeji	35,7	1,54
262110 Galvenais krājuma GLABĀTĀJS (muzeju jomā)	Muzeji	28,6	1,63
262111 Izglītojošā darba un darba ar apmeklētājiem VADĪTĀJS (muzeju jomā)	Muzeji	27,8	1,36
262102 Mākslas EKSPERTS (muzeju jomā)	Muzeji	19,1	0,96
262105 Ekspozīciju un izstāžu KURATORS	Muzeji	14,9	0,84
262113 Apmeklētāju centra SPECIĀLISTS	Muzeji	6,2	0,37
265219 MŪZIĶIS	Mūzika	41,8	1,61
731207 Mūzikas instrumentu SKAŅOTĀJS	Mūzika	41,6	1,45
265201 DIRIĢENTS	Mūzika	38,2	2,41
265226 VOKĀLISTS	Mūzika	37,3	2,00
265220 DZIEDĀTĀJS	Mūzika	35,1	1,42
265218 Ansambļa VADĪTĀJS	Mūzika	34,3	1,73
265205 Instrumentu MŪZIĶIS	Mūzika	32,3	1,53
265208 Stīginstrumentu MŪZIĶIS	Mūzika	32,2	1,94
265207 Sītaminstrumentu MŪZIĶIS	Mūzika	29,1	1,91
265211 Operas VOKĀLISTS	Mūzika	27,3	1,67
265225 KONCERTMEISTARS	Mūzika	23,7	1,27
265206 Pūšaminstrumentu MŪZIĶIS	Mūzika	23,4	1,45
265221 KORMEISTARS	Mūzika	21,5	1,12
265215 Kora DZIEDĀTĀJS	Mūzika	20,6	1,28
265224 Kora DIRIĢENTS	Mūzika	19,9	1,15
265210 SOLISTS	Mūzika	12,7	1,12
265217 Orķestra DIRIĢENTS	Mūzika	12,2	0,61
265203 Orķestra KONCERTMEISTARS	Mūzika	10,8	0,73
265216 Orķestra VADĪTĀJS	Mūzika	10,8	0,51
265202 Galvenais DIRIĢENTS	Mūzika	-14,3	-1,63
265142 Tekstiliju RESTAURATORS	Restaurācija	52,7	2,96
265146 Arheoloģiskā materiāla RESTAURATORS	Restaurācija	45,1	2,44
343518 RESTAURATORA ASISTENTS	Restaurācija	41,3	1,94
265134 RESTAURATORS	Restaurācija	40,3	2,01
265136 Stājgleznu RESTAURATORS	Restaurācija	40,0	2,26

Profesija	Nozare	Izmaiņas, %	Izmaiņas, EUR
265138 Grafikas RESTAURATORS	Restaurācija	33,4	1,89
343506 Polihromā koka RESTAURATORS	Restaurācija	32,4	1,97
265140 Mēbeļu, kokgriezuma RESTAURATORS	Restaurācija	10,0	0,55
216307 Teātra kostīmu MODELĒTĀJS	Teātris	59,6	2,30
143118 Teātra /galvenais ADMINISTRATORS	Teātris	43,8	2,37
265503 AKTIERIS (trešā līmeņa kvalifikācija)	Teātris	43,1	2,39
343210 Teātra DEKORĒTĀJS	Teātris	31,9	1,33
343535 SUFLIERIS	Teātris	17,8	0,97
265405 Izrādes REŽISORS	Teātris	15,1	0,74
265501 AKTIERIS (piektā līmeņa kvalifikācija)	Teātris	10,2	0,77
265502 Leļļu teātra AKTIERIS	Teātris	-5,1	-0,34
265403 Izrādes DIREKTORS	Teātris	-6,3	-0,57
711505 Skatuves MONTĒTĀJS	Tehniskais nodrošinājums	49,6	2,50
933303 REKVIZITORS	Tehniskais nodrošinājums	34,6	1,42
933304 Skatuves STRĀDNIEKS	Tehniskais nodrošinājums	27,7	0,91
962902 Biļešu KONTROLIERIS	Tehniskais nodrošinājums	23,7	0,94
352128 GAISMOTĀJS	Tehniskais nodrošinājums	19,6	0,99
711506 Skatuves MEISTARS	Tehniskais nodrošinājums	19,4	1,18
265415 Gaismu REŽISORS	Tehniskais nodrošinājums	14,2	0,92
265107 MULTIPLIKATORS	Vizuālā māksla	200,8	5,74
265127 Stikla apstrādes MĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla	85,6	3,21
265105 MĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla	59,1	3,33
265129 VideoMĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla	53,0	3,06
265106 Galvenais MĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla	47,3	3,35
343211 Noformēšanas MĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla	42,5	1,80
265103 GRAFIĶIS	Vizuālā māksla	4,4	0,18

Tabula 16. Regulārā bruto darba samaksa nostrādātā stundā kultūras un radošajās profesijās 2021.g., profesiju un sektoru dalījumā, EUR

Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini. Datu interpretācijā jāņem vērā, ka biedrībās un nodibinājumos ir izteikti mazs nodarbināto skaits (n<50). Valsts un pašvaldību kapitālsabiedrības uzskaitītas kā komercsektora vienības. Dati attēloti par tām profesijām, par kurām par konkrēto gadu ir pieejami rādītāji.

Profesija	Nozare	Valsts iestādes	Pašvaldības iestādes	Biedrības un nodibinājumi	Komercsektors
265411 Amatiereteātra REŽISORS	Amatiermāksla		6,14		
265227 Folkloras kopas VADĪTĀJS	Amatiermāksla		6,38		
265230 Amatiermākslas kolektīva VADĪTĀJS	Amatiermāksla		6,75		
731803 Apģērbu AMATNIEKS	Amatniecība				3,25
731704 PINĒJS	Amatniecība				3,66
731403 KERAMIĶIS	Amatniecība				4,36
731905 AKMENĶALIS AMATNIEKS	Amatniecība				4,40
731802 Ādas AMATNIEKS	Amatniecība				4,60
731703 Koka māksliniecisks izstrādājumu IZGATAVOTĀJS	Amatniecība				5,55
731804 Tautastērpu DARINĀTĀJS	Amatniecība				5,73
731401 PODNIEKS	Amatniecība				6,14
731605 DaiļKRĀSOTĀJS	Amatniecība				6,86

Profesija	Nozare	Valsts iestādēs	Pašvaldības iestādēs	Biedrības un nodibinājumi	Komerccsektors
731903 Metāla AMATNIEKS	Amatniecība				9,02
216102 ARHITEKTA PALĪGS	Arhitektūra		9,04		8,36
216101 ARHITEKTS	Arhitektūra		10,87		10,26
262104 Fondu GLABĀTĀJS (arhīvu jomā)	Arhīvs	6,78			
262109 Arhīva EKSPERTS	Arhīvs	7,85			
262101 ARHĪVISTS	Arhīvs	6,13	7,13		8,21
262107 Galvenais ARHĪVISTS	Arhīvs	6,99	8,04		6,58
265406 Kinofilmas REŽISORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla				7,50
343536 ANIMATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla				7,57
352110 Ierakstīšanas iekārtas OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla				8,84
352106 Kinofilmu /skaņu REDAKTORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla				9,23
352113 Pārraidis iekārtas OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla				9,34
352107 Televīzijas OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla				10,34
265407 Skaņu REŽISORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla		5,07		7,73
352111 Skaņu OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla		5,12		8,10
265412 Televīzijas REŽISORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla				15,40
352127 Audio un video TEHNIĶIS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	8,24			7,93
352114 Studijas tehniskās iekārtas OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	6,87			9,64
352126 VideoOPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	8,48			9,30
262206 Fondu GLABĀTĀJS (bibliotēku jomā)	Bibliotēkas		6,12		
262209 Metadatu VEIDOTĀJS	Bibliotēkas	6,16			
262208 Metadatu REDAKTORS	Bibliotēkas	7,37			
262204 INFORMĀTIĶIS	Bibliotēkas	10,85			
262202 Vecākais BIBLIOTEKĀRS	Bibliotēkas	6,01	5,55		
262201 BIBLIOGRĀFS	Bibliotēkas	6,80	5,54		
343302 Bibliotēku informācijas SPECIĀLISTS	Bibliotēkas	6,15	6,54		
262203 DOKUMENTĀLISTS	Bibliotēkas	6,07			6,79
134934 Bibliotēkas VADĪTĀJS/ DIREKTORS	Bibliotēkas	8,19	5,66		
134932 Bibliotēkas struktūrvienības VADĪTĀJS	Bibliotēkas	8,92	5,82		
262205 SistēmBIBLIOTEKĀRS	Bibliotēkas	9,71	5,52		
343301 BIBLIOTEKĀRS	Bibliotēkas	6,27	5,24		6,56
343303 Izglītības iestādes BIBLIOTEKĀRS (ceturtā un trešā līmeņa kvalifikācija)	Bibliotēkas	6,31	7,32		4,63
262207 Izglītības iestādes BIBLIOTEKĀRS	Bibliotēkas	6,97	7,30		6,36
265310 Deju kopu VADĪTĀJS	Deja		6,09		
265302 DEJOTĀJS	Deja				6,88
265304 BaletDEJOTĀJS	Deja				8,04
265301 Baleta SOLISTS	Deja				10,69
265313 Deju kolektīva REPETITORS	Deja		5,57		6,05
265305 Baleta REPETITORS	Deja		6,43		8,21
265303 HOREOGRĀFS	Deja		6,34		8,54

Profesija	Nozare	Valsts iestādēs	Pašvaldības iestādēs	Biedrības un nodibinājumi	Komerccsektors
265312 Deju kolektīva VADĪTĀJS	Deja		6,77	4,96	9,83
343223 Tekstilizstrādājumu MODELĒTĀJS	Dizains				4,47
343245 Dāvanu NOFORMĒTĀJS	Dizains				4,84
343217 Koka izstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains				5,25
343249 Apģērbu MODELĒTĀJS	Dizains				5,65
216303 Modes DIZAINERS	Dizains				5,73
343224 Rokdarbu MODELĒTĀJS	Dizains				6,06
216302 Mēbeļu DIZAINERS	Dizains				6,12
343228 Apģērbu modelēšanas un konstruēšanas SPECIĀLISTS	Dizains				6,18
343236 Mēbeļu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains				6,23
216308 MODELĒTĀJS	Dizains				6,33
343218 Metāla izstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains				6,53
343231 Vizuālās reklāmas NOFORMĒTĀJS	Dizains				6,69
343214 Apģērbu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains				7,11
343234 Interjera dizaina SPECIĀLISTS	Dizains				7,41
343221 Interjera un reklāmas dizaina SPECIĀLISTS	Dizains				7,60
343220 Tekstilizstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains				7,72
343219 Stikla izstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains				7,74
216311 Apģērbu DIZAINERS	Dizains				7,81
343233 Vizuālās reklāmas dizaina SPECIĀLISTS	Dizains				8,31
216602 Interjera DIZAINERS	Dizains				8,42
343201 DEKORĒTĀJS	Dizains				8,62
343232 Produktu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains				8,91
216305 Reklāmas DIZAINERS	Dizains				9,01
343247 Foto dizaina SPECIĀLISTS	Dizains				9,45
343250 Iespieddarbu noformējuma SPECIĀLISTS	Dizains				9,52
216304 Produktu DIZAINERS	Dizains				11,66
343230 Interjera NOFORMĒTĀJS	Dizains		4,93		7,58
343227 Vides DIZAINERS	Dizains		7,91		5,32
343206 Iesaiņojuma dizaina SPECIĀLISTS	Dizains				13,31
216604 Mājaslapu DIZAINERS	Dizains				13,38
343204 Dizaina SPECIĀLISTS	Dizains		6,33		8,13
343235 Multimediju dizaina SPECIĀLISTS	Dizains		8,22		9,63
216605 DATORGRAFIKIS	Dizains	9,58			11,78
216603 Grafikas DIZAINERS	Dizains	6,76	5,85		11,85
343101 MikroFOTOGRĀFS	Fotogrāfija				5,28
343102 Mākslas FOTOGRĀFS	Fotogrāfija	9,25	5,99		5,72
143117 Mūzikas pasākumu ORGANIZATORS	Kultūras vadība un producēšana				6,01
343519 Kultūras METODIĶIS	Kultūras vadība un producēšana		6,42		
143119 Kultūras darba VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana		6,50		
262112 Apmeklētāju centra VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana		6,55		
265223 Baznīcas mūzikas dzīves ORGANIZATORS	Kultūras vadība un producēšana				6,87

Profesija	Nozare	Valsts iestādēs	Pašvaldības iestādēs	Biedrības un nodibinājumi	Komerccsektors
265418 Mākslas pasākumu ORGANIZATORS	Kultūras vadība un producēšana				6,96
265409 REŽISORA ASISTENTS	Kultūras vadība un producēšana				7,26
343521 Kultūras pasākumu VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana		4,79		5,53
265402 Radiouzveduma DIREKTORS	Kultūras vadība un producēšana				10,97
265413 Televīzijas un kino PRODUCENTS	Kultūras vadība un producēšana				11,51
265414 Televīzijas/ radio raidījuma PRODUCENTS	Kultūras vadība un producēšana				11,59
352125 Kultūras pasākumu tehniskais REŽISORS	Kultūras vadība un producēšana		6,35		6,42
343528 Interesu pulciņa VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana		5,54	5,47	5,60
143109 PRODUCENTS (kultūras jomā)	Kultūras vadība un producēšana		6,84		9,88
143101 VADĪTĀJS /DIREKTORS /PĀRVALDNIKS (kultūras jomā)	Kultūras vadība un producēšana		6,78		12,28
265416 Mākslinieciskais VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana	6,85	7,13		11,42
343520 Kultūras pasākumu ORGANIZATORS	Kultūras vadība un producēšana	6,64	5,63	6,67	6,77
343523 Kultūras projektu VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana		6,43	12,06	8,21
143111 Pamatdarbības struktūrvienības VADĪTĀJS /DIREKTORS (kultūras jomā)	Kultūras vadība un producēšana	9,28	6,40		12,76
143102 VADĪTĀJA VIETNIEKS /IZPILDDIREKTORS (kultūras jomā)	Kultūras vadība un producēšana	9,59	9,12		10,43
143112 Pamatdarbības struktūrvienības VADĪTĀJA VIETNIEKS /DIREKTORA VIETNIEKS (kultūras jomā)	Kultūras vadība un producēšana	8,98	8,52		11,93
262102 Mākslas EKSPERTS (muzeju jomā)	Muzeji	5,76	6,47		
262106 MUZEJPEDAGOGS	Muzeji	6,70	5,65		
262113 Apmeklētāju centra SPECIĀLISTS	Muzeji		5,80		6,87
962906 Muzeja izstāžu un ekspozīciju zāļu UZRAUGS	Muzeji	4,25	4,04		4,60
134933 Muzeja VADĪTĀJS/ DIREKTORS	Muzeji		5,36		11,52
262111 Izglītojošā darba un darba ar apmeklētājiem VADĪTĀJS (muzeju jomā)	Muzeji	5,86	5,92		8,68
262110 Galvenais krājuma GLABĀTĀJS (muzeju jomā)	Muzeji	8,51	6,25		10,87
262103 Krājuma GLABĀTĀJS (muzeju jomā)	Muzeji	6,38	5,02	7,24	7,74
262105 Ekspozīciju un izstāžu KURATORS	Muzeji	7,02	5,94	7,05	9,64
265216 Orķestra VADĪTĀJS	Mūzika		5,28		
265220 DZIEDĀTĀJS	Mūzika				5,48
265217 Orķestra DIRIĢENTS	Mūzika		5,63		
265205 Instrumentu MŪZIĶIS	Mūzika				6,28
731210 Mūzikas instrumentu LABOTĀJS	Mūzika	6,71			
265218 Ansambļa VADĪTĀJS	Mūzika		6,76		
265226 VOKĀLISTS	Mūzika				7,36
265215 Kora DZIEDĀTĀJS	Mūzika				7,50
731207 Mūzikas instrumentu SKAŅOTĀJS	Mūzika	5,40	3,91		
265210 SOLISTS	Mūzika				9,92
265219 MŪZIĶIS	Mūzika		5,60		4,90
265221 KORMEISTARS	Mūzika	4,60	6,44		
265211 Operas VOKĀLISTS	Mūzika		4,36		8,03
265208 Stīginstrumentu MŪZIĶIS	Mūzika		5,84		7,99
265206 Pūšaminstrumentu MŪZIĶIS	Mūzika		6,26		8,26
265207 Sītaaminstrumentu MŪZIĶIS	Mūzika		6,60		8,79

Profesija	Nozare	Valsts iestādēs	Pašvaldības iestādēs	Biedrības un nodibinājumi	Komerctors
265203 Orķestra KONCERTMEISTARS	Mūzika		6,17		11,54
265201 DIRĪGENTS	Mūzika		8,08		10,85
265202 Galvenais DIRĪGENTS	Mūzika		7,72		13,98
265225 KONCERTMEISTARS	Mūzika	8,88	5,86		8,48
265224 Kora DIRĪGENTS	Mūzika	6,56	6,80		9,90
343530 Muzeja eksponātu RESTAURATORS	Restaurācija		5,13		
265139 Rokrakstu, dokumentu, grāmatu RESTAURATORS	Restaurācija	6,95			
343532 Būvniecības RESTAURATORS	Restaurācija				7,07
265138 Grafikas RESTAURATORS	Restaurācija	7,56			
265146 Arheoloģiskā materiāla RESTAURATORS	Restaurācija	7,86			
265136 Stāvgleznu RESTAURATORS	Restaurācija	7,91			
343506 Polihromā koka RESTAURATORS	Restaurācija	8,06			
265142 Tekstiliju RESTAURATORS	Restaurācija	8,57			
265140 Mēbeļu, kokgriezuma RESTAURATORS	Restaurācija	7,80			3,96
343518 RESTAURATORA ASISTENTS	Restaurācija	5,04			7,00
265134 RESTAURATORS	Restaurācija	6,01	5,02		7,75
343210 Teātra DEKORĒTĀJS	Teātris				5,50
216307 Teātra kostīmu MODELĒTĀJS	Teātris				6,15
265502 Leļļu teātra AKTIERIS	Teātris				6,32
343535 SUFLIERIS	Teātris				6,43
143118 Teātra /galvenais ADMINISTRATORS	Teātris				7,77
265503 AKTIERIS (trešā līmeņa kvalifikācija)	Teātris				7,95
265403 Izrādes DIREKTORS	Teātris				8,57
265405 Izrādes REŽISORS	Teātris		5,10		6,51
265501 AKTIERIS (piektā līmeņa kvalifikācija)	Teātris		4,34		8,47
933303 REKVIZITORS	Tehniskais nodrošinājums				5,54
711505 Skatuves MONTĒTĀJS	Tehniskais nodrošinājums				7,53
933304 Skatuves STRĀDNIEKS	Tehniskais nodrošinājums		3,92		4,52
962902 Bīlešu KONTROLIERIS	Tehniskais nodrošinājums		3,77		5,08
352128 GAISMOTĀJS	Tehniskais nodrošinājums		5,02		6,56
711506 Skatuves MEISTARS	Tehniskais nodrošinājums		5,42		7,46
265415 Gaismu REŽISORS	Tehniskais nodrošinājums		4,26		8,73
265103 GRAFIKIS	Vizuālā māksla				4,29
265417 MĀKSLINIEKS INSCENĒTĀJS	Vizuālā māksla	5,84			
265127 Stikla apstrādes MĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla				6,96
265107 MULTIPLIKATORS	Vizuālā māksla				8,60
265129 VideoMĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla				8,83
343211 Noformēšanas MĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla	5,04	5,29		6,58
265105 MĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla		7,61		9,36
265106 Galvenais MĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla	10,45	8,44		11,70

4.6. Atalgojuma tendences kultūras un radošo nozaru profesijās: vidējās stundas tarifa likmes un nostrādāto stundu skaita salīdzinoša analīze publiskajā un privātajā sektorā

Valsts ieņēmumu dienesta apkopotā informācija par vidējām stundas tarifa likmēm dod iespēju salīdzināt darba samaksu dažādās profesijās, grupējot profesijas pa nozarēm un izdalot dažādos darba devēju sektorus. Tā kā Valsts ieņēmumu dienests informāciju apkopo no dažādiem ar darba ņēmēju nodokļu nomaksu saistītiem ziņojumiem, īpaši noderīga šī informācija ir attiecībā uz profesijām, kurās darba attiecības tiek formētas ar darba līgumu palīdzību un seko klasiskam darba devēja – darba ņēmēja attiecību dalījumam. Valsts ieņēmumu dienesta publicētās stundu tarifa likmes vismaz pēc savas struktūras, lai arī ne vienmēr pēc sava apjoma, saskan arī ar labu darbavietu konceptu,³⁸ jo iekļauj darbaspēka nodokļu maksājumus, kuru nomaksa valstīm tik būtiska no institucionālā un ekonomikas politikas skatu punkta. Lai varētu novērtēt dažādajās profesijās, nozarēs un darba devēju sektoros prevalējošās stundu tarifa likmes, būtisku papildu informāciju sniedz dati par nostrādāto stundu skaitu, kas arī pieejami Valsts ieņēmumu dienesta statistikas pārskatos.

Apvienojot datus par stundas tarifa likmēm un nostrādātajām stundām, var iegūt vispārēju priekšstatu par atalgojuma situāciju gan kultūras un radošajās profesijās kopumā dalījumā pa darba devēja sektoriem, gan konkrētās kultūras un radošo profesiju nozarēs. Sekojošā attēlā uz horizontālās ass atlikta stundu tarifa likme. Konkrētajām profesijām 2021. gadā atbilstošās likmes sadalītas pa darba devējus reprezentējošiem sektoriem, jau iepriekš pieminētajām valsts iestādēm, pašvaldību iestādēm, biedrībām un nodibinājumiem, kā arī komercsabiedrībām, pie kurām pieder arī valsts un pašvaldību kapitālsabiedrības. Dažādie sektori norādīti arī ar atšķirīgām krāsām. Katra profesija katrā darba devēja sektorā attēlota ar riņķu palīdzību. Savukārt katra riņķa laukums norāda attiecīgajā profesijā un darba devēju sektorā nostrādāto stundu skaitu. Visbeidzot ar vertikālām līnijām atzīmētas vidējās stundu tarifa likmes.

Attēlā redzams, ka saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta datiem kultūras un radošajās profesijās pie biedrībām un nodibinājumiem nostrādāto stundu skaits ir salīdzinoši neliels, tādēļ biedrību un nodibinājumu sektora stundu tarifa likmes jāinterpretē piesardzīgi. Pie pārējiem darba devējiem nostrādāto stundu skaits ir lielāks un ļauj aprēķināt un analizēt ar sektoriem saistītos vidējos rādītājus. Augstākā vidējā stundas tarifa likme kultūras un radošajās profesijās ir komercsabiedrību sektorā, kur 2021. gadā tā bija sasniegusi 9,02 EUR. Tam seko valsts iestāžu sektors (6,90 EUR) un pašvaldību iestāžu sektors (6,20 EUR). Savukārt pie biedrību un nodibinājuma sektora darba devējiem nedaudzo nostrādāto stundu vidējā stundas tarifa likme bija 7,16 EUR. Komercsabiedrību sektorā stundas tarifa likmes dažādām kultūras un radošajām profesijām ir izklaidētas vairāk nekā valsts un īpaši pašvaldību sektorā. Tāpat lielākā daļa stundu ar stundas tarifa likmi, kas lielāka par 10 EUR, komercsabiedrību sektorā saistīta ar trim profesijām – “Grafikas dizaineris”, “Datorgrafīķis” un “Arhitekts”. Valsts iestāžu sektorā praktiski nav profesiju ar būtisku nostrādāto stundu skaitu, kurām stundas tarifa likme

³⁸ Dani Rodrik, Charles Sabel. 2019. Building a Good Jobs Economy. HKS Working Paper. <https://j.mp/2G5tnvX>

būtu mazāka par 5 EUR. izņemot “muzeja izstāžu un ekspozīcijas zāļu uzraugus”, kuru stundas tarifa likme 2021. gadā bija 4,25 EUR un attiecīgajā profesijā tika nostrādātas 70540 stundas. Turpretī pašvaldību iestāžu sektorā ar stundas tarifa likmi, kas mazāka par 5 EUR vai nedaudz virs tās, 2021. gadā tika nostrādātas ievērojami vairāk stundas, kas attiecīgi samazināja pašvaldību sektora vidējo stundas tarifa likmi. Jāuzsver vēlreiz, ka Valsts ieņēmumu dienesta apkopotajos datos valsts un pašvaldību kapitālsabiedrības iekļautas pie komercsabiedrībām un kā atsevišķu grupu no apkopotajiem datiem tās izdalīt nav iespējams.

Grafiks 23. Nostrādāto stundu skaits un regulārā bruto darba samaksa nostrādātā stundā kultūras un radošajās profesijās 2021.g. darba devēja sektoru dalījumā, EUR

Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini.

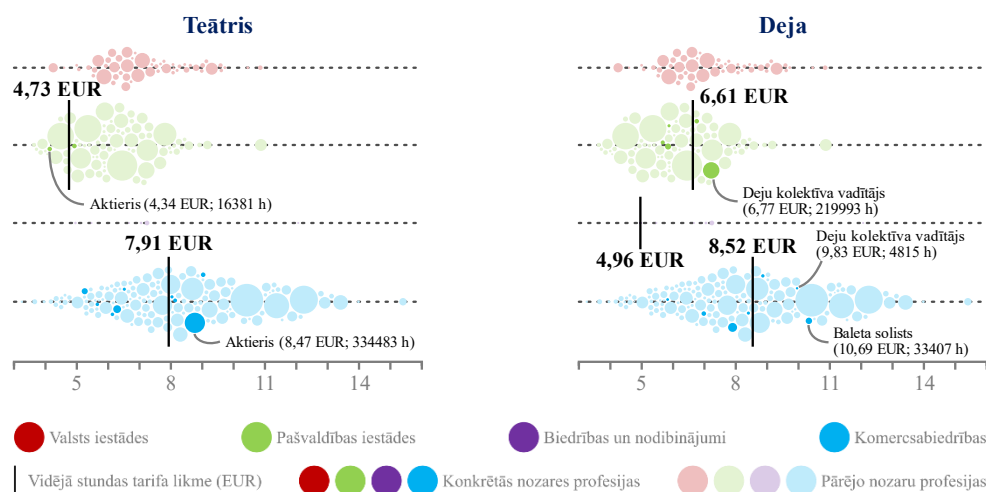

Nozares un profesijas

Attiecības starp stundas tarifa likmēm un nostrādātajām stundām dažādajās kultūras un radošajās profesijās var izmantot, lai ilustrētu situāciju ne tikai kopumā, bet arī konkrētās kultūras nozarēs. Sekojošajos grafikos izmantota tā pati pieeja, kas iepriekš, norādot nozares vidējās stundas tarifa likmes dažādajos darba devēja sektoros. Uz analizējamo nozari attiecināmās profesijas katrā grafikā iezīmētas ar spilgtākām krāsām. Atsevišķām nozarēm norādītas arī precīzas stundas tarifa likmes un nostrādāto stundu skaits. Tās izvēlētas, lai iezīmētu kopējās tendences vai lai izceltu lielu nostrādāto stundu skaitu, īpaši augstu vai zemu stundas tarifa likmi. Pirmajā no nozaru grafikiem līdzās attēloti dati par teātra un dejas nozarēm. Abās nozarēs augstākā vidējā stundas tarifa likme ir komercsabiedrībās. Savukārt pašvaldību iestādēs atpalcība stundas tarifu likmju ziņā īpaši izteikta teātra nozarē (4,73 EUR), lai arī nostrādāto stundu skaits tajā bijis salīdzinoši neliels (33870 h). Stundas tarifa likmju atšķirība, salīdzinot pašvaldību iestādes un komercsabiedrības, redzama arī atsevišķu profesiju līmenī, piemēram starp “Aktieriem” un “Deju kolektīvu vadītājiem”. Abās nozarēs jāņem vērā, ka valsts un pašvaldību kapitālsabiedrības iekļautas pie komercsabiedrībām, ko var labi redzēt grafikā, piemēram, attiecībā uz “Aktiera” profesiju.

Grafiks 24. Nostrādāto stundu skaits un regulārā bruto darba samaksa nostrādātā stundā teātra un dejas nozaru profesijās 2021.g. darba devēja sektoru dalījumā, EUR

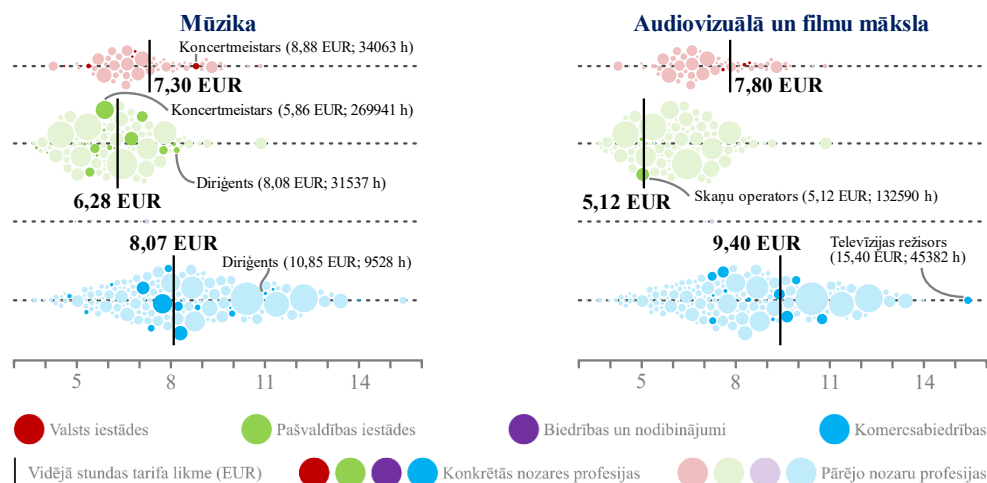
Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini.

Nākamajā grafikā līdzās attēlotas mūzikas un audiovizuālās un filmu mākslas nozares. Augstākās vidējās stundas tarifa likmes šajās nozarēs ir komercsabiedrībās, kam seko valsts iestādes un pašvaldību iestādes. Izteikti zema vidējā stundas tarifa likme ir audiovizuālās un filmu mākslas nozarē pašvaldību iestādēs, kur visas nostrādātās stundas ir “Skaņu operatora” un “Skaņu režisora” profesijās, attiecīgi 132590 un 12298 stundas.

Grafiks 25. Nostrādāto stundu skaits un regulārā bruto darba samaksa nostrādātā stundā mūzikas un audiovizuālās un filmu mākslas nozaru profesijās 2021.g. darba devēja sektoru dalījumā, EUR

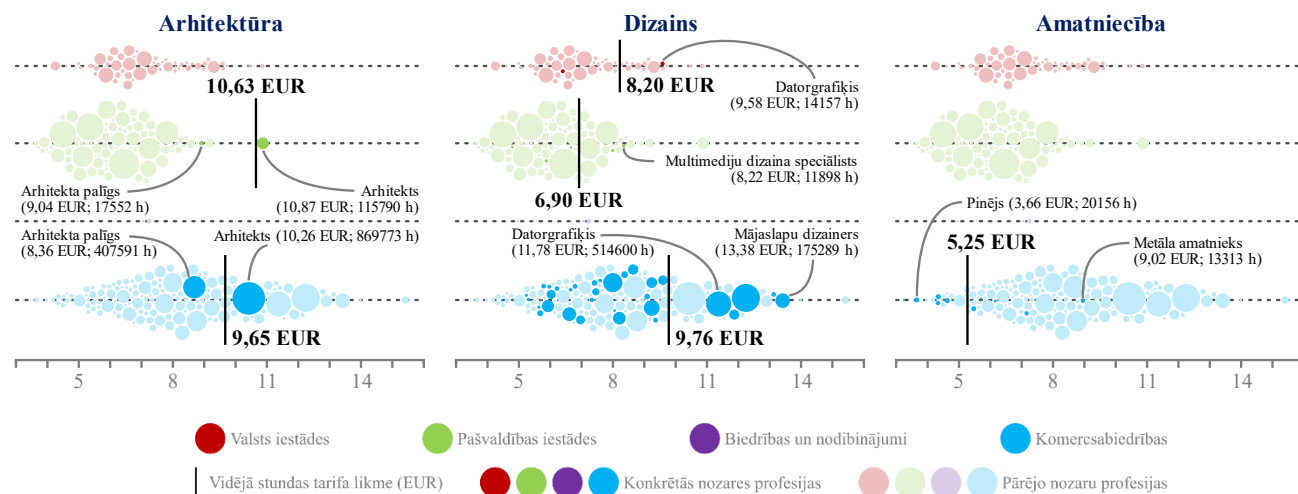
Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini.

Sekojošā grafikā attēlotas vidējās stundas tarifa likmes un nostrādātās stundas arhitektūras, dizaina un amatniecības nozarēs. Visās šajās nozarēs nostrādātās stundas pārsvarā koncentrējušās komercsabiedrību sektorā. Dizaina nozarē augstākā vidējā stundas tarifa likme ir komercsabiedrībās strādājošajiem, kam seko valsts iestādes un pašvaldību iestādes. Savukārt arhitektūras nozarē augstākā vidējā stundas tarifa likme ir pašvaldību iestādēs, bet nedaudz zemāka komercsabiedrībās, kas, iespējams, saistīts ar atšķirīgu apmaksas struktūru komercsabiedrībās, kur daļa arhitektu ir ne tikai darbinieki, bet arī savu biroju īpašnieki. Līdz ar to kā savu profesiju, iespējams, norādījuši kādu no uzņēmuma vadības profesijām un daļu ienākumu saņem, piemēram, kā dividendes. Amatniecības nozarē visas nostrādātās stundas 2021. gadā bija komercsabiedrību sektorā, un vidējā stundas tarifa likme, salīdzinot ar dizaina un arhitektūras nozari, bija zema. Taču profesiju līmenī likmes būtiski atšķiras, kā to labi parāda “Pinēju” un “Metāla amatnieku” profesiju salīdzinājums. Līdzīgas atšķirības ir arī dizaina nozares iekšienē, kur stundas tarifa likmes tādās profesijās kā “Mājaslapu dizaineri”, “Datorgrafiki” un citās ir būtiski augstākas nekā, piemēram, “Mēbeļu dizaineriem” vai “Modelētājiem”.

Grafiks 26. Nostrādāto stundu skaits un regulārā bruto darba samaksa nostrādātā stundā arhitektūras, dizaina un amatniecības nozaru profesijās 2021.g. darba devēja sektoru dalījumā, EUR

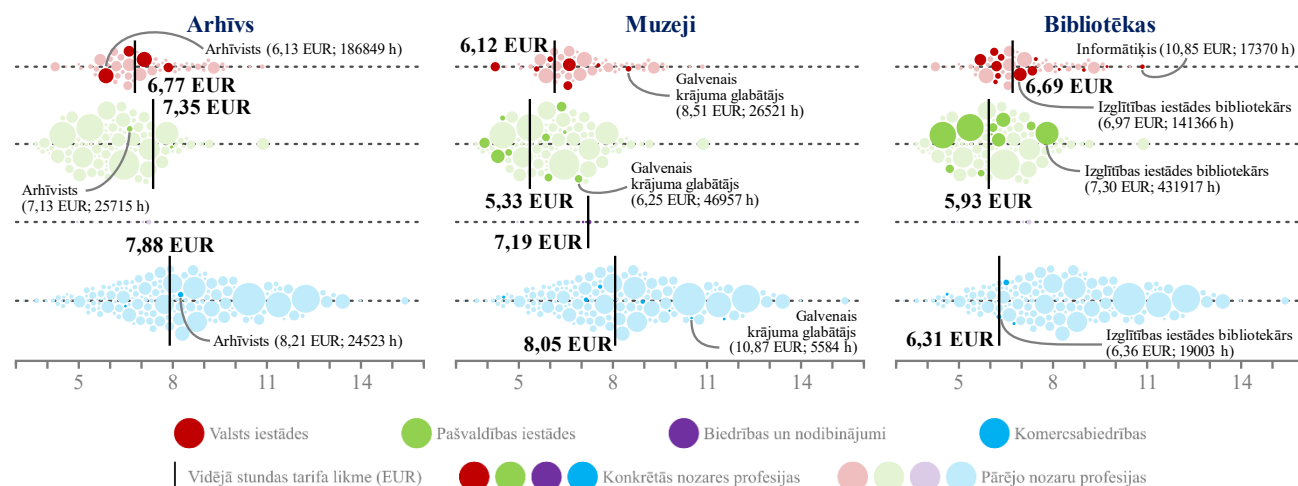
Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini.

Atšķirībā no arhitektūras, dizaina un amatniecības nozarēm arhīvu, muzeju un bibliotēku nozarēs nostrādātās stundas 2021. gadā pārsvarā koncentrējušās valsts un pašvaldību iestādēs. Bibliotēku nozarē augstākā vidējā stundas tarifa likme ir valsts iestādēs, kam seko komercesabiedrības un pašvaldību iestādes. Atsevišķu profesiju līmenī situācija gan var atšķirties, kā to labi parāda “Izglītības iestādes bibliotekāru” gadījums, kur visaugstākā stundas tarifa likme ir pašvaldības iestādēs. Muzeju nozarē augstākā vidējā stundas tarifa likme ir komercesabiedrībās, kam seko biedrības un nodibinājumi, valsts iestādes un pašvaldību iestādes. Arī arhīvu nozarē augstākā stundas tarifa likme ir komercesabiedrībās, kam seko pašvaldību un valsts iestādes. Nostrādāto stundu ziņā arhīvu nozarē lielākā koncentrācija gan ir tieši valsts iestādēs.

Grafiks 27. Nostrādāto stundu skaits un regulārā bruto darba samaksa nostrādātā stundā arhīvu, muzeju un bibliotēku nozaru profesijās 2021.g. darba devēja sektoru dalījumā, EUR

Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini.

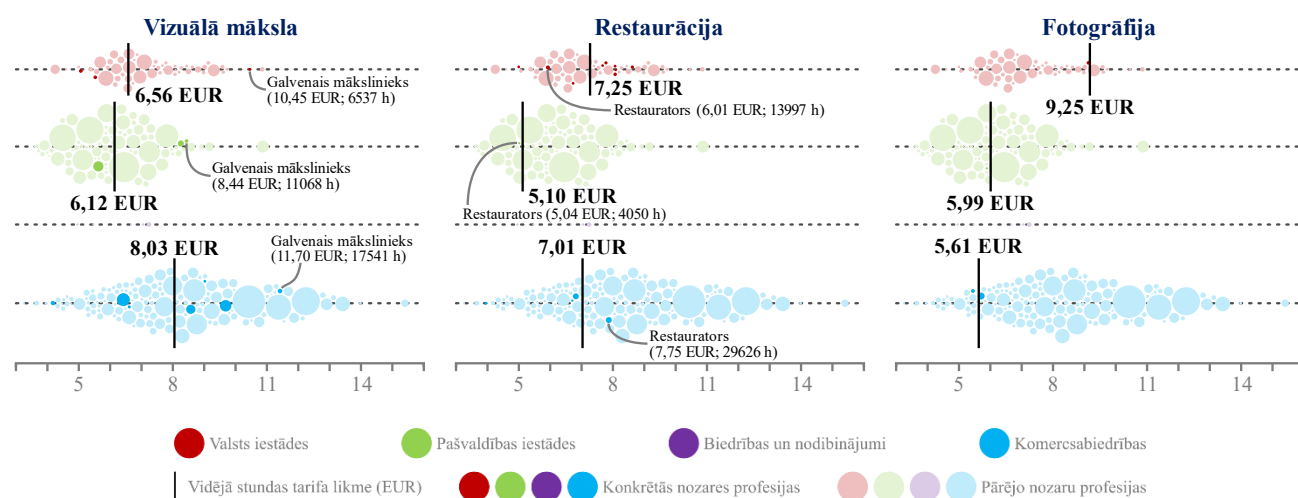

Nākamajā grafikā redzama situācija vizuālās mākslas, restaurācijas un fotogrāfijas nozarēs. Vizuālās mākslas nozarē līdzīgi kā dizaina nozarē augstākā vidējā stundas tarifa likme ir komercesabiedrībās, kam seko valsts un pašvaldību iestādes. Līdzīga situācija ir arī ar nozari saistītajās profesijās, kas pārstāvētas visos darba devēja

sektoros, piemēram, “Galvenā mākslinieka” gadījumā. Turpretī restaurācijas nozarē augstākā vidējā stundas tarifa likme ir valsts iestādēs, kam seko komercsabiedrības un pašvaldību iestādes. Dati rāda, ka valsts iestādes arī izmanto detalizētāku profesiju katalogu, nodarbinot “Tekstiliju restauratorus”, “Arheoloģiskā materiāla restauratorus” un citus, kas ļauj precīzāk nodalīt profesijās nepieciešamās prasmes un iemaņas. Iespējams, tādēļ atsevišķu visaptverošāku profesiju līmenī, piemēram, “Restauratora” gadījumā augstākā stundas tarifa likme novērojama komercsabiedrībās, nevis valsts iestādēs. Fotogrāfijas nozarē nostrādāto stundu skaits ir salīdzinoši neliels, bet līdzīgi kā restaurācijā augstākā vidējā stundas tarifa likme valsts iestādēs, kam seko pašvaldību iestādes un komercsabiedrības.

Grafiks 28. Nostrādāto stundu skaits un regulārā bruto darba samaksa nostrādātā stundā vizuālās mākslas, restaurācijas un fotogrāfijas nozaru profesijās 2021.g. darba devēja sektoru dalījumā, EUR

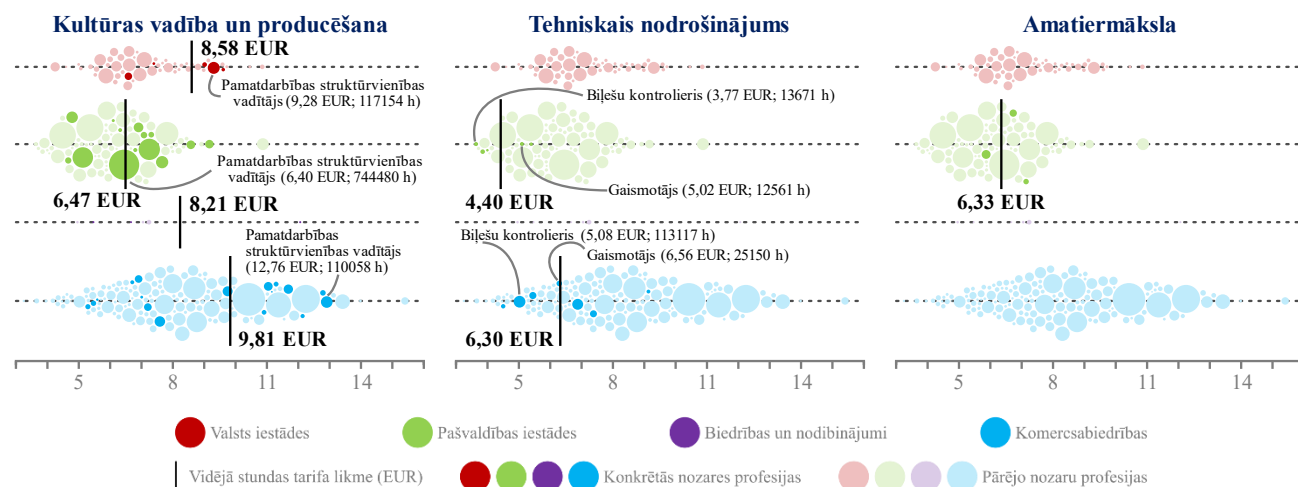
Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini.

Pēdējā nozaru grafikā apkopota informācija par kultūras vadības un producēšanas, tehniskā nodrošinājuma un amatiermākslas nozarēm. Kultūras vadības un producēšanas nozarē augstākā vidējā stundas tarifa likme ir komercsabiedrībās, kam seko valsts iestādes, biedrības un nodibinājumi un, visbeidzot, pašvaldību iestādes. Šajā nozarē novērojam izteikta stundas tarifa likmju atšķirība starp valsts un pašvaldību iestādēm, kā to labi ilustrē arī “Pamatdarbības struktūrvienības vadītāja” profesijas piemērs. Tehniskā nodrošinājuma nozares vidējās stundu tarifa likmes ir salīdzinoši zemas, īpaši pašvaldību iestādēs. Komercsabiedrībās situācija ir nedaudz labāka, galvenokārt pateicoties “Gaismas režisoru” un “Gaismotāju” salīdzinoši augstākai apmaksai. Amatiermākslas nozares profesijas pilnībā koncentrējušās pašvaldību iestādēs, kurās nodarbina “Amatiermākslas kolektīvu vadītājus”, “Amatierteātra režisorus” un “Folkloras kopas vadītājus”. Taču jāatzīst, ka, balstoties uz pieejamo profesiju katalogu un to izmantošanas praksi, amatiermākslu kā nozari precīzi izdalīt nav iespējams, jo ne visi amatiermākslas pārstāvji kā savu profesiju norādījuši kādu no augstāk minētajām trim.

Grafiks 29. Nostrādāto stundu skaits un regulārā bruto darba samaksa nostrādātā stundā kultūras vadības un producēšanas, tehniskā nodrošinājuma un amatiermākslas nozaru profesijās 2021.g. darba devēja sektoru dalījumā, EUR

Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini.

4.7. Kultūras un radošo nozaru profesiju ienākumu struktūra: nozaru un profesiju specifika

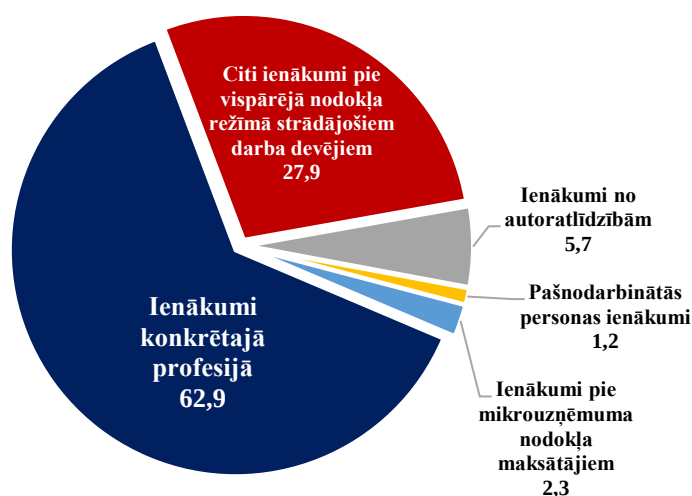
Šajā pētījumā padziļināti tiek analizēti tieši darba algas rādītāji, tomēr jāuzsver, ka kultūras un radošo profesiju ienākumu struktūra ir daudzveidīga un nozaru un konkrētu profesiju aspektā savstarpēji atšķirīga. Dati par kopējiem kultūras un radošajās profesijās nodarbināto ienākumiem liecina, ka no visiem ienākumiem 62,9% veido ienākumi konkrētajā profesijā, bet 37,1% no ienākumiem veido citi ienākumu avoti. 27,9% tie ir ienākumi no cita darba devēja (vairākas darba vietas), 5,7% no kopējiem ienākumiem veido autoratlīdzības, 2,3% – ienākumi no mikrouzņēmuma nodokļa maksātājiem, bet 1,2% – pašnodarbinātas personas ienākumi.

2 nozarēs ienākumi no nodarbinātības konkrētajā profesijā veido absolūto vairākumu no kopējiem ienākumiem – arhīvu nozarē 83,0% no visiem ienākumiem tiek gūti pamatdarbā, bibliotēku nozarē 80,8%. Augsts pamatdarbā gūto ienākumu īpatsvars rādītājs ir arī muzejos (72,5%), dizainā (72,3%), arhitektūrā (72,3%). Savukārt 4 nozarēs ienākumi no pamatdarba veido mazāk nekā pusi no kopējiem ienākumiem: amatiermāksla (28,2%), dejas (37,6%), mūzika (41,6%), tehniskais nodrošinājums (46,7%).

Šie dati apliecina kultūras un radošā sektora iekšējā strukturējuma komplicētību gan nodarbinātības veidu, gan ienākumu avotu kombinācijās. Kamēr par daļu nozaru darba algu rādītāji lielā mērā raksturo kopējo šo profesiju ienākumu situāciju, citās nozarēs darba algas rādītāji raksturo vien nelielu daļu no kopējiem ienākumiem un ienākumu avotiem. Šie aspekti būtu ņemami vērā gan interpretējot šī pētījuma datus, gan arī izstrādājot rīcībpolitikas iniciatīvas atalgojuma situācija pilnveidojumiem sektoros un nozarēs.

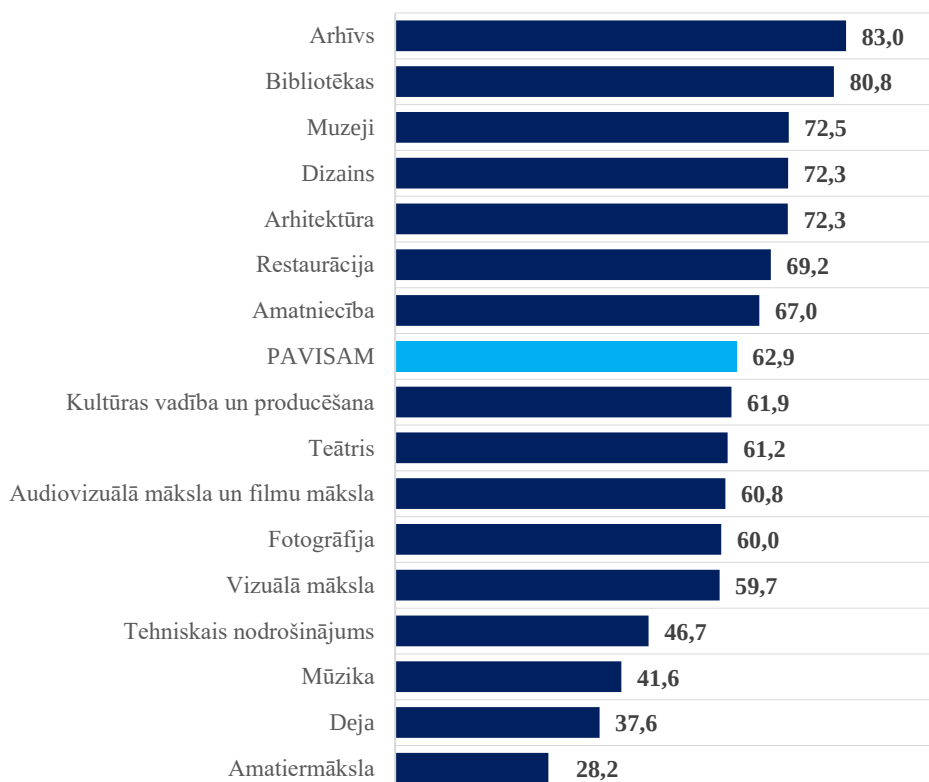
Grafiks 30. Kultūras un radošajās profesijās nodarbināto ienākumu avotu struktūra 2021.g., %

Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini. Piezīme: grafikā attēlots visu kopējo ienākumu sadalījums pa ienākumu avotiem (nevis personu īpatsvars, kuri saņem ienākumus no šiem avotiem!).

Grafiks 31. Ienākumu konkrētajā profesijā īpatsvars kopējā ienākumu masā 2021.g. nozaru dalījumā, %

Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini.

Tabula 17. Ienākumu konkrētajā profesijā īpatsvars kopējā ienākumu masā 2021.g. profesiju dalījumā, %

Datu avots: Valsts ieņēmumu dienesta sagatavotie dati (par situāciju uz 14.02.2022.), autoru aprēķini.

Profesija	Nozare	Ienākumi konkrētajā profesijā	Citi ienākumi pie vispārējā nodokļa režīmā strādājošiem darba devējiem	Ienākumi no autoratlīdzībām	Pašnodarbinātās personas ienākumi	Ienākumi pie mikrouzņēmuma nodokļa maksātājiem
265411 Amatiertheātra REŽISORS	Amatiermāksla	30,2	58,6	6,4	0,5	4,2
265227 Folkloras kopas VADĪTĀJS	Amatiermāksla	29,7	62,9	3,5	1,3	2,6
265230 Amatiermākslas kolektīva VADĪTĀJS	Amatiermāksla	22,9	70,6	1,3	4,2	1,0
731803 Apģērbu AMATNIEKS	Amatniecība	90,8	1,2	0,0	7,9	0,0
731905 AKMEŅKALIS AMATNIEKS	Amatniecība	89,8	10,2	0,0	0,0	0,0
731401 PODNIEKS	Amatniecība	86,1	13,9	0,0	0,0	0,0
731903 Metāla AMATNIEKS	Amatniecība	84,0	13,7	0,0	0,0	2,3
731904 Akmens GRIEZĒJS	Amatniecība	79,5	20,5	0,0	0,0	0,0
731605 DaiļKRĀSOTĀJS	Amatniecība	72,8	16,4	0,0	0,0	10,7
731704 PINĒJS	Amatniecība	69,3	30,7	0,0	0,0	0,0
731501 Stikla PŪTĒJS	Amatniecība	66,7	33,3	0,0	0,0	0,0
731802 Ādas AMATNIEKS	Amatniecība	64,6	29,9	0,0	5,5	0,0
731403 KERAMIĶIS	Amatniecība	63,9	23,2	9,4	1,2	2,3
731703 Koka māksliniecisko izstrādājumu IZGATAVOTĀJS	Amatniecība	45,0	45,5	2,1	0,3	7,1
731804 Tautastērpu DARINĀTĀJS	Amatniecība	43,8	56,1	0,1	0,0	0,0
216102 ARHITEKTA PALĪGS	Arhitektūra	77,5	15,3	3,4	0,3	3,6
216101 ARHITEKTS	Arhitektūra	70,6	15,5	4,1	1,5	8,2
262107 Galvenais ARHĪVISTS	Arhīvs	86,5	11,4	1,8	0,1	0,2
262101 ARHĪVISTS	Arhīvs	83,0	15,5	0,4	0,8	0,3
262104 Fondu GLABĀTĀJS (arhīvu jomā)	Arhīvs	82,5	9,5	6,5	0,2	1,2
262109 Arhīva EKSPERTS	Arhīvs	75,9	17,6	4,6	1,1	0,8
352106 Kinofilmu /skaņu REDAKTORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	93,5	1,5	3,1	0,0	1,9
352110 Ierakstīšanas iekārtas OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	87,6	6,5	2,5	0,0	3,4
352113 Pārraidēs iekārtas OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	82,9	14,6	1,1	0,1	1,3
352107 Televīzijas OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	72,9	9,4	13,2	0,8	3,6
352114 Studijas tehniskās iekārtas OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	70,7	23,9	4,1	0,4	1,0
352120 KinoPROJICĒTĀJS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	68,0	32,0	0,0	0,0	0,0
265412 Televīzijas REŽISORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	65,0	14,7	13,5	0,5	6,2
352108 Ieskaņošanas iekārtas OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	61,7	38,3	0,0	0,0	0,0
352111 Skaņu OPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	53,9	37,2	2,8	1,2	4,9
352126 VideoOPERATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	53,6	15,2	20,5	4,6	6,1
352127 Audio un video TEHNIĶIS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	50,3	27,5	9,0	4,2	9,0
265407 Skaņu REŽISORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	49,1	24,3	22,0	0,4	4,2
265406 Kinofilmās REŽISORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	47,9	10,6	41,0	0,5	0,0
343536 ANIMATORS	Audiovizuālā māksla un filmu māksla	40,7	34,9	12,4	1,3	10,8
262204 INFORMĀTIĶIS	Bibliotēkas	96,9	2,7	0,0	0,4	0,0

Profesija	Nozare	Ienākumi konkrētajā profesijā	Citi ienākumi pie vispārējā nodokļa režīmā strādājošiem darba devējiem	Ienākumi no autoratlīdzībām	Pašnodarbinātās personas ienākumi	Ienākumi pie mikrouzņēmuma nodokļa maksātājiem
262209 Metadatu VEIDOTĀJS	Bibliotēkas	90,2	9,8	0,0	0,0	0,0
262202 Vecākais BIBLIOTEKĀRS	Bibliotēkas	84,6	14,5	0,3	0,5	0,1
262205 SistēmBIBLIOTEKĀRS	Bibliotēkas	84,0	15,2	0,8	0,0	0,0
343303 Izglītības iestādes BIBLIOTEKĀRS (ceturtā un trešā līmeņa kvalifikācija)	Bibliotēkas	82,9	16,6	0,3	0,1	0,1
343301 BIBLIOTEKĀRS	Bibliotēkas	82,7	15,6	0,3	1,3	0,1
262208 Metadatu REDAKTORS	Bibliotēkas	80,5	19,5	0,0	0,0	0,0
262207 Izglītības iestādes BIBLIOTEKĀRS	Bibliotēkas	79,3	20,2	0,3	0,1	0,0
262201 BIBLIOGRĀFS	Bibliotēkas	77,7	20,5	1,2	0,0	0,7
343302 Bibliotēku informācijas SPECIĀLISTS	Bibliotēkas	77,1	19,8	1,0	0,5	1,5
134932 Bibliotēkas struktūrvienības VADĪTĀJS	Bibliotēkas	76,7	21,6	0,4	1,0	0,2
134934 Bibliotēkas VADĪTĀJS/ DIREKTORS	Bibliotēkas	71,6	27,3	0,9	0,1	0,0
262203 DOKUMENTĀLISTS	Bibliotēkas	68,4	26,6	0,1	4,0	0,8
262206 Fondu GLABĀTĀJS (bibliotēku jomā)	Bibliotēkas	56,4	43,6	0,0	0,0	0,0
265304 BaletDEJOTĀJS	Deja	90,2	4,7	4,2	0,9	0,0
265301 Baleta SOLISTS	Deja	83,6	9,5	5,2	1,7	0,0
265302 DEJOTĀJS	Deja	78,4	18,8	2,8	0,0	0,0
265305 Baleta REPETITORS	Deja	35,4	60,2	2,4	1,9	0,0
265312 Deju kolektīva VADĪTĀJS	Deja	31,2	64,4	1,8	1,4	1,2
265313 Deju kolektīva REPETITORS	Deja	27,2	65,8	1,5	2,5	2,9
265310 Deju kopu VADĪTĀJS	Deja	24,3	71,6	1,5	1,1	1,5
265303 HOREOGRĀFS	Deja	23,5	65,8	4,4	2,5	3,9
343249 Apģērbu MODELĒTĀJS	Dizains	99,1	0,9	0,0	0,0	0,0
216308 MODELĒTĀJS	Dizains	96,6	3,4	0,0	0,0	0,0
343206 Iesaiņojuma dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	94,0	5,9	0,1	0,0	0,0
343217 Koka izstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	93,9	6,0	0,1	0,0	0,0
343214 Apģērbu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	92,6	2,2	4,5	0,7	0,0
343223 Tekstilizstrādājumu MODELĒTĀJS	Dizains	91,9	8,1	0,0	0,0	0,0
343219 Stikla izstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	91,0	9,0	0,0	0,0	0,0
343243 Materiālu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	89,7	7,5	0,0	0,0	2,8
343218 Metāla izstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	89,4	10,1	0,0	0,0	0,5
343228 Apģērbu modelēšanas un konstruēšanas SPECIĀLISTS	Dizains	88,9	6,6	1,0	0,5	3,1
216311 Apģērbu DIZAINERS	Dizains	85,8	14,0	0,2	0,0	0,0
343220 Tekstilizstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	85,8	13,4	0,8	0,1	0,0
343227 Vides DIZAINERS	Dizains	82,4	2,3	3,7	1,9	9,6
343252 Ārtelpas labiekārtojuma un objektu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	81,3	18,7	0,0	0,0	0,0
343202 Iztādes DEKORĒTĀJS	Dizains	76,1	23,4	0,5	0,0	0,0
343230 Interjera NOFORMĒTĀJS	Dizains	76,0	12,9	0,1	7,9	3,0

Profesija	Nozare	Ienākumi konkrētajā profesijā	Citi ienākumi pie vispārējā nodokļa režīmā strādājošiem darba devējiem	Ienākumi no autoratlīdzībām	Pašnodarbinātās personas ienākumi	Ienākumi pie mikrouzņēmuma nodokļa maksātājiem
343235 Multimediju dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	75,8	13,9	7,4	2,2	0,6
216302 Mēbeļu DIZAINERS	Dizains	75,7	21,1	1,6	0,2	1,3
343201 DEKORĒTĀJS	Dizains	75,7	20,9	0,6	0,1	2,6
343251 Vides dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	75,5	8,3	0,9	15,4	0,0
343232 Produktu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	74,3	17,5	1,1	2,3	4,8
216603 Grafikas DIZAINERS	Dizains	73,8	16,2	5,6	1,2	3,2
343236 Mēbeļu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	73,6	25,7	0,1	0,0	0,6
216605 DATORGRAFIĶIS	Dizains	73,4	15,7	7,2	1,3	2,4
343204 Dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	72,1	20,3	2,5	1,5	3,5
216604 Mājaslapu DIZAINERS	Dizains	71,1	19,0	5,6	1,1	3,2
343250 Iespieddarbu noformējuma SPECIĀLISTS	Dizains	71,1	13,4	13,2	1,3	1,1
216305 Reklāmas DIZAINERS	Dizains	70,6	15,9	9,4	1,3	2,8
216602 Interjera DIZAINERS	Dizains	69,7	18,6	3,6	1,4	6,7
343231 Vizuālās reklāmas NOFORMĒTĀJS	Dizains	69,2	25,6	2,1	0,5	2,7
343234 Interjera dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	68,9	25,2	3,5	0,2	2,2
216304 Produktu DIZAINERS	Dizains	66,7	23,4	3,4	5,2	1,2
343233 Vizuālās reklāmas dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	65,9	17,5	8,8	1,3	6,6
216303 Modes DIZAINERS	Dizains	63,8	19,7	9,5	6,9	0,2
343216 Keramikas izstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	63,0	21,9	0,2	0,0	14,9
343221 Interjera un reklāmas dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	60,7	31,8	1,8	0,6	5,1
343224 Rokdarbu MODELĒTĀJS	Dizains	59,4	26,2	0,3	0,0	14,0
343215 Ādas izstrādājumu dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	56,6	42,6	0,8	0,0	0,0
343246 Skatlogu NOFORMĒTĀJS	Dizains	56,5	43,5	0,0	0,0	0,0
343247 Foto dizaina SPECIĀLISTS	Dizains	55,9	31,1	5,2	2,3	5,6
343226 Lietišķās mākslas izstrādājumu MODELĒTĀJS	Dizains	41,9	58,1	0,0	0,0	0,0
343245 Dāvanu NOFORMĒTĀJS	Dizains	22,0	71,0	7,1	0,0	0,0
343102 Mākslas FOTOGRĀFS	Fotogrāfija	61,8	24,1	10,0	2,8	1,3
343101 MikroFOTOGRĀFS	Fotogrāfija	53,0	45,9	1,2	0,0	0,0
262112 Apmeklētāju centra VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana	80,1	15,4	0,0	4,5	0,0
143112 Pamatdarbības struktūrvienības VADĪTĀJA VIETNIEKS /DIREKTORA VIETNIEKS (kultūras jomā)	Kultūras vadība un producēšana	79,5	16,1	3,8	0,0	0,6
143111 Pamatdarbības struktūrvienības VADĪTĀJS /DIREKTORS (kultūras jomā)	Kultūras vadība un producēšana	78,9	15,7	4,2	0,7	0,5
143101 VADĪTĀJS /DIREKTORS /PĀRVALDNIKS (kultūras jomā)	Kultūras vadība un producēšana	76,3	20,3	2,8	0,2	0,4
343519 Kultūras METODIĶIS	Kultūras vadība un producēšana	71,6	25,2	1,8	1,5	0,0
265409 REŽISORA ASISTENTS	Kultūras vadība un producēšana	70,8	13,4	8,3	1,3	6,3
143102 VADĪTĀJA VIETNIEKS /IZPILDDIREKTORS (kultūras jomā)	Kultūras vadība un producēšana	70,2	20,0	7,9	0,4	1,4

Profesija	Nozare	Ienākumi konkrētajā profesijā	Citi ienākumi pie vispārējā nodokļa režīmā strādājošiem darba devējiem	Ienākumi no autoratlīdzībām	Pašnodarbinātās personas ienākumi	Ienākumi pie mikrouzņēmuma nodokļa maksātājiem
265418 Mākslas pasākumu ORGANIZATORS	Kultūras vadība un producēšana	69,2	21,6	9,2	0,0	0,0
265223 Baznīcas mūzikas dzīves ORGANIZATORS	Kultūras vadība un producēšana	60,8	25,0	14,2	0,0	0,0
343520 Kultūras pasākumu ORGANIZATORS	Kultūras vadība un producēšana	60,2	35,1	3,4	0,8	0,5
352125 Kultūras pasākumu tehniskais REŽISORS	Kultūras vadība un producēšana	57,6	35,9	6,0	0,5	0,0
265414 Televīzijas/ radio raidījuma PRODUCENTS	Kultūras vadība un producēšana	56,7	23,4	16,5	0,6	2,7
143109 PRODUCENTS (kultūras jomā)	Kultūras vadība un producēšana	55,4	14,9	25,5	1,0	3,2
143119 Kultūras darba VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana	55,2	41,2	3,4	0,0	0,2
143117 Mūzikas pasākumu ORGANIZATORS	Kultūras vadība un producēšana	54,6	22,7	8,2	5,0	9,5
265413 Televīzijas un kino PRODUCENTS	Kultūras vadība un producēšana	53,3	19,2	24,5	0,9	2,1
343523 Kultūras projektu VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana	50,2	33,4	10,7	0,9	4,8
265416 Mākslinieciskais VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana	39,3	48,0	9,7	1,2	1,8
343521 Kultūras pasākumu VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana	37,2	57,3	3,5	1,0	1,1
343528 Interesu pulciņa VADĪTĀJS	Kultūras vadība un producēšana	27,1	66,3	1,9	3,6	1,1
262110 Galvenais krājuma GLABĀTĀJS (muzeju jomā)	Muzeji	85,3	12,3	1,9	0,5	0,0
262103 Krājuma GLABĀTĀJS (muzeju jomā)	Muzeji	75,3	22,8	1,5	0,4	0,0
134933 Muzeja VADĪTĀJS/ DIREKTORS	Muzeji	74,7	24,0	0,9	0,3	0,0
262111 Izglītojošā darba un darba ar apmeklētājiem VADĪTĀJS (muzeju jomā)	Muzeji	74,7	15,3	8,8	1,2	0,0
262113 Apmeklētāju centra SPECIĀLISTS	Muzeji	73,9	21,9	1,8	1,1	1,2
262106 MUZEJPEDAGOGS	Muzeji	69,3	24,5	3,2	0,5	2,4
962906 Muzeja izstāžu un ekspozīciju zaļu UZRAUGS	Muzeji	67,8	30,8	1,1	0,0	0,3
262105 Ekspozīciju un izstāžu KURATORS	Muzeji	64,4	30,7	2,6	0,3	2,0
262102 Mākslas EKSPERTS (muzeju jomā)	Muzeji	58,2	34,8	5,2	1,7	0,0
265226 VOKĀLISTS	Mūzika	75,5	19,5	3,5	1,5	0,0
265208 Stīginstrumentu MŪZIĶIS	Mūzika	71,2	20,7	7,6	0,3	0,1
265220 DZIEDĀTĀJS	Mūzika	65,0	33,9	1,0	0,0	0,0
265211 Operas VOKĀLISTS	Mūzika	64,7	24,5	8,1	1,8	0,9
265210 SOLISTS	Mūzika	63,9	20,4	15,2	0,0	0,4
265215 Kora DZIEDĀTĀJS	Mūzika	63,0	28,6	6,6	1,3	0,5
265206 Pūšaminstrumentu MŪZIĶIS	Mūzika	54,3	38,0	7,1	0,4	0,2
731207 Mūzikas instrumentu SKAŅOTĀJS	Mūzika	52,0	45,4	1,4	0,0	1,2
265207 Sitaminstrumentu MŪZIĶIS	Mūzika	51,3	32,4	14,6	1,6	0,0
731209 Mūzikas instrumentu IZGATAVOTĀJS	Mūzika	49,8	44,3	1,1	4,8	0,0
731210 Mūzikas instrumentu LABOTĀJS	Mūzika	47,8	38,4	5,2	0,0	8,6
265209 Taustiņinstrumentu MŪZIĶIS	Mūzika	40,1	43,4	16,5	0,0	0,0
265202 Galvenais DIRIĢENTS	Mūzika	39,8	44,1	5,8	10,3	0,0

Profesija	Nozare	Ienākumi konkrētajā profesijā	Citi ienākumi pie vispārējā nodokļa režīmā strādājošiem darba devējiem	Ienākumi no autoratlīdzībām	Pašnodarbinātās personas ienākumi	Ienākumi pie mikrouzņēmuma nodokļa maksātājiem
265203 Orķestra KONCERTMEISTARS	Mūzika	37,2	50,6	9,4	1,7	1,1
265225 KONCERTMEISTARS	Mūzika	36,3	56,6	4,1	1,5	1,5
265205 Instrumentu MŪZIĶIS	Mūzika	31,7	62,0	3,3	1,2	1,8
265201 DIRIĢENTS	Mūzika	27,6	64,1	5,1	1,5	1,7
265218 Ansambļa VADĪTĀJS	Mūzika	27,4	66,8	3,8	0,9	1,1
265219 MŪZIĶIS	Mūzika	27,2	66,9	4,8	0,4	0,8
265224 Kora DIRIĢENTS	Mūzika	26,9	68,9	3,0	0,6	0,5
265221 KORMEISTARS	Mūzika	21,7	71,3	4,2	1,4	1,4
265216 Orķestra VADĪTĀJS	Mūzika	21,2	77,3	1,4	0,0	0,0
265217 Orķestra DIRIĢENTS	Mūzika	20,7	71,4	7,9	0,0	0,0
265140 Mēbeļu, kokgriezuma RESTAURATORS	Restaurācija	89,5	6,6	0,0	0,0	4,0
265138 Grafikas RESTAURATORS	Restaurācija	88,1	11,9	0,0	0,0	0,0
343506 Polihromā koka RESTAURATORS	Restaurācija	86,6	11,9	0,4	0,2	0,8
265142 Tekstiliju RESTAURATORS	Restaurācija	82,9	10,8	3,4	0,0	3,0
343514 Akmens būvju RESTAURATORS	Restaurācija	76,2	12,6	0,0	0,0	11,2
343518 RESTAURATORA ASISTENTS	Restaurācija	74,9	24,7	0,2	0,0	0,2
265146 Arheoloģiskā materiāla RESTAURATORS	Restaurācija	74,5	25,5	0,0	0,0	0,0
343531 Akmens un silikāta materiāla RESTAURATORS	Restaurācija	72,5	14,9	0,0	0,0	12,5
265134 RESTAURATORS	Restaurācija	69,6	28,4	0,4	1,5	0,1
265139 Rokrakstu, dokumentu, grāmatu RESTAURATORS	Restaurācija	69,1	27,4	0,0	3,5	0,0
265136 Stāģgleznu RESTAURATORS	Restaurācija	63,7	18,3	1,0	8,8	8,1
265144 Metāla izstrādājumu RESTAURATORS	Restaurācija	62,0	0,7	0,0	0,0	37,3
731211 Klavieru RESTAURATORS	Restaurācija	60,3	25,6	0,0	14,1	0,0
343530 Muzeja eksponātu RESTAURATORS	Restaurācija	49,1	50,9	0,0	0,0	0,0
343513 Koka būvju RESTAURATORS	Restaurācija	48,7	50,9	0,5	0,0	0,0
343532 Būvgaldniecības RESTAURATORS	Restaurācija	40,8	56,9	1,5	0,0	0,8
143118 Teātra /galvenais ADMINISTRATORS	Teātris	97,8	2,2	0,0	0,0	0,0
216307 Teātra kostīmu MODELĒTĀJS	Teātris	97,5	2,5	0,0	0,0	0,0
343210 Teātra DEKORĒTĀJS	Teātris	81,4	14,5	1,1	0,0	3,1
216310 Teātra kostīmu MĀKSLINIEKS	Teātris	71,2	1,0	27,9	0,0	0,0
265502 Leļļu teātra AKTIERIS	Teātris	70,6	7,0	17,0	5,5	0,0
343535 SUFLIERIS	Teātris	69,7	28,1	2,3	0,0	0,0
265501 AKTIERIS (piektā līmeņa kvalifikācija)	Teātris	61,3	8,2	29,0	0,6	0,8
265503 AKTIERIS (trešā līmeņa kvalifikācija)	Teātris	60,6	10,3	29,1	0,0	0,0
265403 Izrādes DIREKTORS	Teātris	54,8	37,4	7,7	0,2	0,0
265405 Izrādes REŽISORS	Teātris	33,6	43,6	15,8	2,3	4,7
711506 Skatuves MEISTARS	Tehniskais nodrošinājums	81,0	16,9	1,1	1,0	0,0

Profesija	Nozare	Ienākumi konkrētajā profesijā	Citi ienākumi pie vispārējā nodokļa režīmā strādājošiem darba devējiem	Ienākumi no autoratlīdzībām	Pašnodarbinātās personas ienākumi	Ienākumi pie mikrouzņēmuma nodokļa maksātājiem
711505 Skatuves MONTĒTĀJS	Tehniskais nodrošinājums	72,0	22,7	0,3	5,0	0,0
933303 REKVIZITORS	Tehniskais nodrošinājums	68,4	23,6	3,0	0,4	4,6
265415 Gaismu REŽISORS	Tehniskais nodrošinājums	50,8	18,1	24,7	2,8	3,6
352128 GAISMOTĀJS	Tehniskais nodrošinājums	46,2	24,0	6,7	4,7	18,4
933304 Skatuves STRĀDNIEKS	Tehniskais nodrošinājums	44,9	48,4	1,2	0,6	4,9
962902 Biļešu KONTROLIERIS	Tehniskais nodrošinājums	26,2	72,5	0,5	0,2	0,7
343529 PiroTEHNIĶIS	Tehniskais nodrošinājums	16,8	68,6	14,7	0,0	0,0
265124 MetālMĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla	80,4	19,6	0,0	0,0	0,0
265127 Stikla apstrādes MĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla	77,9	3,8	4,8	3,9	9,6
343211 Noformēšanas MĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla	71,8	21,2	3,8	1,4	1,8
343534 SCENOGRĀFS	Vizuālā māksla	67,6	27,5	4,9	0,0	0,0
265107 MULTIPLIKATORS	Vizuālā māksla	65,0	32,5	2,3	0,0	0,2
265102 GLEZNOTĀJS	Vizuālā māksla	63,6	35,9	0,5	0,0	0,0
265129 VideoMĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla	63,4	13,4	17,4	0,5	5,4
265105 MĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla	62,9	12,5	18,7	3,1	2,9
265106 Galvenais MĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla	58,8	21,4	14,1	1,7	4,1
343209 ILUSTRATORS	Vizuālā māksla	47,6	44,1	0,0	0,7	7,6
265128 TekstilMĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla	41,4	56,9	1,8	0,0	0,0
265122 Mākslas KERAMIĶIS	Vizuālā māksla	40,5	50,4	0,0	9,1	0,0
265103 GRAFIĶIS	Vizuālā māksla	38,2	21,5	33,1	5,2	2,0
265101 BrīvMĀKSLINIEKS	Vizuālā māksla	27,2	70,0	2,9	0,0	0,0
265417 MĀKSLINIEKS INSCENĒTĀJS	Vizuālā māksla	17,8	70,5	8,4	3,3	0,0
265109 TĒLNIEKS (SKULPTORS)	Vizuālā māksla	16,7	21,2	49,5	12,6	0,0

5. KULTŪRAS UN RADOŠO NOZARU NODARBINĀTO ATALGOJUMS UN ATBALSTA INSTRUMENTI NVO SEKTORĀ: NVO UN KULTŪRPOLITIKAS EKSPERTU VIEDOKĻI (KVALITATĪVI DATI)

5.1. Atalgojuma problemātika un specifika NVO sektorā

Atalgojuma problemātiku kultūras un radošo nozaru nevalstiskajās organizācijās raksturo vairāki apstākļi, kas traucē veikt jēgpilnus salīdzinājumus par darba algām NVO, publiskajā un komercsektorā. Saskaņā ar pētījumu³⁹, kas veikts par kultūras NVO (“Pētījums par kultūras jomas nevalstisko organizāciju sociāli ekonomisko ietekmi”), 2/3 kultūras NVO nav pieņemts darbā neviens darbinieks. **Nelielais ar darba līgumiem nodarbināto skaits NVO sektorā** skaidri parādās arī citās ziņojuma nodaļās, kur tiek analizēti dati.

Īsi raksturosim galvenos faktorus, kas ietekmē atalgojumu un nodarbinātību kultūras NVO sektorā.

Pirmkārt, nevalstiskajās organizācijās ar nodarbinātajiem tiek slēgti **dažādi līgumu veidi**, cilvēki, kas strādā šajās organizācijās izmanto dažādus nodokļu maksāšanas režīmus, salīdzinoši reti – tie ir darba līgumi. Ilustrācijai Latvijas Pilsoniskās alianses 2021. gadā apkopotie dati liecina par nevalstiskajās organizācijās nodarbināto dažādajiem ienākumu modeļiem – kopumā (ne tikai kultūras NVO) 69% NVO nodarbināto bez atlīdzības, ko saņem NVO, ir arī citi ienākumu avoti. Tāpat šie dati raksturo, ka autoratlīdzību saņēmēju īpatsvars kopējā NVO darbinieku skaitā ir liels tieši dažādās ar mākslu un kultūras saistītās NVO⁴⁰. Ekspertu viedokļi liecina, ka dažādos nodarbinātības modeļus nosaka ne tikai finansējuma trūkums, bet arī kultūras un radošā sektora specifika – piemēram, nodarbinātība uz atsevišķām izrādēm vai izglītības projektiem, īslaicīgs darbs pie konkrēta projekta.

Otrkārt, NVO sektora darbību ietekmē **īstermiņa finansējums**, kas tiek piesaistīts no projekta uz projektu. Līdz ar to ir maz pastāvīgi nodarbināto darbinieku. Daudzi – nepilna laika darbinieki vai arī saņem atlīdzību par konkrēti paveikto.

Treškārt, NVO ir kopumā **grūtības piesaistīt līdzekļus darbinieku atalgojumam**. Visbiežāk NVO saņem finansējumu konkrētu projektu un aktivitāšu īstenošanai, kas neiekļauj vai tikai daļēji iekļauj administratīvās izmaksas. To ilustrē Latvijas Pilsoniskās alianses dati par biedrību un nodibinājumu skaitu, kurās ir nodarbinātie (dati attiecas uz visu nozaru, ne tikai kultūras NVO): no 3136 biedrībām un nodibinājumiem, kuros 2021. gada pirmajā pusē ir bijuši nodarbinātie, 91% organizāciju nodarbināto ienākumi nesasniedz minimālās algas apmēru. Līdzīgi no 631 organizācijas, kurās ir bijuši autoratlīdzības saņēmēji, 65% organizāciju viņu ienākumi mēnesī nesasniedz minimālās algas apmēru⁴¹. Finansējuma trūkumu kā vienu no galvenajiem šķēršļiem NVO darbībā

³⁹ Latvijas Kultūras akadēmija, 2018. Pētījums par kultūras jomas nevalstisko organizāciju sociāli ekonomisko ietekmi.

⁴⁰ Latvijas Pilsoniskā alianse, 2021. Unikālais kopējais darbinieku skaits. Pieejams: https://nvo.lv/uploads/nodarbinatiba_bn_2021.pdf

⁴¹ Latvijas Pilsoniskā alianse, 2021. Unikālais kopējais darbinieku skaits. Pieejams: https://nvo.lv/uploads/nodarbinatiba_bn_2021.pdf

uzrāda vairākos pētījumos veiktās aptaujas⁴². Teātra un mūzikas jomā nevalstiskais sektors un komercsektors personāla piesaistes problēmas galvenokārt saista ar finansējuma trūkumu, kas neļauj nodrošināt pastāvīgu algu un sociālās garantijas.⁴³ Arī 2021. gadā pētījuma “Valsts budžeta finansētās programmas “NVO fonds” darbības (rezultātu un ieguldījuma) izvērtēšana” ietvaros⁴⁴ veiktā NVO sektora aptauja liecina, ka tieši finansiālā nestabilitāte ir viens no būtiskākajiem šķēršļiem sektora attīstībai. Kopumā 52% aptaujāto norāda, ka sektora attīstību kavē nepietiekams finansējums un 48% – ka neregulārs finansējums.

Ceturtkārt, pētījums par kultūras jomas nevalstisko organizāciju sociāli ekonomisko ietekmi⁴⁵ iezīmē vēl vienu tendenci nodarbinātībā NVO sektorā – **aktīvu brīvprātīgā darba izmantošanu** (68% aptaujāto NVO norāda, ka ir piesaistījuši brīvprātīgos). No vienas puses, brīvprātīgo darba izmantošana ir loģiska nevalstiskā sektora darbības sastāvdaļa, no otras puses dati liecina, ka tādējādi tiek kompensēts darbinieku un pieejamo finanšu trūkums.

Piektkārt, ļoti **atšķiras dažādu jomu NVO** – gan darbības specifikas dēļ, gan darbībai nepieciešamo resursu dēļ. Attiecīgi – nepieciešamo cilvēkresursu skaits un kvalifikācija ir dažāda, tāpat arī ienākumi atalgojuma segšanai.

Sestkārt, NVO sektorā kultūras jomā skaidri iezīmējas **atšķirīgi NVO darbības modeļi**. Ekspertu viedokļi ļauj nošķirt, tā saucamās, “hobijorganizācijas”, kas darbojas no projekta uz projektu, atsevišķu uzdevumu īstenošanai. Visbiežāk projektu īstenošanai tā ir papildu nodarbošanās paralēli viņu tiešajam pamatdarbam. Savukārt atsevišķās nozarēs darbojas t.s. “profesionālie NVO”, kas strādā regulāri, īsteno konkrētus uzdevumus, bieži vien unikālus Latvijas vai konkrētās kultūras nozares kontekstā – piemēram, neatkarīgie teātri, festivāli, galerijas, amatniecības centri u.c. Ir nozares, kur nedarbojas/ir salīdzinoši maz publiskā sektora institūcijas, tādās nozarēs kā stabili kultūras sektora operatori darbojas vairāki NVO. Pētījums par kultūras NVO identificē 139 aktīvās NVO, kas regulāri iesniedz pieteikumus VKKF projektu konkursos (analizētais laika periods 2013.–2017. gads). No šīm organizācijām 121 nevalstiskā organizācija saņēmusi finansējumu kādam no projektiem visus piecus gadus pēc kārtas. Šo organizāciju skaitā ietilpst nozares lielākie un stabilākie operatori – divi lielākie nevalstiskie teātri, organizācijas, kam ir Kultūras ministrijas funkciju deleģējums, radošās organizācijas u.c. nozarē labi zināmas organizācijas, kas tikai vēlreiz apliecina to kvalitāti un kapacitāti.⁴⁶ Ekspertu skatījumā valsts un pašvaldību atbalsta instrumentiem, kas ir vērsti uz organizāciju administratīvās kapacitātes stiprināšanu un atalgojuma nodrošināšanu (analizēti tālākajās nodaļās), pamatā jābūt vērstiem uz šīm aktīvajām organizācijām.

⁴² Skatīt, piemēram, Latvijas Kultūras akadēmija, 2018. Pētījums par kultūras jomas nevalstisko organizāciju sociāli ekonomisko ietekmi.

⁴³ Personu apvienība “Latvijas Kultūras akadēmija un SIA “Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija”, 2020. Profesionālā teātra un mūzikas mākslas jomas izvērtējums.

⁴⁴ Personu apvienība: Latvijas Kultūras akadēmija un SIA „Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija” (pasūtītājs: Sabiedrības integrācijas fonds), 2021. Valsts budžeta finansētās programmas “NVO fonds” darbības (rezultātu un ieguldījuma) izvērtēšana. Pieejams: <https://www.sif.gov.lv/lv/programmu-izvertejumi>

⁴⁵ Latvijas Kultūras akadēmija, 2018. Pētījums par kultūras jomas nevalstisko organizāciju sociāli ekonomisko ietekmi.

⁴⁶ Latvijas Kultūras akadēmija, 2018. Pētījums par kultūras jomas nevalstisko organizāciju sociāli ekonomisko ietekmi.

Priekšizpētes laikā kā nozīmīgākie valsts atbalsta instrumenti nevalstisko organizāciju darbinieku atalgojumam tika identificēti: Valsts Kultūrkapitāla fonds un konkrēti mērķprogramma “Profesionālu nevaldības kultūras organizāciju atbalsts”; Kultūras ministrijas deleģēšanas un līdzdarbības līgumi ar kultūras sektora NVO.

Tā kā ne datu uzkrāšanas, ne atskaišu sniegšanas metodika neļauj jēgpilni apkopot informāciju par tieši atalgojumam saņemtajiem līdzekļiem šajās finansēšanas programmās (skat. sadaļu Metodoloģija), kā arī šajā nodaļā izklāstīto faktoru dēļ NVO sektorā nav nozīmīgs darba līgumu skaits, netika analizēti dati par atalgojumam izmantotajiem līdzekļiem no šiem finansējuma avotiem. Sniegsim kopēju raksturojumu, kā arī rekomendācijas par iespējamajiem uzlabojumiem.

5.2. Valsts kultūrkapitāla fonda atbalsts nevalstisko organizāciju darbinieku atalgojumam

Viens no nevalstisko organizāciju galvenajiem finanšu instrumentiem kultūras jomā ir Valsts kultūrkapitāla fonds – kas caur projektu konkursiem piešķir līdzekļus juridiskām un fiziskām personām un īsteno tā mērķi: “veicināt līdzsvarotu visu kultūras un mākslas nozaru jaunrades attīstību un kultūras mantojuma saglabāšanu valstī saskaņā ar valsts kultūrpolitikas vadlīnijām”⁴⁷. VKKF nozīmīgo lomu NVO finansēšanā apliecina ziņojuma “Pētījums par kultūras jomas nevalstisko organizāciju sociāli ekonomisko ietekmi”⁴⁸ ietvaros iegūtie dati un secinājumi. Pētījumā konstatēts, ka “NVO ne tikai veido lielāko projektu iesniedzēju īpatsvaru, bet ir arī dominējošais finansējuma saņēmējs” (142.lpp.).

Kopš 2010. gada VKKF īsteno mērķprogrammu “Profesionālu nevaldības kultūras organizāciju atbalsts”, kuras mērķis ir “atbalstīt profesionālas nevaldības kultūras organizācijas, kuras sistemātiskā nekomerciālā darbībā veicina inovatīvas, starptautiski aktuālas kultūras attīstību Latvijā, nodrošinot augstvērtīgus mākslas notikumus, to popularizēšanu publiskajā telpā, kā arī reģionālās kultūrvides aktivizēšanos”⁴⁹. Sākotnēji šis konkurss tika īstenots kopīgi visām nozarēm, bet kopš 2015. gada lēmumu par to, cik lielu daļu no kopējā nozares finansējuma atvēlēt šai mērķprogrammai, pieņem katra nozare atsevišķi.

Saskaņā ar nolikumu⁵⁰ šajā mērķprogrammā projektus var pieteikt Latvijā reģistrētas nevaldības kultūras organizācijas un finansējumu piešķir projektu vadības un administratīvo izdevumu (t.sk., telpu īre, komunālie maksājumi, komunikācijas, transporta izdevumi, patstāvīgo algoto darbinieku atlīdzība u.c.) segšanai. Atsevišķās nozarēs “nevaldības organizācijas” tiek interpretētas ne tikai kā biedrības un nodibinājumi, bet arī komercorganizācijas, ja tās darbojas nekomerciāli (piemēram, galerijas, filmu izplatītāji).

⁴⁷ Valsts kultūrkapitāla fonda likums. Saeima, pieņemts 30.10.2003., stājas spēkā 01.01.2004. *Latvijas Vēstnesis*, 161, 14.11.2003., *Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs*, 23, 11.12.2003. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/81064-valsts-kulturkapitala-fonda-likums>

⁴⁸ Latvijas Kultūras akadēmija, 2018. Pētījums par kultūras jomas nevalstisko organizāciju sociāli ekonomisko ietekmi (īstenots pēc Latvijas Republikas Kultūras ministrijas pasūtījuma). Pieejams: https://www.km.gov.lv/sites/km/files/zinojums_nvo_final1.pdf

⁴⁹ Valsts Kultūrkapitāla fonds. 2018.gada pārskats. Pieejams: <https://www.kkf.lv/index/par-vkkf/dokumenti.html>

⁵⁰ Pieejams: <https://www.kkf.lv/index/konkursi/m%C4%93r%C4%B7programmu-konkursi/m%C4%93r%C4%B7programmas-2021/duplicate-of-profesion%C4%81lu-nevald%C4%ABbas-kult%C5%ABas-organiz%C4%81ciju-atbalsts/>

Atšķirībā no projektu konkursiem, kas vērsti uz īslaicīgu radošu projektu īstenošanu, atbalsts šajā mērķprogrammā tiek piešķirts uz gadu, kopš 2022. gada – līgums tiek slēgts uz trīs gadiem (par finansējuma apmēru katru gadu ir atsevišķs lēmums). Saskaņā ar ekspertu sacīto citos VKKF projektu konkursos primārais ir segt dažādus radošos izdevumus, tikai nelielu daļu piešķirot administratīvu, t.sk. atalgojuma izdevumu segšanai. Līdz ar to šī mērķprogramma uzskatāma par nozīmīgāko un unikālu atbalsta instrumentu nevalstisko organizāciju administratīvās kapacitātes stiprināšanai, kas ietver arī iespēju saņemt līdzekļus atalgojuma segšanai.

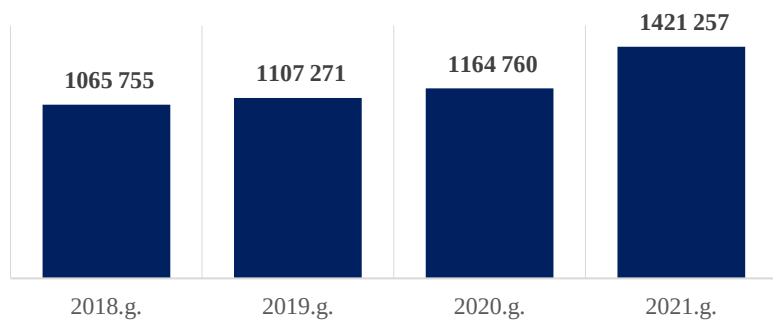
Projektu konkursa pieteikuma veidlapa un atskaišu formas pieteicējam ļauj salīdzinoši brīvi ierakstīt izdevumus, norādot pozīcijas “atalgojums (darba līgums)”, “atalgojums (uzņēmuma līgums)”, “darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas”, “pakalpojumi” u.tml. Veidlapās netiek norādīti ieņemamie amati pēc vienotas klasifikācijas, profesiju kodi, slodzes, skaidri identificējams nav arī periods, ne arī tas, vai saņemtā atlīdzība ir pilna darba alga vai tikai daļējs finansējums. Vēl vairāk datu jēgpilnu apkopošanu ierobežo tas, ka faktiski atalgojums tiek norādīts arī sadaļā “Pakalpojumi” – iekļaujot, piemēram, pašnodarbināto izdevumus, autoratlīdzības līgumus u.tml., kas faktiski uzskatāmi par atalgojumu. Tā kā dati nav salīdzināmi, ne arī pēc būtības identificējami visi atalgojumam iztērētie līdzekļi, dati no atskaitēm netika apkopoti pilnā apmērā. Nolikums neparedz ierobežojumus noteiktu izdevumu segšanai, t.sk. atalgojuma segšanai. Tāpēc sniegsim visas mērķprogrammas raksturojumu kopumā – kā indikatīvu informāciju par NVO atalgojumam pieejamiem līdzekļiem.

Mērķprogrammas “Profesionālu nevaldības kultūras organizāciju atbalsts” raksturojums no 2018. līdz 2021. gadam.

Sniegsim informāciju par mērķprogrammas “Profesionālu nevaldības kultūras organizāciju atbalsts” īstenošanu laika posmā no 2018. līdz 2021. gadam. Četru gadu laikā, no 2018. līdz 2021. gadam, VKKF šīs mērķprogrammas ietvaros projektu iesniedzējiem ir piešķīris 4,8 miljonus eiro. Kopumā mērķprogrammas finansējums katru gadu ir nedaudz pieaudzis – no 1 miljona eiro 2018. gadā līdz 1,4 miljoniem eiro 2021. gadā.

Grafiks 32. VKKF mērķprogrammas “Profesionālu nevaldības kultūras organizāciju atbalsts” piešķirtais finansējums dalījumā pa gadiem, 2018.–2021. gads (eur)

Datu avots: VKKF sniegtā informācija, autoru aprēķini.

Tabula 18. VKKF mērķprogrammas “Profesionālu nevaldības kultūras organizāciju atbalsts” pieprasītais un piešķirtais finansējums dalījumā pa nozarēm, 2018.–2021. gads (eur un %)

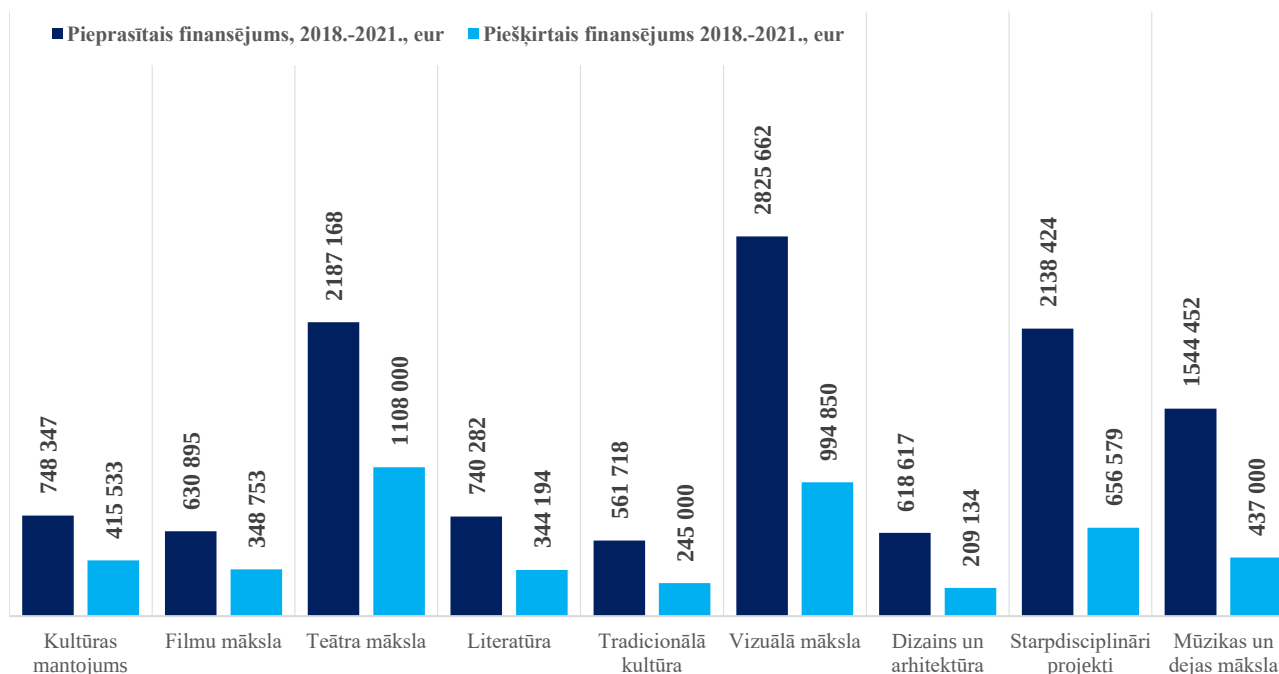
Datu avots: VKKF sniegtā informācija, autoru aprēķini

Nozare	Pieprasītais finansējums, 2018.-2021., eur	Piešķirtais finansējums, 2018.-2021., eur	Procenti (piešķirtais /pieprasītais finansējums)
Dizains un arhitektūra	618616,76	209134,00	34
Filmu māksla	630894,83	348753,00	55
Kultūras mantojums	748347,00	415533,00	56
Literatūra	740282,26	344194,00	46
Mūzikas un dejas māksla	1544451,89	437000,00	28
Starpdisciplināri projekti	2138423,93	656579,00	31
Teātra māksla	2187168,25	1108000,00	51
Tradicionālā kultūra	561717,71	245000,00	44
Vizuālā māksla	2825661,89	994850,00	35
Kopā	11995564,52	4759043,00	40

Dati apliecina, cik ļoti atšķirīgs ir katrā nozarē pieprasītais un piešķirtais finansējums. Finansējuma apmērs ir saistīts ar vairākiem faktoriem – kāds ir nozares kopējais finansējums, cik aktīvs ir NVO sektors katrā nozarē, kā arī to, cik resursu ietilpīgi ir radošie procesi katrā nozarē. Vislielākais piešķirtais finansējums četru gadu griezumā ir teātra mākslas nozarē (četros gados kopā 1,1 miljons eiro). Savukārt tradicionālās kultūras nozare ir mazākā nozare gan regulārajos VKKF konkursos, gan šajā mērķprogrammā – četru gadu laikā nevalstiskajām organizācijām piešķirti 245 tūkstoši eiro.

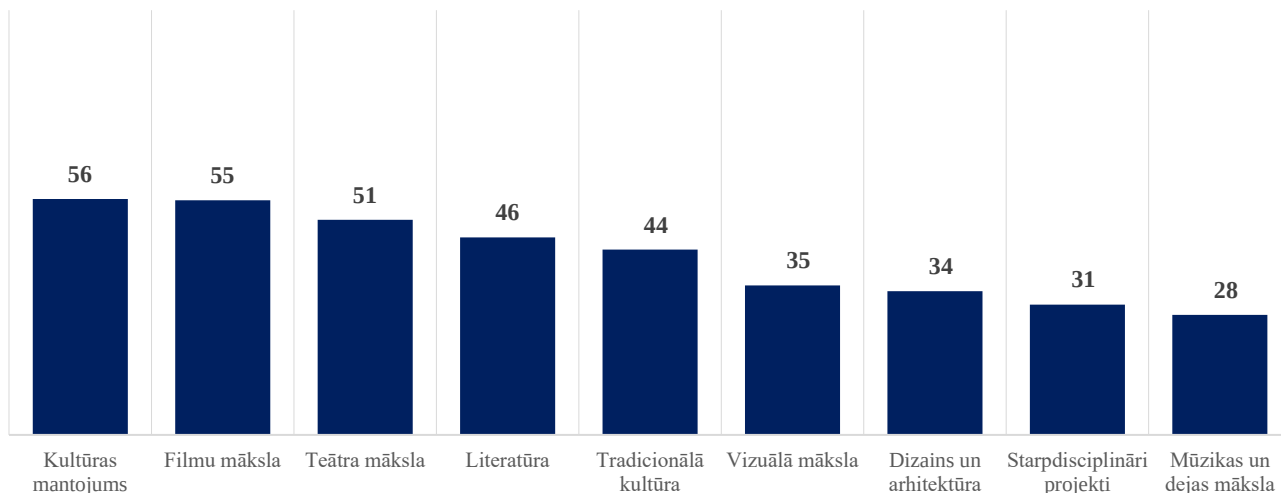
Grafiks 33. VKKF mērķprogrammas “Profesionālu nevaldības kultūras organizāciju atbalsts” pieprasītais un piešķirtais finansējums dalījumā pa nozarēm, 2018.–2021. gads (eur)

Datu avots: VKKF sniegtā informācija, autoru aprēķini.

Grafiks 34. VKKF mērķprogrammas “Profesionālu nevaldības kultūras organizāciju atbalsts” piešķirtā finansējuma proporcija daļījumā pa nozarēm, 2018.–2021. gads (%)

Datu avots: VKKF sniegtā informācija, autoru aprēķini

Vidēji tiek atbalstīti 40% no kopā mērķprogrammā pieprasītā finansējuma. Proporcijas starp pieprasīto un piešķirto finansējumu atšķiras dažādās nozarēs. Piecās no deviņām nozarēm (filmu māksla, kultūras mantojums, literatūra, teātra māksla, tradicionālā kultūra) tiek piešķirts apmēram 50% no pieprasītā finansējuma, savukārt četrās nozarēs (dizains un arhitektūra, mūzikas un dejas māksla, starpdisciplināri projekti, vizuālā māksla) tiek atbalstīta apmēram trešā daļa no pieprasītā finansējuma.

Kopumā šajos četros gados ir atbalstīti 347 projekti. Atbalstīto projektu skaits nav tieši saistīts ar finansējuma pakāpenisko pieaugumu mērķprogrammai: 2018. gadā atbalstīti 84 projekti, 2019. gadā – 92 projekti, 2020. gadā – 74 projekti, 2021. gadā – 97 projekti (jāatzīmē, ka viena organizācija vienā konkursā var pieteikt vienu projektu). Piešķirtās summas vienam projektam ir ļoti atšķirīgas – no 1460 eiro līdz 95000 eiro. Dati neliecina par tendenci atbalstīt mazāku skaitu projektu, lai katrs no tiem saņemtu lielāku procentuālo atbalstu, tieši pretēji – izņemot vizuālās mākslas nozari, pārējās nozarēs šo četrus gadus laikā ir pieaudzis atbalstīto projektu skaits.

Pielikumā nr. 1 sniegts detalizēts raksturojums par katrā nozarē iesniegtajiem un atbalstītajiem projektiem.

Četros gados finansējumu saņēmušas 130 organizācijas (unikālo organizāciju skaits), no tām 97 organizācijas finansējumu ir saņēmušas atkārtoti (divas vai vairāk reizes). 45 organizācijas jeb apmēram katra trešā organizācija finansējumu ir saņēmusi visus četrus gadus. No vienas puses piešķirumu mainīgā daļa liecina par atvērtību konkursa norisē un iespēju finansējumu saņemt arī jaunām organizācijām. No otras puses, dati liecina, ka daļai no nevalstiskajām organizācijām VKKF mērķprogrammas finansējums nodrošina darbības stabilitāti un pēctecību.

Ziņojumā “Pētījums par kultūras jomas nevalstisko organizāciju sociāli ekonomisko ietekmi”⁵¹, analizējot VKKF datus par laika posmu no 2013. līdz 2017. gadam tika secināts, ka 139 organizācijas, kas VKKF konkursos sniegušas projektus sistemātiski, var uzskatīt par aktīvo Latvijas kultūras NVO daļu. Kā iepriekš minēts, regulāru atbalstu nevaldības kultūras organizāciju atbalsta mērķprogrammā saņem viena trešā daļa (45 organizācijas) no šī skaitļa. Var izteikt pieņēmumu, ka VKKF mērķprogramma “Profesionālu nevaldības kultūras organizāciju atbalsts” tikai daļēji nodrošina NVO sektora stabilitāti un administratīvo kapacitāti, tai skaitā atbalstot atalgojumu regulāri strādājošās NVO, kas ir kļuvušas par daudzu kultūras nozaru būtiskiem spēlētājiem un radošo procesu nodrošinātājiem.

Ekspertu viedoklis

Lai iegūtu informāciju par mērķprogrammas “Profesionālu nevaldības kultūras organizāciju atbalsts” kā atbalsta instrumenta NVO atalgojumam trūkumiem un veicamajiem uzlabojumiem, tika veiktas padziļinātās intervijas ar politikas veidotājiem, programmas administratoriem un NVO pārstāvjiem.

Intervijās tiek atzīts, ka VKKF mērķprogrammas finansējums kultūras sektorā ir **unikāls un ļoti nozīmīgs**, jo sniedz stabilu atbalstu vismaz viena gada apjomā administratīvo izmaksu segšanai, kas citos finansējuma konkursos nav pieejams vai ir pieejams neparedzamā apjomā un īstermiņā. Turklāt citos konkursos projektus iesniedz dažādu juridisko statusu organizācijas – arī pašvaldību un valsts organizācijas, kurām šīs pamatizmaksas ir nosegtas un nav jāpieprasa projektu konkursos. Kā eksperti norāda, tas rada nevienlīdzību starp dažādiem spēlētājiem. Būtisks aspekts arī ir lielā konkurence un tas, ka finansējums projektiem tiek piešķirts tikai daļēji, tādēļ administratīvās izmaksas bieži tiek svītrotas.

Saņemam VKKF mērķprogrammas naudu un to tērējam algās diviem cilvēkiem. Tas ir glābšanas riņķis, kas ir kā sēklas nauda, kas ļauj notikt pasākumiem. (..) Vēl novirzām pamatmaksājumiem. Trūkstošo naudu prasām citos projektos. (..) Vispār esmu padevusies un strādāju arī pašvaldībā.

Mums ir VKKF NVO mērķprogrammas finansējums, puse no šī finansējuma aiziet telpu nomai un komunālajiem maksājumiem. Otra puse aiziet algu fondā. Gadā mēs varam atļauties pieciem darbiniekiem minimālās algas.

Kā minēts iepriekš, NVO sektorā strādājošie atlīdzību saņem dažādos veidos; to ietekmē gan finansējuma trūkums, gan nodarbinātības nepastāvība (projekti, īstermiņa līgumi), gan kultūras sektora specifika (par radošiem darbiem saņem autoratlīdzības līgumus), gan kultūras sektorā nodarbināto multiplie ienākumu avoti (t.sk. daudzi ir reģistrējušies kā saimnieciskā darba veicēji).

Tā kā arī VKKF nenosaka striktus principus ne šajā, ne citās finansēšanas programmās, tad **katrs projekta iesniedzējs izvēlas sev piemērotāko veidu, kā saņemt finansējumu atalgojumam**. Līdz ar to no pētniecības

⁵¹ Latvijas Kultūras akadēmija, 2018. Pētījums par kultūras jomas nevalstisko organizāciju sociāli ekonomisko ietekmi (īstenots pēc Latvijas Republikas Kultūras ministrijas pasūtījuma). Pieejams: https://www.km.gov.lv/sites/km/files/zinojums_nvo_final1.pdf

un datu apkopošanas viedokļa nav iespējams apkopot datus par atalgojumu. Tas apgrūtina arī projektu izvērtēšanu, ja tā pati organizācija iesniedz atkārtotu pieprasījumu citā VKKF konkursā – **ir grūti izsekot, vai šī organizācija/persona jau ir saņēmusi atbalstu atalgojumam nevaldības organizāciju mērķprogrammā.**

Ja NVO programmā ir saņemts atbalsts, tad viņam nevajag iedot papildus radošā konkursā. Viņi saka, ka tas ir par citu darbu. Arī NVO programmā ir grūti izsekot, kādas izmaksas tiek vai netiek nosegtas. Viens risinājums būtu NVO mērķprogrammas konkursā atbalstīt par lielāku procentu. KKF piešķir par maz – tas ir klasiskais arguments.

Izskan aicinājumi **noteikt vienādas likmes, skaidrus kritērijus**, cik liels atalgojums ir jāpiešķir šajā mērķprogrammā. Vienlaikus eksperti norāda, ka tas nav iespējams vairāku faktoru dēļ. Pirmkārt, VKKF parasti projektiem nepiešķir visu prasīto summu. Otrkārt, atšķiras NVO lielums un aktivitāte, kā arī starptautiskā konkurētspēja. Treškārt, būtiskas atšķirības ir starp dažādu nozaru nevalstiskajām organizācijām un atalgojuma līmeni. Eksperti norāda, ka atalgojumu dažādos kultūras apakšsektoros ietekmē tas, vai atbilstošajā apakšsektorā ir valsts un pašvaldību institūcijas, kas nosaka zināmu atalgojuma līmeni.

Citās nozarēs nav tik intensīvi noslogotas NVO. Tāpēc nevaram ieviest vienoto likmi, teiksim, atlīdzībai – līdz tik un tik, telpu nomai, grāmatvedībai. Tad mēs radīsim kroplu situāciju, jo darba apjoms ir ļoti atšķirīgs.

Esam daudz domājuši NVO programmā, ka vajadzētu tikt līdz vienotai atlīdzības likmei, teiksim projekta vadītājam. Mēs netiekam līdz risinājumam, jo NVO ir ļoti dažādi un kapacitāte, intensitāte ir ļoti atšķirīga. Ir, kam tā ir vienīgais pamatdarbs, ir, kam tas ir papildus darbs.

Vajadzētu būt vienojošai tāmes struktūrai, jāpielīdzina vidējai algai. Bet netika skaidri pateikts, ka jāmaksā darba algas. Katru reizi, kad ir finansējuma pieaugums, ir jādomā, kā iekļaut sociālos nodokļus. (..) Man liekas, ka tur ir problēmas sakne, ka naudu dod mazāk nekā vajag.

Rekomendācijas. Kā risinājumu eksperti iesaka palielināt piešķirto summu attiecībā pret pieprasīto. Ja nepalielinās kopējais mērķprogrammas finansējums, tad šāds lēmums samazinās atbalstīto NVO skaitu. Palielinot kopējo atbalstu mērķprogrammai, varētu tikt izvirzītas skaidrākas prasības atbalstītajām organizācijām – tāda nodarbinātības forma, kas iekļauj sociālās garantijas, administratīvo izmaksu neiekļaušana citos VKKF konkursos iesniegtajos projektos.

Tiek rekomendēts attīstīt vienotu stundas likmi, lai noteiktu kategoriju darbiniekiem sniegtu visās nozarēs vienlīdzīgu atbalstu.

Citas rekomendācijas ietver noteiktu iezīmētu finansējumu aktīvākajām NVO – atkarībā no nozares (ņemot vērā apsvērumus, vai šajā nozarē ir valsts/pašvaldību sektora organizācijas, cik ir aktīvās NVO u.tml.).

Rekomendēts tiek arī turpināt trīs gadu atbalstu pieteikumiem, lai nodrošinātu stabilu attīstību ilgtermiņā.

5.3. Latvijas Republikas Kultūras ministrijas atbalsts nevalstisko organizāciju darbinieku atalgojumam

Latvijas Republikas Kultūras ministrijas līdzdarbības un deleģēšanas līgumu raksturojums no 2018. līdz 2021. gadam.

Saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likumu⁵² un uz tā pamata izdotajiem Ministru kabineta noteikumiem Nr. 317 “Kārtība, kādā tiešās pārvaldes iestādes slēdz un publisko līdzdarbības līgumus, kā arī piešķir valsts budžeta finansējumu privātpersonām valsts pārvaldes uzdevumu veikšanai un uzrauga piešķirtā finansējuma izlietojumu”⁵³ ir noteikta kārtība, kādā tiešās pārvaldes iestāde slēdz deleģēšanas un līdzdarbības līgumus.

Valsts pārvaldes iekārtas likuma 40. pants nosaka deleģēšanas pamatnoteikumus, definējot, ka “publiska persona var deleģēt privātpersonai un citai publiskai personai (..) pārvaldes uzdevumu, ja pilnvarotā persona attiecīgo uzdevumu var veikt efektīvāk” uz periodu līdz trīs gadiem. Savukārt 49. pants un 50. pants nosaka, ka “ar ārēju normatīvo aktu vai līdzdarbības līgumu (50. pants) var pilnvarot veikt pārvaldes uzdevumu, kurš neietver pārvaldes lēmuma pieņemšanu vai sagatavošanu, ja:

- 1) to veic sabiedriskā labuma (nekomerciālos) nolūkos;
- 2) tas ir lietderīgi, lai veicinātu sabiedrības iesaistīšanu valsts pārvaldē, un
- 3) to var veikt vismaz tikpat efektīvi.”

Pārskata periodā Kultūras ministrija ir slēgusi tikai vienu deleģēšanas līgumu (divas reizes uz trīs gadu periodu) – ar biedrību "Latvijas Radošo savienību padome" par valsts pārvaldes uzdevuma – radošās personas statusa piešķiršana personām, kuras nav nevienas radošās profesionālās organizācijas biedri – deleģēšanu.

Tabula 19. Latvijas Republikas Kultūras ministrijas ar nevalstiskajām organizācijām noslēgtie deleģēšanas līgumi, 2018.–2021. gads (skaits, eiro)

Datu avots: Latvijas Republikas Kultūras ministrijas sniegtā informācija

Deleģēšanas līgumi (NVO) (piešķirums uz 3 gadiem)	Gads	Skaits	Summa
	2018	1	22 899,00
	2019	0	0
	2020	0	0
	2021	1	28 278,71

Savukārt līdzdarbības līgumi tiek īstenoti kā regulāra prakse, lai uzdotu NVO īstenot noteiktus valsts pārvaldes uzdevumus. Līdzdarbības līgumi tiek slēgti uz dažādiem periodiem, līdz trīs gadiem. Apkopojumā norādām noslēgto līgumu skaitu (kas ir indikatīvs rādītājs, ņemot vērā, ka līgums var tikt noslēgts uz vairākiem gadiem),

⁵² Valsts pārvaldes iekārtas likums. Saeima, pieņemts 06.06.2002., stājas spēkā 01.01.2003. *Latvijas Vēstnesis*, 94, 21.06.2002., Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 14, 25.07.2002. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/63545-valsts-parvaldes-iekartas-likums>

⁵³ Ministru kabineta noteikumi Nr. 317 “Kārtība, kādā tiešās pārvaldes iestādes slēdz un publisko līdzdarbības līgumus, kā arī piešķir valsts budžeta finansējumu privātpersonām valsts pārvaldes uzdevumu veikšanai un uzrauga piešķirtā finansējuma izlietojumu”. *Latvijas Vēstnesis*, 120, 20.06.2014. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/267073-kartiba-kada-tiesas-parvaldes-iestades-sledz-un-publisko-lidzdarbibas-ligumus-ka-ari-pieskir-valsts-budzeta-finansejumu-privatp...>

kā arī piešķirto finansējumu gadā. Kopumā ir skaidri vērojama tendence gan noslēgto līguma skaita, gan kopējā finansējuma pieaugumam. Kopumā pārskata periodā ir piešķirts finansējums par 2,7 miljoniem eiro.

Tabula 20. Latvijas Republikas Kultūras ministrijas ar nevalstiskajām organizācijām noslēgtie līdzdarbības līgumi, 2018.–2021. gads (skaits, eiro)

Datu avots: Latvijas Republikas Kultūras ministrijas sniegtā informācija

Līdzdarbības līgumi (NVO)	Gads	Skaits	Summa
	2018	6	224 674,00
	2019	17	576 446,98
	2020	21	987 392,81
	2021	16	907 479,07
Kopā		60	2 695 992,86

KM noslēgtais līdzdarbības līgums ar NVO ierobežo administratīvajām izmaksām izmantojamo summu – no 10% līdz 20% (atkarībā no konkrētā veicamā uzdevuma) no uzdevuma īstenošanai piešķirtā finansējuma. Tātad šis instruments tikai daļēji kalpo kā avots atalgojuma segšanai nevalstiskajās organizācijās, kas ir noslēgušas šos līgumus.

Ekspertu viedoklis

Ekspertu un NVO pārstāvju viedokļu izpēte liecina, ka no vienas puses KM līdzdarbības līgumi tiek vērtēti kā **būtisks instruments NVO atbalstam**, tai skaitā arī atalgojuma izdevumu segšanai. Šie līgumi bieži dod iespēju veikt tādus uzdevumus, kuru nodrošināšanai nepieciešamas **regulāras, ikdienas aktivitātes**, un kā finansēšana, piesaistot līdzekļus no projektu konkursiem, nebūtu iespējama ilgtermiņā un pietiekamā regularitātē. Tas ir īpaši nozīmīgi tajos segmentos, kur šādas aktivitātes neīsteno valsts vai pašvaldību institūcijas.

No otras puses, tiek norādīts, ka ir vairāki ierobežojumi šim finansējuma instrumentam, it īpaši domājot par administratīvās kapacitātes un atalgojuma nodrošinājumu no šiem līdzekļiem. Pirmkārt, līgumā ar KM tiek noteikts **ierobežojums, ko var izmantot administratīvo izmaksu segšanai (10–20%)**. Intervētie eksperti norāda, ka bieži līgumos noteikto valsts pārvaldes uzdevumu īstenošanai nepieciešams tieši atbalsts atalgojumam, lai darbinieks varētu šo uzdevumu īstenot, kā arī piesaistīt nepieciešamos papildu līdzekļus šī uzdevuma īstenošanai, jo KM sniegtais atbalsts izmaksas sedz tikai daļēji.

Kultūras ministrijas finansējums tiek piešķirts konkrētu funkciju veikšanai. Administratīvām funkcijām ir ļoti maz. (..) Administratīvajā sadaļā aiziet mana un grāmatvedes algas daļa. Ar piešķirto naudu jau īsti nevaram neko izdarīt, jo starptautiskas izstādes par to nevaram noorganizēt, tātad funkciju nevaram izpildīt. Mums primāri vajag cilvēku, kas piesaista 40 000 eiro izstādei. Tās funkcijas izpilde maksā desmit reizes vairāk nekā ir piešķirts.

Kultūras ministrijas instruments varētu būt labs, bet vairāk jāsedz administratīvās izmaksas.

Otrkārt, **finansējuma nepietiekamais apjoms un nošķirums vienas atsevišķas funkcijas īstenošanai rada problemātisku nepieciešamā/izmantotā finansējuma uzskaiti** dažādiem finansētājiem. Eksperti atzīst, ka

finansējums ir nepietiekams konkrētās funkcijas pilnīgai īstenošanai. NVO ir jāmeklē vēl citi finansējuma avoti, lai segtu līgumā noteiktā uzdevuma īstenošanas izmaksas. Tāpat arī KM līgums sedz vienu no daudzām nevalstiskās organizācijas darbības jomām, līdz ar to atkal ir apgrūtināta caurskatāma uzskaite gan par pieprasīto/izlietoto finansējumu, gan padarīto.

Problēma ir tāda, ka līdzdarbības līgumi ir par vienu no funkcijām, ko dara NVO. Ir grūti novilkt robežu, cik projekta vadītājs strādā vienai funkcijai, cik pārējam. Pareizāk būtu katras nozares viens vai divi lielie NVO ar līdzdarbības līgumiem.

Kopumā Kultūras ministrijas sniegtais atbalsts nevalstiskajām organizācijām caur līdzdarbības līgumiem tiek atzīts kā nozīmīgs, bet tikai nelielā apjomā tas nodrošina atalgojumu.

5.4. Citi atbalsta instrumenti

Nevalstiskajām organizācijām kultūras jomā ir pieejami arī citi valsts un pašvaldību atbalsta instrumenti, kas stiprina to administratīvo kapacitāti, tai skaitā piešķir līdzekļus atalgojumam. Sniegsim konspektīvu raksturojumu ar mērķi identificēt VKKF NVO mērķprogrammas “Profesionālu nevaldības kultūras organizāciju atbalsts” un KM līdzdarbības līgumu specifisko lomu un potenciāli veicamos uzlabojumus šo finanšu instrumentu kontekstā.

Sabiedrības integrācijas fonds (SIF) administrē dažādas atbalsta programmas, kas vērstas uz “sabiedrības saliedēšanas politikas īstenošanu un sniedz nozīmīgu atbalstu nevaldības sektoram, lai stiprinātu valstisko piederību un demokrātiju, atbalstot pilsoniski izglītotu, aktīvu, atbildīgu, iekļaujošu un saliedētu sabiedrību”⁵⁴. Tai skaitā valsts budžeta finansētajā programmā “NVO fonds” var pieteikties arī kultūras jomas NVO. Tomēr kā liecina “NVO fonda” izvērtējumā sniegtā informācija – kultūras sektora NVO salīdzinoši reti saņem atbalstu šajā programmā – 2020. gadā organizācijas, kas atbilst NACE klasifikatora kodam “Cita kultūras darbība (94.99)”⁵⁵ saņēma atbalstu 2 projektiem (no 70), 2021. gadā – 5 projektiem (no 86 kopumā atbalstītajiem projektu pieteikumiem).

SIF iesniegt projektu kultūras NVO ir problemātiski, jo jāpieloka projekts vai jāpiedzejo tik daudz klāt, ka tu faktiski dabū jaunu funkciju klāt. Īsti nevari dabūt atbalstu savām aktivitātēm (...). Mēs jau strādājam ar sociālo funkciju, mums tas patīk, bet citiem, kas tieši strādā ar kultūras produkta radīšanu, viņiem ir pieci kūleņi jāapmet, lai dabūtu naudu šajā programmā.

Mums ir savs darbs – sava repertuāra izrādīšana. Ja mēs mēģinām piesaistīt finansējumu no “Radošās Eiropas”, no EEZ grantiem, no “Erasmus plus”, no SIF... tajā mirklī es nevaru šajā finansējumā ielikt savas repertuāra izrādes. Visi fondi iestājas par to, lai ir bezmaksas pieejamība u.tml. Šie fondi manam

⁵⁴ <https://www.sif.gov.lv/lv/par-mums>

⁵⁵ Programmas ietvaros īstenoto projektu satura analizē par katru organizāciju tika identificēta tās atbilstība Ministru kabineta noteikumos Nr. 779 "Biedrību un nodibinājumu klasificēšanas noteikumi"⁵⁵ definētajām darbības jomām.

pamatdarbam uzliek papildu pienākumus. Tā ir papildu aktivitāte... Tas neattīsta pašu teātra procesu. (..) Mēs attīstām kultūras daudzveidību un runājam ar sabiedrību, varbūt vēl ietekmīgāk [nekā citi] veicam integrācijas darbu... Bet neiederamies tajos priekšrakstos, ko fondi prasa.

Pašvaldību kontekstā nav apkopota informācija par kultūras jomas NVO, bet aptaujā ar pilsoniskās sabiedrības un līdzdalības jomā strādājošām biedrībām un nodibinājumiem iegūtā informācija liecina, ka gandrīz piektā daļa no organizācijām ir slēgušas deleģēšanas vai līdzdarbības līgumus ar pašvaldībām (17%), savukārt 50% no organizācijām ir pieteikušas projektu konkursos pašvaldībās, tai skaitā 42% ir guvušas atbalstu⁵⁶. Eksperti apliecina, ka līdzdarbības līgumu slēgšana pašvaldībās ar kultūras organizācijām būtu arvien plašāk attīstāma, kas varētu stiprināt regulāri strādājošo NVO administratīvo kapacitāti. Eksperti atzīmē, ka pašvaldību projektu konkursos parasti tiek piešķirts ļoti neliels finansējums, kas neiekļauj finansējumu atalgojumam. Izņēmumam būtu jābūt lielajām pašvaldībām, tādām kā Rīgas pilsēta, kurām vajadzētu regulāri atbalstīt aktīvi strādājošās NVO. Eksperti atsaucas uz starptautisko praksi, kur finansējumu organizācijas var saņemt vairākos līmeņos – nacionālā, reģionālā un lokālā, tādējādi iegūstot vairākus finansējuma avotus un stabilizējot NVO darbību ilgtermiņā.

Būtisks finansējuma avots daudzām regulāri strādājošām (t.s. “profesionālajām”) nevalstiskajām organizācijām ir starptautiskie finansējuma avoti, gan tie, kas tiek administrēti Latvijā (tai skaitā, Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ) un Norvēģijas grantu programmas; ES struktūrfondi), gan starptautiskā mērogā (tai skaitā, ES programma “Radošā Eiropa”). Jāatzīmē, ka šādi finansējuma avoti parasti ir pieejami organizācijām, kas strādā ar plašiem, nozari iesaistošiem vai starptautiski nozīmīgiem projektiem.

Mēs ļoti daudz strādājam ar Eiropas projektiem, apmēram 40% no budžeta ir ES finansējums. Patreiz strādājam ar četriem Eiropas projektiem, tur ir arī administratīvās izmaksas. Tad ir Ziemeļvalstu finansējums. Arī vismaz divi projekti parasti ir.

Eksperti intervijās atzīst, ka daudzu nozaru ministrijas piešķir finansējumu NVO, balstoties uz rīkojumu, nevis atklātu konkursu, kas nav pieņemama situācija:

Tas ir publiskais finansējums, tad ir jābūt ar skaidriem kritērijiem, kā saņemt finansējumu, kādi ir sasniedzamie rādītāji, novērtēšanas mehānismi.... Tas ir pamatu pamats. Konkurencei un atklātībai ir jābūt. Visu centralizēt nevajag. Katras nozares ministrija var dalīt naudu. Horizontālās tēmas var finansēt caur “NVO fondu”, tas ir labs mehānisms. Ministrijas arī var organizēt mazus konkursus.

Tādā kontekstā Kultūras ministrija tiek pieminēta kā labās prakses piemērs, jo projektu finansējums pamatā tiek sadalīts VKKF konkursa kārtībā, savukārt līdzdarbības līgumi par atsevišķu pārvaldes funkciju īstenošanu arī

⁵⁶ Personu apvienība: Latvijas Kultūras akadēmija un SIA „Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija” (pasūtītājs: Sabiedrības integrācijas fonds), 2021. Valsts budžeta finansētās programmas “NVO fonds” darbības (rezultātu un ieguldījuma) izvērtēšana. Pieejams: <https://www.sif.gov.lv/lv/programmu-izvertejumi>

tiek slēgti atbilstoši normatīvajos dokumentos noteiktajai kārtībai. Bet arī KM un tās pakļautības iestādes var piešķirt finansējumu projektu īstenošanai, slēdzot finansēšanas līgumus ar konkrētām organizācijām.

Tāpat eksperti norāda, ka būtu nepieciešams izslēgt dublēšanos vienu un to pašu izmaksu segšanai no dažādiem avotiem.

Ir sadalījums starp SIF un VKKF. Kultūras organizācijas iet VKKF virzienā. No lielas bīdes skatoties pareizāk būtu, ja NVO darbība būtu SIF kompetencē, bet VKKF atbildība būtu satura veidošana.

Administratīvo izmaksu, tai skaitā atalgojuma, segšana ir nozīmīga problēma, lai nodrošinātu regulāri strādājošo, profesionālo NVO darbību ilgtermiņā. Daudzas no tām īsteno valstiski būtiskas, unikālas funkcijas, kas netiek īstenotas valsts vai pašvaldību kultūras institūcijās, līdz ar to stabilitāte un pēctecība to darbībā ir nozīmīga gan konkrētās kultūras apakšnozares kontekstā, gan kopējās kultūras dzīves attīstības kontekstā.

6. PAŠVALDĪBU KULTŪRAS DARBINIEKU ATALGOJUMA ANALĪZE: PAŠVALDĪBU UN VALSTS KULTŪRPOLITIKAS EKSPERTU VIEDOKĻI (KVALITATĪVI DATI)

Šajā nodaļā tiks raksturoti valsts un pašvaldību kultūrpolitikas veidotāju viedokļi, pieredze un vērtējumi jautājumos, kas saistīti ar pašvaldībās nodarbināto kultūras darbinieku atalgojumu. Nodaļā izmantotie dati iegūti 12 padziļinātajās intervijās ar septiņiem dažādu pašvaldību kultūras dzīves pārvaldībā iesaistītiem darbiniekiem un pieciem valsts kultūrpolitikas veidošanā iesaistītiem ekspertiem (turpmāk VKPE). Pašvaldību darbinieki tika izvēlēti, lai tiktu pārstāvēti visi plānošanas reģioni un vismaz divas valstspilsētas (turpmāk saīsinājumā pašvaldību kultūrpolitikas eksperti PKPE). Eksperti tika atlasīti, kā kritēriju izmantojot viņu pieredzi lēmumu pieņemšanā, kas saistīti ar valsts un pašvaldību darbinieku atalgojuma jautājumiem. Kvalitatīvo datu nozīmi palielina pašvaldību kultūras darbinieku atalgojuma kvantitatīvo datu ieguves barjeras. Pašvaldību kultūras darbinieku atalgojuma dokumenti un datu uzkrāšana notiek pakārtoti kultūras pārvaldības modelim pašvaldībā. Piemēram, dažās pašvaldībās visas kultūras organizācijas ir pakļautas kultūras pārvaldei, ieskaitot kultūras centrus, bibliotēkas un muzejus, bet dažos daļa no kultūras organizācijām ir pakļautas lielākā pašvaldības kultūras centra vadībai, bet dažas – muzeji un bibliotēkas ir autonomas struktūras pašvaldībā un atalgojuma datus uzkrāj patstāvīgi. Datu uzkrāšanas un atspoguļošanas atšķirīgās prakses neļauj iegūt statistiski salīdzināmus datus par kultūras darbinieku reālo atalgojumu (jo dažu pašvaldību kultūras darbinieku atalgojuma dokumentos neparādās slodzes apjoms, bet tikai mēnešalgas likme u.tml.), lai veiktu, piemēram, pašvaldībās nodarbināto statistisku atalgojuma analīzi, salīdzinot to dažādās administratīvi teritoriālajās vienībās. Padziļinātajās intervijās ar ekspertiem iegūtie dati analīzes procesā tika strukturēti šādos tematos:

1. Aktuālie pašvaldību kultūras darbinieku atalgojuma veidošanas problēmjaudājumi.
2. Atalgojuma līmenis dažādās kultūrā nodarbināto grupās pašvaldībā.
3. Citi atbalsta instrumenti kultūras darbinieku atalgojumam pašvaldībās.
4. Iesaistīto pušu rekomendācijas pašvaldību kultūras darbinieku atalgojuma sistēmas uzlabošanai.

6.1. Aktuālie pašvaldību kultūras darbinieku atalgojuma veidošanas problēmjaudājumi

Ar pašvaldību kultūras darbinieku atalgojuma jautājumu risināšanu savas profesionālās darbības ietvaros tieši vai pastarpināti ir saistīts gan pašvaldību, gan valsts sektorā nodarbināts iestāžu vadības personāls. Pētījuma ietvaros tika noskaidrota šo cilvēku pieredze un viedoklis par aktuālajiem ar kultūras darbinieku atalgojumu saistītiem problēmjaudājumiem, kas ir risināti pēdējo gadu laikā. Gan valsts, gan pašvaldību kultūrpolitikas veidošanas eksperti konstatē vairākus problēmu lokus, kas bijuši politikas dienas kārtībā. Izaicinājumi ir saistīti

gan ar kultūras darbinieku atalgojuma problēmām kopumā kultūras un radošajā nozarē, gan specifiski tieši ar situāciju pašvaldībās.

Izaicinājumi, kas saistīti ar kopējām kultūras un radošās nozares atalgojuma problēmām

Pirmkārt, tie ir jautājumi, kas saistīti ar **kultūras un radošajā sektorā nodarbināto cilvēku atalgojumu salīdzinājumā ar citiem tautsaimniecības sektoriem**. Gan valsts pārvaldes, gan pašvaldību eksperti norāda uz vairākiem aspektiem, kas liecina par zināmiem zemāka atalgojuma noteikšanas riskiem kultūras un radošajā nozarē nodarbinātajiem kā valsts, tā pašvaldību sektorā:

- Kultūras un radošajai nozarei atbilstošā amatu saime “Radošie darbi” gan pēc līdzšinējā amatu līmeņu sadalījuma mēnešalgu grupās, gan pēc jaunajiem 29.03.2022. pieņemtajiem MK noteikumiem Nr. 1779 klasificēta 5., 6., 7., 8. un 10. mēnešalgu grupā (kur augstākie atalgojuma līmeņi ir 17. mēnešalgu grupai). “Radošo darbu” amatu saimes augstākais, proti V līmenis (piemēram, direktora vietnieks, vadītāja vietnieks, direktors, vadītājs) klasificēts 10. mēnešalgu grupā, kas pēc būtības neatbilst lielāku kultūras organizāciju vadītāju profesionālajai kvalifikācijai, tāpēc daudzās publiskā sektora kultūras organizācijās to vadītāji klasificēti 1. amatu saimē “Administratīvā vadība”. Tāpat gan pašvaldībās, gan valsts iestādēs darbinieki, kas pilda ar kultūras un mākslas norisēm saistītas aktivitātes, dažkārt klasificēti tādos profesiju kodos, kuri netiek statistiski asociēti ar kultūras un radošajām nozarēm (KRN), piemēram, projektu vadītājs/direktors ar profesijas klasifikatora nr. "2422 02 Politikas pārvaldības vecākie speciālisti" vai sabiedrisko attiecību speciālisti (veic kultūras norišu komunikācijas un arī mārketinga funkcijas) ar profesijas koda nr. “2432 08 Sabiedrisko attiecību speciālists”. Būtiski, ka šādi klasificēti darbinieki netiek iekļauti kultūras darbinieku statistiskās uzskaites sistēmās. Arī šajā pētījumā statistikas analīzei netika atlasīti nodarbinātie ar minētajiem profesiju kodiem (projektu vadītāji/direktori un sabiedrisko attiecību speciālisti), jo **no VID statistikas nav iespējams izgūt informāciju tikai par tiem atbilstoši klasificētiem darbiniekiem, kas ir nodarbināti kultūras organizācijās**.
- Kultūras darbinieku atalgojumu ietekmē arī tas, ka kultūras organizācijas un to pārvaldošās institūcijas bieži atbilst ļoti mazas vai mazas institūcijas statusam⁵⁷ (skat. 26.04.2022. pieņemtajā Valsts un pašvaldību institūciju amatu kataloga, amatu klasifikācijas un amatu aprakstu izstrādāšanas kārtībā sadaļu 5.1.), kas ir viens no atalgojuma politiku noteicošiem kritērijiem un veido atalgojuma maksimuma ierobežojumu visām šajās institūcijās nodarbinātajām profesijām. Nozares institūcijās un organizācijās nodarbinātajiem citu profesiju pārstāvjiem – IT speciālistiem, juristiem, personāla speciālistiem, finanšu vadības speciālistiem, projektu vadītājiem u.t.t. nevar piedāvāt šīm profesiju grupām konkurētspējīgu atalgojumu, jo to liedz arī pieejamais iestāžu bāzes budžets. Tieši budžeta ierobežojumi bieži nosaka to, ka, neskatoties uz nepieciešamo profesionālo kvalifikāciju, darbiniekam

⁵⁷ <https://tapportals.mk.gov.lv/structuralizer/data/nodes/454d8abe-1ca6-4c20-b384-d7e21320af48/preview>

atalgojums nevar tikt piešķirts atbilstoši amatu saimes vai apakšsaimes maksimālajai mēnešalgas grupai.

- Pašvaldībās, pieņemot lēmumus par kultūras darbinieku atalgojumu, šie jautājumi tiek kontekstualizēti ar citu pašvaldības nodarbinātības sektoru atalgojumu jautājumiem, piemēram, salīdzināti ar sociālo darbinieku atalgojumu, kuru atbildība nereti tiek skatīta kā augstāka.

Otrkārt, uzmanības lokā ir jautājumi, kas skar nodarbinātību publiskajā sektorā (valsts un pašvaldību) kopumā. Kultūras un radošajā nozarē nodarbināto atalgojuma jautājumu ietekmē tas, ka gandrīz puse šī darba tirgus segmenta cilvēku ir nodarbināti publiskajā sektorā (skat. datus 4.2. apakšnodaļā): 39,8% pašvaldību iestādēs, bet 10,5% valsts iestādēs. Šī ietekme izpaužas divējādi. No vienas puses atalgojuma politiku ietekmē kopējā problemātika, kas attiecas uz visa sabiedriskā sektora nodarbinātības politiku – valsts un pašvaldību bāzes budžeta ierobežojumi, finansiālā, administratīvā un politiskā nespēja publiskajā sektorā nodrošināt konkurētspējīgu atalgojumu salīdzinājumā ar privāto sektoru u.c.

Atalgojuma sistēma budžeta iestādēs šobrīd nav motivējoša, nav pareiza un nedod nekādu rīcības brīvību, plus – nedod iestāžu vadītājiem iespēju motivēt darbiniekus. Nav arī tā, ka nauda nav, citreiz tā ir, tikai nevar ar to īsti brīvi rīkoties. (VKPE)

No otras puses, uz sabiedriskajā sektorā nodarbinātajiem kultūras un radošās nozares darbiniekiem attiecas plašāks sociālo garantiju klāsts, stabilitāte dažādu krīžu situācijās (piemēram, Covid-19 epidemioloģiskā krīze mazāk skāra publisko sektoru), atalgojuma celšanas tiesiski normatīvā bāze, kas paredz arī minimālās mēneša darba algas apmēru normālā darba laika ietvaros un tās paaugstināšanas kārtību. Atalgojuma kāpināšanas sistematiku un kontinuitāti šai nodarbināto grupai nodrošina arī Kultūras ministrijas politiskā prioritāte valsts kultūras iestādēs nodrošināt vidējo atalgojumu ne mazāku par vidējo atalgojumu sabiedriskajā sektorā. Atalgojuma kāpuma sistematiku zemāk atalgotajos KRN publiskā sektora nodarbinātības segmentos (piemēram, kultūras organizācijās, kur nodarbināts liels cilvēku īpatsvars, kas klasificēti amatu saimēs zemas mēnešalgas grupās, arī t.s. “nabadzīgajās pašvaldībās” un kultūras organizācijās teritorijās ar mazu iedzīvotāju skaitu), nodrošina tas, ka valsts sektorā kultūras darbinieku atalgojuma celšanu stimulē atalgojuma kāpums citos valsts sektora nodarbinātības segmentos, bet pašvaldībās, savukārt, atalgojuma kāpums valsts sektorā.

...mēs aizvien cenšamies panākt to, ka kultūras nozarē nodarbinātie būtu labi atalgoti un viņu atalgojums līdzinātos citu sabiedriskā sektora nodarbināto atalgojumam. Tas ir pirmais uzstādījums, un iznāk tā, ka visu laiku ir pakāldzīšanās. To ministri cenšas risināt katru gadu ar budžeta piešķirumiem. (..) Ņemot vērā to, kultūras darbinieki tiek algoti arī no pašvaldības institūciju puses, tad mēs redzam, ka pašvaldība, savukārt, cenšas “skriet pakāļ” valsts sektorā nodarbinātiem. Tur ir tā nevienlīdzība, ļoti dažāda situācija. (VKPE)

Nupat pagājušā gada beigās apstiprināja valsts un pašvaldību iestāžu Atlīdzības likumu, un šobrīd tiek izstrādāti grozījumi katalogiem. Tas viss mainīsies. Šobrīd ir iespēja pārvērtēt visu to sistēmu. Valsts publiskajam sektoram mainīja, grozīja šo likumu, jo tika izdarīti secinājumi, ka augstāk kvalificētam darbspēkam gan amatu katalogs, gan noteiktās atlīdzības būtiski atšķiras ar noteiktajiem griestiem no tā, ko tirgū maksā privātajā sektorā. Līdz ar to izveidojās tāda nevienlīdzīga cīņa par augsti kvalificētiem darbiniekiem, lai tos attiecīgi piesaistītu konkrētiem pienākumiem. Tas ir vispār valsts pārvaldē kopumā. (VKPE)

Treškārt, uzmanības lokā ir jautājumi par kultūras darbinieku multinodarbinātības modeļiem un darba attiecībām, kas veidojas gan publiskajā (valsts un pašvaldību), gan privātajā, tostarp nevalstiskajā sektorā. Tie ir jautājumi par radošā un cita veida (pedagoģiskais, projektu vadības, iestādes vadīšanas u.c.) darba apvienošanas iespējām, par PLE pārsniegšanu vai nepārsniegšanu vienas pašvaldības teritorijā cilvēkiem, kas strādā nepilnas slodzes, jo īpaši amatiermākslas jeb māksliniecisko kolektīvu vadītāju gadījumā u.t.t. Īpaši tiek aktualizēts problēmjautājums par darbu apvienošanas iespējām dažādu profesiju un statusu kultūras darbiniekiem.

Ja runā par kultūras darbinieku atalgojumu, tad parasti saka to, ka tas ir par zemu, neatbilst padarītajam un tamlīdzīgi. Es tikai daļēji tam piekrītu, jo tāda pilnīga pārskata, cik tad patiesībā cilvēki nozarē nopelna, nav, tādu ticamu datu nav. ...jāņem vērā, ka, manuprāt, daudzās kultūras organizācijās ir ārkārtēji liela mainīgās atlīdzības daļa. Es teiktu, atsevišķiem profesionāļiem 30–40%, piemēram, punktu sistēma teātros, piemaksu sistēmas un tā tālāk. ...daļai no skatuves mākslu darbiniekiem nav tikai viena darba vieta. Ir skaidrs, ka cilvēki var strādāt trīs dažādās slodzēs. (VKPE).

Vienlaikus slodžu jautājums tiek aktualizēts citā kontekstā, kur atalgojuma noteikšanu būtiski traucē ierobežotas iespējas vienas pašvaldības teritorijā strādāt vairāk nekā 1–1,3 PLE. Šie ierobežojumi ļoti traucē nodrošināt optimālu atalgojuma modeli ne tikai māksliniecisko kolektīvu vadītājiem pašvaldībās, bet arī tiem kultūras darbiniekiem, kas varētu apvienot pamatdarbu ar citām profesionālām aktivitātēm ārpus pamatdarba.

Ir darbinieku kategorijas, kuru specifika ir tāda, ka viņiem neļauj strādāt citus darbus. Šie cilvēki pārmet KM to, ka citi brīvajā laikā var iet strādāt, piemēram, par skolotājiem. Šis arguments ļoti pamatots, (..) tā ir netaisnība kultūras nozarē. (VKPE).

Tas, ka pilnas slodzes darba laiks ir 8 stundas, ir fikcija – tas tā nestrādā. Bieži cilvēks izmanto savu brīvo laiku, lai varētu strādāt. Šādā situācijā taisnīga atalgojuma principus realitātē var īstenot tikai, ja pilnībā maina nodarbinātības modeli, pārejot uz stundu likmi, nevis uz fiksētiem darba laikiem, kad godīgi aprēķina stundas, cik cilvēks ir nostrādājis. Bet to nevar izdarīt viena institūcija atsevišķi – tas būtu konceptuāls pasākums. (VKPE).

Pašvaldības pārstāvošie eksperti atzīst, ka precīza darba stundu uzskaitē varētu atrisināt vairākus ar atalgojumu saistītus jautājumus, taču radošā darba specifika un daudzveidība ne vienmēr ļauj veidot precīzas stundu likmes, kas apgrūtinātu taisnīgas un kvalifikācijai atbilstošas atalgojuma sistēmas izveidi.

Zinu, ka daudziem kultūras namiem ir summētais darba laiks pa stundām – mums nav tāds. Mums ir alga, bet nav nekādas piemaksas, mēs esam izskauduši visādas piemaksas, bet gada beigās ir prēmijas mēnešalgas apmērā. (PKPE).

Ceturtkārt, notikušas diskusijas par kultūras darbinieku atalgojuma līmeņiem un sociālajām garantijām dažādu dibinātāju, bet vienas kultūras nozares ietvaros darbojošās organizācijās, piemēram, dažādu dibinātāju muzejos. Valsts kultūrpolitikas veidotāji atzīst, ka, risinot atalgojuma jautājumus, cenšas domāt par visu statusu KRN nodarbinātajiem. Tomēr, jāatzīst, ka tieši minētā kultūras darbinieku nodarbinātības formu dažādība ir ne tikai nozīmīga barjera vienotas un integrētas atalgojuma politikas izveidei, jo valsts un pašvaldību kultūrpolitikas veidotāju kompetences attiecībā pret konkrētiem darba ņēmējiem ir ļoti atšķirīgas, bet arī pilnīgu datu ieguvei par atalgojuma līmeņiem. Vairāki eksperti rosina atalgojuma problemātiku kultūras nozarē risināt segmentēti, nodalot ne tikai valsts, pašvaldību un privātā sektora nodarbinātības un atalgojuma jautājumus, bet arī atalgojuma principus dažādās KRN apakšnozarēs.

Vissliktākajā situācijā, manuprāt, atrodas tās apakšnozares, kurām sākotnēji nav valsts dibinātu, uzturētu darba vietu. Protams, ka tā ir laikmetīgā deja, vizuālā māksla, literatūra, zināma daļa komponisti. Tieši tās nozares, kurās valsts vēsturiski nav dibinājusi kolektīvus. Filmās arī, protams, nav neviens, izņemot Nacionālo filmu kino centru. Filmām, savukārt, ir stabils publiskais finansējums, kas nav, piemēram, literatūrai. Tās nozares, kurām nav ne kolektīvu, ne stabils finansējums, tie ir visievainojamākajā situācijā. Kopumā no iepriekš minētajiem neaizsargātajiem ir kāda daļa, kas var dzīvot salīdzinoši pieklājīgi, daļai ir vidēji lieli ieņēmumi, bet tā iekšējā sajūta, ka vismaz 2/3 daļas ir tajā slānī, kuriem ir zemi ienākumi starp minimālo algu un, teiksim, 700 EUR. (VKPE).

Veidojot atalgojuma politiku, jāatceras, ka nevar salīdzināt nesalīdzināmas lietas. Tam skaitlim nav nekāda jēga. Vienīgā jēga ir atalgojumu analizēt pa sektoriem, pa dažādām apakšnozarēm, pat ne sektoriem. (VKPE).

Tātad, atalgojuma sistēma KRN ir ne tikai izteikti diferencēta pēc dažādām pazīmēm atšķirīgām nodarbināto grupām, bet arī neļauj iegūt vispusīgus un salīdzināmus datus, kas būtu nepieciešami argumentētas atalgojuma politikas izveidei.

Pašvaldību kultūras darbinieku atalgojuma politikas izaicinājumi, kas saistīti tieši ar pašvaldību darbību

Viens no būtiskākajiem faktoriem, kas nosaka pašvaldību kultūras darbinieku atalgojuma politiku, ir kopējā **pašvaldības politiku un kultūrpolitikas veidotāju politiski ideoloģiskā nostāja** ar kultūras lomu un tajā nodarbinātā cilvēkresursa attīstību saistītos pašvaldības attīstības jautājumos.

Pirmais ir lielās vadības, pašvaldības attieksme pret kultūru. Šajos gados nomainījušies vadītāji, kur katram ir savs skatījums. Otrs ir kultūras pārvaldošā organizācija – vai neskatoties uz to, ka vadība mainās, ir spēja noturēt to kā prioritāti, kā vērtību, kā Dziesmu svētku stūrakmeni. (PKPE)

Katrai pašvaldībai ir augsts autonomijas līmenis darbinieku atalgojuma noteikšanā, tāpēc atalgojuma apjoms bieži ir atkarīgs no konkrētās teritorijas attīstības rādītājiem – nodokļu ieņēmumiem, apdzīvotības blīvuma, demogrāfiskajiem rādītājiem, kā arī pašvaldības vēlmes kultūras norises izmantot kā pašvaldības reprezentācijas un zīmolveidības instrumentu.

Vienlaikus, kultūras darbinieku atalgojuma politika konkrētā pašvaldībā lielā mērā tiek pakļauta kopīgajai personāla vadības un atalgojuma politikai, kas attiecas uz visiem konkrētās pašvaldības iestādēs nodarbinātajiem. Tiek izstrādāti nolikumi un saistošie tiesību akti, kas regulē amatu klasifikācijas sistēmu, PLE aprēķina sistēmu, amatu izveidi un klasifikāciju, nosaka pašvaldībā piemērojamo amatam noteikto mēnešalgu par slodzi valstī noteiktās maksimālās un minimālās mēnešalgas robežās.

Mums pašvaldībā ir arī atlīdzības nolikums. Tur ir koeficienti noteikti un tas, kuros gadījumos var dot prēmijas, naudas balvas u.tml. Tas ir ļoti viegli, ir pamats, uz kura bāzes piemaksu apjomi skaidri. (..) Piemaksas var būt tajos gadījumos, ja dara papildus darbu vai aizvieto vakanci. Ja aizvieto – tad iemaksa 30%, bet pārējos līdz 20%. (PKPE)

Dabiski, ka katru gadu kaut ko palielina visiem pašvaldības darbiniekiem. Šogad visiem pašvaldībā strādājošajiem atalgojums palielinājās par 10%. Principā tas bija visiem, arī kapitālsabiedrībā strādājošajiem. Argumentācija balstījās inflācijā. Bet pieauga tāpēc, ka visiem pašvaldības darbiniekiem pielika, ne tikai kultūras darbiniekiem. (PKPE)

Vēl arguments pacelt darbiniekiem algu ir, piemēram, vidējās algas paaugstināšana visā valstī. Tiklīdz to palielina – tā automātiski ir jāizskata, vai kādam nav pārāk maza alga, atbilstoši viņu kvalifikācijai. Salīdzinoši ar pagasta pārvaldes vadītāja atalgojumu, kas ir ap 1200 EUR, kultūras darbiniekam ir 800 EUR. Loģiski proporcionāli ar citiem. (PKPE)

Arī kultūras darbinieku kategorizācija atbilstoši profesiju kodiem lielā mērā ir pašvaldības administrācijas lēmums un interpretācija, jo darbiniekam nepieciešamās kompetences bieži atbilst vairākiem profesiju kodiem

un izvēli nosaka profesijas atbilstība noteiktai amata saimei, tai atbilstošais mēnešalgas intervāls, kas tiek samērots ar pašvaldībā iekļauto budžetu konkrētajam amatam.

Muzejā tieši tagad veido jaunu vakanci – tam pretī ir trīs kodi, protams, ņemšu to, kuram ir lielāks atalgojums. Bet, vai to atkal apstiprinās komisija, nezinām. Piemērs: XXX muzeja direktora vietnieks pētniecības un krājuma darbā: mums tur ir kodi 143102, 134504 un ne viens ne otrs labi neatbilst, liekas, ka labāk tad ir pirmais. Es esmu klasificēta kodā kaut kur pie politikas veidotājiem. Pašvaldībā reformas rezultātā bija noteikts, ka visiem nodaļu vadītājiem, neskatoties uz to, kura tā ir, ir visiem vienāds atalgojums. To noteica administrācija. (PKPE)

Man jau liekas, ka no saimes uz saimi pārvietoties nav tik sarežģīti, pārveidojot tos pienākumus, kas ir tam cilvēkam. Jāskatās, kā mēs definējam viņa atbildības līmeni. Ja gribētu kādam maksāt vairāk, tad izeja ir ielikt citā saimē. Mums pašvaldība par papildus pienākumu veikšanu pieļauj 30% piemaksu, kas ļauj stimulēt darbiniekus piedalīties papildus projektos u.tml. Manuprāt, vairāk vajadzētu uz tiem mainīgajiem strādāt – piemaksām, stundu likmēm. Atalgojumam jābūt elastīgākam. (PKPE)

Cik zinu, varu teikt, ka neviens nedomā, vai tas kods ir atbilstošs kultūras darbiniekam, vai tas ir neatbilstošs. Visi zina, kādam ir jābūt atalgojumam – atalgojums ir tāds un tāds, personāldaļas vadītājas uzdevums ir saprast, kuru kodu tur ielikt. Domes lēmumā vakancei ir ielikta summa, ko konkrētam amatam maksāt, skatoties pēc tā, kā to atļauj budžets. Cik zinu, tad iepriekš minētajā XXX pašvaldības amatu klasifikatorā visiem vadītājiem ir rezerve uz augšu, tāpēc tā īsti nav problēma. (PKPE)

Otrkārt, zināma nozīme atalgojuma jautājumu risināšanā ir **administratīvi teritoriālajai reformai**, kas šobrīd daudzās reformas skartajās pašvaldībās liek samērot atalgojumu pašvaldībā starp kultūras iestādēm (piemēram, kultūras centru darbiniekiem, tostarp, māksliniecisko kolektīvu vadītājiem, bibliotēkām, muzejiem), kas līdz šim atradušās dažādās pašvaldībās ar atšķirīgu atalgojuma politiku, PLE piemērošanas principiem, atalgojuma likmēm konkrētās amatu saimēs un to līmeņos. Jaunajām pašvaldībām šobrīd ir uzdevums izstrādāt situācijai piemērotu atalgojuma politiku, veidot konkurētspējīgu darba tirgu konkrētām amatu kategorijām, lai pašvaldības KRN saglabātu kvalificētus speciālistus. Viens no administratīvi teritoriālās reformas radītajiem efektiem pašvaldībās ir tas, ka tiek pārskatīti vairāku kultūras iestāžu (kultūras centru, bibliotēku) pārvaldības principi, veikta darbinieku izvērtēšana un funkciju audits, kā rezultātā daudzviet noticis štatu samazinājums un īstenota pārvaldības konsolidācija. Visbiežāk šie procesi skar kultūras iestādes, kas strādā teritorijās ar zemu apdzīvotības blīvumu un ar savu darbību nespēj piesaistīt ārēju auditoriju.

Šobrīd skatāmies, samazinām, konsolidējam. Piemēram, trīs pagastos kultūras ēkas paliek, bet tajās strādā viena vadība. Tas bija mans piedāvājums, lai varētu pacelt atalgojumu kultūras darbiniekiem. Ar šādu apvienošanu arī varētu dabūt kvalificētākus darbiniekus. (PKPE)

Līdz ar reformu bija pārsteigums, ka vienā no pievienotajiem novadiem līdz šim esot piešķirūši šiem vadītājiem minimālās algas likmi. Mana pieeja ir tāda, ka viņi ir 33. amatu saimē un atalgojums tiek piešķirts pēc reglamenta. Pamatā lauku kolektīviem ir 0,3–0,5 slodzes, ir arī atsevišķi, kuriem ir 0,75 slodze. Viņi ir pilna darba līguma darbinieki, kas pozitīvi, jo tad pienākas arī sociālie labumi, ja darbā strādā vismaz 0,5 slodzi. (PKPE)

Secināms, ka šobrīd pašvaldību kultūras darbinieku atalgojuma politika ir dinamiskā, daudzviet vai nu jau ir vai tiek izstrādāti jauni atalgojuma principi, kas, visticamāk, tiks precizēti vēl pēc Atlīdzības likuma grozījumu un 26.04.2022. Ministru kabinetā apstiprināto noteikumu Nr. 1779 “Valsts un pašvaldību institūciju amatu katalogs, amatu klasifikācijas un amatu apraksta izstrādāšanas kārtība” stāšanās spēkā 01.07.2022.

Treškārt, kā viens no problēmjautājumiem, kas daudzās pašvaldībās apgrūtina optimālas kultūras darbinieku atalgojuma sistēmas veidošanu, tiek skatīti pašreiz spēkā esošie 30.11.2010. pieņemtie Ministru kabineta noteikumi nr. 1075 “**Valsts un pašvaldību institūciju amatu katalogs**”⁵⁸. Pašvaldību eksperti atzīst, ka 33. amatu saime “Radošie darbi”, kurā saskaņā ar šo dokumentu tiek klasificēti lielākā daļa pašvaldību kultūras darbinieku, ir nepilnīga, jo tur nav iekļauti vairāki realitātē pastāvošie amati. Jāatzīst, ka arī 26.04.2022. apstiprinātajos Ministru kabineta noteikumos Nr. 1779 “Valsts un pašvaldību institūciju amatu katalogs, amatu klasifikācijas un amatu apraksta izstrādāšanas kārtība” (jaunajā dokumentā Radošie darbi – 40. saime) nav ieviestas izmaiņas, kaut arī dokumenta izstrādē bija iesaistīti kultūras nozares pārvaldībā esoši pārstāvji. Tas liecina, ka problēma vēl saglabājas un būs jāizmanto iespēja noteiktā kārtībā papildināt 40. amatu saimi atbilstoši reālajā darba vidē pastāvošajiem amatiem un darbinieku kompetencēm. Spēkā esošais amatu katalogs tiek kritizēts arī saistībā ar tajā iekļauto amatu kompetenču sarakstu, kas tiek vērtēts kā nesistemātisks un nepilnīgs.

Par amatu kataloga aktualizāciju ir atbildīga Valsts kanceleja. Ja nepieciešams aktualizēt amatu katalogu, institūcija iesniedz Valsts kancelejā priekšlikumus amatu kataloga aktualizācijai vai izstrādā normatīvā akta projektu par nepieciešamajiem grozījumiem amatu katalogā.

Ceturtkārt, kā īpaša problēma tiek minēta **darba attiecību modeļu izveide cilvēkiem, kuri vienas pašvaldības ietvaros strādā kā pedagogi kultūrizglītības iestādēs un vienlaikus veic radošo darbību**. PLE ierobežojumi, kuri jāievēro vienas pašvaldības robežās, pēc būtības neļauj noslēgt darba līgumu par, piemēram, mākslinieciskā kolektīva vadību ar cilvēku, kurš jau strādā pilna laika slodzi kā pedagogs tajā pašā pašvaldībā.

Problēma ir arī tā, ka diriģents ir arī pedagogs un viņš strādā pašvaldībā un katrs viens var saņemt vienu algu un piemaksu par to, ja kaut ko dara klāt, papildus. Tad tur sākas tā interpretācija – citreiz noslēdz uzņēmuma līgumu, taču tas arī iet pretrunā ar noteikumiem, jo uzņēmuma līgumā nedrīkst parādīties darba darbības, bet faktiski tur ir visas darba darbības. Ir vēl situācija, ka daļa kolektīvu vadītāji ir

⁵⁸ Ministru kabineta noteikumi nr. 1075 Valsts un pašvaldību institūciju amatu katalogs. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/222271-valsts-un-pasvaldibu-institutiju-amatu-katalogs>; skatīts 22.04.2022

pedagogi kādās skolās, pirmsskolā vai tml. Tā kā visi ir viena liela pašvaldība (zem viena reģistrācijas numura) ir problēmas ar to, kā atrisināt situāciju ar tikai tiem 30 procentiem no slodzes – tas ir noteiktais apjoms, cik drīkst papildus strādāt. Praktiski dabā tas ir apvienojams, bet uz papīra tas izskatās pilnīgi citādāk. (PKPE)

Pašvaldību kultūrpolitikas eksperti uzsver, ka būtu nepieciešams precizēt normatīvo regulējumu, kur veidota kārtība, kādā pedagogi drīkst apvienot savu amatu ar radošiem darbiem un noteikts, kādus darba attiecību modeļus un darba līgumu veidus šādos gadījumos piemērot.

Piektkārt, kā īpašs izaicinājums tiek aktualizēts jautājums saistībā ar **pašvaldību kultūras darbinieku atalgojuma lielumu**. Gan valsts, gan pašvaldību kultūrpolitikas eksperti atzīst, ka vairāku iemeslu rezultātā KRN nav izdevies kopumā izveidot pārliecinošu un konkurētspējīgu atalgojuma politiku, kā arī nostiprināt priekšstatus par augstas kvalifikācijas cilvēkresursu nepieciešamību kultūras un radošajā nozarē.

Mēs ilgi esam slimojuši ar to mērķi, ka rezultāts ir sasniedzams uz cilvēku kapitāla rēķina, bet tas ir nepareizi. Šī domāšana mūs ir novedusi pie tām problēmām un grūtībām, ar kurām šobrīd saskaras kultūras sektorā strādājošie. Akcentēšu, ka KM rūpju izrādīšanas veids ir finansējums nozarei – tas izpaužas VKKF darbībā. Ielaistā slimība – mēs gribam pēc iespējas vairāk aktivitāšu sasniegt uz cilvēku rēķina – tā ir tā mūsu fundamentālā problēma. (..) Būtu arī labi, ja mēs zinātu vismaz zemākās atalgojuma likmes, zem kurām neiet. Tas ļautu apkarot to iepriekš minēto problēmu. (VKPE)

Vairāki pašvaldību kultūrpolitikas eksperti atzīst, ka lielākā daļa kultūras darbinieku viņu pašvaldībās ir kategorizēti amatu saimēs un to līmeņos, kuriem atbilstošās **mēnešalgas** intervāla augstākā vērtība ir salīdzinoši **zema**. Šāda atalgojuma situācija neļauj piesaistīt augstākas kvalifikācijas speciālistus un nodrošināt kultūras darbinieku ataudzi vairākās nodarbināto grupās, piemēram, kultūras centros.

Kopumā nešķiet vispār pietiekami, ka kādam ir 800 EUR alga bruto. Tas ir nemotivējoši, taču kultūrā redzams, ka šāda alga ir vairākiem. Par atalgojumu mēs esam spiesti domāt tad, kad notiek kadru mainība – vadītājs aiziet pensijā, iepriekš saņēmis 750 EUR, jaunais kadrs gaidīs 1500 EUR. (PKPE)

Uzskatu, ka kopumā atalgojumam vajadzētu būt lielākam, lai jaunaļiem speciālistiem būtu interese strādāt šajā jomā. Šajā nozarē darbs ir arī sestdienās, svētdienās un svētku dienās, tur netiek uzskaitītas visas darba stundas. Jāatzīst, ka viens no motivatoriem ir atalgojums – tas nav tikai idejas vārdā, ka patīk darīt to, ko dara. Un šis motivators ir ļoti vājš. (PKPE)

Daži eksperti norāda, ka nav iespējams nodrošināt kvalifikācijai atbilstošu samaksu tiem kultūras nozarē nodarbinātajiem, kuru kvalifikācijas pamatā ir ilgstoša un dažkārt unikālās kultūras praksēs balstīta darba pieredze.

Lielākā sāpe ir tā, ka nevar likumīgi samaksāt katram par to, ko dara – ir jāmēģina celt lielāku algu, bet jāievēro proporcionālītātes princips, nevar novirzīties no klasifikatora. 33. grupā, kas ir radošie cilvēki, ir vieni, kuriem ir noteikts, ka vajadzīga augstākā profesionālā izglītība. (..) Tur būtu jāpievieno kaut kas par kompetencēm, jo, piemēram, XXX, kura ir ļoti pieredzējusi sava aroda profesionāle, neatbilst augstākajai kategorijai, jo viņai nav augstākās profesionālās izglītības. Var sanākt situācija, ka kāds, kam ir šāda izglītība var saņemt lielāku atalgojumu par viņu, lai arī iespējams nemaz nav tik profesionāls. (PKPE)

Analizējot pētījuma ietvaros pieejamos pašvaldību kultūras darbinieku atalgojuma sarakstus, redzams, ka atšķiras tas, kādu mēnešalgu par līdzīgas kvalifikācijas darbu konkrētā amatu saimē nodarbinātam cilvēkam pašvaldībā nosaka. Ir pašvaldības, kas noteikušas mēnešalgu atbilstoši mēnešalgas intervāla augstākajai robežai, bet ir pašvaldības, kuru darbiniekiem noteiktā mēnešalga ir, piemēram, tikai 60% no definētās maksimālās mēnešalgas.

Ar minēto ir saistīts sestais izaicinājums, kam atalgojuma sakarā pievēršas pašvaldību kultūrpolitikas eksperti, proti, tas ir jautājums par **atalgojuma noteikšanas kritērijiem**. Visi eksperti raksturo konkrētus principus, kas tiek ievēroti atalgojuma noteikšanā un atzīst, ka ir izstrādāti pašvaldības saistošie noteikumi atalgojuma jautājumos. Šie kritēji atšķiras dažādās nodarbināto grupās un amatu saimēs.

Principā tas ir struktūrvienības lielums, amats, vai vecākais speciālists, vai vienkārši speciālists. Tad skatās, vai kultūras namā ir divi vai desmit kolektīvi. Principā visos pagastos ir viens pats kultūras darba speciālists – viņam atalgojumu lemj pēc tā, kā jau iepriekš stāstīja. (PKPE)

Mums tur ir vesels aprēķins – radošā darba septiņi koeficienti, kas ir izdiskutēti ar budžeta nodaļu. Tas ir iekšējais dokuments. Runājot par radošajiem kolektīviem, ir tā, ka dome ir noteikusi mēnešalgas likmi un tad ir piemaksas koeficienti par kādu no šiem, pēc kuriem tiek vērtēti amatu vadītāji. Mēs cenšamies salīdzināties ar citām pašvaldībām. (PKPE)

Būtiska loma atalgojuma noteikšanā ir iestādes lielumam un tās vadītāja atalgojumam, kuri kalpo kā kritēriji citu tās darbinieku mēnešalgas noteikšanai.

Visi ir atkarīgi pa pakāpēm no savu vadītāju algām un tad arī skatās uz visām iestādēm kopumā, ņemot vērā darba apjomu un iestādes lielumu. Pašvaldībai nauda ir, cik ir, tad pasaka, ka budžets ir tāds un tāds, un mēģina salikt visus pa plauktiem. (PKPE)

Īpaša kritēriju sistēma pašvaldībās tiek izstrādāta amatiermākslas kolektīvu vadītājiem, kas daudzviet dokumentēta, izstrādājot atsevišķus nolikumus.

Tie identifikatori kolektīva vadītāju atalgojumam ir vadīto amatiermākslas kolektīvu skaits, dalībnieku skaits, pasākumu skaits, apmeklētāju skaits. Amatiermākslā nevar salīdzināt visus kolektīvus, jo tur ir arī

cilvēku sastāvu atšķirības. Tur tas vērtējums ir ne tikai kvalitāte skatēs, bet arī sabiedrības iesaiste. Kritēriji bija iepriekš nerakstīti, piemēram, dalība ārzemju un valsts pasākumos. Mēģināju palielināt atalgojumu tiem, kas iesaista aktivitātēs pēc iespējas vairāk cilvēkus, noturot kolektīvu kvalitāti. Arī ir jāņem vērā vai kolektīvam ir atbalsta personāls, piemēram, kormeistars – tad tas ir cits darba atalgojums, bet, ja viens ar visu tiek galā, tad atkal tas ir cits atalgojums. (PKPE)

Atalgojuma kritēriju noteikšanā pašvaldības izmanto arī ikgadējās darbinieku novērtēšanas rezultātus, kas var kalpot kā atalgojuma palielinājuma un diferencēšanas instruments.

Tur ir arī tās ikgadējās novērtēšanas sarunas, var redzēt, kas pienākas katram, atsaucoties uz novērtēšanu.

Mums pašiem ir darbinieku novērtējumi gada beigās, kuri ir būtiski. Tam atgriezeniskā saite ir ar atvaļinājuma laikiem – papildus var dabūt 10 dienas atvaļinājumam. (PKPE)

Kā viens no neformalizētiem atalgojuma noteikšanas kritērijiem pašvaldībās var būt arī līdzīgos amatos strādājošu cilvēku atalgojums kaimiņu pašvaldībās, taču tas gandrīz nekad nav noteicošais. Eksperti atzīst, ka ar citu pašvaldību atalgojumu iepazīstas, bet uz šiem datiem nebalsta savus lēmumus.

Pašvaldības, protams, savā starpā konkurē, bet kultūras nozare nav prioritāte. Covid laiks, kad kultūrā nekas nenotika, iegrieza ar to, ka mums šobrīd nav pašvaldībai argumentu prasīt lielāku budžetu. (PKPE)

Kā jau minēts, atalgojuma veidošanas principi pašvaldībās veidojas atšķirīgi dažādās kultūras organizācijās, kas vienlaikus ir saistītas ar dažādām KRN apakšnozarēm – kultūras centru darbību un amatiermākslas kolektīvu vadīšanu, bibliotēku darbību, muzeju darbību un to radošo personu darbību, kas tiek iesaistītas pašvaldību kultūras pasākumu producēšanā un satura radīšanā.

6.2. Atalgojuma līmenis dažādās kultūrā nodarbināto grupās pašvaldībā

Kaut arī atalgojuma līmeņi un darba attiecību modeļi atšķiras dažādām pašvaldību kultūras darbinieku grupām, tomēr, saskaņā ar ekspertu teikto, ir arī gadījumi, kad atalgojuma paaugstināšana notiek visam kultūras sektoram vienlaicīgi.

Tas bija iekšējs pašvaldības lēmums. Diezgan beigās pacēla atalgojumu gan muzejam, gan bibliotēkām, lai ir tāpat kā kultūras centram. Lai arī katrai institūcijai ir sava specifika, šāds lēmums tika pieņemts, jo visi darbojas tomēr vienā laivā. Katram ir savas funkcijas kopējā kultūras laukā, līdz ar to tam atalgojumam ir jābūt samērotam. Vēl kas interesanti – tika ievērojami pacelts viszemāk apmaksāto atalgojums, kas bija saistīts arī ar minimālās algas pacelšanu, likvidēja pusslodzes administrācijas vidū (amatierkolektīviem tik un tā, protams, ir pusslodzes palikušas). (PKPE)

Vienlaikus tika uzklautas arī tādas pieredzes, kur pašvaldību vadība diskriminējoši izturas tieši pret pašvaldību kultūras darbiniekiem, paužot neizpratni par kultūras darba specifiku, vērtējot to kā maznozīmīgu un mazkvalificētu.

Pašvaldība uzskata, ka saimes nav savā starpā salīdzināmas, viņu izpratne par to, cik liela atbildība ir kultūras darbiniekiem, ir citādāka. Respektīvi, viņi domā, ka kultūras darbinieki neko nedara. Pēc Covid mums ir dažas vakances, kas jau ilgi stāv tukšas un šaubos, ka tās aizpildīsies. Nav konkurētspējīgs atalgojums. (PKPE)

Problemātiski ir tas, ka kultūras atalgojums ir kopumā zems – drusku virs minimālās, tāpēc pašvaldības acīs ir jāceļ jomas prestižs. (PKPE)

Ekspertu skatījumā kā salīdzinoši labi atalgota darbinieku grupa tiek atzīti kultūras iestāžu vadītāji un projektu vadītāji, bet kā slikti atalgoti – atsevišķu kategoriju muzeju darbinieki, mazapdzīvoto pagastu kultūras centru darbinieki, amatiermākslas kolektīvu vadītāji un koncertmeistari.

Ļoti zems atalgojums ir arī muzeja vadībai, tur ir arī vesela speciālistu rinda, kuriem ir ļoti atbildīgs darbs, bet mazs atalgojums. Teiktu, ka muzejnieki ļoti cieš, ņemot vērā, ka viņiem ir digitalizācijas process un viņu funkcijas paplašinās – viņi nav tikai krājuma glabātāji. Viņi veic svarīgu, apjomīgu darbu, tas netiek attiecīgi novērtēts. (PKPE)

Tie ir šie lauku pagastu kultūras namu vadītāji. Ja noņem visus nodokļus, viņi uz rokas saņem zem minimālās algas. (PKPE)

Arī amatierkolektīvu vadītāji, kuri nevar būt bez kvalifikācijas, ir netaisnīgi atalgoti. Kordiriģenti nevar būt bez augstākās izglītības, pie klavierēm katrs nevar apsēsties – tur ir tas stāsts, ka viņi nav novērtēti līdz galam. Tur ir psiholoģiskā slodze, sociālais darbs. (PKPE)

Par koncertmeistariem ir atsevišķs stāsts – kā sabalansēt to, cik saņem diriģents, cik koncertmeistars. Koncertmeistariem ir ļoti mazas tās algas. (PKPE)

Īsi raksturosim konkrētām pašvaldības kultūras darbinieku nodarbināto grupām specifisko atalgojuma situāciju.

Kultūras organizāciju un iestāžu vadītāji pašvaldībās

Kultūras organizāciju un iestāžu vadītāju atalgojums pašvaldībās ekspertu skatījumā kopumā tiek vērtēts kā konkurētspējīgs.

80% pašvaldībā ar atalgojumu esam pietuvojušies vai nu pašam maksimālajam, vai pat ir noteikts maksimālais atalgojums. Jo īpaši tas attiecas uz kultūras organizāciju vadītājiem. Kad pievienoja divus jaunos projektu vadītājus, bija iespēja viņiem piedāvāt lielāku atalgojumu nekā vecajiem projektu

vadītājiem. Līdz ar to tad arī viņiem (vecajiem) varēja pacelt algu uz augšu. Uzskata, ka ir diezgan labā situācijā. (PKPE)

Minētais viedoklis gan ir tikai indikatīvs un dažādās pašvaldībās: plānošanas reģionos un administratīvajās teritorijās, protams, šie atalgojumi atšķiras. Vadītāju atalgojums var atšķirties arī vienas pašvaldības dažādu kultūras organizāciju vadītājiem, kas nereti aktualizē arī jautājumus par vadītāju atalgojuma kritērijiem dažādās KRN apakšnozarēs, to atbilstību taisnīguma un darbinieku profesionālās kvalifikācijas kritērijiem.

Iestāžu vadītājiem algu amplitūda ir no 750 līdz 1300 EUR. Tagad diskutējam, kādus aspektus jāņem vērā, lai izvērtētu, kādas algas likt. (PKPE)

Pašvaldības ļoti seko līdzī vidējam atalgojumam valstī. Es uzskatu, ka kultūrā par atbildību un darba organizēšanu ir jāmaksā vairāk, tas ir kas vairāk nekā vienkārši izdarīt darbu. Piemērs, ka vadītājam no vienkārši darbinieka ir neliela atalgojuma starpība (150 EUR). (PKPE)

Kultūras centru darbinieki

Viena no atalgojuma ziņā neviendabīgākajām amata pozīcijām pašvaldībās ir kultūras centru (kultūras namu, tautas namu, saietu namu u.tml.) vadītāji. No pētījumā pieejamajiem datiem redzams, ka kultūras centra vadītāju atalgojuma starpība var būt 1000 eiro robežās – gan 1987 eiro, gan 737 eiro par pilnu slodzi pirms nodokļu nomaksas. Atalgojuma atšķirības nosaka vairāki faktori – gan pašu kultūras centru atšķirīgās funkcijas, darbības mērogs, piesaistītās auditorijas statistika, kā arī pašu vadītāju kvalifikācija – izglītība, pieredze, prasmes, darba rezultāti u.tml.. Šāda neviendabīga situācija ar kultūras centru vadītāju un tam pakārtoto darbinieku atalgojumu ļauj kvalificēt šo profesionālo grupu vienlaikus gan kā visaugstāk, gan kā viszemāk atalgoto pašvaldību kultūras darbinieku segmentu. To sekmē iespējas šos darbiniekus atbilstoši viņu kompetencēm kategorizēt dažādās amatu saimēs ar izteikti atšķirīgiem mēnešalgu intervāliem. Arī atalgojuma piešķiršanas kritēriji ir tikpat atšķirīgi, cik atalgojuma apjoms. Tomēr, gan atalgojuma statistika, gan kvalitatīvie dati liecina, ka augsti atalgoto kultūras centru vadītāju īpatsvars ir neliels un statistiski darba tirgū dominē pagastu kultūras centru vadītāji un darbinieki ar zemākajām mēnešalgu likmēm.

Par tautas namu vadītājiem – var uzskatāmi redzēt, ka atalgojums ir kāpis, bet paralēli tam tāpat ir neapmierinātība ar atalgojuma nepietiekamību, kas sevišķi parādās, parādoties jaunažiem vadītājiem. Ir arī tā, ka šie tautas nami ir dažādu līmeņu, skatoties pēc iedzīvotāju skaita pagastos, tad ir jādomā, kā noteikt šos kritērijus un attiecināt tos uz algu. (PKPV)

Reālajā situācijā tiek iedalīti lielie un mazie pagasti, kur kultūras centru vadītājiem variējam ar mēnešalgu grupu – lielie pagasti ir 9. mēnešalgu grupa, mazie pagasti ir 7. mēnešalgu grupa. Summas uz papīra ir no 737 līdz 1180 EUR, un pilsētai tad ir 10. mēnešalgu grupa. (PKPV)

Mums novadā ir trīs kultūras centri, kas apkalpo tādas lielākas teritorijas. Tiem ir lielākas atlīdzības, taču tas atalgojums tāpat nepārsniedz 1000 EUR uz papīra. Tās ir pilnas slodzes. Lauku pagastos, kur ir maza teritorija, tur ir vēl zemāks atalgojums. (PKPV)

Kultūras centru vadītājiem ir tā saime, kur griesti ir 1190 EUR. Pašvaldība teica, ka alga drīkst sasniegt 80% no maksimālās summas. Ir tādi gadījumi, kad ir tikai 50% no maksimālās. Ir jau labi, ka ir telpa vēl kur kāpt, taču tur sanāk mazas algas. Bet šo visu plāno pašvaldība paši, ekonomisti, kuriem mēs tikai aizsūtām amatu aprakstus. (PKPV)

Runājot par kultūras centru vadītājiem un darbiniekiem, tiek norādīts uz nenormēto darba laiku kā nozīmīgu šīs profesionālās grupas nodarbinātības raksturojumu un atalgojuma/piemaksu noteikšanas problēmu virsstundu un nakts darba gadījumos.

...kultūrā ir specifika, ka nevar darbs būt tikai no pl. 8 līdz 17. Kultūras centrā darbiniekiem maksā gan par dežūrām pasākumos, gan piemaksā par nakts stundām, virsstundām, kad nāk lielle svētki, tad darba stundu ir tik daudz, ka iznāk pārkāpt darba likumu, jo nesanāk tās brīvās stundas, cik tas ir noteikts likumā. (PKPV)

Tie ir jautājumi par darbu svētkos un naktīs, kas mūsu novadā netiek apmaksāti. Vecajos novados it kā maksāja dubultā tās stundas, taču pārējos četros novados bija tā, ka, ja strādā sestdienā, tad dod brīvu darba dienu un neapmaksā to. Taču būtu jādomā par to, kā šo risināt, jo citi nevar atļauties paņemt brīvu to darba dienu. (PKPV)

Profesionālās darbības specifika vairākas pašvaldības rosinājusi kultūras centru darbiniekiem veidot darba samaksas sistēmu, balstoties uz summētā darba laika principiem.

Visiem tautas nama vadītājiem ir summētais darba laiks – nav konkrēti pateikts ‘no līdz’ darba laiks. Pašiem ir darba tabeles, kuras aizpilda, cik daudz, kad ir strādājis... Tas tamdēļ, ka ir uzstādījums, ka kultūras darbs nav standarta darbs no 9–17 darba dienās. (PKPV)

Iespējams, darba specifika un kultūras centra vadītājam izvirzītās profesionālās kvalifikācijas prasību atšķirības dažādās pašvaldībās ilgstoši liedzis izstrādāt arī nacionālā līmenī vienotu normatīvo regulējumu, gan kultūras centru darbībai kopumā, gan šo kultūras organizāciju darbiniekiem. Kultūras centru likumprojekts šobrīd joprojām ir apspriešanas procesā, bet kvalificēta personāla piesaiste darbam kultūras centros arvien ir problēma.

Zemais atalgojums patiešām ir liela problēma. Tā nebūtu problēma, ja mēs nezinātu, cik daudz darba šīs profesijas pieprasa, tas ir patiešām grūts radošas spriedzes darbs. Manā ieskatā kultūras darbinieki ir tie, kas ir pārdeguši. (PKPV)

Mēs kā darba devēji iztēlojamies savu ideālo darbinieku, mums ir šis amatu apraksts, bet mēs saprotam, ka mūsu pārsimts eiro dēļ šis ideālais cilvēks nenāks strādāt. Nereti no tā prasību saraksta darbinieks ir

spējīgs izpildīt tikai pusi no funkcijām. Mazajos kultūras namos nereti pilda tikai dažas no kultūras namu funkcijām, jo vienkārši nav kapacitātes vai zināšanu, kompetences. (PKPV)

Kultūras centru vadītāju un darbinieku atalgojuma problemātika būtu risināma kultūras centru likuma izstrādes kontekstā.

Amatiermākslas kolektīvu vadītāji

Cita profesionālā grupa, kuras atalgojuma jautājumi prasījuši pašvaldībām meklēt īpašus risinājumus ir amatiermākslas jeb māksliniecisko kolektīvu vadītāji. Pirmkārt, jāuzsver, ka tā ir vienīgā pašvaldības kultūras darbinieku grupa, kuras atalgojumam tiek piešķirta arī valsts mērķdotācija saskaņā ar 2015. gada 17. novembra Ministru kabineta noteikumiem Nr. 649 „**Kārtība, kādā tiek aprēķināta un sadalīta valsts budžeta mērķdotācija māksliniecisko kolektīvu vadītāju darba samaksai un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām**”⁵⁹. Lai arī ir definēti izslēdzoši kritēriji, kuru kolektīvu vadītāju daļējai atlīdzībai jāizmanto mērķdotācija, tomēr pašvaldību kultūrpolicies eksperti intervijās atzīst šīs mērķdotācijas nozīmi atalgojuma palielināšanā. Mērķdotācijas integrēšana kolektīvu vadītāju samaksas sistēmā dažādās pašvaldībās atšķiras, jo nav vienota regulējuma tās izmaksas principam. Tas radīja problēmas pašvaldībām pēc administratīvi teritoriālās reformas, ja apvienojās novadi ar atšķirīgām mērķdotācijas izmaksas pieejām. Visbiežāk tiek izmantota kā piemaksa kolektīvu vadītājiem pie pašvaldības noteiktās mēnešalgas, jo tā ir salīdzinoši neliela summa.

Dotācija nāk konkrētam kolektīvam konkrēta summa, tieši tik arī dodam. Divos novados dotācija nenāca kā plus pie algas, bet tika integrēta algā, tas man liekas netaisnīgi. To tagad mainām. Ministrija nav skaidri pateikusi, kā to izmaksāt, līdz ar to tas ir likumiski, taču tagad esam nokārtojuši, ka visiem tā nāk kā piemaksa. (PKPV)

Neskatoties uz valsts mērķdotāciju kā papildinājumu pašvaldību māksliniecisko kolektīvu darba samaksai, vairāki pašvaldību pārstāvji atzīst, ka kolektīvu vadītāju atalgojums ir zems, ko lielā mērā nosaka fakts, ka šie cilvēki bieži strādā nepilnas slodzes.

Mēs kolektīvu vadītājiem maksājam nepilnās slodzes. Pārsvārā tās ir 0,4 slodzes. Tie atalgojumi nav slikti, pilnā slodze ir 720 EUR. 0,4 slodze ir 288 EUR. Bet viņi visi to saprot, jo viņiem tas nav pamatdarbs. Ja ir iespējams un ir atsevišķi projekti, tad samaksā atsevišķu līgumu klāt. (PKPV)

Es domāju, ka es gribētu, ka būtu lielāks šis atalgojums. Maz kam ir pilna slodze. Kolektīvu vadītājiem pārsvārā ir 0,1–0,3 slodzes. (PKPV)

⁵⁹ Ministru kabineta noteikumi Nr. 649 „Kārtība, kādā tiek aprēķināta un sadalīta valsts budžeta mērķdotācija māksliniecisko kolektīvu vadītāju darba samaksai un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/277919-kartiba-kada-pasvaldibam-aprekina-un-sadala-valsts-budzeta-merkdotaciju-maksliniecisko-kolektivu-vaditaju-darba-samaksai>; skatīts 21.04.2022

Daži eksperti, savukārt, uzskata, ka arī kolektīvu vadītājiem noteiktā mēnešalga ir zema, kas ļoti apgrūtina kolektīvu vadītāju piesaisti pašvaldībām, jo īpaši, ja tās atrodas attālākos reģionos.

Pašu pamatlikmi, mēnešalgu vajadzētu lielāku, ar pārējo nav problēmas. Pamatlikme nav konkurētspējīga. (..) Problēma ar to, ka nav daudz iespēju variēt ar stundu skaitu, jo visi vadītāji ir ļoti noslogoti. Tai pat laikā ir iespēja variēt ar stundu likmi. Atalgojums atkarīgs no sasniegumiem, līmeņa, tad vēl ir mērķdotācija. (PKPV)

Atalgojums, protams, pilnīgi noteikti nav konkurētspējīgs. Pietrūkst jauno speciālistu, un tas atalgojums viņus neapmierina. Vēl, ja ir kādam jābrauc uz šejieni, tad tas vispār nav iespējams. Nolikumā ir atrunāts, ka jāpiesaista nozares speciālists jeb profesionālis, un uz šī punkta saskaņā ar nolikumu cenšamies atalgot cilvēkus, ja nepieciešams, palielinām stundu skaitu un tad varam pielikt kaut ko klāt. Piesaistot jaunos, ir jāpieliek klāt, lai vispār piekristu strādāt, bet tad ir dilemma ar to, ka jau esošie darbinieki strādā par zemāku samaksu. Bet visiem nevar palielināt algas.

Viena no pozitīvām tendencēm kolektīvu vadītāju atlīdzības sistēmas sakārtošanā ir darba līgumu slēgšana, kas ļauj veidot stabilāku sociālās aizsardzības sistēmu šai darbinieku grupai, kā arī darba devējiem, proti, pašvaldībai sistematizēt amatu aprakstus un izvairīties no nodarbinātības sezonālītātes.

Pirms pāris gadiem bija prakse, ka kolektīvu vadītāji ir sezonas strādnieki, bet man liekas, ka tas ir ļoti nepareizi, jo tas ir visa gada darbs. Ir riskanti uz trīs mēnešiem vadītāju atlaist, un viņš arī pats nejūtas stabils un saistīts ar organizāciju. Sistēmu mainīju, un arī jaunajā novadā izdevās panākt, ka visiem ir darba līgumi. Vienā novadā bijis tā, ka cilvēki strādājuši uz uzņēmuma līgumiem un vienā bija kā sezonas darbinieki, tad līdz ar reformu visiem ir vienādi. Slodzes saspiežam, lai atalgojums nepārsniegtu maksimumu. (PKPV)

Tur kolektīvu vadītājiem ir valsts mērķdotācijas, kas ir kā piemaksas pie esošajiem darba līgumiem. Viņiem ir darba līgumi, lai varētu tikt nodrošinātas sociālās garantijas, un tas ir kā kārtīgs darbinieks, kuram var dot uzdevumu un rēķināties, ka tas tiks izpildīts uz konkrētajiem svētkiem. (PKPV)

Kopumā eksperti kā optimālu risinājumu skata kolektīvu vadītāju atalgojuma principu maksimālu novienādošanu, kaut arī kritēriji šīs profesionālās grupas kvalifikācijai dažādos reģionos ir ļoti atšķirīgi, piemēram valstspilsētu kolektīvi pretendē uz augstu māksliniecisko izcilību, bet mazapdzīvotu reģionu kolektīvu vadītājiem jāpiemīt spējai piesaistīt cilvēkus amatiermākslai.

Tas atalgojums ir tāds, ka vajadzētu, iespējams, par 10–20% palielināt, bet paradokss ir tāds, ka mums ļoti trūkst vispār kolektīvu vadītāji. Tās vairāk ir individuālas sarunas, personīgas uzrunāšanas, lai piesaistītu vadītājus. Ne visi ir gatavi braukāt pa pagastiem. Paši saprotam, ka mēs strādājam ar diezgan viduvēju līmeni, pat nezinu, kā no tā izrauties. Pašos kolektīvos nav lielu ambīciju par sasniegumiem,

priecājamies, ka tie cilvēki atnāk to reizi nedēļā un kaut ko dara. Pilsētas kolektīvos tas viss ir citādāk. (PKPV)

Bibliotēkas

Bibliotēku darbiniekiem jaunajā amatu katalogā ir izveidota atsevišķa apakšsaime “Bibliotēku pakalpojumi 20.2 amatu apakšsaime”, kas zināmā mērā atviegļina šīs profesionālās grupas atalgojuma sistēmas izveidi. Tāpat ir būtiski, ka šo nozari regulē Bibliotēku likums, kur precizēti arī pašvaldību uzdevumi bibliotēku darbības nodrošināšanā.

Pateicoties bibliotēku likumam, bibliotēkām klājas labi. Bibliotēkām ir laba ideja, ka tās kļūst arī par klientu apkalpošanas centru, līdz ar to nāk no valsts vēl dotācijas, kas dod iespēju bibliotekāru atalgojumam sasniegt gandrīz kultūras centru vadītāja atalgojumu. Ja vienā kultūras centrā ir 750 EUR, tad dažam bibliotekāram jau ir pie 900 EUR atalgojums. (PKPV)

Man patīk, ka bibliotēku likumam ir noteikts, kādā pozīcijā ir jābūt kādai izglītībai, kas parāda, ka atbilstoši izglītībai jābūt noteiktam atalgojumam. (PKPV)

Neskatoties uz pastāvošo normatīvo regulējumu bibliotēku nozarē, tomēr arī šeit pastāv zināma atalgojuma diferenciacija pat salīdzinoši līdzīgos novados.

Bibliotēkās atalgojums jau nacionālā līmenī ir stingri reglamentēts, tur lielas atkāpes nav iespējams veidot. Mums jaunajā novada teritorijā bibliotēkās, pateicoties tam, ka bijušajā X novadā bibliotekāriem bijušas lielākās algas, palielināja algas pārējiem. (PKPV)

Šogad saņēmām bibliotēku asociācijas vēstuli, kur lūdza pašvaldībām izvērtēt bibliotēkā strādājošo atalgojumu – sapratām, ka uz mums neattiecas šī vēstule, jo mēs atalgojam stipri virs vidējā rādītāja valstī. Vēstules jēga bija tāda, ka ir bibliotēkās ir zems atalgojums. XXX situācija citādāka – atalgojuma līmenis gan bibliotēkās, gan muzejos mums ir virs vidējā. (PKPV)

Protams, arī bibliotēku darbiniekiem ir atšķirīgas funkcijas, kas nosaka atalgojuma atšķirības darbiniekiem atbilstoši viņu amata aprakstam. Nozarē, kur liela nozīme ir darbinieka digitālprātībai, ir atbilstoši atalgojuma kritēriji.

Bibliotēkām bija kritiska situācija, ka 80% mazās struktūrvienības palika bez vadītājiem. Tas bija tāpēc, ka mainīja tos aprakstus, daudz strādājuši ar novecotām sistēmām, neatbilda kompetencēm. Esot apbraukājusi pirms tam visas bibliotēkas, tur bijusi kritiska situācija. Bijušas kaut kādas funkcijas, kuras vispār nenosedzās, lai arī pēc amatu aprakstiem viņiem tas bija jādara. (PKPV)

Līdzīgi kā kultūras centru darbinieku atalgojumā arī bibliotēku darbinieku atalgojumā liela nozīme ir bibliotēkas atrašanās vietai un lietotāju skaitam.

Muzeji

Arī muzeju darbinieku atalgojuma sistēma ir ļoti atšķirīga gan dažādās pašvaldībās, gan dažādās amatu apakšsaimēs. Jaunajā amatu katalogā muzeju darbinieki iekļauti divās apakšsaimēs: “5.2.20.4. Fondu glabāšana – 20.4. apakšsaime”; “5.2.20.5. Muzeju pakalpojumi – 20.5. apakšsaime”. Pašvaldību pārstāvji atzīst, ka grūti raksturot vienotus principus muzeju darbinieku atalgojuma izvēlei, taču arī muzeju nozarē liela loma ir muzeja darbības mērķim, funkcijām, krājuma apjomam, auditorijai, kā arī darbinieka kvalifikācijai. Pašvaldību kultūrpoltikas eksperti min galēji pretējus viedokļus par muzeju darbinieku atalgojuma principiem pašvaldībās.

Muzejniekiem klājas ļoti grūti, viņiem sevi ir jāpierāda. (PKPV)

Muzejiem arī atalgojums nav liels, taču arī tiem ik pa laikam pieaudzējam atalgojumu. (PKPV)

Reālā situācija pašvaldību kultūras iestādēs – tur nav skaidra reālā situācija ar atalgojumiem. Atsevišķos reģionālos muzejos maksā ļoti labas algas, labākas kā nacionālajos – tā aina ir ļoti raiba, tāpēc nevar par to runāt tā viennozīmīgi. (VKPV)

Muzeju darbinieku samaksas kvantitatīvie rādītāji liecina, ka šīs kultūras apakšnozares mēneša vidējā darba samaksa bruto ir 857 eiro, taču muzeju direktoru atalgojumi valstspilsētās pat divas reizes pārsniedz šo vidējo rādītāju.

Radošās personās/mākslinieki

Par šīs nodarbināto grupas atalgojumu pašvaldību kultūrpoltikas eksperti pauž salīdzinoši vienotu viedokli, proti – atalgojumu nosaka paši mākslinieki vai viņu producenti, tas ir pakārtots tirgus pieprasījumam un samaksa tiek veikta, vai nu balstoties uz uzņēmuma līgumu, vai kā autoratlīdzība vai pret rēķinu. Nepastāv citu vienoti principu viņu atalgojuma noteikšanā.

Konkrētu specifisku uzdevumu veidošanai plānojam autoratlīdzību. Principi nav faktiski nekādi. Ja ir pašnodarbinātais, tad esam priecīgi, ka var pats sastādīt rēķinu. Autoratlīdzība sanāk lētāk, nekā ņemt caur producentu apvienībām, kas uzliek dārgākas cenas. Cenšamies pa tiešo runāt ar mākslinieku, ja ir iespēja. Tur pamatā ir autoratlīdzība par satura veidošanu. Cenas ir tādas, kādas pats mākslinieks nosaka. (PKPV)

Faktiski to summu pasaka vienošanās, ja mākslinieks pasaka, ka grib tādu honorāru, tad cenšas vienoties. Ja nevar atļauties, tad prasa samazināt vai nesadarbojas vispār. Tas ir kā brīvais tirgus. Tie ir autoratlīdzības līgumi vai rēķini, vai uzņēmuma līgums. (PKPV)

Tā ir vienošanās ar mākslinieku. Labi apzināmies, ka ar populāriem māksliniekiem ir jāpieskaņojas viņu cenrādīm. Šie mākslinieki paši pasaka savu atalgojumu – tur varam piekrist vai varam meklēt nākamo. (PKPV)

6.3. Citi atbalsta instrumenti kultūras darbinieku atalgojumam pašvaldībās

Pašvaldību kultūrpolitikas veidotāji atzīst, ka pašvaldības atalgojums ir praktiski vienīgais kultūras darbinieku atalgojuma avots, jo citi finanšu instrumenti ir nestabili un grūti prognozējami. Intervijās norādīts, ka arī VKKF finansētajos projektos, ko piesaista pašvaldību kultūras organizācijas, finansējums galvenokārt plānots radošajam procesam vai kultūras pasākumu satura nodrošināšanai.

Tādas iespējas piesaistīt atalgojumam citu finansējumu ir ļoti minimālas. Viens ir VKKF, bet tur nekad nedod naudu projektu vadībai – pastāv nostāja, ka, ja ir pašvaldības darbinieks, tad dod naudu tikai radošajam procesam. Var algot mākslinieku par to naudu, proti, pamatā tas aiziet honorāriem – tas, kas rakstīja to projektu, gan neko nedabū. (PKPV)

Kā otru teorētiski iespējamu finansējuma avotu atalgojumam respondenti nosauc ES struktūrfondu finansējumu.

Vēl ir bijušas situācijas, kad izmantojam Eiropas savienības fondus. Tas ir tad, ja programma paredz, ka arī uz projektu vadību ir attiecināmas izmaksas. Bieži ir tā, ka alga, kaut kāds procents aiziet kā pašvaldības līdzfinansējums. Vēl var lasīt lekcijas, sniegt konsultācijas, veikt savu saimniecisko darbību, kas ir kā papildus ienākumi. (PKPV)

Jā, esam mēģinājuši piedalīties struktūrfondu projektos, bet mums nav izdevies iegūt šo finansējumu. Problēma, ka projektu nodaļa ir noslogota un nevar klāt paņemt kultūras nodaļai rakstīt projektus, tāpēc to darām mēs paši. Tur ir liela konkurence. Bet iespējas noteikti ir. Ceram, ka nākotnē iegūsim cilvēku, kurš varēs tieši ar projektu rakstīšanu nodarboties. (PKPV)

7. PĒTĪJUMA SECINĀJUMI

7.1. Datu avoti un šķēršļi kultūras darbinieku atalgojuma statistikas datu ieguvē un analīzē

- Pētījuma ietvaros **tika identificēti divi datu avoti par kultūras un radošajā sektorā nodarbināto atalgojumu**. Pirmais ir **oficiālās statistikas portāls** (<https://data.stat.gov.lv/>), kur pieejami dati, kas tiek apkopoti atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem Nr. 691 “Oficiālās statistikas programma 2021.–2023. gadam”. Oficiālās statistikas programmā ir ietverti dati, ko sagatavo statistikas iestādes (kopumā 15 valsts institūcijas). Oficiālās statistikas portālā pieejami dati arī par darba samaksu. Tomēr tie nesniedz iespēju analizēt datus nedz specifiski kultūras sektora griezumā, nedz konkrētu profesiju griezumā, jo nepiedāvā pietiekamu datu detalizāciju – profesiju dati pieejami tikai apkopotās profesiju pamatgrupās un nav pieejami konkrētu profesiju detalizācijā, savukārt sektora daļējums pieejams tikai atbilstoši NACE 2.red. iedalījumam, kas neļauj drošticami nodalīt kultūras un radošo sektoru. Kaut arī kultūras un radošā sektora darba tirgus pēc NACE klasifikatora iedalījuma Latvijā nav analizējams, lai iegūtu ticamus datus par atalgojumu sektorā, tomēr oficiālās statistikas dati ļauj raksturot atalgojuma tendences Latvijā kopumā, kas izmantotas salīdzinājuma veikšanai. Otrs datu avots ir **Valsts ieņēmumu dienests (VID)**, kur pieejami dati par darba devēju deklarēto izmaksāto atalgojumu un nostrādātajām stundām atbilstoši Profesiju klasifikatora kodam. Šie dati ļauj analizēt konkrētajās profesijās nodarbināto reālo saņemto atalgojumu, kā arī vairākus citus rādītājus (nostrādāto stundu skaitu, darba vietu skaitu, nodarbināto personu skaitu, darba devēja sektoru u.c.). Tādēļ pētījuma darba uzdevuma izpildes vajadzībām kā atbilstošākie tika noteikti VID atalgojuma rādītāji, kas sagatavoti pēc pētnieku atlasītām profesiju kodiem, kas tika definēti kā atbilstoši kultūras un radošā sektora nodarbināto profesionālajam profilam. **Secināts, ka šobrīd Latvijā precīzākais kultūras un radošā sektora atalgojuma situācijas raksturojums darba tirgū kopumā (valsts sektors, pašvaldību sektors, komercsektors, nevalstiskais sektors) iespējams, izmantojot nozarei atbilstošu profesiju atalgojuma rādītājus VID datu detalizācijā.**
- Neskatoties uz priekšrocībām no VID iegūto datu izmantošanai kultūras un radošā sektora darbinieku atalgojuma analīzē un secinājumu izdarīšanā, ir jāuzsver datu un secinājumu vispārināšanas ierobežojumi, no kuriem būtiskākie ir: 1) aprēķinos izmantoti dati par tikai tām darba vietām, kurām analizējamajā periodā ir norādīta profesija, ienākumi un nostrādātās stundas; 2) darba devēja piederība sektoram (valsts, pašvaldības, nevalstiskais, komercsektors) noteikta, pamatojoties uz nodokļa maksātāja uzņēmējdarbības formu un īpašuma formu; 3) valsts un pašvaldību kapitālsabiedrības uzskaitītas kā komercsektora vienības; 4) visi atalgojuma dati ir attiecināmi tikai uz kultūras un radošajās profesijās nodarbinātajiem atbilstoši šī pētījuma ietvaros veiktajai profesiju atlasei; 5) analizējot datus, tika ņemts vērā, ka viena fiziskā persona var būt vienlaicīgi nodarbināta vairākās profesijās un darba vietās, līdz ar to informācija par konkrēto fizisko personu tiek atspoguļota pie katras profesijas, kurā tā ir nodarbināta. Līdz ar to reālais unikālo nodarbināto (darba algu saņemšo) personu skaits, visdrīzāk, ir mazāks, nekā uzrādīts datos; 6) rādītāji attiecas tikai uz darba algu un nevis kopējiem konkrēto profesiju pārstāvju ienākumiem (autoratlīdzības, patentmaksas maksātāji, pašnodarbinātie).
- No Profesiju klasifikatora pētnieki atlasīja 268 profesijas, kuras pēc to nosaukuma vai darba satura apraksta atbilst kultūras un radošā sektora nodarbinātības specifikai. Saskaņā ar VID sniegto informāciju 19 no šīm profesijām pēdējo 5 gadu laika periodā nav bijusi neviena nodarbināta persona. Atalgojuma dati tika iegūti par kopumā **249 profesijām** – tajās vismaz vienā no pēdējiem 5 gadiem ir bijusi vismaz 1 nodarbināta persona. Visi atalgojuma dati šajā ziņojumā ir attiecināmi tikai uz šo mērķgrupu, nevis kultūras un radošo sektoru kopumā. Katrai profesijai noteikta tās atbilstība konkrētai

kultūras un radošā sektora nozarei. Kopumā tika izdalītas **18 nozares**, par pamatu ņemot Kultūras ministrijas definēto nozaru dalījumu, Valsts kultūrkapitāla fonda definēto nozaru dalījumu, kā arī Latvijas kultūras datu portāla Latvijas kultūras institūciju datu bāzē definēto piederību nozarē. Profesiju atbilstība nozarēm tika identificēta, balstoties konkrētajā profesijā veikto darba pienākumu saturam, nevis darba vietai.

- Kultūras un radošajās nozarēs nodarbinātības un atalgojuma statistikas precīzu ieguvu traucē tas, ka darba devēji atsevišķos gadījumos darbiniekus kategorizē, izmantojot profesiju kodus, kas attiecināmi ne tikai uz kultūras un radošo sektoru. Gan pašvaldībās, gan valsts iestādēs darbinieki, kas pilda ar kultūras un mākslas norisēm saistītas aktivitātes, dažkārt klasificēti tādos profesiju kodos, kuri netiek statistiski asociēti ar kultūras un radošajām nozarēm (KRN), piemēram, projektu vadītājs/direktors ar profesijas klasifikatora nr. “2422 02 Politikas pārvaldības vecākie speciālisti” vai sabiedrisko attiecību speciālisti (veic kultūras norišu komunikācijas un arī mārketinga funkcijas) ar profesijas koda nr. “2432 08 Sabiedrisko attiecību speciālists”. Būtiski, ka šādi klasificēti darbinieki netiek iekļauti kultūras darbinieku statistiskās uzskaites sistēmās un ir arī ārpus šī pētījuma mērķa grupas.

7.2. Kultūras un radošajā sektorā nodarbināto atalgojuma rādītāju kvantitatīvs raksturojums

- 2021. gadā identificētajās 249 profesijās darba algu saņēmušas 15 708 personas. Latvijā kopumā 2021. gadā bija 864,0 tūkstoši nodarbināto – tāpat kultūras un radošās profesijas veido 1,8% no visiem nodarbinātajiem Latvijā. Pēdējo 5 gadu laikā kopējais kultūras un radošajās profesijās nodarbināto skaits nav būtiski mainījies. Vidējais darba vietu skaits šajās profesijās ir mazāks – aptuveni 12 tūkstoši darba vietu. Tas skaidrojams ar faktu, ka vienā darba vietā var būt nodarbinātas vairākas personas vienlaikus ar nepilnu slodzi, kā arī viena persona konkrētajā profesijā var strādāt vairākas darba vietās. Arī vidējais darba vietu skaits pēdējo 5 gadu periodā nav būtiski mainījies.
- Atbilstoši 2021. gada datiem 49,0% no visām kultūras un radošo profesiju darba vietām ir komercsektorā, 39,8% pašvaldību iestādēs, bet 10,5% valsts iestādēs un tikai 0,7% biedrībās un nodibinājumos. Pēdējo 5 gadu periodā šie rādītāji nav būtiski mainījušies.
- Kā liecina 2021. gada dati, kultūras un radošajās profesijās vidēji mēnesī vienā darba vietā algotā darbā tikušas nostrādātas 120 stundas (no 160 pilnas slodzes stundām). Tāpat sektora nodarbinātību kopumā lielā mērā raksturo arī nepilnas slodzes (nepilna darba laika) nodarbinātība. Pie tam nozaru dalījumā novērojamas izteiktas nostrādāto darba stundu atšķirības. Vidējais mēnesī nostrādāto stundu skaits vienas pilnas slodzes (160 h) apjomam vistuvāk ir tādās nozarēs kā teātris (144 h jeb 90% no pilnas slodzes), bibliotēkas (140 h jeb 88%), arhīvi (140 h jeb 88%), muzeji (137 h jeb 86%), audiovizuālā un filmu māksla (128 h jeb 80%), dizains (127 h jeb 80%). Savukārt vismazākais nostrādāto stundu skaits novērojams tādās nozarēs kā amatiermāksla (55 h jeb 35% no pilnas slodzes) un deja (77 h jeb 48%). Mazāks nekā sektorā vidēji nostrādāto stundu skaits ir arī mūzikas, arhitektūras, fotogrāfijas un amatniecības nozarēs. Šīs darba tirgus atšķirības nozarēs lielā mērā izriet no to darbības specifikas.
- Kultūras un radošajās profesijās nodarbināto **mēneša vidējā bruto darba samaksa 2021. gadā Latvijā kopumā bijusi 923 eiro. Pēdējos 5 gados tā pieaugusi par 37,6% jeb 252 eiro.** Sabiedriskajā sektorā novērojamas izteiktas atšķirības starp valsts un pašvaldības iestādēm – ja **valsts iestādēs strādājošo vidējais bruto atalgojums bijis 934 eiro, tad pašvaldību iestādēs tikai 717 eiro. Biedrībās un nodibinājumos strādājošo atalgojums ir izteikti zemāks, nekā citos sektoros – 2021. gadā vidējā bruto darba samaksa bijusi 683 eiro, bet iepriekšējos 4 gados tā bijusi vēl zemāka.** Savukārt **komercsektorā vidējais bruto atalgojums ir izteikti augstāks, nekā pārējos sektoros – 2021. gadā tas bijis 1 090 eiro, un pēdējo 5 gadu laikā šajā sektorā novērojama izteikta atalgojuma palielināšanās (+44,4%).**

- Salīdzinot kultūras un radošo profesiju atalgojumu ar kopējiem Latvijas rādītājiem, novērojams, ka **kultūras un radošajā sektorā atalgojums ir izteikti zemāks – 2021. gadā vidēji tas ir tikai 72,3% no Latvijas kopējā vidējā atalgojuma**. Izteikti atšķirīga situācija novērojama sektoru dalījumā – ja komercsektorā kultūras un radošo profesiju atalgojums vidēji sastāda 85,7% no valsts kopējā rādītāja, tad valsts iestādēs tas ir 72,2%, bet pašvaldību iestādēs tikai 46,0% līmenī.
- Datu analīze nozaru griezumā rāda, ka lielāka bruto darba samaksa ir nodarbinātajiem dizaina nozarē (1 237 EUR), teātra nozarē (1 106 EUR), kā arī audiovizuālās mākslas un filmu mākslas nozarē (1 099 EUR). Tāpat augstāki atalgojuma rādītāji nekā kultūras sektora kopējais rādītājs ir arī: arhitektūra (982 EUR), arhīvi (962 EUR), vizuālā māksla (948 EUR), kultūras vadība un producēšana (931 EUR). Savukārt zemākais bruto izmaksātais atalgojums ir tādās nozarēs kā amatiermāksla (351 EUR), deja (555 EUR), amatniecība (583 EUR).
- Dati liecina, ka konkrētu profesiju dalījumā novērojama ļoti plaša **atalgojuma rādītāju izkliede – lielākais vidējās mēneša bruto darba samaksas rādītājs ir 2 049 eiro, bet mazākais 155 eiro** (jāuzsver, ka abi rādītāji nav par identiskas slodzes nostrādāto laiku, bet rāda reāli saņemto atalgojumu). Vērtējot saņemtā bruto atalgojuma izmaiņas pēdējo 5 gadu periodā, novērojams, ka lielākais atalgojuma pieaugums bijis tajās profesijās, kurām pirms 5 gadiem bijis izteikti zemāks atalgojuma līmenis. Tas ļauj apgalvot, ka kopumā kultūras un radošajā sektorā atalgojuma situācija ir uzlabojusies, tai skaitā izlīdzinājusies starp dažādu līmeņu profesiju atalgojumu. Taču, neskatoties uz to, joprojām saglabājas izteiktas atšķirības atalgojuma rādītājos gan nozaru, gan konkrētu profesiju dalījumos.
- **Kultūras un radošajās profesijās nodarbināto vidējā stundas tarifa likme 2021. gadā Latvijā kopumā bijusi 7,68 eiro. Pēdējos 5 gados tā pieaugusi par 35,0% jeb 1,99 eiro.** Sabiedriskajā sektorā novērojamas izteiktas atšķirības starp valsts un pašvaldības iestādēm – ja valsts iestādēs strādājošo vidējā stundas tarifa likme bijusi 7,68 eiro, tad pašvaldību iestādēs tikai 6,90 eiro. Pie tam pēdējo 5 gadu laika periodā valsts iestādēs nodarbināto stundas tarifa likme ir pieaugusi vairāk nekā pašvaldībās strādājošo (attiecīgi +31,6% un +26,5%). Biedrībās un nodibinājumos strādājošo stundas tarifa likme pēdējos 5 gados ir būtiski pieaugusi un kopumā ir lielāka nekā sabiedriskajā sektorā (7,16 eiro). Savukārt komercsektorā vidējā stundas tarifa likme ir izteikti augstāka, nekā pārējos sektoros – 2021. gadā tā bijusi 9,02 eiro, un pēdējo 5 gadu laikā šajā sektorā novērojama izteikta stundas tarifa likmes palielināšanās (+38,4%).
- Salīdzinot kultūras un radošo profesiju stundu likmes ar kopējiem Latvijas rādītājiem, novērojama atšķirīga situācija sektoros. **Kopumā kultūras un radošajās profesijās nodarbināto vidējā stundas tarifa likme sastāda 95,6% no kopējā Latvijas vidējā rādītāja.** Valsts iestādēs nodarbināto stundas tarifa likmes kultūras un radošajās profesijās ir 81,3% līmenī no kopējiem Latvijas rādītājiem, bet pašvaldību iestādēs – tikai 61,8% līmenī. Tai pat laikā biedrībās un nodibinājumos algoto darbinieku stundas likmes ir nedaudz lielākas nekā šajā sektorā Latvijā kopumā (102,1%), un komercsektorā pat izteikti lielākas (114,9%).
- Datu analīze nozaru griezumā rāda, ka **lielāka stundas tarifa likme** ir nodarbinātajiem arhitektūras nozarē (9,74 EUR), dizaina nozarē (9,71 EUR), kā arī audiovizuālās mākslas un filmu mākslas nozarē (8,60 EUR). Tāpat augstāki rādītāji nekā kultūras sektora kopējais rādītājs ir arī teātra nozarē (7,70 EUR). Savukārt zemākās stundu tarifa likmes ir tādās nozarēs kā amatniecība (5,25 EUR), muzeji (5,86 EUR), tehniskais nodrošinājums (6,02 EUR), bibliotēkas (6,10 EUR).
- Vērtējot detalizēti konkrētu profesiju dalījumā, novērojama ļoti **plaša stundas tarifu likmju rādītāju izkliede** – lielākā stundas tarifa likme ir 15,40 eiro, bet mazākā 3,25 eiro (jāuzsver, ka abi rādītāji nav par identiskas slodzes nostrādāto laiku, bet rāda reāli saņemto atalgojumu).
- Šajā pētījumā padziļināti tiek analizēti tieši darba algas rādītāji, tomēr jāuzsver, ka **kultūras un radošo profesiju ienākumu struktūra ir daudzveidīga un nozaru un konkrētu profesiju aspektā**

savstarpēji atšķirīga. Dati par kopējiem kultūras un radošajās profesijās nodarbināto ienākumiem liecina, ka **no visiem ienākumiem 62,9% veido ienākumi konkrētajā profesijā, bet 37,1% no ienākumiem veido citi ienākumu avoti. 27,9% tie ir ienākumi no cita darba devēja (vairākas darba vietas), 5,7% no kopējiem ienākumiem veido autoratlīdzības, 2,3% – ienākumi no mikrouzņēmuma nodokļa maksātājiem, bet 1,2% – pašnodarbinātas personas ienākumi.** Divās nozarēs ienākumi no nodarbinātības konkrētajā profesijā veido absolūto vairākumu no kopējiem ienākumiem – arhīvu nozarē 83,0% no visiem ienākumiem tiek gūti pamatdarbā, bibliotēku nozarē 80,8%. Augsts pamatdarbā gūto ienākumu īpatsvara rādītājs ir arī muzejos (72,5%), dizainā (72,3%), arhitektūrā (72,3%). Savukārt četrās nozarēs ienākumi no pamatdarba veido mazāk nekā pusi no kopējiem ienākumiem: amatiermāksla (28,2%), deja (37,6%), mūzika (41,6%), tehniskais nodrošinājums (46,7%).

- Šie dati apliecina kultūras un radošā sektora iekšējā strukturējuma komplicētību gan nodarbinātības veidu, gan ienākumu avotu kombinācijās. Kamēr par daļu nozaru darba algu rādītāji lielā mērā raksturo kopējo šo profesiju ienākumu situāciju, citās nozarēs darba algas rādītāji raksturo vien nelielu daļu no kopējiem ienākumiem un ienākumu avotiem. Šie aspekti būtu ņemami vērā, gan interpretējot šī pētījuma datus, gan arī izstrādājot rīcībpolitikas iniciatīvas atalgojuma situācijas pilnveidojumiem sektoros un nozarēs.
- **Nodarbinātības statistikas dati liecina, ka nevalstiskajā sektorā darba algu saņem ļoti neliels skaits kultūras un radošo profesiju darbinieku** (darba vietu skaits vidēji gadā ir mazāks nekā 100) – darba algas analīzes kontekstā nevalstiskajam sektoram ir minimāla nozīme. Vienlaikus šie dati netieši liecina, ka nevalstiskajā sektorā strādājošo atalgojums tiek izmaksāts citādos veidos (autoratlīdzības, pašnodarbinātie), bet esošajos valsts oficiālajos reģistros šī atalgojuma daļa nav identificējama, jo nav iespējams no visām biedrībām un nodibinājumiem izdalīt tās, kuru darbībā ir iesaistīti tieši kultūras un radošo profesiju pārstāvji (ne autoratlīdzību saņēmējiem, ne pašnodarbinātajiem nav nepieciešams deklarēt darbības atbilstību konkrētām profesijām).

7.3. Kultūras un radošajā sektorā nodarbināto atalgojuma problemātika nevalstiskajā sektorā

- Galvenie **faktori, kas ietekmē atalgojumu un nodarbinātību kultūras NVO sektorā**, ir atlīdzības saņemšana, slēdzot dažādus līgumu veidus, salīdzinoši reti – darba līgumus; īstermiņa finansējums, pamatā konkrētiem projektiem; grūtības piesaistīt līdzekļus darbinieku atalgojumam; aktīva brīvprātīgo darba izmantošana; atšķiras dažādu jomu NVO – gan darbības specifikas dēļ, gan darbībai nepieciešamo resursu dēļ; atšķirīgi NVO darbības modeļi – var izdalīt aktīvi, regulāri strādājošās NVO un organizācijas, kas orientējas uz atsevišķu projektu īstenošanu.
- Veicot Valsts kultūrkapitāla fonda projektu konkursos piešķirtā finansējuma nevalstiskajās organizācijās nodarbināto atalgojumam analīzi, tika konstatēts, ka datu apkopošanai par VKKF projektu konkursos atbalstīto nevalstisko organizāciju administratīvajām izmaksām, un konkrēti atalgojumu ir būtiski ierobežojumi. Projektu konkursos atbalstīto NVO finanšu atskaites nav izmantojamas kā avoti atalgojuma analīzei, jo projektu konkursa pieteikuma veidlapa un atskaišu formas pieteicējam ļauj salīdzinoši brīvi ierakstīt izdevumus, norādot pozīcijas “atalgojums (darba līgums)”, “atalgojums (uzņēmuma līgums)”, “darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas”, “pakalpojumi” u.tml. Veidlapās netiek norādīti ieņemamie amati pēc vienotas klasifikācijas, profesiju kodi, slodzes, skaidri identificējams nav arī periods, ne arī tas, vai saņemtā atlīdzība ir pilna darba alga vai tikai daļējs finansējums. Tā kā dati nav salīdzināmi, ne arī pēc būtības identificējami visi atalgojumam iztērētie līdzekļi, dati no atskaitēm netika apkopoti pilnā apmērā. Pētījumā sniegts visas mērķprogrammas raksturojums kopumā – kā indikatīva informācija par NVO atalgojumam pieejamiem līdzekļiem.

- Kā nozīmīgi **atbalsta instrumenti aktīvo kultūras nevalstisko organizāciju administratīvās kapacitātes stiprināšanai, tai skaitā atalgojuma izdevumu segšanai, ir identificēti: VKKF mērķprogramma “Profesionālu nevaldības kultūras organizāciju atbalsts” un KM slēgtie līdzdarbības līgumi ar NVO.** Vienlaikus pastāv arī citi publiskā sektora finanšu instrumenti – KM vai tās pakļautības iestāžu ar NVO noslēgtie finansēšanas līgumi par projektu īstenošanu, VKKF regulārie konkursi, SIF administrētie konkursi. Pašvaldību līmenī regulāri izmantots avots NVO darbībā ir projektu konkursi, bet piešķirumi šajos konkursos galvenokārt ir orientēti uz konkrētu, īstermiņa projektu īstenošanu, ne regulāras darbības nodrošināšanu. Aktīvo NVO darbībā būtisks finansējuma avots ir starptautiskie finanšu instrumenti. Pašvaldībās – salīdzinoši maz kultūras jomā izmantotas ir atsevišķu uzdevumu deleģēšanas vai līdzdarbības līgumu iespējas.
- **VKKF mērķprogramma “Profesionālu nevaldības kultūras organizāciju atbalsts” ir būtiskākais atbalsta instruments aktīvo, regulāri strādājošo kultūras NVO administratīvo izdevumu, tai skaitā atalgojuma, segšanai.** Intervijās tiek atzīts, ka VKKF mērķprogrammas finansējums kultūras sektorā ir unikāls un ļoti nozīmīgs, jo sniedz stabilu atbalstu vismaz viena gada apjomā administratīvo izmaksu segšanai, kas citos finansējuma konkursos nav pieejams vai ir pieejams neparedzamā apjomā un īstermiņā. Turklāt citos konkursos projektu pieteikumus iesniedz dažādu juridisko statusu organizācijas – arī pašvaldību un valsts organizācijas, kurām šīs pamatizmaksas ir nosegtas un nav jāpieprasa projektu konkursos. Kā eksperti norāda, tas rada nevienlīdzību starp dažādiem spēlētājiem. Būtisks aspekts arī ir lielā konkurence un tas, ka finansējums projektiem tiek piešķirts tikai daļēji, tādēļ administratīvās izmaksas bieži tiek svītrotas no pieteikumiem.
- Četrus gadu laikā, no 2018. līdz 2021. gadam, VKKF šīs mērķprogrammas ietvaros projektu iesniedzējiem ir piešķīris 4,8 miljonus eiro. Šajā laikā finansējumu saņēmušas 130 organizācijas (unikālo organizāciju skaits), no tām 97 organizācijas finansējumu ir saņēmušas atkārtoti (divas vai vairāk reizes). 45 organizācijas jeb apmēram katra trešā organizācija finansējumu ir saņēmusi visus četrus gadus. Iepriekš veiktajā pētījumā par kultūras NVO darbību tika identificētas 139 aktīvas kultūras NVO⁶⁰. Indikatīvi varam secināt, ka tikai daļa no aktīvi strādājošām kultūras NVO saņem finansējumu šajā VKKF mērķprogrammā, turklāt finansējums tiek piešķirts tikai daļēji, ne pilnā pieprasījuma apjomā. Var izteikt pieņēmumu, ka VKKF mērķprogramma “Profesionālu nevaldības kultūras organizāciju atbalsts” tikai daļēji nodrošina NVO sektora stabilitāti un administratīvo kapacitāti, tai skaitā atbalstot atalgojumu regulāri strādājošās NVO, kas ir kļuvušas par daudzu kultūras nozaru būtiskiem spēlētājiem un radošo procesu nodrošinātājiem.
- **Kultūras ministrijas deleģēšanas un līdzdarbības līgumi ar NVO ir nozīmīga iespēja piesaistīt NVO sektora aktivitātēm paredzētu finansējumu.** Pārskata periodā Kultūras ministrija ir slēgusi tikai vienu deleģēšanas līgumu (divas reizes uz trīs gadu periodu) – ar biedrību “Latvijas Radošo savienību padome” par valsts pārvaldes uzdevuma – radošās personas statusa piešķiršana personām, kuras nav nevienas radošās profesionālās organizācijas biedri – deleģēšanu. Savukārt līdzdarbības līgumi tiek īstenoti kā regulāra prakse, lai uzdotu NVO īstenot noteiktus valsts pārvaldes uzdevumus. Līdzdarbības līgumi tiek slēgti uz dažādiem periodiem, līdz trīs gadiem. Kopumā ir skaidri vērojama tendence gan noslēgto līguma skaita, gan kopējā finansējuma pieaugumam. Kopumā pārskata periodā ir piešķirts finansējums par 2,7 miljoniem eiro.
- KM noslēgtais līdzdarbības līgums ar NVO ierobežo administratīvajām izmaksām izmantojamo summu – no 10% līdz 20% (atkarībā no konkrētā veicamā uzdevuma) no uzdevuma īstenošanai piešķirtā finansējuma. Tātad **šis instruments tikai daļēji kalpo kā avots atalgojuma segšanai nevalstiskajās organizācijās, kas ir noslēgušas šos līgumus.**

⁶⁰ Latvijas Kultūras akadēmija, 2018. Pētījums par kultūras jomas nevalstisko organizāciju sociāli ekonomisko ietekmi.

- Administratīvo izmaksu, tai skaitā atalgojuma, segšana ir nozīmīga problēma, lai nodrošinātu regulāri strādājošo, profesionālo NVO darbību ilgtermiņā. Daudzas no tām īsteno valstiski būtiskas, unikālas funkcijas, kas netiek īstenotas valsts vai pašvaldību kultūras institūcijās, līdz ar to stabilitāte un pēctecība to darbībā ir nozīmīga gan konkrētās kultūras apakšnozares kontekstā, gan kopējās kultūras dzīves attīstības kontekstā.

7.4. Kultūras un radošajā sektorā nodarbināto atalgojuma problemātika pašvaldībās

- Šobrīd pašvaldību kultūras darbinieku atalgojuma politika ir dinamiskā. Daudzās pašvaldībās vai nu jau ir vai tiek izstrādāti jauni atalgojuma principi, kas, visticamāk, tiks precizēti vēl pēc Atlīdzības likuma grozījumu un 26.04.2022. Ministru kabinetā apstiprināto noteikumu Nr. 1779 “Valsts un pašvaldību institūciju amatu katalogs, amatu klasifikācijas un amatu apraksta izstrādāšanas kārtība” stāšanās spēkā 01.07.2022.
- Kā īpašs izaicinājums tiek aktualizēts jautājums saistībā ar **pašvaldību kultūras darbinieku atalgojuma lielumu**. Gan valsts, gan pašvaldību kultūrpolicies eksperti atzīst, ka vairāku iemeslu dēļ KRN nav izdevies kopumā izveidot pārliecinošu un konkurētspējīgu atalgojuma politiku, kā arī nostiprināt priekšstatus par augstas kvalifikācijas cilvēkresursu nepieciešamību kultūras un radošajā nozarē. Turklāt, saskaņā ar šajā pētījumā konstatēto, 2021. gadā valsts iestādēs strādājošo vidējais bruto atalgojums bijis 934 eiro, bet pašvaldību iestādēs tikai 717 eiro. Vairāki pašvaldību kultūrpolicies eksperti atzīst, ka lielākā daļa kultūras darbinieku viņu pašvaldībās ir kategorizēti amatu saimēs un to līmeņos, kuriem atbilstošās **mēnešalgas** intervāla augstākā vērtība ir salīdzinoši **zema**. Šāda atalgojuma situācija neļauj piesaistīt augstākas kvalifikācijas speciālistus un nodrošināt kultūras darbinieku ataudzi vairākās nodarbināto grupās, piemēram, kultūras centros. Ir pašvaldības, kas noteikušas mēnešalgu atbilstoši noteiktās mēnešalgas intervāla augstākajai robežai, bet ir pašvaldības, kuru darbiniekiem noteiktā mēnešalga ir, piemēram, tikai 60% no definētās maksimālās mēnešalgas.
- **Pašvaldību kultūras darbinieku atalgojuma politiku ietekmē kopējā problemātika, kas attiecas uz visa sabiedriskā sektora nodarbinātības politiku** – valsts un pašvaldību bāzes budžeta ierobežojumi, finansiālā, administratīvā un politiskā nespēja publiskajā sektorā nodrošināt konkurētspējīgu atalgojumu salīdzinājumā ar privāto sektoru u.c. Atalgojuma kāpuma sistematiku zemāk atalgotajos kultūras un radošās nozares publiskā sektora nodarbinātības segmentos (piemēram, kultūras organizācijās, kur nodarbināts liels cilvēku īpatsvars, kas klasificēti amatu saimēs zemas mēnešalgas grupās, arī t.s. “nabadzīgajās pašvaldībās” un kultūras organizācijās teritorijās ar mazu iedzīvotāju skaitu), nodrošina tas, ka valsts sektorā kultūras darbinieku atalgojuma celšanu stimulē atalgojuma kāpums citos valsts sektora nodarbinātības segmentos, bet pašvaldībās, savukārt, atalgojuma kāpums valsts sektorā.
- Katrai pašvaldībai ir augsts autonomijas līmenis darbinieku atalgojuma noteikšanā, tāpēc arī **līdzīgas kvalifikācijas un vienas profesijas pārstāvjiem dažādās pašvaldībās var būt atšķirīgas darba algas un atalgojuma apjoms**. Tas bieži ir atkarīgs no konkrētās teritorijas attīstības rādītājiem – nodokļu ieņēmumiem, apdzīvotības blīvuma, demogrāfiskajiem rādītājiem, kā arī pašvaldības vēlmes kultūras norises izmantot kā pašvaldības reprezentācijas un zīmolvedības instrumentu. Vienlaikus, kultūras darbinieku atalgojuma politika konkrētā pašvaldībā lielā mērā tiek pakļauta kopīgajai personāla vadības un atalgojuma politikai, kas attiecas uz visiem konkrētās pašvaldības iestādēs nodarbinātajiem.
- Viena no atalgojuma ziņā **neviendabīgākajām amata pozīcijām pašvaldībās ir kultūras centru (kultūras namu, tautas namu, saietu namu u.tml.) vadītāji**. No pētījumā pieejamajiem datiem redzams, ka kultūras centra vadītāju atalgojuma starpība var būt 1000 eiro robežās – gan 1987 eiro, gan 737 eiro par pilnu slodzi pirms nodokļu nomaksas. Atalgojuma atšķirības nosaka vairāki faktori – gan kultūras centru atšķirīgās funkcijas, darbības mērogs, piesaistītās auditorijas statistika, kā arī pašu

vadītāju kvalifikācija – izglītība, pieredze, prasmes, darba rezultāti u.tml.. Šāda neviendabīga situācija ar kultūras centru vadītāju un tam pakārtoto darbinieku atalgojumu ļauj kvalificēt šo profesionālo grupu vienlaikus gan kā visaugstāk, gan kā vienu no viszemāk atalgotajiem pašvaldību kultūras darbinieku segmentiem. Tomēr gan atalgojuma statistika, gan kvalitatīvie dati liecina, ka augsti atalgoto kultūras centru vadītāju īpatsvars ir neliels un statistiski darba tirgū dominē pagastu kultūras centru vadītāji un darbinieki ar zemākajām mēnešalgu likmēm. Kā zemu atalgoti pašvaldību kultūras darbinieki tiek vērtēti arī amatiermākslas kolektīvu koncertmeistari un atsevišķu muzejos nodarbinātu profesiju darbinieki.

- Kā īpaša problēma tiek aktualizēta **darba attiecību modeļu izveide cilvēkiem, kuri vienas pašvaldības ietvaros strādā kā pedagogi kultūrizglītības iestādēs un vienlaikus veic radošo darbību**. Tāpēc pašvaldību kultūras darbinieku atalgojuma politikā uzmanības lokā ir jautājumi par radošā un cita veida (pedagoģiskais, projektu vadības, iestādes vadīšanas u.c.) darba apvienošanas iespējām, par pilna laika ekvivalenta (PLE) ierobežojumiem vienas pašvaldības teritorijā cilvēkiem, kas strādā nepilnas slodzes vienā amatā, jo īpaši amatiermākslas jeb māksliniecisko kolektīvu vadītāju gadījumā u.t.t. Minētais atzīts kā traucējošs faktors, kas neļauj nodrošināt optimālu atalgojuma modeli un algas lielumu ne tikai māksliniecisko kolektīvu vadītājiem pašvaldībās, bet arī tiem kultūras darbiniekiem, kas darba laika specifikas dēļ varētu apvienot pamatdarbu ar citām profesionālām aktivitātēm ārpus pamatdarba.
- Gan valsts pārvaldes, gan pašvaldību eksperti norāda uz vairākiem **faktoriem, kas veicina zemāka atalgojuma noteikšanas riskus kultūras un radošajā nozarē nodarbinātajiem pašvaldību sektorā**: 1) pašvaldībās, pieņemot lēmumus par kultūras darbinieku atalgojumu, šie jautājumi tiek kontekstualizēti ar citu pašvaldības nodarbinātības sektoru atalgojumu jautājumiem, piemēram, salīdzināti ar sociālo darbinieku atalgojumu, kuru atbildība nereti tiek skatīta kā augstāka; 2) pašvaldību vai iestāžu budžeta ierobežojumi bieži nosaka to, ka, neskatoties uz profesionālo kvalifikāciju, darbiniekam atalgojums nevar tikt piešķirts atbilstoši amatu saimes vai apakšsaimes maksimālajai mēnešalgas grupai; 3) kultūras darbinieku atalgojumu publiskajā sektorā kopumā ietekmē tas, ka kultūras organizācijas un to pārvaldošās institūcijas bieži atbilst ļoti mazas vai mazas institūcijas statusam⁶¹, kas ir viens no atalgojuma politiku noteicošiem kritērijiem un veido atalgojuma maksimuma ierobežojumu visām šajās institūcijās nodarbinātajām profesijām.
- Zināma nozīme atalgojuma jautājumu risināšanā pašvaldībās ir **administratīvi teritoriālajai reformai**, kas šobrīd daudzās reformas skartajās pašvaldībās liek samērot atalgojumu pašvaldībā starp kultūras iestādēm (piemēram, kultūras centru darbiniekiem, tostarp, māksliniecisko kolektīvu vadītājiem, bibliotēkām, muzejiem), kas līdz šim atradušās dažādās pašvaldībās ar atšķirīgu atalgojuma politiku, PLE piemērošanas principiem, atalgojuma likmēm konkrētās amatu saimēs un to līmeņos. Šobrīd tiek pārskatīti vairāku kultūras iestāžu (kultūras centru, bibliotēku) pārvaldības principi, veikta darbinieku izvērtēšana un funkciju audits, kā rezultātā daudzviet noticis štatu samazinājums un īstenota pārvaldības konsolidācija. Visbiežāk konsolidācijas procesi skar kultūras iestādes, kas strādā teritorijās ar zemu apdzīvotības blīvumu un ar savu darbību nespēj piesaistīt ārēju auditoriju.
- Pašvaldību kultūrpolitikas eksperti intervijās atzīst **mērķdotācijas māksliniecisko kolektīvu vadītāju darba samaksai un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām nozīmi** amatiermākslas kolektīvu vadītāju atalgojuma palielināšanā. Mērķdotācijas integrēšana kolektīvu vadītāju samaksas sistēmā dažādās pašvaldībās atšķiras, jo atzīts, ka nav vienota regulējuma tās izmaksas principam. Tas radījis problēmas pašvaldībām pēc administratīvi teritoriālās reformas, ja apvienojās novadi ar atšķirīgām mērķdotācijas izmaksas pieejām. Neskatoties uz valsts mērķdotāciju kā papildinājumu

⁶¹ <https://tapportals.mk.gov.lv/structuralizer/data/nodes/454d8abe-1ca6-4c20-b384-d7e21320af48/preview>

pašvaldību māksliniecisko kolektīvu darba samaksai, vairāki pašvaldību pārstāvji atzīst, ka **kolektīvu vadītāju atalgojums ir zems**, ko lielā mērā nosaka fakts, ka šie cilvēki bieži strādā nepilnas slodzes.

- Kultūrpolitikas veidotāji atzīst, ka **pašvaldības atalgojums ir praktiski vienīgais kultūras darbinieku atalgojuma avots**, jo citi finanšu instrumenti ir nestabili un grūti prognozējami. Intervijās norādīts, ka arī VKKF finansētajos projektos, ko piesaista pašvaldību kultūras organizācijas, finansējums galvenokārt plānots radošajam procesam vai kultūras pasākumu satura nodrošināšanai. Arī ES struktūrfondu un citu starptautisku finansējuma programmu izmantošanu kultūras darbinieku atalgojuma paaugstināšanai eksperti vērtē vien kā teorētisku un neprognozējamu iespēju uzlabot pašvaldību darbinieku atalgojuma sistēmu. Šis secinājums neattiecas uz māksliniekiem un producentiem, kas piedāvā savu pakalpojumu pašvaldībai, jo – šai profesionālajai grupai ir citi atalgojuma noteikšanas principi, tie ir pakārtoti tirgus pieprasījumam un samaksa par pakalpojumu tiek veikta, vai nu balstoties uz uzņēmuma līgumu, vai kā autoratlīdzība vai pret rēķinu. Nepastāv citu vienoti principu viņu atalgojuma noteikšanā.

8. REKOMENDĀCIJAS VALSTS POLITIKAS INSTRUMENTU PILNVEIDEI

- Attīstīt vienotu izpratni par kultūras un radošajam sektoram atbilstošām profesijām (profesiju kodiem), kā arī kultūras un radošajām nozarēm/apakšnozarēm, kas turpmāk pēctecīgi izmantojams sektora nodarbinātības, atalgojuma u.c. statistikas veidošanā).
- Veicināt personāla kategorizēšanu kultūras un radošajai nozarei atbilstošos profesiju kodos un izstrādāt jaunām darba tirgū ienākošām profesijām atbilstošus profesiju kodus.
- Attīstīt un papildināt "Valsts un pašvaldību institūciju amatu katalogā, amatu klasifikācijas un amatu apraksta izstrādāšanas kārtībā" noteiktās kultūras un radošajai nozares darba tirgum atbilstošās amatu saimes atbilstoši faktiskajām nozares darba tirgū esošajiem darbinieku kompetenču groziem. Precizēt amatu saimes amatiermākslas kolektīvu vadītājiem.
- Izstrādāt vienotus atalgojuma politikas pamatprincipus kultūras un radošā sektora profesijām, kuru atalgojumu nosaka ārēji, ar darbinieka profesionālo kvalifikāciju nesaistīti faktori, tādējādi diskriminējot noteiktu teritoriju, noteikta lieluma organizāciju darba ņēmējus.
- Ņemot vērā to, ka kultūras un radošajā sektorā nodarbinātības nosacījumi un atalgojuma sistēmas ļoti atšķiras gan dažādu kultūras un radošo nozaru ietvaros, gan valsts, pašvaldību, komercsabiedrību un nevalstiskajā sektorā, rekomendējam atalgojuma jautājumus risināt konkrētu nodarbinātības segmentu ietvaros, definējot prioritāri atbalstāmos kultūras darbiniekus un pamatojot šo darbinieku lomu nozares vai apakšnozares attīstībā.
- Precizēt nozarē nodarbināto PLE veidošanās principus, kas būtu iekļaujoši nodarbinātības modelim, kur radošā darbība var tikt veikta papildus pamatdarbam.
- Politikas veidotājiem sadarbībā ar kultūras un radošo sektoru precizēt kvalifikācijas un izglītības prasības to profesiju pārstāvjiem, kur atalgojums ir izteikti diferencēts un profesijas prestižs ir zems.
- Ņemot vērā sektora atalgojuma sistēmas nevienādību, atalgojuma statistiskā analīzē nebalstīties tikai uz vidējās darba algas rādītāju, bet salīdzinājumam izmantot kultūras un radošajās profesijās nodarbināto vidējā stundas tarifa likmi. Izstrādāt regulējuma modeli kultūras un radošā sektora darbinieku vidējās stundu tarifa likmes saiknei ar valstī vidējo rādītāju.
- Izstrādājot rīcībpolitikas iniciatīvas atalgojuma situācija pilnveidojumiem sektoros un nozarēs ņemt vērā, ka daļā nozaru darba algu rādītāji lielā mērā raksturo kopējos ienākumus, bet citās nozarēs darba algas rādītāji raksturo vien nelielu daļu no kopējiem ienākumiem un ienākumu avotiem.
- Ieteikums KRN darbinieku atalgojuma jautājumus risināt izdalot konkrētas nodarbināto grupas vai organizāciju tipus un risināt šim nodarbinātības segmentam specifiskus atalgojuma jautājumus prioritārā secībā, nevis paļauties uz ad hoc risinājumu stratēģiju "pēc pieprasījuma" reaģējot uz konkrētu lobiju spiedienu.
- Mazināt atšķirības pieejai, kā dažādās pašvaldībās mērķdotācija māksliniecisko kolektīvu vadītāju darba samaksai un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām tiek integrēta amatiermākslas kolektīvu vadītāju atalgojumā.
- Palielināt VKKF mērķprogrammas "Profesionālu nevaldības kultūras organizāciju atbalsts" finansējumu. Piešķirot mērķprogrammai papildu līdzekļus, pievienot jaunas prasības, kas veicinātu darba līgumu slēgšanu un sociālo garantiju nodrošināšanu NVO nodarbinātājiem.
- Piešķirt proporcionāli lielāku daļu no pieprasītā finansējuma vienai organizācijai. Īstenojot šo nosacījumu, ierobežot administratīvo izmaksu segšanu citos VKKF projektu konkursos konkrētajām organizācijām, kas saņēmušas finansējumu mērķprogrammā.

- Attīstīt atsevišķus atbalsta instrumentus stabilām, ilgstoši strādājošām NVO (finansējums trīs gadu periodam) un jaunām NVO (viena gada periodam).
- Izstrādāt vienotas (stundu) likmes atsevišķu darbinieku atalgojumam, kas jāņem vērā piešķirot NVO mērķprogrammas finansējumu.
- Rekomendēts turpināt trīs gadu piešķirumu, lai nodrošinātu stabilu NVO attīstību ilgtermiņā.
- Neierobežot administratīvo izdevumu pozīciju līdzdarbības līgumos ar NVO. Tas stiprinātu NVO administratīvo kapacitāti un ļautu efektīvāk īstenot uzdevumu, par ko ir slēgts līdzdarbības līgums – piesaistot papildu finansējumu tā īstenošanai.
- Definēt skaidru nošķirumu starp KM finansēšanas līgumiem atsevišķiem projektiem un līdzdarbības līgumiem.
- Piešķirt lielāku finansējumu līdzdarbības līgumu ietvaros, atbalstot nozīmīgākās aktīvās NVO, kas kultūras un radošajā sektorā īsteno unikālus uzdevumus, ko neīsteno publiskā sektora institūcijas.
- Veicināt līdzdarbības līgumu slēgšanu ar kultūras NVO arī pašvaldībās.
- Saglabāt dažādus finansējuma avotus NVO administratīvās kapacitātes stiprināšanai un atalgojuma segšanai, lai stabilizētu NVO darbību ilgtermiņā.

9. PIELIKUMI

9.1. Pielikums 1. Valsts kultūrkapitāla fonda mērķprogrammas “Profesionālu nevaldības kultūras organizāciju atbalsts” raksturojums no 2018. līdz 2021. gadam.

Nozare /gads	Iesniegto projektu skaits	Atbalstīto projektu skaits	Procenti	Pieprasītais finansējums	Piešķirtais finansējums	Procenti
Dizaina un arhitektūras nozare						
2018	3	2	67	116085	40000	34
2019	6	6	100	154592	46000	30
2020	9	6	67	154565,56	53000,00	34
2021	11	6	55	193374,24	70134,00	36
Vidēji	7,3	5	72	154654,19	52283,50	34
Filmu mākslas nozare						
2018	6	5	83	113861,25	77922,00	68
2019	6	6	100	126323,65	79941,00	63
2020	8	8	100	176266,92	92000,00	52
2021	10	9	90	214443,01	98890,00	46
Vidēji	7,5	7	93	157723,71	87188,25	58
Kultūras mantojuma nozare						
2018	14	13	93	124404,00	77833,00	63
2019	14	14	100	150618,00	98500,00	65
2020	16	10	63	211094,00	101200,00	48
2021	19	15	79	262231,00	138000,00	53
Vidēji	15,8	13	84	187086,75	103883,25	57
Literatūras nozare						
2018	6	6	100	130809,26	96000,00	73
2019	9	7	78	220153,00	90780,00	41
2020	8	7	88	211911,00	97560,00	46
2021	8	6	75	177409,00	59854,00	34
Vidēji	7,8	6,5	85	185070,57	86048,50	49
Mūzikas un dejas nozare						
2018	19	8	42	326931,68	91000,00	28
2019	24	7	29	468790,68	90000,00	19
2020	11	8	73	257589,22	100000,00	39
2021	28	13	46	491140,31	156000,00	32
Vidēji	20,5	9	48	386112,97	109250,00	29
Starpdisciplinārie projekti						
2018	24	15	63	444655,18	127000,00	29
2019	24	15	63	510486,48	145450,00	28

Nozare /gads	Iesniegto projektu skaits	Atbalstīto projektu skaits	Procenti	Pieprasītais finansējums	Piešķirtais finansējums	Procenti
2020	23	10	43	579509,14	154000,00	27
2021	27	15	56	603773,13	230129,00	38
Vidēji	24,5	13,8	56	534605,98	164144,75	30
Teātra mākslas nozare						
2018	14	8	57	552739,63	265000,00	48
2019	12	7	58	476360,15	258000,00	54
2020	13	7	54	558644,16	260000,00	47
2021	16	9	56	599424,31	325000,00	54
Vidēji	13,8	7,8	56	546792,06	277000,00	51
Tradicionālā kultūras nozare						
2018	8	8	100	101039,78	52000,00	51
2019	14	9	64	150520,42	56000,00	37
2020	12	8	67	143713,26	57000,00	40
2021	13	10	77	166444,25	80000,00	48
Vidēji	11,8	8,8	77	140429,43	61250,00	44
Vizuālās mākslas nozare						
2018	25	19	76	703561,75	239000,00	34
2019	29	21	72	744108,99	242600,00	33
2020	20	10	50	667481,14	250000,00	37
2021	23	14	61	710510,01	263250,00	37
Vidēji	24,3	16	65	706415,47	248712,50	35

9.2. Pielikums 2. Pētījuma anotācija

Pētījuma mērķis, uzdevumi un galvenie rezultāti	Pētījuma mērķis ir raksturot nevalstiskajā sektorā nodarbināto un pašvaldību kultūras darbinieku atalgojumu saskaņā ar iepirkuma tehniskajā specifikācijā dotajiem darba uzdevumiem. Darba uzdevumi paredz kultūras un radošajās nozarēs nodarbināto atalgojuma salīdzinošu analīzi, tāpēc pētījuma mērķa grupa ir paplašināta un tajā iekļauti arī valsts un komercsektorā nodarbināto kultūras darbinieku atalgojuma dati. Atbilstoši minētajam, pētījuma fokusā ir Latvijas kultūras un radošajās nozarēs nodarbināto atalgojuma sistēma un kvantitatīvie rādītāji visos nodarbinātības sektoros: publiskajā (valsts un pašvaldību) un privātajā (komercsektorā un nevalstiskajā).
Galvenās pētījumā aplūkotās tēmas	Nodarbināto atalgojuma datu pieejamība un derīgums: metodoloģisks raksturojums Kultūras un radošajās profesijās nodarbināto personu skaits Atalgojuma tendences kultūras un radošo nozaru profesijās: vidējā saņemtajā darba alga un vidējā stundas tarifa likme Atalgojuma tendences kultūras un radošo nozaru profesijās: vidējās stundas tarifa likmes un nostrādāto stundu skaita salīdzinošā analīze publiskajā un privātajā sektorā Kultūras un radošo nozaru profesiju ienākumu struktūra: nozaru un profesiju specifika Atalgojuma problemātika un specifika NVO sektorā Valsts kultūrkapitāla fonda atbalsts nevalstisko organizāciju darbinieku atalgojumam

	Mērķprogrammas "Profesionālu nevaldības kultūras organizāciju atbalsts" raksturojums no 2018. līdz 2021. gadam. Latvijas Republikas Kultūras ministrijas atbalsts nevalstisko organizāciju darbinieku atalgojumam Latvijas Republikas Kultūras ministrijas līdzdarbības un deleģēšanas līgumu raksturojums no 2018. līdz 2021. gadam. Aktuālie pašvaldību kultūras darbinieku atalgojuma veidošanas problēmjautājumi Atalgojuma līmenis dažādās kultūrā nodarbināto grupās pašvaldībā
Pētījuma pasūtītājs	Kultūras ministrija
Pētījuma īstenotājs	Personu apvienība, ko veido Latvijas Kultūras akadēmija un SIA Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija
Pētījuma īstenošanas gads	2021-2022
Pētījuma finansēšanas summa un finansēšanas avots	14922,60 EUR
Pētījuma klasifikācija	Padziļinātas ekspertīzes pētījums
Politikas joma, nozare	Kultūras politika
Pētījuma ģeogrāfiskais aptvērums	Visa Latvija
Pētījuma mērķa grupa/-as	Kultūras un radošajās profesijās nodarbinātie Kultūrpolitikas veidotāji nacionālā un vietējā līmenī
Pētījumā izmantotās metodes pēc informācijas ieguves veida:	
1) tiesību aktu vai politikas plānošanas dokumentu analīze	Jā
2) statistikas datu analīze	Jā
3) esošo pētījumu datu sekundārā analīze	Jā
4) padziļināto/ekspertu interviju veikšana un analīze	Jā
5) fokusa grupu diskusiju veikšana un analīze	Nē
6) gadījumu izpēte	Jā
7) kvantitatīvās aptaujas veikšana un datu analīze	Nē
8) citas metodes (norādīt, kādas)	-
Kvantitatīvās pētījuma metodes:	
1) aptaujas izlases metode	-
2) aptaujāto/anketēto respondentu/vienību skaits	-
Kvalitatīvās pētījuma metodes:	
1) padziļināto/ekspertu interviju skaits	20
2) fokusa grupu diskusiju skaits	-
Pētījuma pasūtītāja kontaktinformācija	Kultūras ministrijas valsts sekretāra vietnieks kultūrpolitikas jautājumos Uldis Zariņš, tālrunis + 371 67 330 255, e-pasts: Uldis.Zarins@km.gov.lv
Pētījuma autori (autortiesību subjekti)	Anda Laķe, Baiba Tjarve, Gints Klāsons, Uldis Spuriņš